

ความยุติธรรมกรุณา: กรณีศึกษาการช่วยเหลือผู้ประสบภัยถ้าหลวง พ.ศ.2561

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Merciful Justice: Case Study of 2018 Tham Luang Rescue

Mr. Chanut Naktranun

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Political Science

Common Course

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความยุติธรรมกรรณา: กรณีศึกษาการช่วยเหลือผู้ประสบภัย
ถ้าหลวง พ.ศ.2561

โดย

นายชุนตร์ นาคทรานันท์

สาขาวิชา

รัฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ จันทรวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ เสี่ยงมพงษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภมิตร ปิติพัฒน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.นครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ชุนตร์ นาคทรานันท์ : ความยุติธรรมกรุณา: กรณีศึกษาการช่วยเหลือผู้ประสบภัยถ้า
 หลวง พ.ศ.2561 . (Merciful Justice: Case Study of 2018 Tham Luang Rescue)
 อ.ที่ปรึกษาหลัก : ศ. ดร.ไชยันต์ ไชยพร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ศึกษาประเด็นเรื่องความยุติธรรมจาก
 กรณีศึกษาการกู้ภัยถ้าหลวง พ.ศ. 2561 ศึกษาผ่านกรอบแนวคิด "ความยุติธรรมกรุณา" ในการ
 ตอบวัตถุประสงค์ 3 ข้อคือ 1. เพื่อศึกษาประเด็นเรื่องความยุติธรรม/ไม่ยุติธรรมที่ปรากฏจากการ
 กู้ภัยถ้าหลวง 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาที่ปรากฏจากการ
 กู้ภัยถ้าหลวง 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาในเชิงทฤษฎี

ผลการศึกษาตอบวัตถุประสงค์ 3 ข้อดังนี้ 1. การกู้ภัยถ้าหลวงก่อให้เกิดคำถามเกี่ยวกับ
 "ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ" 2. ผู้ประสบภัยถ้าหลวงได้รับความช่วยเหลืออย่างมหาศาลทั้งใน
 ด้านทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุ ซึ่งถือว่าผู้ประสบภัยได้รับ "ความกรุณา" อย่างสูงจากการ
 กู้ภัย ส่วนผู้ประสบภัยกรณีอื่นเช่นกรณีน้ำท่วมจังหวัดอุบลราชธานีในปี พ.ศ.2562 ได้รับการ
 ช่วยเหลือตามมาตรฐานที่ถูกต้องแล้ว แต่ก็เกิดคำถามเรื่อง "ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ" ในแง่
 ระดับความช่วยเหลือ 3. แนวคิดเรื่อง "ความยุติธรรมกรุณา" อธิบายว่า "ความไม่ยุติธรรม
 เปรียบเทียบ" เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในกรณีของการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ด้วยเงื่อนไขสำคัญคือ 1.
 ความจำเป็นของผู้ประสบภัยในการได้รับความช่วยเหลือ 2. การช่วยเหลือต้องสร้างผลดีต่อสังคม
 มากกว่าสร้างผลเสียต่อสังคม 3. ผู้ไม่ได้รับความกรุณา จำเป็นต้องได้รับความยุติธรรมในตัวเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา รัฐศาสตร์
 ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่อนิสิต
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5981356024 : MAJOR POLITICAL SCIENCE

KEYWORD: merciful justice, comparative injustice, justice, mercy,
noncomparative justice

Chanut Naktranun : Merciful Justice: Case Study of 2018 Tham Luang
Rescue. Advisor: Prof. CHAIYAN CHAIYAPORN, Ph.D.

This research was a qualitative research studying the issue of justice based on the case of 2018 Tham Luang rescue. Using a theoretical concept of "merciful justice" to answer 3 objectives of the research, which were 1. to study the issue of justice/injustice emerging from Tham Luang rescue. 2. to study the relation between justice and mercy emerging from Tham Luang rescue. 3. to study the relation between justice and mercy as a theory.

The result of the research answered 3 objectives, which were, 1. Tham Luang rescue aroused a question of "comparative injustice" 2. Tham Luang's victims got a very massive support in both human resource and material resource. It could be considered that the victims got a high level of "mercy" from the rescue. Victims of another case, such as the 2019 flood of Ubonratchathani, got support with a right standard but it still aroused the question of "comparative injustice" in term of level of support. 3. The theory of "merciful justice" explained that "comparative injustice" was acceptable if the rescue had 3 conditions, which were, 1. the need of a victim to be rescued. 2. the benefit that the society got from the rescue must be better than the harm from the rescue. 3. Victim who didn't get mercy must get "noncomparative justice".

Field of Study: Political Science

Student's Signature

Academic Year: 2021

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ความรักอาจมีได้หลายครั้ง แต่ปริญญาเอคนั้นควรเรียนเพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น จึงจำเป็นต้องกล่าวถึงบุคคลต่อไปนี้เมื่อสำเร็จการศึกษา

อาจารย์ไชยันต์ ไชยพร ได้ชี้ให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องความยุติธรรมกรรณา มีข้อจำกัดเมื่อต้องนำไปปรับใช้กับองค์กรของรัฐ

อาจารย์สมบัติ จันทรวงศ์ ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีเกียรติและสง่างามอย่างแท้จริง ไม่จำเป็นต้องได้รับความชื่นชมจากใคร

อาจารย์ศุภมิตร ปิติพัฒน์ ได้ชี้ให้เห็นว่าความยุติธรรมกรรณากับความยุติธรรมเมตตา มีความแตกต่างกัน

อาจารย์พิชฌุ เสงี่ยมพงษ์ ได้ชี้ให้เห็นว่างานศึกษาด้านปรัชญาการเมืองสามารถสรุปออกมาอย่างเป็นระบบได้

อาจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ได้ชี้ให้เห็นว่าข้อเท็จจริงสำคัญเสมอ งานปรัชญาการเมืองจะน่าสนใจหากนำข้อเท็จจริงมาศึกษา

อาจารย์บุหลันฉาย อุดมอริยทรัพย์ ได้ชี้ให้เห็นว่าการเลือกใช้ภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสาร

อาจารย์จรินทร์ทิพย์ สายมงคลเพชร ได้ชี้ให้เห็นในหลายๆประเด็น

อาจารย์ศิริรักษ์ นิทัศน์เอก และอาจารย์ปริญ นิทัศน์เอก ได้ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความกรุณา

อาจารย์กัรพัฒน์ เขียนทองกุล ได้ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความกรุณา

คุณฉัตรตยา สุขสงวน ได้ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความกรุณา

รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กอบชัย บุญอรณะ ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นทางทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก

คุณพิชาติ นาคทรานันท์ กับคุณนิธินันท์ ยอแสงรัตน์ ไม่ได้ช่วยอะไรในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ แต่ว่ามีสถานะเป็นบิดาและมารดาของผู้วิจัย

แมวชื่อเหมียว อายุราว 20 ปี ที่เสียชีวิตหลังจากที่ผู้เขียนสอบผ่านได้ไม่กี่วัน

ชนุตร์ นาคทรานันท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่หนึ่ง บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	5
แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	6
กรอบการวิจัย.....	7
บทที่สอง หมู่ป่า 13 ตัว: ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัวตน (identified victim).....	9
การนิยาม “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว” และ “ผู้ประสพภัยนิรนาม”.....	11
ทีมหมู่ป่ากับสถานะผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัวก่อนการช่วยเหลือ (ex ante identified person) เรียงตามลำดับเวลา (timeline).....	12
ลูกหลานของประชาชนทั่วประเทศ.....	17
คำอธิบายเรื่อง identifiable victim effect.....	19
Identifiable Victim Effect กับการช่วยเหลือทีมหมู่ป่า.....	24
การช่วยเหลือผู้ประสพภัยกับ “ม่านแห่งความไม่รู้”.....	28
ความต้งออกตั้งใจของรัฐในการช่วยเหลือทีมหมู่ป่า.....	30
ข้อค้นพบสำคัญจากบทที่สอง.....	42
บทที่สาม เรื่องราวชีวิตจริงที่น่าติดตามดังละคร.....	44

เกริ่นนำ	44
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 25 มิถุนายน 2561	46
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 26 มิถุนายน 2561	49
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 27 มิถุนายน 2561	50
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 28 มิถุนายน 2561	51
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 29 มิถุนายน 2561	52
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 30 มิถุนายน 2561	52
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 1 กรกฎาคม 2561.....	53
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 2 กรกฎาคม 2561.....	54
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 3 กรกฎาคม 2561.....	55
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 4 กรกฎาคม 2561.....	56
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 5 กรกฎาคม 2561.....	57
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 6 กรกฎาคม 2561.....	57
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 7 กรกฎาคม 2561.....	58
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 8 กรกฎาคม 2561.....	59
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 9 กรกฎาคม 2561.....	60
เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 10 กรกฎาคม 2561.....	60
ตารางสรุปการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทย	62
บทที่สี่ สถานะเชิงปทัสสถานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	64
แนวคิดกลุ่มที่หนึ่ง: แนวคิดที่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว”	65
แนวคิดกลุ่มที่สอง: แนวคิดที่ไม่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว”	66
แนวคิดกลุ่มที่สาม: แนวคิดที่เห็นว่าการช่วยเหลือหรือไม่ช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ล้วนมีเหตุผลทั้งคู่.....	67
แนวคิด/ทฤษฎีความยุติธรรมกับสถานะทางปทัสสถานของการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	71

ความคู่ควรกับกับสิทธิ์ทางกฎหมาย	73
ทำความเข้าใจสถานะเชิงปทัสสถานของการช่วยเหลือผู้ประสบภัยผ่านทฤษฎีความยุติธรรม	74
ข้อค้นพบที่สำคัญจากบทที่สี่	75
บทที่ห้า ความยุติธรรม การเปรียบเทียบและความกรุณา	76
แนวคิดกลุ่มที่เสนอว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันได้	77
บทสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการกลุ่มที่มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ ไปด้วยกันได้	83
แนวคิดกลุ่มที่เสนอว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันไม่ได้	85
บทสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการกลุ่มที่มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ ไปด้วยกันไม่ได้	88
ตอบโจทย์ความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาครั้งที่หนึ่ง	88
ความยุติธรรมเปรียบเทียบและความยุติธรรมในตัวเอง	89
ความยุติธรรมเปรียบเทียบและความยุติธรรมในตัวเอง: ความสัมพันธ์ระหว่างกัน	92
ตอบโจทย์ความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาครั้งที่สอง	93
ตอบโจทย์ของบทที่สาม: สถานะเชิงปทัสสถานของการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ผ่านแนวคิดความ ยุติธรรมกรุณา	93
การทดลองทางความคิดว่าด้วยความยุติธรรมและความกรุณา	94
ความยุติธรรมกรุณา: ส่วนผสมที่ลงตัวระหว่าง “ความคู่ควร” กับ “สิทธิ์”	97
บทที่หก ความยุ่งยากของภารกิจถ้าหลงกับทฤษฎีความยุติธรรม	100
ลำดับเหตุการณ์สำคัญ (timeline)	100
สาธารณภัยระดับท้องถิ่นที่ต้องใช้ความสามารถกู้ภัยระดับโลก	101
ความคู่ควรหรือไม่คู่ควรของทีมหมูป่าในการได้รับการช่วยเหลือ	115
บทที่เจ็ด ความเป็นพลเมืองโลกในการกู้ภัยถ้าหลง	120
การนิยามความเป็นพลเมืองโลก	120
ความเป็นพลเมืองโลกกับ “โลกายุติธรรม” (Cosmopolitanism and global justice)	122

การกู่ภัยถ้าหลวงกับความเป็นพลเมืองโลก.....	123
หมูป่าในฐานะพลเมืองโลก.....	127
ความช่วยเหลือจากคน 15 สัญชาติ.....	133
ภาพรวมของทีมช่วยเหลือจำแนกตามสัญชาติ.....	135
เหตุการณ์กู่ภัยคนติดถ้าระดับโลกครั้งสำคัญ.....	137
การกู่ภัยถ้าหลวงกับ “โลกายุติธรรม”.....	140
การได้สัญชาติ: ความยุติธรรมในตัวเองและความยุติธรรมเปรียบเทียบ.....	145
บทที่แปด ความยุติธรรมเปรียบเทียบ: ถ้าหลวง เรือล่มภูเก็ต และน้ำท่วมอุบลราชธานี.....	146
ถ้าหลวงกับเรือล่มภูเก็ต.....	146
ถ้าหลวงกับกรณีน้ำท่วมอุบลราชธานี.....	148
เหตุผลของความเข้าใจผิด.....	151
ความยุติธรรมเปรียบเทียบ: คุณสมบัติของทีมหมูป่าและผู้ประสบภัยเรือล่มและน้ำท่วม.....	155
บทสรุปทางทฤษฎีของความยุติธรรมกรรณา.....	160
สถานะเชิงปทัสสถานของความยุติธรรมกรรณา: ถูกต้องในตัวเองและดีแก่ผลลัพธ์.....	160
ความยุติธรรมกรรณา: ความยุติธรรมที่มีความพอดี.....	162
ความกรรณาที่ถูกต้องคือความกรรณาอย่างพอดี.....	163
เงื่อนไขของความพอดี.....	171
ตำแหน่งของความยุติธรรมกรรณาและความยุติธรรมเมตตาในทฤษฎีความยุติธรรมและคำแนะนำ ภาคปฏิบัติ.....	177
บรรณานุกรม.....	182
ประวัติผู้เขียน.....	200

บทที่หนึ่ง บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากเหตุการณ์ที่นักกีฬาฟุตบอล ชื่อทีม “หมูป่า” จำนวน 12 คน และโค้ช 1 คนได้เข้าไปเที่ยว ถ้ำหลวงเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2561 แต่โค้ชรายเมื่อต้องประสบกับสภาวะน้ำท่วมจนไม่สามารถ ออกจากถ้ำมาได้ กลายเป็นสถานะจากผู้เที่ยวถ้ำเป็นผู้ประสบภัย นำไปสู่การระดมพลและทรัพยากรเพื่อ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้ง 13 คน ใช้ทีมงานช่วยเหลือทั้งทีมไทยและทีมต่างชาติ เหตุการณ์ “ถ้ำ หลวง” กลายเป็นข่าวใหญ่ระดับโลก ถึงแม้ประเด็นหลักของข่าวคือน้ำใจในการช่วยเหลือเพื่อน มนุษย์ แต่ก็มีข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมและ/หรือความไม่ยุติธรรมแฝงอยู่ เช่นการที่สื่อต่าง ประเทศอย่าง The Guardian (2018) ได้วิจารณ์ว่า แม้การกู้ภัยถ้ำหลวงจะเป็นเรื่องน่ายินดี เพราะเกิดความร่วมมือระดับโลกในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยไม่มีเส้นแบ่งทางการเมืองและเชื้อ ชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันก็เกิดกรณีเรือท่องเที่ยวล่มในภูเก็ตที่มีคนจีนเสียชีวิต ถึง 41 คน แต่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีถ้ำหลวง และในปัจจุบันยังมี เด็กๆอีกหลายคนบนโลกใบนี้ที่ใช้ชีวิตอย่างยากลำบากและรอความช่วยเหลืออยู่ โดยใช้ทรัพยากรและ ความพยายามแค่เพียงเศษเสี้ยวของกรณีการกู้ภัยถ้ำหลวง คำวิจารณ์ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับข้อถกเถียง ทางวิชาการของวิทยานิพนธ์ใน 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อถกเถียงเรื่อง “ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ” (comparative injustice) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อคน สองคนขึ้นไปที่มีคุณสมบัติหรือการกระทำเหมือนกันแต่ได้รับคุณหรือโทษไม่เหมือนกัน ส่งผลให้เกิด ความรู้สึกว่าไม่ยุติธรรม เพราะจริงๆแล้วทั้งสองคนนี้ควรจะต้องได้รับคุณหรือโทษเหมือนกัน (ดู ประเด็นนี้ในบทที่ 5) กรณีการกู้ภัยถ้ำหลวงนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประสบภัยหรือผู้เดือดร้อนในกรณี อื่นๆที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือในระดับเดียวกันก็อาจตั้งคำถามเรื่องความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบได้

2. ข้อถกเถียงเรื่อง “ความยุติธรรมในตัวเอง” (noncomparative justice) ซึ่งหมายถึงความ ยุติธรรมที่ถูกต้องในตัวเองโดยไม่มี การเปรียบเทียบกับกรณีอื่นๆ การพิจารณาว่าสิ่งใดยุติธรรม สิ่งใด ไม่ยุติธรรมจึงมีหลักเกณฑ์ในตัวเอง (ดูประเด็นนี้ในบทที่ 5) กรณีการกู้ภัยถ้ำหลวงนั้นก่อนจะพิจารณา ปัญหาเรื่อง “ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ” แล้ว การพิจารณาว่าการกู้ภัยในตัวเองยุติธรรมหรือไม่ นั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาเช่นกัน

3. ในการทำความเข้าใจข้อถกเถียงสองประการดังกล่าว มีความจำเป็นต้องศึกษาสถานะเชิง ปทัสสถาน (norms) ของการช่วยเหลือผู้ประสบภัยสองประเภท คือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว”

(identified victim) กับ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” (statistical victim) โดยมีงานศึกษาจำนวนหนึ่งบ่งชี้ว่า “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มีแนวโน้มจะได้รับการช่วยเหลือหรือความใส่ใจมากกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” การเลือกให้ความสำคัญกับผู้ประสบภัยประเภทหนึ่งมากกว่าผู้ประสบภัยอีกประเภทหนึ่งถือเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรม (ดูประเด็นนี้ในบทที่4) การศึกษาว่าผู้ประสบภัยถ้าหลวงมีสถานะเป็นผู้ประสบภัยประเภทใด จึงสำคัญในการอธิบายต่อไปว่านี่คือการกู้ภัยที่สะท้อนความยุติธรรมหรือไม่อย่างไร

ประเด็นถกเถียงทางวิชาการในสามประเด็นดังกล่าวส่งผลให้ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบที่น่าพอใจในทางวิชาการ เนื่องจากคำตอบที่ได้จะส่งผลความเข้าใจที่ถูกต้องหรือได้ความเข้าใจที่มากขึ้นเกี่ยวกับความยุติธรรมและความไม่ยุติธรรม ซึ่งเป็นประเด็นที่มีข้อถกเถียงอยู่เสมอมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณแล้ว การตอบคำถามนี้ดูเหมือนไม่ใช่เรื่องยากอะไรหากเราย้อนกลับไปทบทวน *Melian Dialogue* ที่เสนอว่าความยุติธรรมคือการที่ผู้แข็งแรงจะทำอะไรก็ได้ตามที่ตนมีอำนาจ หรือกล่าวอีกอย่างได้ว่าความยุติธรรมคือผลประโยชน์ของผู้ที่แข็งแรงกว่า (Thucydides, 1874, pp.84-116) จึงไม่ต่างอะไรกับปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ปลาใหญ่กินปลาเล็ก แต่ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีคิดดังกล่าวมีช่องโหว่ และผู้วิจัยมีเหตุผลในการโต้แย้งสามประการดังต่อไปนี้

1. มุมมองเกี่ยวกับ “ความจริงตามธรรมชาติ” มองได้อย่างน้อยสองแบบคือ 1.1 ความจริงตามธรรมชาติแบบ Aristotle (จะกล่าวถึงในข้อต่อไป) กับ 1.2 ความจริงตามธรรมชาติแบบ Melian Dialogue การนำเอาความจริงตามธรรมชาติแบบ Melian Dialogue มาปะปนกับหลักการเรื่องความยุติธรรมที่มนุษย์สามารถสร้างขึ้นได้เอง จะก่อให้เกิดความสับสนอลหม่านในสังคมอย่างยิ่ง กล่าวคือทุกอย่างทุกอย่างตามธรรมชาติย่อมกลายเป็นความยุติธรรมทั้งหมด พระอาทิตย์ขึ้นคือความยุติธรรม พระอาทิตย์ตกคือความยุติธรรม ผู้วิจัยมองว่ากฎธรรมชาติเป็นความจริงที่ดำรงอยู่เช่นนั้นด้วยตัวเอง ไม่ควรนำมาปะปนกับการตัดสินผิดชอบชั่วดี หรือหากยึดแนวคิดของ Thomas Hobbes (1651, pp.76-79.) มาประยุกต์ใช้ก็จะเห็นว่าหากปล่อยให้ทุกอย่างดำเนินไปตามธรรมชาติ โดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่ยึดถือร่วมกันก็จะมีสิ่งที่ถูกและไม่มีสิ่งที่ผิดในเชิงกฎหมายหรือเชิงศีลธรรม สิ่งที่ถูกต้องของคนหนึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่ผิดของคนหนึ่ง ไม่มีสิ่งใดที่ไม่ยุติธรรม มนุษย์จะทำสงครามซึ่งกันและกัน (where every man is enemy to every man) (Hobbes, 1651, p.78.) ในสภาวะดังกล่าวชีวิตของแต่ละคนก็จะสั้น อยู่อย่างยากลำบาก เต็มไปด้วยความโหดร้ายทารุณ สภาวะดังกล่าวไม่ใช่สิ่ง que ผู้วิจัยต้องการให้เกิด ความยุติธรรมในลักษณะดังกล่าวจึงต้องถูกตัดออกไปจากการศึกษา

2. นอกจากสภาวะธรรมชาติแบบที่ปรากฏในบทสนทนา Melian Dialogue แล้วยังมีวิธีมองธรรมชาติอีกแบบ คือวิธีมองแบบ Aristotle (2013, p.41) เขาเชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์ทางการเมืองโดยธรรมชาติ มนุษย์อาศัยอยู่ในชุมชนทางการเมืองและเป้าหมายของชุมชนทางการเมืองคือการสร้างความดีและความสุขให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในชุมชน หากเทียบกับสัตว์ชนิดอื่นๆแล้ว เฉพาะมนุษย์เท่านั้นที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล ถึงแม้ว่าสัตว์ชนิดอื่นๆจะสามารถแสดงออกถึงความสุขและความเจ็บปวดได้ แต่มนุษย์สามารถไปได้ไกลกว่านั้น เพราะมนุษย์สามารถพิจารณาถึงสิ่งที่ยุติธรรมและสิ่งที่ไม่ยุติธรรม สิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งซับซ้อนมากกว่าความสุขและความเจ็บปวดแบบที่สัตว์ทั่วไปรู้สึกได้ หากใช้วิธีคิดแบบ Aristotle จะเห็นว่าโดยธรรมชาติแล้วปลาใหญ่อาจจะกินปลาเล็กตามที่สะท้อนออกมาจากบทสนทนา Melian Dialogue จริง แต่มนุษย์ที่ใหญ่กว่าไม่จำเป็นต้องกินมนุษย์ที่เล็กกว่าโดยธรรมชาติเช่นกัน นั่นเพราะว่าพวกเขาสามารถพิจารณาได้ด้วยเหตุผลว่าอะไรคือสิ่งที่ดีและอะไรคือสิ่งที่ไม่ดี ผู้วิจัยยกแนวคิดของ Aristotle ขึ้นมาเพื่อชี้ให้เห็นว่าความยุติธรรมในสังคมที่มีอารยะกับความยุติธรรมในสภาวะธรรมชาตินั้นแตกต่างกัน โดยงานเขียนนี้มีเพื่อพิจารณาถึงความยุติธรรมในสังคมที่มีอารยะ

3. ในงานของ Patrick Riley (2000) ได้อธิบายถึงแนวคิดเรื่องความยุติธรรมของ Leibniz ซึ่งความยุติธรรมคือความใจบุญของคนฉลาด (charity of wise man) โดยความใจบุญนั้นถูกกำกับด้วยสติปัญญา (wisdom) และความใจบุญคือความกรุณาสากล (universal benevolence) และยังเชื่อมโยงกับความสุขด้วย เมื่อผู้อื่นมีความสุขผู้ใจบุญก็มีความสุขตามไปด้วย มนุษย์ไม่สามารถเป็นผู้ที่ยุติธรรมได้ หากปราศจากความกรุณา (one cannot be just without being benevolence) สำหรับ Leibniz แล้ว ความยุติธรรมจะต้องไม่ถูกรองรับด้วยอำนาจหรือการคุกคาม ดังข้อความที่เขาชี้ว่า คุณสมบัติของจิตใจไม่ได้เป็นจริงน้อยกว่าคุณสมบัติของร่างกาย (The qualities of mind are not less real than those of body) บทเรียนสำคัญที่ได้จาก Leibniz คือการแยกแยะระหว่างสิ่งที่ถูกต้อง (right) กับสิ่งที่เป็นไปตามกฎหมาย (law) สิ่งที่ถูกต้องจะไม่มีทางไม่ยุติธรรม แต่สิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายไม่จำเป็นต้องยุติธรรมเสมอไป เพราะกฎหมายสร้างและรักษาไว้ด้วยการใช้อำนาจ ความใจบุญของ Leibniz อยู่บนหลักการที่เรียกว่า principle of equity ซึ่งสอนว่าเราควรตอบสนองการเรียกร้องของผู้อื่นด้วยเงื่อนไขที่ว่าหากเราตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน เราก็จะเรียกร้องจากผู้อื่นเช่นกัน แต่มีเงื่อนไขว่าข้อเรียกร้องต้องไม่ใช่สิทธิพิเศษ ต้องไม่ไร้เหตุผล และต้องไม่เอาแต่ใจตัวเอง ผู้วิจัยยกงานของ Riley (2000) ขึ้นมาเพื่อชี้ว่าความยุติธรรมตามกรอบของกฎหมายกับความยุติธรรมทางทฤษฎีอาจจะเป็นคนละสิ่งกันก็ได้ และยังมีประเด็นการเชื่อมโยงความกรุณาเข้ากับความยุติธรรมซึ่งจะเป็นการศึกษาหลักของวิทยานิพนธ์นี้

ด้วยเหตุผลสามประการดังกล่าว งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการโต้ประเด็นที่ว่าความยุติธรรมคือผลประโยชน์ของผู้ที่แข็งแกร่งกว่าออกไปไม่ว่าจะเป็นความแข็งแกร่งทางกายภาพหรือความแข็งแกร่งทางจิตก็ตาม¹ เพื่อที่จะมุ่งค้นหาว่าความยุติธรรมในชุมชนทางการเมืองที่ดั้นด้นนั้นมีหลักเกณฑ์อย่างไร โดยจะใช้กรณีศึกษาคือปรากฏการณ์ถ้ำหลวง ซึ่งหมายถึงการติดถ้ำหลวงของนักฟุตบอลทีมหมูป่า 13 คนที่เกิดขึ้นในวันที่ 23 มิถุนายน 2561 แต่สิ่งที่มักถูกกล่าวถึงหรือเป็นบทเรียนหลักจากเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ใช่ประเด็นเรื่องความยุติธรรม เนื่องจากปรากฏการณ์ถ้ำหลวงมีจุดเน้นที่เรื่องอื่น เช่น “บทเรียนเรื่องการรับมือกับภัยพิบัติของ” เอกนิสิต ศรีแก้ว(ม.ป.ป.) หรือแม้แต่สารคดีที่ทำโดยไทยพีบีเอส ชื่อว่า “ถอดบทเรียนกู้ภัยระดับโลก” ก็พยายามพุ่งเป้าไปที่ “หัวใจแห่งความรัก ความกรุณาของมวลมนุษยชาติ” (ไทยพีบีเอส, 2562) ในขณะที่งานของกระทรวงวัฒนธรรมไทย (2561) เองก็เน้นประเด็นเรื่อง “พลังของความใจดี” (power of kindness)

เห็นได้ว่าประเด็นเรื่องความกรุณาหรือการรับมือภัยพิบัติมักจะถูกหยิบยกขึ้นมาเมื่อกล่าวถึงการกู้ภัยถ้ำหลวง ซึ่งแน่นอนว่าการไม่กล่าวถึงประเด็นเรื่องความยุติธรรม/ไม่ยุติธรรมนั้นไม่ใช่ความผิดของผู้ถอดบทเรียนแต่อย่างใด เพราะสิ่งที่พวกเขาเสนอเป็นสิ่งที่ถูกต้องในตัวเองอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยต้องการศึกษาและชี้ให้เห็นว่าภายใต้ความกรุณาและการประกอบภารกิจกู้ภัยนั้น มีประเด็นเรื่องความยุติธรรม/ไม่ยุติธรรมแฝงอยู่อย่างไรบ้าง ความยุติธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ John Rawls (1999, p.3) ได้ชี้ไว้ว่าความยุติธรรมคือคุณธรรมลำดับแรกของสถาบันสังคม (first virtue of social institution) ในขณะที่ Judith Shklar (1990, p.15) ได้ชี้ถึงความสำคัญของความไม่ยุติธรรมโดยเสนอว่าการสนใจแต่ความยุติธรรมโดยละเลยความไม่ยุติธรรม ไม่ใช่สิ่งที่ดี เพราะคงจะไม่มีใครมีความหมายอะไรหากสามารถตัดสินได้ว่าสิ่งใดยุติธรรม แต่ไม่สามารถตัดสินได้ว่าสิ่งใดที่ไม่ยุติธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแง่มุมเรื่องความยุติธรรม/ไม่ยุติธรรมที่สะท้อนจากกรณีการกู้ภัยถ้ำหลวง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาที่สะท้อนจากกรณีการกู้ภัยถ้ำหลวง

¹ ความแข็งแกร่งกว่าทางจิตในที่นี้รวมถึงจิตใจที่เข้มแข็งและสติปัญญาที่สูงกว่าอีกฝ่าย ผู้วิจัยต้องการเสนอว่าผู้ที่แข็งแกร่งกว่าทางจิตไม่ควรที่จะใช้ความแข็งแกร่งนี้ไปเอาเปรียบผู้อื่น เช่นผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมายเสนอสัญญาที่ทำให้ตนได้เปรียบผู้ที่ไม่มีความรู้ทางกฎหมาย พฤติกรรมเช่นนี้ถือว่าเป็นผลประโยชน์ของผู้ที่แข็งแกร่งกว่าทางจิต

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาในทางทฤษฎี

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานศึกษาเชิงคุณภาพ ศึกษาแง่มุมเรื่องความยุติธรรม/ไม่ยุติธรรมผ่านปรากฏการณ์ที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2561a) ตั้งชื่อว่า “การดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย” (ผู้วิจัยขอเรียกสั้นๆว่า “การกู้ภัยถ้ำหลวง”) ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2561 จนถึงวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 รวมทั้งสิ้น 17 วัน มีผู้ประสพภัยรวม 13 คน ศึกษาผ่านแหล่งข้อมูล 3 แหล่งดังต่อไปนี้

1. เอกสารวิชาการ ซึ่งเป็นเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวข้องกับประเด็นทางวิชาการดังต่อไปนี้
 - 1.1 “ความยุติธรรมในตัวเอง” (noncomparative justice) (ดูรายละเอียดในบทที่ 5)
 - 1.2 “ความยุติธรรมเปรียบเทียบ” (comparative justice) (ดูรายละเอียดในบทที่ 5)
 - 1.3 “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว” (identified victim) (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 และ 4)
 - 1.4 “ผู้ประสพภัยนิรนาม” (statistical victim) (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 และ 4)
 - 1.5 “ความยุติธรรมกรุณา” (merciful justice) (ดูรายละเอียดในบทที่ 5)
 - 1.6 ความยุ่งยากของการกู้ภัยถ้ำหลวง (ดูรายละเอียดในบทที่ 6)
 - 1.7 “ความเป็นพลเมืองโลก” (cosmopolitanism) (ดูรายละเอียดในบทที่ 7)
2. เอกสารราชการ ซึ่งเป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ภัยในประเด็นดังต่อไปนี้
 - 2.1 ลำดับเหตุการณ์ตามวันเวลา (timeline)
 - 2.2 รายชื่อหน่วยงานและบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกู้ภัย
 - 2.3 ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทย
3. สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ภัยในประเด็นดังต่อไปนี้
 - 3.1 การสร้างตัวตนให้กับผู้ประสพภัย โดยหน่วยงานรัฐหรือบุคคลสำคัญของรัฐ ผ่านการกระทำและคำสัมภาษณ์
 - 3.2 การสร้างความสำคัญให้กับการกู้ภัย โดยหน่วยงานรัฐหรือบุคคลสำคัญของรัฐผ่านการกระทำและคำสัมภาษณ์
 - 3.3 การนำเสนอข่าวสารการกู้ภัยต่อประชาชนโดยหน่วยงานของรัฐและสื่อมวลชน

จากแหล่งข้อมูลทั้ง 3 แหล่งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แหล่งข้อมูลที่หนึ่งคือเอกสารทางวิชาการเป็นแนวคิดทฤษฎีในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์การกักขังถ้าหลวงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ศึกษาผ่านแหล่งข้อมูลที่สองและแหล่งข้อมูลที่สาม

แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

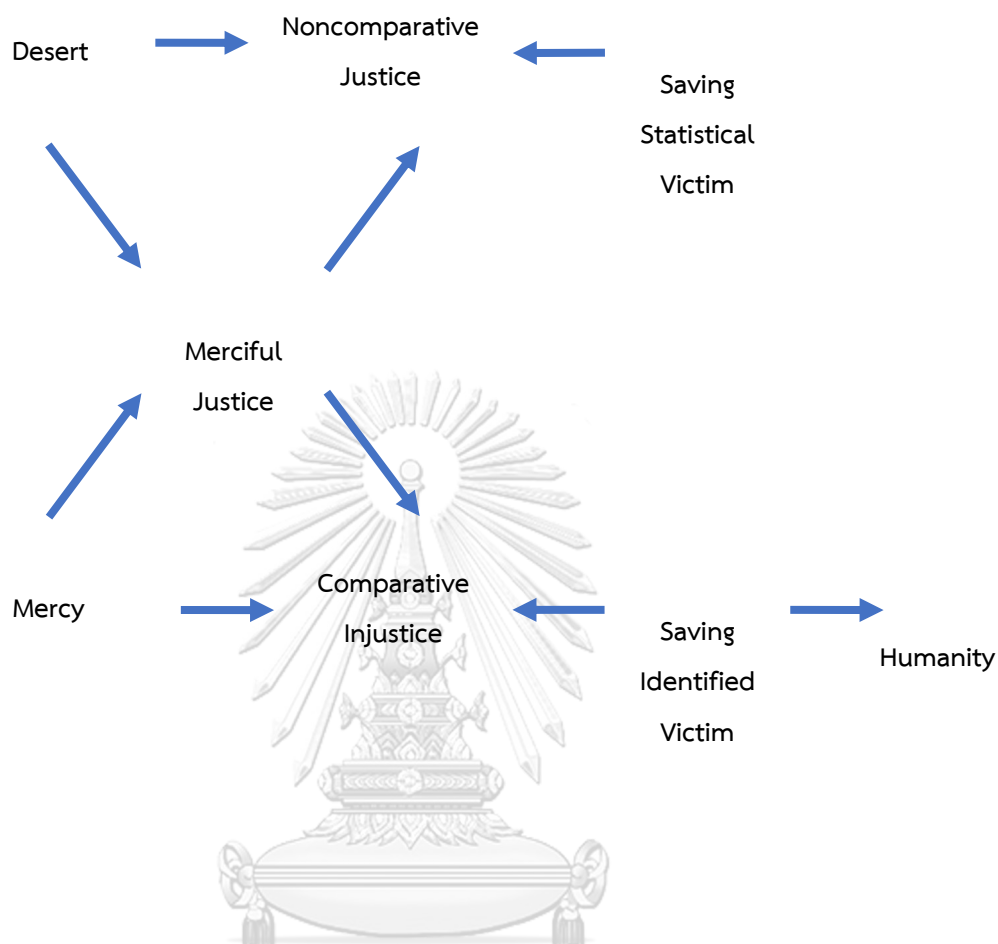
ผู้วิจัยเสนอว่าความยุติธรรมอาจแบ่งได้ตามความหมายกว้างและตามความหมายเฉพาะเจาะจง (Campbell, 1974, p.2) ความยุติธรรมแบบกว้างจะรวมคุณธรรมทุกประเภทเข้ามาผสมกันจึงถูกต้องในทุกมิติทางศีลธรรม ส่วนความยุติธรรมความหมายแคบนั้นจะเกี่ยวข้องกับการจัดสรรปันส่วน (distribution) ซึ่งหมายถึงความคู่ควรหรือไม่คู่ควรในการที่แต่ละคนได้รับหรือไม่ได้รับสิ่งต่างๆ เราอาจเรียกความยุติธรรมแบบกว้างว่า “คุณธรรมสมบูรณ์” แต่ความยุติธรรมที่งานวิจัยชิ้นนี้ให้ความสำคัญในการอธิบาย คือ “ความยุติธรรมแบบแคบ” หมายถึงความยุติธรรมว่าด้วยการจัดสรรปันส่วน (distributive justice) โดยจะนำมาวิเคราะห์ประกอบกับประเด็นเรื่องความกรุณา มีรายละเอียดเบื้องต้นดังต่อไปนี้

1. วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะใช้แนวคิด/ทฤษฎีเรื่อง “ความยุติธรรมกรุณา” (merciful justice) ของ Jeanine Diller (2013) เป็นแนวคิดหลักในการทำความเข้าใจแง่มุมเรื่องความยุติธรรม/ไม่ยุติธรรมที่สะท้อนจากการกักขังถ้าหลวง แนวคิดนี้มีคำอธิบายโดยสรุปคือ ความยุติธรรมคือการที่แต่ละคนได้รับสิ่งที่แต่ละคนคู่ควรจะได้รับ หรือได้รับในสิ่งที่ดีกว่า (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 5)

2. แนวคิด/ทฤษฎีเรื่อง “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” (identified victim) กับผู้ประสบภัยเชิงตัวเลขหรืออาจเรียกอีกชื่อได้ว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” (statistical victim) ของ Karen Jenni กับ George Loewenstein (1997) แนวคิดนี้มีคำอธิบายโดยสรุปคือผู้ประสบภัยประเภทแรกนั้นมีแนวโน้มจะได้รับความช่วยเหลือและได้รับความใส่ใจมากกว่าผู้ประสบภัยประเภทที่สอง (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 2 และบทที่ 4)

3. แนวคิด/ทฤษฎีเรื่อง “ความยุติธรรมในตัวเอง” (noncomparative justice) และ “ความยุติธรรมเปรียบเทียบ” (comparative justice) ของ Joel Feinberg (1974) แนวคิดนี้มีคำอธิบายโดยสรุปคือความยุติธรรมสองประเภทนี้สามารถขัดแย้งกันเองได้ เกิดความยุติธรรมประเภทหนึ่งและความไม่ยุติธรรมอีกประเภทหนึ่งไปพร้อมๆ กันได้ (ดูรายละเอียดในบทที่ 5)

กรอบการวิจัย

กรอบการวิจัยข้างต้นสามารถอธิบายโดยสรุปได้ดังนี้

1. ความคู่ควร (desert) กับความกรุณา (mercy) เป็นองค์ประกอบของ “ความยุติธรรมกรุณา” (merciful justice)
2. “ความยุติธรรมกรุณา” (merciful justice) จะก่อให้เกิด “ความยุติธรรมในตัวเอง” (noncomparative justice) และ “ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ” (comparative injustice) ไปพร้อมๆกัน
3. การช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” (statistical victim) โดยรัฐซึ่งทำหน้าที่ได้ตามหลักเกณฑ์ขั้นต่ำถือว่าเป็น “ความยุติธรรมในตัวเอง” (noncomparative justice)
4. ระดับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” (identified victim) เมื่อเปรียบเทียบกับช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” แล้ว (comparative injustice) อาจเกิดคำถามเรื่อง “ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ” (comparative injustice)

5. “ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ” สามารถยอมให้เกิดขึ้นได้ หากผลลัพธ์นั้นสร้างผลดีต่อสังคมโดยรวมมากกว่าสร้างผลเสียต่อสังคม เช่นการช่วยเหลือด้วยเหตุผลด้านความเป็นมนุษย์ (humanity)

บทที่สอง หมู่ป่า 13 ตัว: ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัวตน (identified victim)

การตอบโจทย์ว่าการกู้ภัยถ้าหลงเกี่ยวข้องอย่างไรกับประเด็นเรื่องความยุติธรรมนั้น จำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานะผู้ประสบภัยสองประเภทเสียก่อนคือ

1. “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัวตน” (identified victim) หมายถึงผู้ประสบภัยที่เราสามารถระบุชื่อ ระบุหน้าตา หรือแม้แต่คุณสมบัติอื่นๆของผู้ประสบภัยได้ เช่นการระบุว่าเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

2. “ผู้ประสบภัยนิรนาม” (statistical victim) คือผู้ประสบภัยที่ไม่ได้รับการระบุตัวตน เนื่องจากเราไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลผู้นั้น เช่นระบุว่า “ประเทศนี้มีคนจนหลายล้านคน” แต่ไม่สามารถระบุต่อได้ ว่าแต่ละคนเป็นใคร ชื่ออะไร นอกจากจนแล้วยังมีคุณสมบัติอื่นๆอะไรอีกหรือไม่ ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์ถ้ำหลวงหรือที่รู้จักกันในนามหมู่ป่า 13 ตัว(คน) เป็นผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัวตน ดังนั้นเนื้อหาในบทที่สองนี้จะเป็นการศึกษาถึงสถานะผู้ประสบภัยของทีมหมู่ป่า มุ่งเน้นไปที่การให้ความสำคัญในการช่วยเหลือทีมหมู่ป่าโดยบุคคลสำคัญของรัฐและหน่วยงานภาครัฐ เพราะต้องการศึกษาการสร้างตัวตนของทีมหมู่ป่าจากฝั่งของรัฐ ถึงแม้ว่าเนื้อหาในบทที่สองนี้เป็นประเด็นทางจิตวิทยา แต่ผู้วิจัยต้องการจะชี้ให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องความยุติธรรมที่เป็นประเด็นทางรัฐศาสตร์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับหลักจิตวิทยาเช่นกัน

สถานะที่แตกต่างกันของผู้ประสบภัยมีความสำคัญเพราะส่งผลไม่มากนักน้อยต่อระดับความช่วยเหลือที่ผู้ประสบภัยจะได้รับ มีคำอธิบายว่าผู้ประสบภัยที่เราสามารถระบุตัวตนได้ (identified victim) จะได้รับความสนใจรวมถึงได้รับความช่วยเหลือมากกว่าผู้ประสบภัยนิรนาม (statistical victim) อดีตผู้นำสหภาพโซเวียตอย่าง Joseph Stalin เคยกล่าวไว้ว่าความตายของทหารรัสเซียคนเดียวคือโศกนาฏกรรม ส่วนความตายหลักล้านเป็นเพียงตัวเลข (cited in Nisbett and Ross, 1980, p. 43) ส่วนสาเหตุที่เป็นเช่นนั้น Thomas C. Schelling (1968, cited in Jenni and Loewenstein, 1997, p.237) อธิบายว่าความตายของบุคคลหนึ่งๆ เช่นเจาะจงว่าเป็นนาย X นาย Y จะสร้างความกังวลและกระตุ้นอารมณ์ต่อผู้รับรู้เหตุการณ์มากกว่าความตายของคนหลายคนซึ่งเป็นการตายเชิงตัวเลข (statistical death) ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “identifiable victim effect” (ต่อไปนี้จะย่อว่า IVE) การกู้ภัยทีมหมู่ป่ามีความเกี่ยวข้องกับ IVE โดยตรง เพราะปรากฏการณ์นี้มีผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัวตนชัดเจนจำนวน 13 คน ซึ่งในที่นี้

หมายถึงโค้ชและนักฟุตบอลทีมหมูป่าอะคาเดมี ที่ถูกระบุทั้งชื่อ นามสกุล อายุ และมีการนำเสนอรูปภาพของผู้ประสพภัยทั้ง 13 คนว่ารูปหน้าหน้าตาเป็นอย่างไร ทั้ง 13 คนประกอบไปด้วย

- 1 นายเอกพล จันทะวงษ์ อายุ 25 ปี (โค้ชเอก)
- 2 ด.ช. อดุลย์ สามออน อายุ 14 ปี
3. ด.ช. ประจักษ์ สุธรรม อายุ 14 ปี
4. ด.ช. ณัฐวุฒิ ทาคำทราย อายุ 14 ปี
5. ด.ช. พิพัฒน์ โปธิ อายุ 15 ปี
6. ด.ช. ภาณุมาศ แสงดี อายุ 13 ปี
7. ด.ช. ดวงเพชร พรหมเทพ อายุ 13 ปี
8. ด.ช. ชนินทร์ วิบูลย์รุ่งเรือง อายุ 11 ปี
9. ด.ช. เอกรัตน์ วงศ์สุขจันทร์ อายุ 14 ปี
10. นาย พีรพัฒน์ สมเพียงใจ อายุ 16 ปี
11. นาย พรชัย คำหลวง อายุ 16 ปี
12. ด.ช. สมพงษ์ ใจวงศ์ อายุ 13 ปี
13. ด.ช. มงคล บุญเปี่ยม อายุ 13 ปี (คนข่าว2499, 2561, p. 8)

การกู้ภัยถ้ำหลวงเป็นปรากฏการณ์ที่ได้รับความสนใจในระดับสูงทั้งจากภายในประเทศเองหรือจากต่างประเทศ เห็นได้จากจำนวนสำนักข่าวที่มาลงทะเบียนทั้งสิ้น เป็นจำนวน 255 สำนักข่าว แบ่งเป็นสำนักข่าวไทย 62 สำนักและต่างประเทศ 193 สำนัก และจำนวนสื่อมวลชนทั้งหมด 1,318 คน แบ่งเป็นสื่อมวลชนไทย 678 คน สื่อมวลชนต่างประเทศจำนวน 631 คน (สราธร บุญสิทธิ์, 2561, p. 3) นอกจากจะได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนแล้ว ในแง่ของปฏิบัติการช่วยเหลือนั้นก็สามารถกล่าวได้ว่าผู้ประสพภัยทั้ง 13 คนได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ จากรายงานของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์เชียงใหม่ (2562) พบว่ามีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเข้าร่วม 657 คน ซึ่งเป็นเพียงบุคลากรของสังกัดกรมอุทยานเท่านั้น ยังไม่รวมสังกัดอื่นๆ จำนวนตัวเลขที่ไม่ธรรมดาเหล่านี้ สะท้อนว่าการกู้ภัยทีมหมูป่าอาจจะเข้าข่ายตามหลักการ IVE

ผู้วิจัยจะเริ่มต้นเนื้อหาในบทที่สองด้วยการนิยาม “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว” และ “ผู้ประสพภัยนิรนาม” จากนั้นจะชี้ให้เห็นว่าผู้ประสพภัยถ้ำหลวงเป็นผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว และจบเนื้อหาด้วยการอธิบายว่าหน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือในการกู้ภัยครั้งนี้้อย่างเต็มที่ เนื้อหาของบทที่สองแบ่งออกเป็น 6 ส่วนดังนี้

1. การนิยาม “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว” และ “ผู้ประสพภัยนิรนาม”
2. ทีมหมูป่ากับสถานะผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัวก่อนการช่วยเหลือ (ex ante identified person)
3. คำอธิบายเรื่อง IVE
4. IVE กับการกู้ภัยทีมหมูป่า
5. การกู้ภัยทีมหมูป่าและม่านแห่งความไม่รู้
6. ความต้อกต้งใจของรัฐในการช่วยเหลือ

การนิยาม “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว” และ “ผู้ประสพภัยนิรนาม”

เมื่อกล่าวถึงคำนิยามของสองคำนี้ นักวิชาการเช่น Zuradzki (2019, pp. 297-298) เสนอว่า “ผู้ประสพภัยที่สามารถระบุตัวได้” (identifiable victim) คือบุคคลที่เราสามารถระบุตัวได้ก่อนการช่วยเหลือ หรือเรียกอีกชื่อว่า “ex ante identified person” เช่นรู้ว่านาย X ติดอยู่ในถ้ำและกำลังรอความช่วยเหลืออยู่ ส่วนบุคคลที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ก่อนการช่วยเหลือเรียกว่า “ex ante unidentified person” ซึ่งแยกย่อยออกอกได้เป็นอีกสามประเภทคือ

1. “ex post identifiable person” คือ “ผู้ประสพภัยที่สามารถระบุตัวตนได้หลังจากการช่วยเหลือ” ซึ่งก่อนหน้านั้นผู้ช่วยเหลือไม่มีข้อมูลว่าผู้ประสพภัยเป็นใคร เช่นเหตุการณ์ช่วยเหลือผู้ประสพภัยจากคลื่นสึนามิ ในระหว่างที่กำลังกู้ภัยอาจจะไม่สามารถระบุตัวผู้ประสพภัยได้ แต่เมื่อการกู้ภัยเสร็จสิ้น ก็ได้ข้อมูลว่าใครเสียชีวิต หรือเป็นผู้สูญหาย

2. “unidentifiable person” ซึ่งหมายถึง “บุคคลที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้” ด้วยข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่นผู้ที่ไม่มีข้อมูลการเกิดและ/หรือไม่มีบัตรประชาชน

3. “statistical person” หรือ “บุคคลนิรนาม” มีคล้ายคลึงกับ “unidentifiable person” ต่างกันตรงที่ statistical person ไม่สามารถระบุตัวตนได้อย่างแท้จริง ไม่เกี่ยวกับข้อจำกัดในทางปฏิบัติ อย่งไรก็ตาม Zuradzki ไม่ได้อธิบายไว้ชัดเจนว่าการไม่สามารถระบุตัวตนได้อย่างแท้จริงนั้นหมายความว่าอะไรกันแน่ โดยผู้วิจัยขอเสนอว่า หมายถึงบุคคลที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ทั้งในทางปฏิบัติและในทางทฤษฎี เช่นบุคคลที่ถูกพ่อแม่นำมาทิ้งไว้ในป่าตั้งแต่เกิด จึงเกิดและเติบโตในป่า ไม่มีแม่แต่ชื่อเล่นหรือคนที่รู้จัก กรณีสุดโต่งแบบนี้้อาจเป็นไปได้ทางทฤษฎีเท่านั้น

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาทีมหมูป่าในฐานะ “ผู้ประสพภัยที่สามารถระบุตัวได้ก่อนการช่วยเหลือ” (ex ante identifiable person) และเพื่อให้สะดวกในการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “ผู้ประสพภัยนิรนาม” (statistical victim) ให้กินความรวมถึง “ex post identifiable victim” และ “ex ante unidentifiable person” ด้วย ซึ่งงานวิจัยนี้หมายถึงผู้ประสพภัยในกรณีเรือล่มที่ภูเก็ตและกรณีน้ำท่วมที่จังหวัดอุบลราชธานีดังกล่าวถึงในส่วนอื่นต่อไป

ทีมหมูป่ากับสถานะผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัวก่อนการช่วยเหลือ (ex ante identified person) เรียงตามลำดับเวลา (timeline)

จากการศึกษาพบว่าทีมหมูป่าเป็น “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัวก่อนการช่วยเหลือ” อย่างชัดเจน โดยบุคคลสำคัญทั้งระดับโลกและระดับประเทศ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศมหาอำนาจ นักธุรกิจระดับโลก หรือคนดังในวงการกีฬา รวมถึงบุคคลสำคัญของประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปเป็นลำดับเวลา (timeline) ของการแสดงความห่วงใยดังนี้ คือ 1. พระมหากษัตริย์ (ผ่านรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย) 2. นายกรัฐมนตรีไทย 3. คนดังในวงการกีฬา 4. ผู้นำประเทศมหาอำนาจ 5. นักธุรกิจระดับโลก และมีรายละเอียดดังนี้

25 มิถุนายน พ.ศ. 2561²

รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยให้ข้อมูลว่าพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 10

“ทรงติดตามการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเยาวชนและโค้ช 13 คนที่ยังติดอยู่ในถ้ำหลวงทรงห่วงใยกลุ่มผู้ประสพภัยทุกคน และทรงให้กำลังใจไปยังครอบครัวผู้ประสพภัย ขอให้ทุกคนปลอดภัย รวมถึงทรงให้กำลังใจผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการติดตามค้นหาขอให้ประสบความสำเร็จ” (BBC, 2018a)

ผู้วิจัยเห็นว่าสำหรับประเทศไทยนั้นตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่สุดในการระบุเหตุการณืใดมีความสำคัญต่อประเทศก็คือบทบาทของพระมหากษัตริย์ในเหตุการณ์นั้นๆ การที่บุคคลระดับผู้นำประเทศกล่าวถึงบทบาทของพระองค์ผ่านสื่อ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างพระมหากษัตริย์กับการกู้ภัยถ้ำหลวงอย่างเป็นทางการไม่มากนักน้อย

² ไม่ได้หมายความว่าข่าวเรื่องคนติดถ้ำหลวงเริ่มต้นขึ้นในวันที่ 25 มิถุนายน เพราะถูกนำเสนอตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายนแล้ว แต่ผู้วิจัยต้องการจะสื่อว่าบุคคลสำคัญของประเทศถูกนำเสนอผ่านสื่อว่าให้มีความสำคัญกับเหตุการณ์นี้

นอกจากประมุขของรัฐอย่างพระมหากษัตริย์แล้ว ผู้นำฝ่ายบริหารของประเทศอย่าง พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ติดตามข่าวสารของทีมหมูป่า แม้ว่าจะปฏิบัติภารกิจอยู่ที่ต่างประเทศใน ซึ่งโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีได้ให้ข่าวว่า

“นายกรัฐมนตรียังกล่าวด้วยว่า หากมีสิ่งใดที่รัฐบาลจะทำได้ก็พร้อมจะสนับสนุนทุกอย่าง โดยในเบื้องต้นได้รับรายงานว่าหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือร่วมกับทางจังหวัด เชียงรายได้จัดกำลังพลและอุปกรณ์ช่วยเหลือเต็มพิกัดเข้าไปในพื้นที่แล้ว รวมทั้งได้ตั้งกอง อำนวยการบริเวณปากถ้ำและแบ่งทีมออกค้นหาอย่างต่อเนื่องด้วย” (ไทยรัฐ, 2561e)

ซึ่งสะท้อนว่าสองบุคคลสำคัญที่สุดของประเทศให้ความสำคัญกับการกู้ภัยครั้งนี้ และยังถูกนำเสนอ โดยสื่อมวลชนกระแสหลักในช่วงเริ่มต้นการกู้ภัยอีกด้วย

27 มิถุนายน 2561

พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้สัมภาษณ์ว่า

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงติดตามสถานการณ์มาโดยตลอด และรับสั่งผ่านราชเลขานุการใน พระองค์ฯ ให้ดูแลให้ดีที่สุด ทั้งครอบครัวและการช่วยเหลือเด็กๆ รวมถึงความปลอดภัยของ เจ้าหน้าที่ที่ต้องมีแผนรัดกุม ไม่ให้เกิดความสูญเสีย พระองค์ท่านทรงติดตามตลอดเวลา” (สยามรัฐ, 2561)³

ถือเป็นการกล่าวถึงความห่วงใยของพระมหากษัตริย์อีกครั้งหลังจากที่ถูกนำเสนอไปแล้วเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2561

29 มิถุนายน 2561

พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้สัมภาษณ์ว่า

“ที่มาในวันนี้ก็มาดูการทำงานของเจ้าหน้าที่ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งก็พอใจกับการทำหน้าที่ ของแต่ละฝ่าย ซึ่งถือว่าดีมาก และก็ขอให้กำลังใจกับทุกคน **เพราะผมก็ถือว่าเด็กๆ ทั้ง 13**

³ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2561ว่าจะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือการกู้ภัย อย่างเร่งด่วน ตามพระราชกระแสของพระมหากษัตริย์

คนเป็นลูกเป็นครอบครัวเดียวกันกับผม ประชาชนคนไทยทุกคนเป็นครอบครัวเดียวกัน ไม่ต้องเป็นห่วงเจ้าหน้าที่ได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ สำหรับเหตุการณ์อย่างนี้ ถือเป็นประสบการณ์ของประเทศเลยก็ว่าได้ที่เกิดเหตุการณ์ใหญ่เช่นนี้ ซึ่งการมาครั้งนี้**ได้นำพระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่ฯ** ที่ทรงเป็นห่วงกับเหตุการณ์นี้ ทุกคนมีความรักที่มีต่อลูกต่อครอบครัวอยู่แล้ว แต่ความรักยังไม่พอ ต้องมีแรงศรัทธา ศรัทธาในตัวเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ศรัทธา ในตัวลูกของเราว่า**ลูกของเราเข้มแข็ง** สิ่งนี้จะทำให้เกิดความสำเร็จ เชื่อว่าอีกไม่นานเจ้าหน้าที่จะสามารถช่วยเหลือได้สำเร็จ” (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2561a)

ข้อความนี้มีความน่าสนใจสองประการคือ 1. เป็นการยกระดับการนิยามผู้ประสบภัย จากที่ผู้ประสบภัยถูกนิยามว่าเป็น “เด็ก” “เยาวชน” หรือ “หมูป่า” ได้ยกสถานะมาเป็นคนในครอบครัว นั่นคือเป็น “ลูก” 2. เป็นการเชื่อมโยงการกู้ภัยครั้งนี้กับพระมหากษัตริย์อีกครั้งหนึ่ง หลังการที่เคยเชื่อมโยงไปตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึง

4 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

หลังจากที่ทีมกู้ภัยพบทีมหมูป่าและให้ข้อมูลว่ายังมีชีวิตอยู่ทั้ง 13 คน พระมหากษัตริย์ได้แสดงความยินดีผ่านข้อความที่ให้ไว้เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2561 มีเนื้อหาดังนี้

“ข้าพเจ้ามีความปลื้มใจยินดีและโล่งใจมาก ที่ได้ทราบว่าเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2561 เจ้าหน้าที่กู้ภัยได้พบนักฟุตบอลเยาวชนและผู้ฝึกสอน**ทีมหมูป่าอะคาเดมีรวม 13 ราย...** นับเป็นข่าวดีที่เราชาวไทย ตลอดจนชนชาวต่างประเทศ ที่ได้ติดตามความคืบหน้ามาโดยตลอด ต่างก็มีความชื่นชมยินดีกันถ้วนหน้า” (กระทรวงวัฒนธรรม, 2561, หน้า 10)⁴

⁴ นอกจากจะได้รับความสนใจจากพระมหากษัตริย์แล้ว ทีมหมูป่ายังได้รับความสนใจจากเชื้อพระวงศ์อีกด้วย เช่น ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาได้โพสต์ข้อความผ่านอินสตาแกรมส่วนตัวว่า “ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และเจ้าป่าเจ้าเขา ณ ถ้ำหลวงนางนอน เปิดทางให้ผู้ค้นหา...ให้หาทีมหมูป่าแล้ว**โค้ชทั้ง 13 คน**ให้ได้อย่างปลอดภัย” (กระทรวงวัฒนธรรม 2561, 13) ส่วนพระองค์เจ้าโสมสวลี ได้กล่าวในพิธีทบทวนคำปฏิญาณ และสวนสนามของลูกเสือว่า “ไม่ทราบตอนนี้ เด็กๆยังไม่เจอหรือคะ ที่เชียงใหม่ก็ติดตามข่าว...ก็ขอภาวนาให้หาให้เจอได้โดยเร็ว เพราะว่าเป็น**ห่วงเด็กๆ**” (กระทรวงวัฒนธรรม, 2561, หน้า 15)

การให้ความสำคัญของพระมหากษัตริย์ต่อการกัญภัยส่งผลให้ IVE เกิดความเด่นชัดมากขึ้น ในแง่ที่ว่า ผู้ให้ความช่วยเหลือจะตั้งอกตั้งใจในการช่วยเหลือเป็นพิเศษ ดังเช่นที่รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“พอไปพูดกับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานว่าพระองค์ท่านทรงทอดพระเนตรการทำงานของเราอยู่ กำลังวังชาของทุกคนก็มากขึ้นหมด ทำให้งานมีประสิทธิภาพอย่างมาก” (กรมอุทยานแห่งชาติ, ม.ป.ป., หน้า10)

ไม่ว่าสิ่งที่รองอธิบดีกรมอุทยานกล่าวมาจะเป็นการ “พูดเกินจริง” หรือ “พูดตามจริง” ก็ตาม สิ่งที่สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนคือการที่พระมหากษัตริย์ให้ความสำคัญต่อการกัญภัยครั้งนี้ทำให้ชีวิตของทีมหมูป่าทั้ง 13 คนมีความสำคัญมากเป็นพิเศษ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่กล่าวว่า

“เรื่องการทำงานตรงนี้ผมได้รับข่าวจากราชเลขาฯ ในการในพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า ทรงแนะนำให้จัดระบบในเรื่องนี้ให้ดี ซึ่งผมรับใส่เกล้าฯว่าจะจัดให้เรียบร้อยมากขึ้น⁵ หลังจากที่เบื้องต้นเจ้าหน้าที่ได้พยายามทำอยู่แล้ว แต่อาจเกิดความสับสนบ้าง โดยจะได้ขอร้องผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องไม่ให้เข้าพื้นที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้สะดวก” (กรมอุทยานแห่งชาติ, ม.ป.ป., น.13)

ข้อความนี้สะท้อนว่าการที่พระมหากษัตริย์ให้ความสำคัญต่อการกัญภัยนั้น ส่งผลให้ผู้ช่วยเหลือตั้งใจทำภารกิจมากขึ้นไม่ว่าจะทำเพื่อความดีความชอบหรือทำด้วยความจริงใจก็ตาม จนผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายถ้าหลวง-ขุนน้ำนางนอน ซึ่งก็คือนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ถึงกับต้องกล่าวหลังจากภารกิจสำเร็จลุล่วงว่า

⁵ ข้อความของทั้งรองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจสะท้อนปัญหาการทำงานของระบบราชการไทยว่า หากข้างบนไม่สั่งการ ข้างล่างก็จะไม่ตั้งใจทำงานมากนัก อันที่จริงแล้วรองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติสามารถกล่าวว่า “พวกเรามีความพร้อมทางร่างกายและตั้งใจให้งานออกมามีประสิทธิภาพเต็มที่ และดีใจที่รู้ว่าพระองค์ท่านทรงทอดพระเนตรการทำงานของเราอยู่” ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเองก็สามารถกล่าวว่า “เราจัดระบบไว้รองรับเรียบร้อยแล้ว” แต่เขากลับใช้คำว่า “จะจัดให้เรียบร้อยมากขึ้น”

"ภารกิจจะสำเร็จไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม⁶" (BBC, 2018a) นอกจากพระมหากษัตริย์จะให้ความสำคัญด้วยคำพูดแล้ว ยังสนับสนุนการช่วยเหลือด้วยอุปกรณ์การกู้ภัยอีกด้วย โดยพบว่าได้พระราชทานสิ่งของที่สำคัญต่อการกู้ภัยเช่น ชุดดำน้ำ 30 ชุด ขวดอากาศ 200 ขวด เป็นต้น จึงเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าการกู้ภัยถ้าหลวงเพื่อช่วยเหลือชีวิตทีมหมูป่าทั้ง 13 คนนั้นได้รับความสนใจและห่วงใยจากพระมหากษัตริย์

5 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

Jürgen Klopp ผู้จัดการทีมลิเวอร์พูล สโมสรฟุตบอลชื่อดัง ได้ออกมากล่าวผ่านคลิปวิดีโอว่า

“ขอให้เข้มแข็ง พวกเราเป็นกำลังใจให้ เราติดตามทุกข่าวสารและหวังในทุกวินาทีว่าคุณจะ ได้เห็นแสงสว่างอีกครั้ง” (Stay strong and we are with you. We are following all the news and hoping every second that you see the daylight again.) (CNN, 2018a)

8 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

Donald Trump ซึ่งเป็นประธานาธิบดีของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นได้โพสต์ข้อความผ่านทวิตเตอร์ส่วนตัวว่า

“สหรัฐทำงานอย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลไทยเพื่อช่วยเหลือเด็กทุกคนให้ออกจากถ้ำ พวกเขา กล้าหาญ และเก่งมาก!” (The U.S. is working very closely with the Government

⁶ ข้อความผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหาย (ฉนรคศก) โอสถธนากร) มีลักษณะเดียวกับข้อความของรองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติและสัตว์ป่าว่า การกระทวมหาภัยไทย ซึ่งอาจสะท้อนปัญหาของระบบราชการไทย ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากพระมหากษัตริย์ตลอดเวลา แต่จากการตรวจสอบคำสัมภาษณ์ของฉนรคศก ผู้วิจัยพบความไม่คงเส้นคงวาในข้อความของเขา กล่าวคือเมื่อพิจารณาจากข้อความที่เขาได้กล่าวไว้จากการบรรยายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยความว่า “คนไปช่วยเป็นหมื่น เครื่องมืออะไรก็ยังไม่รู้ กลยุทธ์อย่างไรก็ยังไม่รู้ แต่เป้าหมายคือ เด็ก 13 คน สิ่งที่ทำให้เราทำงานสำเร็จมี 3 อย่าง คือ Vision ที่ดี Well Planning และ Well Rescued สุดท้ายคือ Discipline โดยมี Ultimate Goal คือ 13 ชีวิต เราเห็นคนเป็นหมื่นคนทำงานร่วมกัน หากใครคนใดคนหนึ่งหายไป งานจะไม่สำเร็จ” (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) นั้นหมายความว่าต่อให้มีพระมหากษัตริย์ แต่คนอื่นหายไป งานก็ไม่สำเร็จนั่นเอง แต่ในแง่หนึ่งก็ตีความได้ว่าประเด็นนี้ไม่มีอะไรซับซ้อนมากนัก เพราะสังคมไทยมีแนวโน้มที่จะให้เกียรติพระมหากษัตริย์ในระดับสูง แต่ไม่ได้หมายความว่าพระมหากษัตริย์จะไม่มีมีความสำคัญกับการกู้ภัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอวิธีการพิจารณาสองแง่คือ 1. หากไม่ได้พระมหากษัตริย์ช่วยไว้ การกู้ภัยจะไม่สำเร็จ หากเป็นไปตามคำกล่าวนี้จริงๆ ก็สะท้อนว่าระบบราชการของไทยนั้นมีปัญหาจริง 2. ทุกคนมีความสำคัญต่อการภารกิจครั้งนี้ หากเป็นไปตามคำกล่าวนี้จริงๆ ก็แปลว่าทุกคนมีความสำคัญ และพระมหากษัตริย์ก็คือหนึ่งในบุคคลสำคัญ

of Thailand to help get all of the children out of the cave and to safety. Very brave and talented people!) (CNN, 2018b)

10 กรกฎาคม พ.ศ.2561

Elon Musk นักธุรกิจและมหาเศรษฐีชื่อดัง ผู้ก่อตั้งและเป็นผู้บริหารบริษัทสเปซเอ็กซ์ ที่ให้ความช่วยเหลือโดยตรงกับการกู้ภัยถ้ำหลวงได้โพสต์ข้อความผ่านทวิตเตอร์ส่วนตัวว่า

“เรือดำนํ้าขนาดจิ๋วพร้อมแล้วหากจำเป็นต้องใช้ มันถูกสร้างขึ้นจากส่วนประกอบของจรวด และตั้งชื่อว่า**หมีป่าตามชื่อทีมของเด็กๆ** ขอมอบเรือไว้ให้ มันอาจจะมีประโยชน์ในอนาคต ประเทศไทยช่างสวยงาม” (Mini-sub is ready if needed. It is made of rocket parts & named Wild Boar after kids’ soccer team. Leaving here in case it may be useful in the future. Thailand is so beautiful.) (NNT, 2561a)

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีชื่อเสียงระดับโลก ไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ บุคคลในวงการกีฬา หรือแม้แต่่นักธุรกิจ ต่างให้ความสนใจและเอาใจช่วยทีมหมีป่าทั้ง 13 ให้รอดชีวิตกลับมา โดยเฉพาะ Elon Musk ที่ให้การช่วยเหลือด้วยการบริจาคทรัพย์สินส่วนตัวเป็นเรือดำนํ้าขนาดจิ๋ว ซึ่งไม่ใช่สิ่งใดที่ใครๆก็บริจาคกันได้

ลูกหลานของประชาชนทั่วประเทศ

ในส่วน of ประชาชนทั่วไปนั้น การประสพภัยของทีมหมีป่าสร้างความสนใจและความกังวลต่อประชาชนทั่วประเทศ จากการศึกษาพบตัวอย่างที่น่าสนใจเป็นจำนวนมากโดยผู้วิจัยขอยกมาจำนวนหนึ่ง มีรายละเอียดดังนี้

1. เหตุการณ์ระดับจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นำหัวหน้าส่วนราชการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวจำนวนกว่า 2,000 คน ร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ซึ่งการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้ร่วมพิธีทุกคนยังได้ตั้งจิตอธิษฐานขอให้ทีมหมีป่าทั้ง 13 คนปลอดภัย (NNT, 2561h)

2. เหตุการณ์ระดับสถานศึกษา ที่นักเรียนโรงเรียนบ้านยะรม อำเภอบางคนที จังหวัดยะลา จัดทำคลิปลง YouTube ส่งกำลังใจให้กับทีมหมีป่า โดยตัวแทนนักเรียนโรงเรียนบ้านยะรม กล่าวว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านยะรม ขอเป็นเสียงเล็ก ๆ จากใต้สุดแดนสยาม เพื่อพี่ ๆ 13 คน ที่อยู่ในความห่วงใยของคนไทยทั้งประเทศในขณะนี้ หวังว่าเสียงจากพวกเราในวันนี้จะช่วยให้พี่ ๆ และครอบครัว

รวมทั้งผู้ช่วยเหลือมีกำลังใจที่ดีขึ้น สู้ต่อไป และปลอดภัยทุกคน (NNT, 2561j) หรือที่บุคลากรและนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 (กระต่าขไทยอนุเคราะห์) กว่า 300 คน ร่วมตั้งจิตอธิษฐานส่งไปยังนักฟุตบอลเยาวชนทีมหมูป่าที่ โดยทั้งหมดได้ทำการนั่งสมาธิ พร้อมทั้งร่วมกันทำการแปรอักษรเป็นเลข 13 ภายในรูปหัวใจ และชูป้ายข้อความว่า “เราชาว ท.5 ร่วมส่งกำลังใจไปให้ทั้ง 13 คน ปลอดภัย” และ “คนแปลกหน้าที่คนไทยอยากเจอมากที่สุด” (NNT, 2561d) และเหตุการณ์ที่นักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดห้วยยาง อ.เมืองชัยนาท กว่า 100 คน ร่วมส่งกำลังใจโดยการนั่งล้อมเป็นวงกลมเหมือนลูกฟุตบอล ส่วนตรงกลางมีการตีกองยาว ใช้กองยาวจำนวน 3 ชั้น เล่นเป็นจังหวะฮึกเหิม ส่งเสียง “หมูป่าสู้ๆ” จนดังสนั่นไปทั้งโรงเรียน ทั้งยังมีการต่อตัวและปล่อยป้ายไว้นิล ที่มีข้อความ “พวกเรา... ขอเป็นกำลังใจกับทีมหมูป่าอะคาเดมีทั้ง 13 คน สู้...สู้...” (NNT, 2561f)

3. เหตุการณ์ระดับสถาบันศาสนา เช่นที่วัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พุทธศาสนิกชนร่วมกันจัดกิจกรรมสวดมนต์หมู่ เพื่อขออำนาจบุญกุศล และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ทีมหมูป่าปลอดภัย (NNT, 2561g) หรือเหตุการณ์ที่สำนักจุฬาราชมนตรี ได้ออกประกาศขอความร่วมมือยังประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทั่วราชอาณาจักร โดยได้ขอความร่วมมือให้อิหม่ามทุกมัสยิดนำสัปบุรุษร่วมกันขอพร (ดูอา) ในวันศุกร์ที่ 29 มิถุนายน 2561 เวลาหลังละหมาดวันศุกร์ โดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อขอให้ทีมหมูป่าปลอดภัย (NNT, 2561i)

4. เหตุการณ์ความร่วมมือระดับอาเซียน เช่นการที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ ร่วมกับชมรมสื่อมวลชนเพื่อสันติจังหวัดชายแดนภาคใต้ ชมรมเรดโครดออฟโรด และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกรุงกัวลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ร่วมกันจัดโครงการคาราวานแรลลี่ออฟโรดท่องเที่ยวสวนสัมพันธ์ 4 ประเทศอาเซียน ได้แก่ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย (Tour Rally Southern Thailand 4x4 offroad Asian 2018 #1) พร้อมทั้งแปรขบวนแถวเป็นเลข 13 ส่งกำลังใจให้ทีมหมูป่า(NNT, 2561e)

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่าการแสดงความห่วงใยต่อทีมหมูป่ามีหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็น 1. การประกอบพิธีทางศาสนาทั้งพุทธและอิสลาม 2. การทำวิดีโอลงสื่อออนไลน์ 3. การแปรอักษรและการชูป้าย 4. การใช้เครื่องดนตรี 5. การใช้รถยนต์ สะท้อนว่าประชาชนได้แสดงออกถึงความใส่ใจต่อทีมหมูป่า ซึ่งไม่ได้รู้จักกันเป็นการส่วนตัว ในทุกรูปแบบเท่าที่จะจินตนาการกิจกรรมได้ สามารถสรุปได้ว่าทีมหมูป่าทั้ง 13 คนมีสถานะเป็นผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัวก่อนการช่วยเหลือ (ex ante identified person) อย่างแท้จริง

คำอธิบายเรื่อง identifiable victim effect

การศึกษาอย่างเป็นระบบ

นักวิชาการที่ได้ศึกษาประเด็นเรื่อง IVE อย่างเป็นระบบคือ Karen E. Jenni กับ George Loewenstein (1997) ทั้งคู่ยกตัวอย่างเหตุการณ์ปี ค.ศ. 1987 ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา เป็นเรื่องราวของเด็กหญิงอายุ 18 เดือนที่ชื่อ Jessica McClure ซึ่งติดอยู่ในบ่อน้ำนานถึง 58 ชั่วโมง เหตุการณ์ดังกล่าวได้รับความสนใจจากประชาชนสหรัฐอเมริกาทั่วประเทศ มีการระดมทรัพยากรช่วยเหลืออย่างเต็มที่ มีเงินบริจาคราว 7 แสตนดอลลาร์สหรัฐ และยังมีการสร้างหนังสือว่า “Everybody’s Baby: The Rescue of Jessica McClure” ประหนึ่งว่าเด็กหญิง Jessica เป็นลูกของทุกคน เมื่อเป็นลูกของทุกคน เธอจึงต้องได้รับความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะมีความจำเป็นแค่ไหนก็ตาม หลังจากภารกิจช่วยเหลือสำเร็จ ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นคือ Ronald Reagan ถึงกับโทรศัพท์ไปหาพ่อแม่ของ Jessica เพื่อแสดงความยินดีที่ลูกสาวพวกเขาปลอดภัย (Chicago Tribune, 1987)

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว Jenni กับ Loewenstein ได้ตั้งข้อสังเกตว่า หากทรัพยากรจำนวนใกล้เคียงกันถูกนำไปใช้ไปกับการดูแลสุขภาพเด็ก (preventive healthcare) ก็จะสามารถช่วยชีวิตคนได้อีกเป็นจำนวนมาก แต่ทั้งคู่เห็นว่าคงเป็นไปได้ยากในแง่การจูงใจ เพราะนั่นคือการช่วยชีวิตในเชิงสถิติ (statistical victim) ต่างจากการช่วยชีวิต Jessica ซึ่งถูกระบุตัวตนชัดเจน ดังนั้น Jenni กับ Loewenstein จึงตั้งสมมติฐานว่ามีปัจจัยอยู่ 4 ประการที่ส่งผลให้ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ได้รับความช่วยเหลือมากกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” คือ

1. ความชัดเจน (vividness) กล่าวคือการนำเสนอข่าวของสื่อ ทำให้เรารู้จักกับผู้ประสบภัย และความรู้จักส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความสงสารผู้ประสบภัยมากเป็นพิเศษ เพราะผู้ประสบภัยมักจะถูกสื่อนำเสนอว่าเป็นผู้นำสงสาร เป็นผู้โชคร้าย ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิดกับผู้ประสบภัย ซึ่งมีสภาพโศกเศร้าเสียใจ จึงส่งผลให้ผู้รับสารรู้สึกเห็นใจผู้ประสบภัยยิ่งขึ้น

2. ความแน่นอน (certainty) กล่าวคือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” จะมีความตายที่แน่นอนรออยู่หากไม่ได้รับการช่วยเหลือ ในขณะที่ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” นั้นความตายเป็นเพียงเรื่องของความน่าจะเป็นเท่านั้น คำอธิบายตรงนี้คือ คนเรามีแนวโน้มที่จะเสี่ยง หากเรารู้ว่าต้องสูญเสียแน่นอน (risk-seeking for loss) ดังนั้นการที่เราทราบว่าคุณ A จะต้องเสียชีวิตอย่างแน่นอนหาก

ไม่ได้รับการช่วยเหลือ ส่งผลให้เราทุ่มเท(เสียง)ในการช่วยเหลือนาย A ที่เป็นผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัวนั่นเอง

3. สัดส่วนการช่วยเหลือสำเร็จ (proportion) กล่าวคือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” จะเป็นกลุ่มอ้างอิงในตัวเอง เช่นผู้ประสบภัยมีคนจำนวน 1 คน หากช่วยเหลือสำเร็จก็จะเป็นความสำเร็จ 100% แต่หากช่วยเหลือไม่สำเร็จหรือไม่ได้ช่วยเหลือ ก็จะกลายเป็นความล้มเหลวในระดับ 100% เช่นกัน ในขณะที่ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ไม่ได้เป็นกลุ่มอ้างอิงในตัวเอง เช่นการคาดการณ์ว่าในปีนี้จะมีคนเสียชีวิตจากเหตุการณ์เครื่องบินตก 120 คน ก็เป็นเพียง 120 คนจากคนเป็นหลักล้าน ถึงแม้ว่าการช่วยเหลือจะสำเร็จ แต่หากคิดเป็นสัดส่วนถือว่าต่ำมาก (สมมติให้เป็น $120/1,000,000$) จึงกล่าวได้ว่า สัดส่วนการช่วยเหลือสำเร็จเป็นแรงจูงใจให้เราช่วยเหลือผู้ประสบภัยประเภทแรกมากกว่าที่จะช่วยเหลือผู้ประสบภัยประเภทหลังนั่นเอง

4. การเกิดขึ้นแล้วของเหตุการณ์ กล่าวคือในการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” นั้นจะเป็นการช่วยเหลือหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว เช่นเด็กหญิงคนหนึ่ง ซึ่งหากไม่เกิดเหตุการณ์อะไรก็จะไม่เป็นที่รู้จัก แต่เมื่อเข้าไปติดอยู่ในบ่อน้ำแล้ว เราจึงรู้ว่าเธอชื่อ Jessica MaClure ในขณะที่การช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” นั้นจะเป็นการช่วยเหลือก่อนเหตุการณ์จะเกิดขึ้น⁷ ประเด็นสำคัญอยู่ตรงที่ว่า เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว การคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือกลายเป็นเรื่องรอง ในขณะที่ความรับผิดชอบในการช่วยเหลือกลายเป็นประเด็นหลัก

จาก 4 สมมติฐานที่ Jenni และ Loewenstein ตั้งไว้ ทั้งคู่ได้ทำการศึกษาเชิงปริมาณด้วยการให้คนตอบแบบสอบถาม โดยทั้งคู่ได้ข้อค้นพบว่ามีเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลชัดเจนต่อการตัดสินใจช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” นั่นคือปัจจัยเรื่องสัดส่วน (proportion) กล่าวคือเรามีแนวโน้ม

⁷ ผู้วิจัยเห็นว่าจริงๆแล้ว “ผู้ประสบภัยนิรนาม” สามารถเป็นได้ทั้งผู้ประสบภัยในอนาคตหรือผู้ประสบภัยที่กำลังเดือดร้อนอยู่ก็ได้ เช่นเวลาที่กล่าวว่าทุกๆปีจะมีผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดประมาณ X คน หมายความว่าหากยังไม่ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ความสูญเสียยังไม่เสร็จสมบูรณ์เพราะยังไม่ครบปี ซึ่งเราก็ไม่ทราบว่าจะใครจะเป็นผู้เสียชีวิต อาจจะ是我们เองหรือใครก็ได้ที่ไม่รู้จัก การช่วยเหลือจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะไม่สามารถไปแจ้งกู้ภัยตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมว่า “วันที่ 31 ธันวาคมจะมีคนเสียชีวิต ระบุคนไปดูแลหน่อยครับ” แต่ในอีกกรณีหนึ่ง “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ก็อาจจะประสบภัยอยู่ หรืออาจประสบภัยมานานมากแล้วจนถึงปัจจุบันและต่อไปยังอนาคต เช่นคำกล่าวที่ว่า “โลกนี้มีคนไร้บ้านเป็นจำนวนมาก” ซึ่งแน่นอนว่ามีอยู่จริง แต่เรายังไม่ทราบคุณลักษณะอื่นๆของเขา ดังนั้น “ผู้ประสบภัยนิรนาม” จึงเป็นได้ทั้งสองกรณีคือคือ 1. จะประสบภัยในอนาคต จึงไม่สามารถระบุตัวผู้ประสบภัยได้ 2. ประสบภัยแล้ว แต่ไม่มีข้อมูลระดับเดียวกับ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว”

จะช่วยเหลือผู้ประสบภัยก็ต่อเมื่อเราตระหนักว่าสัดส่วนในความสำเร็จมีสูง เช่นเราต้องการช่วยเหลือเด็กหญิง Jessica ที่ติดอยู่ในบ่อน้ำ เพราะหากไม่ช่วยสัดส่วนการเสียชีวิตจะเป็น 1 ใน 1 คือ 100% แต่หากช่วยสำเร็จ สัดส่วนก็จะเป็น 100% เช่นกัน เนื่องจากเรากำลังกล่าวถึงเด็กหญิง Jessica เพียงคนเดียว การช่วยหรือไม่ช่วย Jessica จึงมีอัตราส่วนเป็น 0% หรือ 100% ความน่าสนใจอีกประการที่ควรกล่าวถึงก็คือ สมมติฐานเรื่องความชัดเจน (vividness) ของ IVE กลับไม่ใช่ปัจจัยที่ส่งผลให้เราช่วยเหลือผู้ประสบภัย ข้อค้นพบของ Jenni และ Loewenstein จึงไม่สอดคล้องกับคำอธิบายของ Schelling ที่ว่า “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” จะสร้างความสะเทือนอารมณ์ต่อผู้รับสารมากกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เนื่องจากปัจจัยเรื่องสัดส่วนความสำเร็จที่ Jenni และ Loewenstein ค้นพบไม่ได้เป็นเรื่องของการที่ผู้รับสารได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประสบภัยโดยตรงแต่เป็นเพียงการรับรู้ว่ามีคนได้รับอันตรายอยู่ X คนและหากได้รับการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยทั้งหมดก็จะรอดชีวิต

คำอธิบายของนักวิชาการยุคหลัง Jenni กับ Lowenstein

นอกจากคำอธิบายของ Jenni กับ Lowenstein แล้วการช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นมีนักวิชาการได้ศึกษาและพบสาเหตุทางจิตวิทยาอยู่สามประการด้วยกัน (Erlandsson et al., 2015, p. 2)

1. สาเหตุเชิงอารมณ์ แบ่งออกเป็นอารมณ์ทุกข์ใจ (distress) ซึ่งเป็นความรู้สึกภายใน (inwards) มีเงื่อนไขว่าหากเราคิดว่าการช่วยเหลือผู้อื่นไม่ทำให้ความทุกข์ของเราหายไป เราก็จะไม่ช่วยเหลือ ผู้วิจัยยกตัวอย่างเช่นความรู้สึกเป็นทุกข์ต่อคนจน แต่ไม่บริจาคเงินเพราะมองว่ายังงี้ก็แก้ปัญหาความจนของสังคมไม่ได้ ความทุกข์จึงไม่หมดไป ในขณะที่อารมณ์เห็นใจ (sympathy) เป็นความรู้สึกภายนอก (outwards) ซึ่งมีเงื่อนไขต่างจากความทุกข์ใจ เพราะความเห็นใจส่งผลให้เราช่วยเหลือผู้ประสบภัยถึงแม้ผลลัพธ์จะไม่ใช่ไปตามที่หวังก็ตาม เช่นการช่วยเหลือสุนัขจรจัดที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสด้วยการพาไปรักษาที่โรงพยาบาล ถึงแม้ว่าสุดท้ายจะไม่รอดชีวิต แต่ก็ช่วยเพราะเห็นใจ/สงสาร

2. ผลกระทบ (impact) กล่าวคือเรามีแนวโน้มช่วยเหลือผู้ประสบภัยหากเราประเมินว่าการกระทำของเราจะส่งผลดีมากพอ (perceived impact) โดยผลกระทบในที่นี้สามารถตีความในเชิงของค่าประโยชน์ได้ (utility) แต่ผลกระทบที่ว่าเป็นเพียงการประเมินหรือความเชื่อของผู้ช่วยเหลือเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องหมายถึงผลกระทบที่สามารถตีค่าได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรงหรือตีความออกเป็นตัวเลखอย่างชัดเจนได้ เช่นการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนเพราะเชื่อว่าเป็นการสร้างค่านิยมเรื่องมนุษยธรรมในกับสังคม ซึ่งผู้ช่วยเหลือเชื่อว่าหรือตีความว่าเป็นค่านิยมที่มีคุณค่าทางศีลธรรมสูง

3. ความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยเหลือ (responsibility) กล่าวคือยิ่งจำนวนผู้ช่วยเหลือที่มีความสามารถเพียงพอมีจำนวนน้อย เราก็มียิ่งมีแนวโน้มจะช่วยเหลือมากขึ้น เช่นในกรณีคนจมน้ำ หากมีคนว่ายน้ำเป็นอยู่ในบริเวณนั้น 100 คน เราที่ว่ายน้ำเป็นด้วยก็จะมีแรงจูงใจในการช่วยเหลือไม่มากนักเมื่อเทียบกับกรณีที่เราเป็นเพียงผู้ว่ายน้ำเป็นเพียงคนเดียวในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากเราจะคิดว่าอีก 99 คนก็สามารถช่วยเหลือคนจมน้ำได้ นอกจากนั้นก็ยิ่งขึ้นอยู่กับสาเหตุที่ผู้ประสบภัยต้องประสบกับภัยด้วย หากเราเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ประสบภัยได้รับความทรมาน เราก็มียิ่งมีแนวโน้มจะช่วยเหลือผู้ประสบภัยมากกว่าการที่เราไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ประสบภัยต้องทรมาน เช่นหากเราเป็นสาเหตุให้ผู้ประสบภัยจมน้ำ เราก็มียิ่งมีแนวโน้มจะช่วยเหลือผู้ประสบภัยมากขึ้น(ในกรณีที่เราไม่ได้ต้องการทำร้ายผู้ประสบภัยตั้งแต่ต้น) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการช่วยเหลืออีกประการก็คือบทบาทของตัวเอง เช่นการมีอาชีพเป็นตำรวจจะส่งผลให้เรามีแนวโน้มที่จะช่วยเหลือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบมากกว่าผู้ที่ไม่มีอาชีพเป็นตำรวจ

เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดจะพบว่าประเด็นเรื่องสัดส่วน (proportion) ของ Jenni และ Loewenstein มีความคาบเกี่ยวกับข้อเสนอของ Erlandsson และคณะในประเด็นเรื่องผลกระทบที่คาดไว้ (perceived impact) ที่อธิบายว่าเรามีแนวโน้มช่วยเหลือผู้ประสบภัยหากเราประเมินว่าการกระทำของเราจะส่งผลดีมากพอ เช่นการมองว่าการช่วยเด็กหญิง Jessica จะมีผลกระทบสูง (perceived impact) เนื่องจากหากช่วยเหลือสำเร็จอัตราของความสำเร็จจะเป็น 100% ทันทัน (proportion) นั่นเอง

งานศึกษาของ Deborah Small และ George Loewenstein (2003) พบว่าการระบุตัวตนของผู้ประสบภัยแค่เพียงระดับเล็กน้อย (weak identifiability) ซึ่งหมายถึงการให้ข้อมูลต่อผู้รับสารว่านาย A คือผู้ประสบภัย แต่ไม่ได้ระบุข้อมูลอื่นๆเกี่ยวกับนาย A ก็สามารถส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความเห็นใจผู้ประสบภัย มากกว่าการไม่ระบุข้อมูลใดๆเลย จึงสะท้อนว่าคำอธิบายดั้งเดิมของ Schelling ที่ว่า “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” จะสร้างความสะท้อนอารมณ์ต่อผู้รับสารมากกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ยังมีน้ำหนักในการอธิบายปรากฏการณ์อยู่ งานศึกษาของ Small กับ Loewenstein จึงมีคำอธิบายสวนทางกับงานที่ Loewenstein ทำร่วมกับ Jenni

อย่างไรก็ตาม Tine Hijerno Lesner และ Ole Dahl Rasmussen (2014) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริจาคเงิน และพบว่าผู้บริจาคไม่ได้บริจาคให้กับ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” สูง

กว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” อย่างเป็นทางการ โดยได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า อาจมีเหตุผลสองประการที่ส่งผลให้เป็นเช่นนี้คือ

1. ผู้บริจาคอาจจะคาดการณ์ว่าทุกคนล้วนบริจาคให้ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” จึงคิดว่าตนเองไม่จำเป็นต้องบริจาคก็ได้ มองว่าการบริจาคของตนเองจะไม่ส่งผลอะไรมาก

2. ผู้บริจาคมีความรู้สึกที่ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ที่เขาได้บริจาคไปนั้น จริงๆก็คือผู้ประสบภัย 1 คน ถึงแม้ผู้บริจาคจะไม่รู้จักชื่อก็ตาม

ผู้วิจัยเห็นว่าข้อสังเกตที่หนึ่งของ Lesner กับ Rasmussen นั้นคือประเด็นเรื่องความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยเหลือ (responsibility) ตามที่ Erlandsson และคณะอธิบายนั่นเอง เนื่องจากสาเหตุที่ตัดสินใจไม่บริจาคเป็นเพราะเห็นว่าคนอื่นๆก็สามารถบริจาคได้ การบริจาคของตนจึงแทบไม่ได้มีความสำคัญอะไร ความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยเหลือจึงอยู่ในระดับต่ำ ส่วนของสังเกตที่สองของ Lesner กับ Rasmussen คือประเด็นเรื่องอัตราส่วนของความสำเร็จ (proportion) กล่าวคือการที่ผู้รับบริจาคมีเพียง 1 คนจะส่งผลให้ผู้บริจาคเห็นว่าผู้รับบริจาคจะได้รับเงินแนวๆ อัตราส่วนของความสำเร็จจึงเป็น 100% คือผู้รับบริจาค

คำอธิบายที่กล่าวมาทั้งหมดก่อให้เกิดความไม่แน่ใจ ว่าประเภทของผู้ประสบภัยที่แตกต่างกันส่งอิทธิพลต่อผู้ช่วยเหลือแตกต่างกันจริงหรือไม่ ผู้วิจัยพบว่าวิธีการจำแนกระดับอิทธิพลของ Zaluski (2018) สามารถช่วยให้เข้าใจมากขึ้น ซึ่งเขาได้แบ่ง IVE ออกเป็นสามระดับคือ

1. IVE ระดับอ่อน เกิดขึ้นเมื่อผู้ประสบภัยสองประเภทมีจำนวนเท่าๆกัน แต่เราตัดสินใจที่จะช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” และในกรณีที่จำนวนระหว่างผู้ประสบภัยสองประเภทไม่เท่ากัน เราจะตัดสินใจช่วยผู้ประสบภัยกลุ่มที่มีจำนวนสูงที่สุด โดยไม่เกี่ยวข้องว่าจะเป็นผู้ประสบภัยประเภทใด

2. IVE ระดับกลาง เกิดขึ้นเมื่อเราตัดสินใจช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ถึงแม้ว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” จะมีจำนวนสูงกว่า แต่มีเงื่อนไขเพิ่มเติมคือจำนวนที่ต่างกันระหว่างผู้ประสบภัยสองประเภทต้องมีจำนวนไม่สูงมาก อย่างไรก็ตาม Zaluski อธิบายว่าจำนวนที่ “มาก” นั้นไม่สามารถนิยามเป็นตัวเลขได้ แต่เราสามารถประเมินได้ด้วยความรู้สึกสามัญสำนึกทั่วไป

3. IVE ระดับสูง เกิดขึ้นเมื่อเราช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” เสมอ ไม่ว่าจะมียานานมากน้อยต่างจาก “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เท่าใดก็ตาม

Identifiable Victim Effect กับการช่วยเหลือทีมหมูป่า

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่าอิทธิพลของ IVE มักถูกศึกษาในรูปแบบของงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งสร้างข้อค้นพบของการวิจัยด้วยตัวเลขทางสถิติ แต่ยิ่งขาดการศึกษาเชิงคุณภาพที่จะทำให้เห็นมุมมองที่ละเอียดยิ่งขึ้นของ IVE เช่นพิจารณาจากคำสัมภาษณ์ ประกอบกับการพิจารณาการกระทำที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ไม่ใช่ทำผ่านห้องทดลอง ผู้วิจัยต้องการศึกษา IVE ในเชิงคุณภาพ ผ่านการให้สัมภาษณ์และการกระทำของบุคคลสำคัญของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกักขัง หลวง ซึ่งผู้วิจัยมุ่งเป้าไปที่ 3 ประเด็นต่อไปนี้คือ 1. อัตราสัดส่วนของความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (proportion) 2. ความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยเหลือ (responsibility) และ 3. ความชัดเจนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ประสบภัย (vividness) โดยบุคคลสำคัญของภาครัฐสองคนที่จะทำการศึกษาผ่านการกระทำและคำสัมภาษณ์คือ 1. ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากรในฐานะผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหาย ในวนอุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน และ 2. นาวาเอก อนันต์ สุรवारรณ์ หัวหน้าทีมซีลในปฏิบัติการช่วยเหลือทีมหมูป่า 3. กอบชัย บุญอรณะ ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในช่วงการกักขังถ้ำหลวง

IVE และผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหาย

บุคคลหนึ่งที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการศึกษาการกักขังถ้ำหลวงก็คือ ผู้ว่าณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร เนื่องจากดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการ/ผู้บังคับบัญชาของภารกิจการกักขังครั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า IVE สะท้อนออกมาจากการกระทำและคำพูดของ ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ประกอบกับการให้สัมภาษณ์ของ จินจณา โอสถธนากร ผู้เป็นภรรยาที่เล่าว่าณรงค์ศักดิ์ให้ความสำคัญกับภารกิจนี้มาก ดังข้อความที่ภรรยาเขากล่าวว่า

“ในช่วงภารกิจช่วย 13 ชีวิตทีมหมูป่าติดอยู่ในถ้ำหลวง แทบไม่ได้คุยกัน ช่วง 7 วันแรก จนต้องให้ลูกสาวส่งข้อความไปกดดัน และพยายามที่จะส่งไลน์ไปให้กำลังใจตลอดว่าท่านทำได้ แต่ท่านก็ไม่ตอบ แต่เห็นว่าอ่าน ก็ไม่มั่นใจว่าอ่านหรือแค่เลื่อนผ่านเฉยๆ...สิ่งที่เป็นกังวลตลอดคือ อยากให้ท่านพักผ่อนให้เพียงพอ บางทีกลับบ้านก็ยังไม่นอน ขอเปิดไฟ เพราะท่านไม่กล้าหลับ” (ไทยรัฐ, 2561a)

“รู้สึกว่าจะตัวเองจะตกกระป๋องไปแล้วอะ เพราะว่ามิชชั่น (ภารกิจ) ที่อยู่ตรงหน้ามันยิ่งใหญ่จริงๆ จึงทำให้เขาแทบจะไม่คุยกับเราเลย” (BBC, 2018b)

“ท่านบอกว่าเกือบจะเป็นภารกิจที่เป็นไปไม่ได้ตั้งแต่แรก วันที่บอกว่าเจอเด็กแล้วก็ร้องไห้กันหมดทุกคน” (MGR ONLINE, 2561b)

ความจริงจูงต่อภารกิจของผู้ว่าณรงค์ศักดิ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องอัตราสัดส่วนของความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (proportion) จากข้อความที่เขากล่าวไว้ขณะบรรยายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยว่า

“ในสภาวะวิกฤติการตัดสินใจมันยากมาก และเราตัดสินใจบนชีวิตของคนอื่น ทหารพูดกับผมว่าภารกิจนี้ยากกว่าสงคราม เพราะสงครามเราประเมินความเสียหายได้ว่าจะสูญเสียเท่าไร แต่ภารกิจนี้ห้ามสูญเสีย มีแค่ 0 กับ 1 ไม่มีตรงกลาง เอาเด็กออกมาได้ 12 คนแต่ตาย 1 ก็ล้มเหลว วันนี้ตรงข้ามกันเลยนะครับ เด็กรอดทั้งหมด 13 คน ผมถึงได้มายืนตรงนี้” (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

หมายความว่าณรงค์ศักดิ์ใช้จำนวนผู้ประสบภัย 13 คนเป็นแรงจูงใจสำคัญในการปฏิบัติภารกิจ โดยมีเป้าหมายคือต้องรอด 100% ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Jenni และ Loewenstein ที่ว่าอัตราส่วนของความสำเร็จเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้ตั้งใจช่วยเหลือ identified victim เพราะหากเปลี่ยนจำนวนคนติดถ้ำจาก 13 คนเป็น 1 ล้านคน มีความเป็นไปได้สูงที่เขาจะไม่กล่าวว่า “เอาคนออกมาได้ 9 แสนคน คนตายแค่ 1 แสนคนก็ล้มเหลว” เมื่อเป้าหมายในการช่วยชีวิตมีเพียง 13 คน ความพยายามอย่างเต็มที่ต่อการช่วยเหลือจึงเกิดกับทั้ง 13 คนเท่าๆกัน อย่างไรก็ตามการปฏิบัติภารกิจของณรงค์ศักดิ์ถึงแม้จะมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริง แต่ไม่สามารถสรุปได้ว่าการกระทำของเขาเป็นจิตอาสาเต็มรูปแบบ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของเขาในฐานะบุคลากรของรัฐ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการภารกิจกู้ภัย เขาจึงไม่อยู่ในสถานะที่เลือกได้ว่าอยากช่วยหรือไม่อยากช่วย เขาต้องช่วยด้วยหน้าที่อยู่แล้ว แต่อัตราส่วนของความสำเร็จซึ่งในที่นี้หมายถึง 13 ส่วน 13 เป็นแรงจูงใจให้เขาทุ่มเทต่อการทำหน้าที่ดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

ประเด็นเรื่องความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยเหลือ (responsibility) ก็สะท้อนชัดเจนเช่นกัน จากที่เขากล่าวไว้ว่า

“ชีวิตของมันก็เปลี่ยนไป จากข้าราชการคนหนึ่งที่ไม่ได้โดดเด่นมากนัก เราก็กทำตามหน้าที่ของเรา แต่ตอนนี้เราเดินไปไหนก็มีแต่คนรู้จัก แต่จริง ๆ มันเป็นดาบสองคม ถ้าวันนั้นภารกิจไม่สำเร็จ คนก็จะจำภาพว่าผมเป็นคนที่ย่ำแย่” (BBC, 2019b) และข้อความว่า “ผมยืนอยู่ตรงนี้ไม่ใช่ผมเก่ง ไม่ใช่ผมสำเร็จ คนสำเร็จคือคนที่ยืนข้างหลังผม เป็นหมื่นคน...แต่ผมในฐานะผู้บัญชาการ เป็นคนที่ยืนอยู่เบื้องหน้าทำหน้าที่ออกหน้าแทนเขาเหล่านั้น” (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

จากข้อความดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าณรงค์ศักดิ์มองตนเองในหน้าที่ผู้รับผิดชอบหลักของภารกิจซึ่งต้องรับผิดชอบทั้งความคาดหวังของประชาชนผู้ติดตามเหตุการณ์ และต้องออกหน้าแทนทีมงานอีกเป็นหมื่นๆคน

สำหรับประเด็นเรื่องความชัดเจน (vividness) เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประสบภัย ซึ่งในที่นี้หมายถึงข้อมูลของสมาชิกทีมหมูป่าทั้ง 13 คนนั้น การจากศึกษาพบว่าณรงค์ศักดิ์มองทีมหมูป่าทั้ง 13 คนเหมือนเป็นลูกหลานของเขา จากข้อความที่เขาบอกว่า

“ใครที่บอกว่าไม่เสียสละพอที่จะทำงาน ใครจะกลับบ้านไปนอนกับลูกกับเมีย เข็ญเข็ญชื่อ แล้วออกไปเลย ผมไม่รายงานใครทั้งสิ้น ใครจะทำงาน วันนี้ขอให้พร้อมทุกนาที ให้คิดว่าเขาเป็นลูกเรา” (NEW18, 2561)

ไม่ว่าณรงค์ศักดิ์จะกล่าวจากความรู้สึกที่แท้จริง หรือกล่าวในฐานะไวยาหารปลุกใจทีมงานก็ตาม ถือได้ว่าเขาพยายามสร้างความรู้สึกที่ทีมหมูป่าทั้ง 13 คนที่ไม่เคยรู้จักกันเป็นการส่วนตัวมาก่อน คือลูกหลานของแต่ละคน จึงต้องช่วยเหลืออย่างเต็มที่ตามหลักสามัญสำนึกทั่วไป ว่าพ่อแม่พร้อมทำทุกอย่างเพื่อลูก อันที่จริงแล้วณรงค์ศักดิ์สามารถเลือกใช้คำอื่นแทนคำว่าลูกได้ เช่นอาจจะกล่าวว่า “เรามีหน้าที่ต้องดูแล “ผู้ประสบภัย” การใช้คำว่าลูกของเขาจึงสะท้อนว่า สถานการณ์เป็น “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดตัว” ส่งผลต่อความจริงจังในการปฏิบัติภารกิจไม่มากนักน้อย และยังสอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กหญิง Jessica McClure ซึ่งกลายเป็นลูกของชาวสหรัฐอเมริกาทุกคนจากเหตุการณ์ที่เธอติดอยู่ในบ่อน้ำ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นกับสมาชิกทีมหมูป่ามีความน่าสนใจมากกว่าเพราะในกรณีของทีมหมูป่า 13 คน มีอยู่ 4 คนที่ไม่มีสัญชาติไทย คือ ด.ช.มงคล บุญเปี่ยม ด.ช.อดุลย์ สามอ่อน นายพรชัย คำหลวง เกิดวันที่ 3 ก.ย. 2545 และนายเอกพล จันทะวงศ์ แต่ก็ได้รับการนิยามว่าเป็น “ลูก” เช่นกัน

IVE และหัวหน้าทีมซีล

นอกจากผู้อำนวยการภารกิจอย่างณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร แล้ว บุคคลสำคัญที่จะไม่กล่าวถึงไม่ได้ก็คือบุคลากรจากหน่วยซีล ซึ่งเป็นหน่วยที่รับหน้าที่ภารกิจหลักคือการค้นหาผู้ประสบภัยภายในถ้ำโดยตรง โดยจะศึกษาผ่าน นาวาเอก อนันต์ สุรารวรรณ ผู้บังคับการกรมรบพิเศษที่ 1 หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ ซึ่งได้รับมอบหมายภารกิจจากผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ ให้นำกำลังพลหน่วยซีลเข้าร่วมปฏิบัติการกู้ภัย จากการให้สัมภาษณ์ของเขา พบประเด็นที่น่าสนใจคือความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยเหลือ (responsibility) และอัตราสัดส่วนของความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (proportion)

นาวาเอก อนันต์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าหน่วยซีลที่มาร่วมภารกิจ ได้ทำการเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพราะได้สละสิทธิ์ในการสอบเลื่อนขั้นของตนเอง เพื่อมาร่วมงานครั้งนี้ ดังข้อความว่า

“แม้ยังไม่รู้ว่างานจะยากง่ายแค่ไหน ลูกน้องได้สละความเจริญก้าวหน้าในอาชีพตัวเอง เพื่อที่จะเลื่อนฐานะยศตัวเองให้สูงขึ้น ตรงนี้ผมก็ต้องขอขอบคุณผู้ใต้บังคับบัญชานะครับ คือนั้นเตรียมการรวบรวมคนได้ 17 คน รวมทั้งผมด้วย”

“คนนอกจะเข้าใจมัย พ่อแม่อาจจะบอกว่าลูกน้องอยู่ตรงนั้นดีก็ปลอดภัยแล้ว เราเกิดพามาแล้วลูกเค้าเป็นอะไรไป ทีมงานที่ตายเลยนะ”

“สิ่งเดียวที่ทำให้งานนี้สำเร็จ คือสิ่งที่เราถูกสอนมา ให้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค คนที่มาปฏิบัติภารกิจนี้ต้องถูกฝึกมาอย่างดี และทุกครั้งที่สูงลูกน้องดำน้ำเข้าไป ต้องทำใจไว้ส่วนหนึ่งว่าอาจจะไม่ได้กลับมา...” สามข้อความดังกล่าวสะท้อนถึงความรับผิดชอบที่ต้องช่วยเหลือทีมหมูป่าให้สำเร็จ

“ ความรู้สึกตอนนั้นไม่ต่างจากคนไทยทั่วประเทศ ผมและทุกคนดีใจ ด้วยความยากลำบาก และสิ่งที่ทุกคนคิดว่าไม่น่าจะเป็นไปได้มันเกิดขึ้น ความกังวลที่คิดว่าจะเกิดอันตรายกับเด็กสักคนได้นั้นมันไม่เกิด ทุกคนปลอดภัย 100 เปอร์เซ็นต์ นี่คือเรื่องหายเหนื่อย คู่กับความเหนื่อยยากที่เราต่อสู้กันมา 10 กว่าวัน ” (workpointTODAY, 2561)

ข้อความเหล่านี้สะท้อนถึงอัตราสัดส่วนของความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (proportion) นาวาเอก อนันต์ พิจารณาความสำเร็จของการกู้ภัยจากตัวเลข ซึ่งในที่นี้หมายถึงสำเร็จ 100 เปอร์เซ็นต์ ต้องช่วยชีวิตทีมหมูป่าได้ครบทีมทั้งหมด 13 คน กรอบการมองของ

นาวาเอก อนันต์ กับผู้ว่ามรงค์ศักดิ์จึงไปในทิศทางเดียวกัน คือทั้งคู่มองว่าไม่มีตรงกลางระหว่างความสำเร็จกับความล้มเหลว การรอดชีวิตทั้ง 13 คนคือความสำเร็จ ในขณะที่การเสียชีวิตแม้แต่ 1 คนคือความล้มเหลว ความคิดของทั้งคู่จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jenni และ Loewenstein ที่พบว่าอัตราสัดส่วนของความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (proportion) เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ได้รับความช่วยเหลือซึ่งในที่นี้หมายถึง ทีมหมูป่าทั้ง 13 คน

IVE และรองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

บุคลากรระดับบนจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความน่าสนใจสำหรับการศึกษา เนื่องจากถือเป็นตัวแทนของหน่วยงานการส่วนกลาง ซึ่งมีเขตอำนาจเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วประเทศ โดย กอบชัย บุญอรณะ ซึ่งดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในขณะนั้น ได้ให้สัมภาษณ์ถึงประเด็นเรื่อง “ความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยเหลือ” (responsibility) เขาอธิบายว่าถึงแม้ผู้ประสบภัยจะมีเพียง 13 คน

“แต่ถ้าเราไม่ทำอะไรเลยจะน่าเกลียด เด็กไม่ใช่เด็กของประเทศไทยแล้ว แต่เป็นเด็กของคนทั่วโลก มีกระแสหลังไหลสอบถามติดตามอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเราทุกคนมีเป้าหมายเดียวกัน คือมุ่งที่จะนำเด็กออกมาให้ได้” (กอบชัย บุญอรณะ, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2565)

คำสัมภาษณ์ของรองอธิบดีกอบชัย สะท้อนชัดเจนว่าสาเหตุที่การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพียง 13 คนมีความสำคัญก็เป็นเพราะว่าทั้ง 13 คนเป็นเด็กของคนทั่วโลก ดังนั้นการช่วยเหลือคน 13 คนถือเป็นความรับผิดชอบของรัฐไทย (รวมถึงทีมช่วยเหลือเอกชนและจากทั่วโลก) ที่จะต้องทำภารกิจให้สำเร็จ และประเด็นนี้ยังสอดคล้องถึงความเป็นพลเมืองโลก (cosmopolitanism) ซึ่งให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ที่ ที่จะกล่าวถึงในบทที่เจ็ดต่อไป

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยกับ “ม่านแห่งความไม่รู้”

หลังจากพิจารณาไปแล้วว่าทีมหมูป่าทั้ง 13 คนมีสถานะเป็น “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” และสถานะดังกล่าวส่งผลไม่มากนักต่อความพยายามในการช่วยเหลือทั้ง 13 คน ลำดับต่อมาจะพิจารณาว่าทฤษฎีความยุติธรรมจะมีคำอธิบายอย่างไรกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งสองประเภท

แนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์คือแนวคิดของ John Rawls โดยจะหยิบยกประเด็น ม่านแห่งความไม่รู้ (veil of ignorance) (Rawls, 1999, pp.118-123) มาประยุกต์กับการกู้ภัยหมูป่า

เนื่องจากเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาประยุกต์กับประเด็น IVE ได้อย่างน่าสนใจ ม่านแห่งความไม่รู้คือสถานะที่สมาชิกแต่ละคนในสังคมไม่มีข้อมูลใดๆเกี่ยวกับตนเองเลย ไม่ว่าจะเป็นชื่อ ตระกูล ฐานะ หน้าที่การงาน ความสามารถ นิสัยใจคอ

Rawls เสนอว่าข้อตกลงร่วมกันที่ยุติธรรมของสมาชิกในสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อปัจเจกแต่ละคนอยู่ภายใต้ม่านแห่งความไม่รู้ และสร้างกฎที่ยุติธรรมขึ้นมาด้วยการใช้เหตุผลพิจารณา อาจมีบางท่านเห็นว่าความคิดนี้เป็นสิ่งที่น่าตกชบขัน เพราะม่านแห่งความไม่รู้ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง ซึ่ง Rawls ยอมรับในปัญหาดังกล่าว เขาเสนอว่าม่านแห่งความไม่รู้ เป็นเพียงการทดลองทางจิตเท่านั้น สมาชิกแต่ละคนไม่จำเป็นต้องมาประชุมกันพร้อมหน้าพร้อมตากันจริง ดังนั้นประเด็นไม่ได้อยู่ที่ว่าม่านแห่งความไม่รู้สามารถเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่จริง แต่อยู่ที่ว่าเราได้คำตอบออกมาอย่างไรเมื่อทำการทดลองทางความคิดดังกล่าวด้วยเหตุผลอย่างจริงจัง

สำหรับเหตุผลที่ทำให้กฎที่มาจากม่านแห่งความไม่รู้ มีความยุติธรรมนั้น Rawls ตอบว่าความที่แต่ละคนไม่รู้สถานะใดๆเลยจะทำให้แต่ละคนไม่กล้าเสนอหรือเลือกข้อตกลงใดๆที่สุ่มเสี่ยงจะเป็นอันตรายต่อตนเอง ข้อเสนอหรือเงื่อนไขที่ได้ออกมาจากสถานการณ์ดังกล่าวจึงไม่เป็นการทำร้ายผลประโยชน์ของบุคคลทุกประเภทในสังคมนั้นเอง กล่าวคือในกรณีที่เราไม่รู้อะไรเกี่ยวกับตนเองเลย เราคงไม่กล้าเสนอให้คนจนมีฐานะยากจนต่อไป โดยคนจนไม่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือใดๆจากรัฐ และคนรวยเท่านั้นที่จะมีอำนาจชี้เป็นชี้ตายในสังคม เพราะหากเฉลยออกมาว่าเราเป็นคนจน ความเดือดร้อนก็จะตกอยู่ที่เรา แต่แน่นอนว่าหากเฉลยออกมาว่าเราเป็นคนรวย เราก็โชคดีไป แต่ผู้ที่มีเหตุผลย่อมไม่ควรจะปล่อยให้ชีวิตของตนตกอยู่ภายใต้การกำหนดของโชคชะตาโดยสมบูรณ์ ดังนั้นข้อตกลงของสังคมที่แต่ละคนเสนอภายใต้ม่านแห่งความไม่รู้ จะต้องไม่เป็นข้อเสนอที่มีความเสี่ยงในระดับสูง กล่าวได้อีกอย่างก็คือหากเรารู้ว่าเราเป็นใคร เราก็มีแนวโน้มจะสร้างข้อตกลงที่เป็นผลดีต่อตัวเรานั้นเอง เมื่อเราออกจากม่านแห่งความไม่รู้แล้ว เราจะสามารถระบุได้ว่าอะไรดีหรือไม่ดีสำหรับตัวเรา (Rawls 1999: p.394) เช่นหากรู้ว่าตนเองเป็นคนจน ก็คงออกกฎให้รัฐยึดทรัพย์สินจากคนรวยแล้วนำมาให้คนจน ในทางกลับกัน หากรู้ว่าเป็นคนรวย ก็คงออกกฎให้คนร่ำรวยไม่ต้องรับผิดชอบใดๆต่อสังคมเลย เป็นต้น

สำหรับประเด็นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้น หากเราสมมติบทบาทเป็นผู้ที่อยู่หลังม่านแห่งความไม่รู้ในการสร้างข้อตกลงร่วมกันของสังคม เราน่าจะสนับสนุนแนวคิดที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยทุกประเภท เนื่องจากเราสามารถกลายเป็นผู้ประสบภัยประเภทใดก็ได้ เมื่อรู้ความจริงในภายหลัง การสนับสนุนให้ช่วยเหลือเพียงผู้ประสบภัยประเภทใดประเภทหนึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยง

อย่างยิ่ง ถึงแม้ว่ามุมมองทางวิชาการจึงให้คำตอบเราว่าผู้ประสบภัยทั้งสองประเภทควรได้รับความช่วยเหลือทั้งคู่ แต่ในทางปฏิบัตินั้น “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เสียเปรียบ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ซึ่ง “ม่านแห่งความไม่รู้” ก็ช่วยอธิบายได้เช่นกันถึงปัญหาในทางปฏิบัตินี้ เนื่องจากการมีข้อมูลว่าผู้ประสบภัยเป็นใคร และหากข้อมูลที่ทราบเป็นข้อมูลที่บวกก็ยิ่งเป็นแรงจูงใจให้ทำการช่วยเหลือมากขึ้น ในกรณีหมู่ป่า ข้อมูลที่ว่าก็คือผู้ประสบภัยเป็นเด็ก เป็นนักกีฬา มีอนาคตไกล นั่นเอง “ม่านแห่งความไม่รู้” จึงช่วยทำให้เห็นว่าเหตุใดผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัวจึงได้เปรียบผู้ประสบภัยนิรนาม

ความตั้งใจของรัฐในการช่วยเหลือทีมหมู่ป่า

ในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาข้อเท็จจริงว่าด้วยการกระทำของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ในการกู้ภัยครั้งนี้ได้ทำตามหน้าที่หรือไม่ อย่างไร และการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็น หรือไม่เป็นหน้าที่ของรัฐ วิธีการรัดกุมที่สุดคือการพิจารณาจากข้อกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติการ หรือแผนงานต่างๆ ที่ภาครัฐเป็นผู้จัดทำ ผู้วิจัยศึกษาจากพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ซึ่งถูกใช้ในช่วงของการกู้ภัยถ้ำหลวง จากการศึกษาพบว่า การติดถ้ำที่มีน้ำท่วมของทีมหมู่ป่าถือเป็นการประสบกับ “สาธารณภัย” ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ระบุว่า

“สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ”

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “อุทกภัย” จากแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติซึ่งระบุไว้ว่า

“เหตุการณ์ที่มีระดับน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจากมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติจนเกินขีดความสามารถการระบายน้ำ...จนเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม”

นั่นหมายความว่าทีมหมู่ป่ากำลังประสบกับอุทกภัยภายในถ้ำหลวงซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต เนื่องจากไม่สามารถออกมาได้หรืออาจจมน้ำจนเสียชีวิต

จากการศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่าเป็นหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานต่างๆของรัฐในการรับมือ และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย โดยมาตรา 11 ระบุว่า

“ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ...กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะจัดให้มีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้นในบางจังหวัดเพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดนั้นและจังหวัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกันได้ตามความจำเป็น และจะให้มีสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขึ้น เพื่อกำกับดูแลและสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดหรือตามที่ผู้อำนวยการจังหวัดมอบหมายด้วยก็ได้”

และมาตรา 12 ระบุว่า

“แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามมาตรา 11 (1) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้... หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการดำเนินการตาม (1)และ (2) และวิธีการให้เต็มมาซึ่งงบประมาณเพื่อการดำเนินการดังกล่าว

นั้นหมายความว่าในแผนการป้องกันที่ออกแบบมา จะต้องระบุว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐใดบ้าง จึงต้องไปพิจารณาต่อที่แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ซึ่งพบว่าแผนฉบับดังกล่าวระบุหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ 28 หน่วยงานดังนี้ 1. สำนักงานนายกรัฐมนตรี 2. กระทรวงกลาโหม 3. กระทรวงการคลัง 4. กระทรวงการต่างประเทศ 5. กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา 6. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ 7. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 8. กระทรวงคมนาคม 9. กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 10. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 11. กระทรวงพลังงาน 12. กระทรวงพาณิชย์ 13. กระทรวงมหาดไทย 14. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 15. กระทรวงยุติธรรม 16. กระทรวงแรงงาน 17. กระทรวงวัฒนธรรม 18. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 19. กระทรวงศึกษาธิการ 20. กระทรวงสาธารณสุข 21. สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ 22. กระทรวงอุตสาหกรรม 23. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 24. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 25. มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ 26. สภากาชาดไทย 27. สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ 28. องค์การสาธารณสุขมูลนิธิตั้งและภาคเอกชน

ในลำดับต่อไปจะพิจารณาว่าหน่วยงานของรัฐที่ได้กล่าวถึงไปนั้นมีส่วนร่วมกับการถ่วงอย่างไร และการมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นการทำหน้าที่ในลักษณะใด โดยพิจารณาจากหน้าที่ของแต่ละ

หน่วยงาน ซึ่งถูกระบุไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ก่อนลงรายละเอียดผู้วิจัยขอชี้ให้เห็นว่าการกู้ภัยถ้ำหลวงนั้น ถูกทำให้มีความสำคัญระดับประเทศ เพราะเป็นมติของคณะรัฐมนตรีวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ว่าการกู้ภัยถ้ำหลวงเป็นเหตุการณ์เร่งด่วน ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการให้ความช่วยเหลือ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2561) และจากการให้ข้อมูลโดย กอบชัย บุญอรณะ ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในช่วงเวลาดังกล่าว การกู้ภัยครั้งนี้มีค่าใช้จ่ายโดยประมาณอยู่ที่หลัก “ร้อยล้าน” ซึ่งจะแพงจากอุปกรณ์ที่ใช้ในการช่วยเหลือ เช่น เครื่องสูบน้ำหนึ่งเครื่องราคา 8 แสนถึง 1 ล้าน ซึ่งไม่ได้ใช้เพียงเครื่องเดียว และยังมีอุปกรณ์อื่นๆอีกมากมาย (กอบชัย บุญอรณะ, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2565) สะท้อนชัดเจนว่าเป็นการกู้ภัยที่ได้รับ ความสำคัญยิ่ง และจากการศึกษาพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกู้ภัยถ้ำหลวง ดังต่อไปนี้

1. สำนักนายกรัฐมนตรี หน้าที่ที่เด่นชัดที่สุดในช่วงของภารกิจกู้ภัยหมู่ป่าคือภารกิจที่กรมประชาสัมพันธ์ได้เปิดไลน์ “ข่าวจริงประเทศไทย” หรือ “@realnewsthailand” ตามคำสั่งของ นายกรัฐมนตรี⁸ เพื่อให้ประชาชนที่ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภารกิจกู้ภัยได้รับข่าวสารทางการที่ถูกต้อง ไม่เชื่อในข่าวลือ ด้วยเหตุผลว่าการรับข่าวสารที่ไม่ถูกต้องหรือไม่จริงจะทำให้เกิดความหงุดหงิดและความสับสน กล่าวคือมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความสับสน (Springnews, 2561) ตรงกับหน้าที่ที่ระบุไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่ามีหน้าที่ "บริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ และการจัดการข่าวสารตั้งแต่ภาวะปกติ ขณะเกิดภัย และหลักเกิดภัย" (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 29)

2. กระทรวงกลาโหม เป็นกระทรวงที่มีบทบาทโดดเด่นที่สุดในภารกิจครั้งนี้เพราะโดยหน้าที่แล้วคือหน่วยงานที่ต้องทำงานหน้าฉาก ซึ่งในที่นี้หมายถึงการเข้าไปกู้ภัยในถ้ำโดยตรง แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระบุหน้าที่ไว้ว่า “สนับสนุนภารกิจของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ ตามมาตรา 8(3) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 29) ซึ่งพ.ร.บ. มาตราดังกล่าวระบุว่า “ปกป้อง พิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน” จะ

⁸ น่าสังเกตว่าหากไม่เกิดเหตุการณ์ถ้ำหลวง ก็อาจจะไม่มีกรเปิดไลน์กลุ่มนี้ขึ้นมา หมายความว่าเหตุการณ์ที่ทำให้ นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับ “ความจริง”

เห็นได้ว่าเป็นข้อความที่มีความหมายกว้าง เพราะ “การช่วยเหลือประชาชน” นั้นกินความถึงการกระทำแบบใดก็ได้ขอเพียงเป็นการช่วยเหลือประชาชนก็พอ ดังนั้นการที่กระทรวงกลาโหมมอบหมายให้หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าหน่วยซีล (SEAL) ซึ่งได้รับการยอมรับทั่วไปว่าเป็นหน่วยที่ฝึกหนักที่สุดของหลักสูตรทหารไทย ให้มารับหน้าที่เป็นแนวหน้าในการค้นหาและนำทีมหมูป่าออกจากถ้ำจึงเป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของ พ.ร.บ. ดังกล่าว

3. กระทรวงการคลัง ได้อนุมัติให้จ่ายเงินสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้ทายาทของ จ.อ. สมาน กุนัน ซึ่งเสียชีวิตขณะปฏิบัติภารกิจ ภายใต้วงเงินทั้งสิ้น 4.95 แสนบาท (ไทยโพสต์, 2561a) ถือเป็น การให้ความช่วยเหลือตามพ.ร.บ.สงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติหรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543 และเป็นไปตามหน้าที่ของ กระทรวงการคลังที่ได้ระบุไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติว่า “กำหนดมาตรการ ด้านการเงินและการคลังที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (คณะกรรมการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 29)

4. กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมมือกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม ได้ติดต่อขอความช่วยเหลือจากนักดำน้ำอังกฤษ 3 คน⁹ ซึ่งมีประสบการณ์สำรวจถ้ำหลวงมาแล้ว (แนวหน้า, 2561) ซึ่งเป็นไปตามหน้าที่ของแผนป้องกันซึ่งระบุไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัยแห่งชาติว่า “ติดต่อประสานขอรับความร่วมมือ ความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากรัฐบาล ต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” (คณะกรรมการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 29)

5. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นอกจากจะร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศตามที่ได้ กล่าวไปแล้ว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ยังส่งเสริมให้ถ้ำหลวงยกสถานะเป็นแหล่งท่องเที่ยว ระดับโลก ซึ่งเป็นผลมาจากการการประชุมคณะกรรมการร่วมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในวันที่ 27 พฤศจิกายน 2561 โดยวางแผนว่าจะให้สำเร็จภายในปี 2564 (กระทรวงการท่องเที่ยว, 2561) เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ระบุไว้ว่า “ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย” (คณะกรรมการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 30)

⁹ รัฐบาลตัดสินใจรับข้อเสนอของ Vernon Unsworth ในการเชิญนักประดาน้ำชาวอังกฤษ 3 คน ที่เชี่ยวชาญการสำรวจและดำน้ำในถ้ำ ได้แก่ Rob Harper, Richard Stanton และ John Volanthen

6. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ลงพื้นที่เยี่ยมเยียนจิตใจครอบครัวทีมหมูป่าทั้ง 13 คน โดยแบ่งเป็นสองทีมทีมที่ดูแลพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และญาติที่ติดตามความคืบหน้าของทีมหมูป่า ณ บริเวณถ้ำหลวง และทีมที่เยี่ยมบ้านของทีมหมูป่า เพื่อประเมินสภาพความเป็นอยู่ และดำเนินการเยี่ยมเยียนสภาพจิตใจแก่ญาติของเด็กและเยาวชนที่ติดตามความคืบหน้าอยู่ที่บ้าน (Gnews, 2561) เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติระบุไว้ว่า “วางแผนและฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหาทางสังคม” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 30)

7. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มอบปัจจัยการผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าว เมล็ดพืชผัก ให้กับชาวนาและเกษตรกรจำนวน 126 คน หลังจากพวกเขายอมเสียสละพื้นที่นาของตนเองเพื่อรองรับน้ำที่สูบออกจากถ้ำหลวงเพื่อช่วยเหลือทีมหมูป่าจนมีความเสียหายรวมกัน 1,200 ไร่ กระทรวงการเกษตรใช้งบประมาณราว 1,400,000 บาทในการช่วยเหลือ (ไทยพีบีเอส, 2561a) เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติระบุไว้ว่า “สำรวจและประเมินความเสียหายด้านการเกษตรเพื่อให้การช่วยเหลือตามระเบียบของราชการ” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 30)

8. กระทรวงคมนาคม สนับสนุนบัตรโดยสารและขนส่งอุปกรณ์การกู้ภัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องและเที่ยวกลับในเส้นทางโคเปนเฮเกน-กรุงเทพฯ-โคเปนเฮเกน แก่ทีมผู้เชี่ยวชาญการดำน้ำในถ้ำจาก British Cave Rescue Council ของสหราชอาณาจักร (NNT, 2561b) เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติระบุไว้ว่า “ให้การสนับสนุนงานด้านจราจรในเส้นทางรับผิดชอบที่ประสบภัย” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 31)

9. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สั่งปิดถ้ำหลวงเพื่อเร่งฟื้นฟูระบบนิเวศเป็นการเร่งด่วนหลังภารกิจกู้ภัยได้จบลง โดยจะฟื้นฟูในจุดที่ได้มีการเบี่ยงทางน้ำ การผันน้ำ สูบน้ำบาดาล และการสำรวจโพรงต่างๆ โดยแบ่งเป็นแผนฟื้นฟูระยะเร่งด่วนและระยะยาว ในระยะเร่งด่วนจะฟื้นฟูระบบนิเวศให้กลับคืนสภาพธรรมชาติดั้งเดิม ทั้งพื้นที่ด้านบนเขา ภายในถ้ำและพื้นที่ด้านล่างรอบถ้ำ ขณะที่แผนระยะยาวจะวางมาตรการรักษาความปลอดภัย มาตรการกู้ภัย การปรับปรุงภูมิทัศน์และมาตรการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต (NNT, 2561c) เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติระบุไว้ว่า “ปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และเขต

อุทยานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิม และไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัย”
(คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 32)

10. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (เปลี่ยนชื่อเป็น “กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2559) สนับสนุนเรื่องการติดต่อสื่อสารโดยทาง กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) หรือ CAT ได้ดำเนินการวางสายเคเบิลทองแดง (Drop Wire) เป็นระยะทางรวมประมาณ 2.3 กิโลเมตรเข้าไปในถ้ำ เพื่อให้ทีมกู้ภัยติดต่อสื่อสารระหว่างภายในและนอกถ้ำได้ นอกจากนี้ CAT กำลังดำเนินการวางสายไฟเบอร์ออปติกและติดตั้งอุปกรณ์เพื่อให้บริการอินเทอร์เน็ตไวไฟแก่เจ้าหน้าที่ (CAT, 2561)

นอกจาก กสท แล้ว บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งภายใต้สังกัดของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ส่งความช่วยเหลือเช่นเดียวกันโดย ติดตั้งโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตผ่านระบบดาวเทียม IP STAR เพื่อประกอบภารกิจกู้ภัย (TOT, 2561)

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติระบุไว้ว่า “สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการสื่อสาร การจัดช่องการสื่อสารสำรองเพื่อใช้ในเวลฉุกเฉิน และสนับสนุนกำลังคน เพื่อบริการติดต่อสื่อสารได้ตลอดระยะเวลาช่วงที่เกิดภัยและพื้นที่ภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 32)

11. กระทรวงพลังงาน มีบทบาทสำคัญอยู่เบื้องหลังเช่นการที่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีกระทรวงพลังงานเป็นบริษัทแม่ ให้การสนับสนุนน้ำมันดีเซลให้แก่คณะทำงานในพื้นที่คิดเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่า 5 แสนบาท และยังได้นำเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ หรือโดรน เข้าช่วยเหลือในภารกิจบินสำรวจพื้นที่ สำหรับทำแผนที่ทางอากาศและวิเคราะห์สภาพถ้ำเพื่อนำข้อมูลมาวางแผนช่วยเหลือต่อไป รวมทั้งเตรียมหุ่นยนต์อีก 3 ชนิด ได้แก่ ยานยนต์ใต้น้ำควบคุมระยะไกลขนาดเล็ก หุ่นยนต์ตรวจสอบภายในถ้ำ และหุ่นยนต์ใต้น้ำอัตโนมัติไร้สาย ที่มีโซนาร์สแกนเนอร์ สามารถตรวจจับสิ่งของต่างๆ ได้แม้ในสภาพน้ำขุ่น (ข่าวสด, 2561c)

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หรือ กฟผ. สังกัดกระทรวงพลังงาน ได้ส่งทีมผู้เชี่ยวชาญด้านการเจาะระเบิด ระบบสูบน้ำและระบบไฟฟ้า พร้อมส่งเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนปฏิบัติการกู้ภัย กล่าวคือส่งทีมวิศวกรที่เชี่ยวชาญด้านการเจาะระเบิด ระบบสูบน้ำและระบบไฟฟ้าไป

ร่วมประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ รวมถึงหาแนวทางและวิธีการทำงานที่เหมาะสมในกรณีที่ต้องมีการเจาะโพรงถ้ำ นอกจากนี้ยังได้จัดส่งอุปกรณ์ปฏิบัติการที่จำเป็นไปสมทบ ประกอบด้วย สายไฟชนิดกันน้ำ (VCT) เชือกมะนิลา เครื่องปั่นไฟ เครื่องปั้มน้ำ เครื่องสกัดคอนกรีต และปลั๊กพ่วง สาย Power main กันน้ำพร้อมอุปกรณ์ต่อสายไฟฟ้าครบชุด เพื่อไปใช้เป็นสายไฟหลักเสริมการจ่ายไฟที่จะใช้กับเครื่องสูบน้ำ (EGAT, 2561)

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติระบุไว้ว่า “จัดหาทรัพยากรด้านพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 33)

12. กระทรวงพาณิชย์ ไม่พบว่ามีส่วนร่วมทางในปฏิบัติการกู้ภัย และเมื่อพิจารณาหน้าที่จากแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติก็พบว่าหน้าที่ที่ระบุไว้ไม่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการกู้ภัยถ้าหลงจริง เช่นหน้าที่ในการ “สนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยโดยประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ” หรือหน้าที่ในการ “กำหนดมาตรการกำกับดูแลราคาสินค้า และปริมาณสินค้า...ป้องปรามการฉวยโอกาสกักตุนสินค้าหรือขึ้นราคาสินค้าซ้ำเติมผู้บริโภค” หน้าที่ดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกู้ภัยถ้าหลงเป็นเหตุการณ์ที่ประชาชน 13 คนติดอยู่ในถ้ำที่น้ำท่วมและตัดขาดกับโลกภายนอก ดังนั้นจึงเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรกับราคาซื้อขายหรือปริมาณของสินค้าที่ขายอยู่ภายนอกถ้ำ

13. กระทรวงมหาดไทย ได้ทำหน้าที่ทางกฎหมายอย่างชัดเจนที่สุดจากการที่ได้ประกาศให้พื้นที่ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย เป็นเขตพื้นที่ประสบภัยพิบัติในวันที่ 29 มิถุนายน 2561 (ช่อง3, 2561) การประกาศเช่นนี้จะส่งผลให้ทำงานได้ภายใต้กรอบกฎหมายอย่างถูกต้องชัดเจน นอกจากนี้แล้วกระทรวงมหาดไทยยังได้มอบหมายให้ ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายซึ่งถูกแต่งตั้งไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยาในขณะที่กำลังทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการของปฏิบัติการกู้ภัย ให้ดำเนินการในฐานะผู้อำนวยการต่อไปจนกว่าภารกิจจะเสร็จสิ้นตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยที่ 1170/2561 เรื่อง “มอบหมายให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่”

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติซึ่งระบุไว้ว่า “ประกาศเขตพื้นที่สาธารณภัยเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง” และ “อำนวยความสะดวกและประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัย” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 34)

14. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานแรกๆที่ทำหน้าที่ค้นหาทีมหมูป่าเมื่อมีข่าวว่าทีมหมูป่าหายตัวเข้าไปในถ้ำ แต่เนื่องจากเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในระดับสูงจึงต้องเปิดทางให้นักดำน้ำต่างชาติและหน่วยซีลปฏิบัติภารกิจภายในถ้ำ10 อย่างไรก็ตามก็ตามกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยก็ได้ปฏิบัติภารกิจด้วยการช่วยเหลือในรูปแบบอื่น เช่นการใช้ทีมปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยซึ่งมีความชำนาญในการค้นหาและกู้ภัยในที่สูง (หานอกถ้ำ) และการใช้ชุดปฏิบัติการด้านอุปกรณ์ ซึ่งสนับสนุนภารกิจด้านไฟฟ้าส่องสว่าง เครื่องสูบน้ำ และอุปกรณ์เครื่องจักรกลด้านสาธารณภัยอื่นๆ (ไทยรัฐ, 2561f) เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติซึ่งระบุไว้ว่า “ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 35)

15. กระทรวงยุติธรรม ไม่พบว่ามีส่วนร่วมทางในปฏิบัติการกู้ภัยแต่เป็นกรณีที่น่าสนใจ เพราะเมื่อพิจารณาหน้าที่จากแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติก็พบว่า มีทั้งหน้าที่ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับภารกิจกู้ภัยถ้ำหลวง และหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจกู้ภัยถ้ำหลวง หน้าที่ไม่เกี่ยวข้องคือหน้าที่ในการ “ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้ความรู้แก่ประชาชนทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิและการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย” และหน้าที่ในการ “สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ” ส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องคือหน้าที่ในการ “สนับสนุนแรงงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” ซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมคุมประพฤติและกรมราชทัณฑ์ จากการศึกษาไม่พบว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือกรมคุมประพฤติได้สนับสนุนแรงงานในภารกิจกู้ภัยถ้ำหลวง อย่างไรก็ตามพบข้อมูลว่ารองปลัดกระทรวงยุติธรรมโพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊กส่วนตัวให้กำลังใจนายเอกพล จันทะวงษ์ หรือโค้ชเอกของทีมหมูป่า (ไทยโพสต์, 2561b) แต่เป็นเพียงการแสดงความเห็นในฐานะประชาชนคนหนึ่ง ไม่ใช่ในฐานะบุคลากรของกระทรวงยุติธรรม

16. กระทรวงแรงงาน ไม่พบว่ามีส่วนร่วมทางในปฏิบัติการกู้ภัย และหน้าที่ซึ่งระบุไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเป็นการพุ่งเป้าไปที่ “แรงงาน” เช่นหน้าที่ซึ่งระบุไว้ว่า

¹⁰ Vernon Unsworth ในฐานะนักสำรวจถ้ำที่เคยสำรวจถ้ำหลวงมาแล้วเป็นผู้ประเมินสถานการณ์ ปรึกษากับณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร และมอบรายชื่อนักดำน้ำชั้นยอดเพื่อให้รัฐบาลไทยดำเนินการติดต่อโดยด่วน (BBC, 2019a)

“จัดเตรียม จัดหาแรงงานที่มีความรู้ทางเทคนิคเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งการกู้ภัยถ้ำหลวงนั้นเป็นภารกิจที่ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งแรงงานที่มีอยู่ในประเทศไทยไม่สามารถรับมือกับภารกิจการดำน้ำในถ้ำหลวงได้ ในขณะที่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอย่างหน่วยซีลก็อยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหมซึ่งมีหน้าที่ในการบรรเทาสาธารณภัยอยู่แล้ว

17. กระทรวงวัฒนธรรม ได้แสดงบทบาทเมื่อภารกิจเสร็จสิ้นลงแล้วเช่นการจัดนิทรรศการ ปฏิบัติการถ้ำหลวงวาระแห่งโลกระหว่างวันที่ ระหว่างวันที่ 22-31 ตุลาคม 2561 และระหว่างวันที่ 6-14 พฤศจิกายน 2561 (ไทยรัฐ, 2561b) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรมไม่สามารถมีบทบาทใดๆในระหว่างปฏิบัติการกู้ภัยได้ เช่น หน้าที่ซึ่งระบุว่า “จัดเตรียมพื้นที่โบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือ สถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงาน” เนื่องจากการกู้ภัยถ้ำหลวงเป็นการปฏิบัติที่จำเป็นต้องทำในถ้ำและในบริเวณถ้ำ การจัดหาที่อยู่ซึ่งไกลออกไปจึงไม่มีความจำเป็นและไม่สมควรที่จะต้องทำแต่อย่างใด

18. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม) ได้ช่วยเหลือภารกิจด้วยความรู้ทางวิชาการด้วยการนำข้อมูลของ ภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูง มาประมวลผลรวมกับข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น ข้อมูลชั้นความสูงของพื้นที่ และข้อมูลด้านภูมิศาสตร์สารสนเทศ รวมเป็นภาพ 3 มิติของถ้ำหลวง โดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือจิสต้า (GISTDA) เรียกเทคโนโลยีนี้ว่า “ภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูงที่ผ่านกระบวนการภาพ 3 มิติ” ผู้อำนวยการสำนักประยุกต์และบริการภูมิสารสนเทศอธิบายถึงประโยชน์ว่าทีมกู้ภัยสามารถใช้ในการประเมินหาจุดที่ต้องการสำรวจ (National Geographic, 2561)

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าเป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติซึ่งระบุไว้ว่า “ให้บริการข้อมูลดาวเทียมสำรวจทรัพยากร ข้อมูลสารสนเทศ และข้อมูลจากเรดาร์ชายฝั่ง เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 36)

19. กระทรวงศึกษาธิการ ไม่มีบทบาทเด่นชัดแต่ได้สนับสนุนการช่วยเหลือกล่าวคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้เฝ้าติดตามและร่วมมือในการค้นหาและช่วยเหลือในระดับพื้นที่อย่าง

เต็มที่ โดยได้มีการเตรียมที่จะให้การช่วยเหลือทีมหมูป่าเมื่อหาตัวเจอแล้ว พร้อมมีการระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแล (สำนักงานรัฐมนตรี, 2561) เป็นไปตามหน้าที่ซึ่งแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติซึ่งระบุไว้ว่า “ส่งเสริมหน่วยงานการศึกษาให้มีบทบาทในการช่วยเหลือ/สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 36)

20. กระทรวงสาธารณสุข ได้ส่งทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ หน่วยแพทย์ฉุกเฉินจากโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย รพ.แม่สาย อุปรกรณ์การแพทย์ รถฉุกเฉิน พร้อมให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และผู้ประสบภัย ประจำหน้าถ้ำหลวงตลอด 24 ชั่วโมง และส่งทีมสุขภาพจิตเยียวยาจิตใจผู้ปกครองและญาติ (กระทรวงสาธารณสุข, 2561) นอกจากนี้ยังได้ เตรียมระบบเพื่อส่งต่อผู้ประสบภัยไปโรงพยาบาลแม่สายและโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์จนกว่าเสร็จสิ้นภารกิจ (ไทยพีบีเอส, 2561b) เป็นไปตามที่ระบุไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติว่า “จัดให้มีการรักษาพยาบาลฉุกเฉินครอบคลุมการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงโรงพยาบาล การรักษาพยาบาลฉุกเฉินที่โรงพยาบาล การส่งต่อและจัดระบบเครือข่ายบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 37)

21 สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ได้ร่วมมือกับภาคประชาสังคม หน่วยงานรัฐและเอกชน คลอดต้นแบบการเรียนการสอนเยาวชนให้เรียนรู้เรื่องการเอาตัวรอดจากสาเหตุ 7 ประการ ทั้งเอาตัวรอดจากจมน้ำ ไฟไหม้ การเรียนรู้ทำ CPR การใช้งานเครื่อง AED และการสังเกตอาการหลอดเลือดสมองเฉียบพลัน หัวใจขาดเลือด เชื่อช่วยเพิ่มอัตราการรอดชีวิต โดยรองเลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติให้สัมภาษณ์ว่าแรงจูงใจสำคัญหนึ่งของการออกแบบการเรียนการสอนดังกล่าวมาจากเหตุการณ์ถ้ำหลวง (ไทยโพสต์, 2561c) การทำหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปตามที่ระบุไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติว่า “ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนา รวมถึงเผยแพร่ความรู้การแพทย์ฉุกเฉิน” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 38)

22. กระทรวงอุตสาหกรรม ไม่พบว่าได้ทำหน้าที่อย่างชัดเจนจากเหตุการณ์ถ้ำหลวง เมื่อพิจารณาหน้าที่ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพบว่ากระทรวงอุตสาหกรรมไม่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่มีความจำเป็นต่อปฏิบัติการครั้งนี้มากนัก เช่นหน้าที่ในการ “ให้ความช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย” โดยภาคที่ได้รับผลกระทบคือภาคเกษตรกรรม

ซึ่งมีหน่วยงานรับผิดชอบในการดูแลอยู่แล้ว จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่ากระทรวงอุตสาหกรรมไม่ทำหน้าที่ เพราะความจริงแล้วไม่มีหน้าที่จะให้ทำ

23. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีบทบาทสำคัญในฐานะทีมค้นหานอกถ้ำโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติพร้อมด้วยผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 3 นำกำลังตำรวจเข้าสำรวจโพรงถ้ำ 3 โพรง ที่ค้นพบบริเวณถ้ำหลวง เพื่อหาเส้นทางเชื่อมต่อภายในถ้ำ และยังมีการหย่อนกล่องช่วยเหลือ 20 กล่องภายในบรรจุอาหาร น้ำดื่ม ยา แผนที่ข้อความระบุว่า “ถ้าได้รับแล้วตอบกลับด้วยว่าอยู่ตรงไหนของแผนที่ ทุกคนจะรีบไปช่วย” (NNT, 2561k) การทำหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปตามที่ระบุในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติว่า “จัดชุดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญพิเศษสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเช่นชุดกู้ภัย ชุดสุนัขค้นหา... เป็นต้น” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 39)

24. สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ ไม่พบว่าได้ทำหน้าที่อย่างชัดเจนจากเหตุการณ์กู้ภัยถ้ำหลวง เมื่อพิจารณาหน้าที่ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพบว่ากระทรวงอุตสาหกรรมไม่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่มีความจำเป็นต่อปฏิบัติการครั้งนี้มากนัก เช่นหน้าที่ในการ “ฟื้นฟูบูรณะวัดที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพปกติหรือดีกว่าเดิม” เนื่องจากเหตุการณ์จึงไม่สามารถกล่าวได้สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติไม่ทำหน้าที่ เพราะความจริงแล้วไม่มีหน้าที่จะให้ทำ

25. มุลินีราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำหน้าที่สนับสนุนด้านอาหารการกิน โดยพระมหากษัตริย์ได้พระราชทานจัดตั้งโรงครัวพระราชทานเพื่อประกอบอาหารสำหรับแจกจ่ายให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกคนในระหว่างการค้นหาทีมหมูป่า (ไทยรัฐ, 2561d) การทำหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปตามที่ระบุในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติว่า “ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 39)

26. สภากาชาดไทย ได้จัดตั้งโรงครัวเพื่อประกอบอาหารให้แก่ผู้ปฏิบัติภารกิจ และได้นำสิ่งของเช่นกาแฟสำเร็จรูป เครื่องดื่มชูกำลัง แผ่นบรรเทาอาการปวด ขนม และอุปกรณ์กันหนาวมอบให้คณะทำงาน นอกจากนี้ยังส่งเลือดของทีมหมูป่าที่ออกมาจากถ้ำไปทดสอบเพื่อตรวจหาเชื้อก่อโรคจากสัตว์สู่คน (สภากาชาดไทย, 2561) การทำหน้าที่เป็นไปตามที่ระบุในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติว่า “จัดเตรียมโลหิต ยา เวชภัณฑ์...ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อใช้ในการบรรเทาทุกข์และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 40)

บทบาทของสภาอากาศไทย อาจตีความได้ว่าเป็นการทำเกินหน้าที่หรือการทำตามหน้าที่ก็ได้ เพราะเครื่องอุปโภคและบริโภคมีไว้ที่สภาอากาศจัดหามาขึ้นต้องมีไว้เพื่อผู้ประสบภัย ไม่ได้มีไว้เพื่อทีมงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย และหน้าที่ดังกล่าวก็ถูกกระทำโดยหน่วยงานในข้อ 25 คือมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์อยู่แล้ว ในขณะที่หน้าที่ของสภาอากาศไทยถูกระบุไว้ตายตัวมากกว่า เพราะพุ่งเป้าไปที่ตัวผู้ประสบภัยโดยตรง จึงสามารถตีความได้ว่าสภาอากาศไทยทำเกินหน้าที่หากยึดว่าผู้ประสบภัยหมายถึงทีมหมูป่า 13 คนเท่านั้น

27. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้อำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสารโดยได้ส่งเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน กสทช. เขต 34 (จ.เชียงราย) เข้าไปในพื้นที่ พร้อมทั้งได้ประสานงานกับโอเปอเรเตอร์ทั้ง 5 ราย ได้แก่ AIS DTAC TRUE CAT และ TOT ให้เข้าไปในพื้นที่ เพื่อหันเสาสัญญาณไปทางปากถ้ำ และขยายช่องสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อให้สามารถใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ในพื้นที่บริเวณปากถ้ำและบริเวณพื้นที่โดยรอบได้ (โพสต์ทูเดย์, 2561b) เป็นการทำหน้าที่ตามที่แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติว่า “ควบคุม กำกับ ดูแล การใช้คลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เพื่อสนับสนุนการจัดการสาธารณภัย” (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, p. 40)

ส่วนหน่วยงานที่ 28 คือองค์การสาธารณสุข มูลนิธิ และภาคเอกชนนั้นผู้วิจัยจะไม่กล่าวถึง เนื่องจากต้องการศึกษาการทำหน้าที่ของหน่วยงานรัฐเท่านั้น หากไม่นับสภาอากาศไทย และมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ ผู้วิจัยพบว่ามี 20 หน่วยงานที่ได้ทำตามหน้าที่ของตนเอง และ 5 หน่วยงานที่ไม่มีส่วนร่วมในการทำหน้าที่อย่างชัดเจน คือ 1. กระทรวงพาณิชย์ 2. กระทรวงยุติธรรม 3. กระทรวงแรงงาน 4. กระทรวงอุตสาหกรรม 5. สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ การที่ทั้ง 5 หน่วยงานไม่ได้ทำหน้าที่นั้นไม่ได้หมายความว่าหน่วยงานที่ไม่มีมีความรับผิดชอบ แต่เป็นเพราะว่าหน้าที่ซึ่งถูกระบุไว้ของแต่ละหน่วยงานนั้นไม่เกี่ยวข้องหรือไม่จำเป็นกับการปฏิบัติภารกิจครั้งนี้ กล่าวคือภารกิจถ้ำหลวงไม่เกี่ยวข้องกับราคาซื้อขายสิ่งของในชีวิตประจำวันจึงมีความห่างไกลจากกระทรวงพาณิชย์ ไม่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาททางกฎหมายจึงมีความห่างไกลจากกระทรวงยุติธรรม ไม่เกี่ยวข้องกับกระทรวงแรงงานเนื่องจากการกู้ภัยในถ้ำหลวงต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ผ่านการฝึกฝนและมีประสบการณ์สูง กระทรวงแรงงานคงไม่สามารถจัดหาบุคลากรให้ประหนึ่งว่าเป็นแรงงานทั่วไปที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน ไม่เกี่ยวข้องกับกระทรวง

อุตสาหกรรมและสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติเนื่องจากพื้นที่โดยรอบบริเวณถ้ำหลวงเป็นพื้นที่
เกษตรกรรม

สรุปได้ว่าการกักขังถ้ำหลวงถือเป็นหน้าที่ของรัฐจริงโดยหน้าที่ดังกล่าวถูกกำกับไว้ด้วย
พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พ.ศ. 2558 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ถูกระบุไว้ ส่วนหน่วยงานที่ไม่ช่วยเหลือนั้น
เป็นเพราะว่าหน้าที่ของตนเองไม่ได้มีความจำเป็นต่อการกักขังครั้งนี้ ในภาพรวมจึงกล่าวได้ว่าเป็นการ
ทำหน้าที่ตามที่ควรกระทำ แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดกลับพบความกำกวมทางสถานะของ
หน่วยงานรัฐ

ความกำกวมทางสถานะของหน่วยงานรัฐในที่นี้หมายถึงการที่บุคลากรจิตอาสาสามารถร่วมภารกิจ
ซึ่งกระทำในนามของหน่วยงานรัฐ เห็นได้ชัดจากการปฏิบัติงานของหน่วยซีลสังกัดกองทัพเรือ
กระทรวงกลาโหม จากการศึกษาพบว่าบุคลากรบางคนของหน่วยซีลที่มาปฏิบัติภารกิจไม่ได้เป็น
ข้าราชการแล้ว อย่างเช่นผู้ปฏิบัติภารกิจอย่าง จ.อ.สมาน กุนัน หรือที่เรียกกันว่า “จ่าแซม” ซึ่งปฏิบัติ
หน้าที่จนเสียชีวิตนั้น พบว่าเป็นหน่วยซีลนอกราชการ กล่าวคือ “จ่าแซม” เคยเข้ารับราชการที่หน่วย
บัญชาการสงครามพิเศษจนถึงยศ จ.อ. แต่ได้ลาออกรับราชการไปทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่
ตระเวนระงับเหตุฝ่ายความปลอดภัยที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 (ไทยรัฐ, 2561c)
“จ่าแซม” จึงไม่ได้ปฏิบัติภารกิจในฐานะบุคคลากรของรัฐ แต่มาในฐานะจิตอาสาที่ทำงานให้กับ
หน่วยงานของรัฐ ซึ่งหมายถึงหน่วยซีล นอกจาก “จ่าแซม” แล้วยังมีหน่วยซีลนอกราชการที่ร่วม
ภารกิจอีกแต่ไม่ได้เสียชีวิต เช่น น.ท.ไชยณรงค์ พิธีณรงค์ (ไทยพีบีเอส, 2561c) ทำให้เกิดข้อพิจารณา
ว่านี่คือการทำงานของบุคลากรภาครัฐหรือไม่ และยังคงกล่าวได้ว่าจ่าแซมกับน.ท.ไชยณรงค์ ทำเกิน
หน้าที่เพราะไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าการทำเกินหน้าที่ของหน่วยซีลนอกราชการนั้น
ถือว่าการทำหน้าที่ทางความรู้สึก แต่ไม่ใช่หน้าที่ทางกฎหมาย หน่วยซีลนอกราชการไม่
สามารถนิ่งดูตายและยังมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยซีลเสมอ จึงมีความกำกวมระหว่าง
ความเป็นอาสาสมัครกับการทำตามหน้าที่ ซึ่งแนวคิด IVE สามารถช่วยอธิบายประเด็นนี้ได้ด้วยเหตุผล
ว่าสถานะ “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว” ของทีมหมูป่าส่งผลต่อความตั้งใจช่วยเหลือ

ข้อค้นพบสำคัญจากบทที่สอง

1.สถานะ “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว” ของทีมหมูป่าส่งผลต่อความตั้งใจช่วยเหลือของ
ทีมช่วยเหลือไม่มากนัก โดยทีมช่วยเหลือที่เสียชีวิต 1 คนในระหว่างการทำภารกิจ อย่างไรก็ตามมี

ผู้เสียชีวิตหลังประกอบภารกิจเสร็จอีก 1 คน โดยเป็นการเสียชีวิตจากการติดเชื้อที่ติดในขณะประกอบภารกิจ

2. รัฐมีหน้าที่ตามกฎหมายในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยอิงกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 สำหรับการกู้ภัยถ้าหลวงนั้นพบว่ารัฐไม่ได้ทำเกินหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย แต่รัฐทำตามหน้าที่ด้วยความเหนื่อยล้า และตั้งเครียดอย่างเกินพอดี เพราะความคาดหวังของสื่อและประชาชน

3. ถึงแม้ในภาพรวม หน่วยงานของรัฐจะทำหน้าที่ตามกฎหมาย แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบสถานะที่กำกวมระหว่างการทำหน้าที่ของรัฐกับการเป็นจิตอาสา เช่นการร่วมภารกิจของ “จ่าแซม” ในฐานะหน่วยซีลนอกราชการ

บทที่สาม เรื่องราวชีวิตจริงที่น่าติดตามดังละคร

เกริ่นนำ

สิ่งที่มาพร้อมกับสถานะ “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว” คือความโด่งดังของผู้ประสพภัย ส่งผลให้ผู้รับสารติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด การติดตามการกู้ภัยถ้าหลงจึงมีความคล้ายคลึงกับการติดตามละคร/ซีรีส์ ที่ผู้ชมเฝ้าติดตามตั้งแต่ตอนแรกจนถึงตอนจบ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า การนำเสนอข่าวสารการกู้ภัยถ้าหลงมีคุณสมบัติเหมือนกับละคร¹¹ อย่างที่เทพฤทธิ์ มณีกุล (2561, pp. 52-56) ได้วิเคราะห์ไว้ว่าปรากฏการณ์ถ้าหลงนั้นเปรียบได้กับศิลปะการละครระดับโลก ส่งผลให้ผู้รับสารเฝ้าติดตาม เอาใจช่วยตัวละครเหมือนกับการรับชมละครเรื่องโปรดอย่างใกล้ชิด โดยละครต้องมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ 1. เรื่องราว 2. ผู้ชม และ 3. การแสดง (นิธิ นิธิวีรสกุล, 2561 อ้างถึงใน เทพฤทธิ์ มณีกุล, 2561 p.52) มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่หนึ่งของละคร: เรื่องราว

เรื่องราวของการกู้ภัยถ้าหลงมีลักษณะเป็นข่าวร้อน (breaking news) ที่น่าติดตาม ขาดได้เรื่องราวมีความสด ต่อเนื่องเป็นลำดับ ผู้ชมติดตามข่าวสารแบบทันทั่วทั้งที่ และการติดตามข่าวสารย้อนหลังไม่ให้ความรู้สึกแบบเดียวกับการติดตามแบบทันเหตุการณ์ หมายความว่าผู้ชมกำลังลุ้นว่าทีมหมูป่าจะรอดออกมาได้หรือไม่ ซึ่งเป็นการลุ้นวินาทีต่อวินาที เมื่อผู้ชมทราบแล้วว่าทีมหมูป่ารอดชีวิตทุกคน การติดตามข่าวย้อนหลังจึงไม่ก่อให้เกิดความตื่นเต้นลุ้นระทึกอะไร นอกจากนั้นแล้วการกู้ภัยถ้าหลงยังมีประเด็นของเรื่องราวชัดเจนคือการต่อสู้กับภัยธรรมชาติเพื่อให้รอดชีวิต

องค์ประกอบที่สองของละคร: ผู้ชม

องค์ประกอบต่อมาคือผู้ชม โดยผู้ชมเหตุการณ์การกู้ภัยครั้งนี้มีความพิเศษเพราะเป็นผู้ชมจากทั่วทุกมุมโลก และยังเป็นผู้ชมที่มีส่วนร่วม ไม่ได้เอาแต่รับชมอย่างเดียว เช่นการแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึกผ่านโลกออนไลน์ จากการศึกษาการมีส่วนร่วมต่อการกู้ภัยถ้าหลงในโลกออนไลน์พบว่าระหว่างวันที่ 24 มิถุนายน – 6 กรกฎาคม 2561 มีการแสดงความคิดเห็นถึง 559,810 ข้อความ และ 165 ล้าน engagement โดยวันที่พบผู้ประสพภัยทั้ง 13 คนคือวันที่ 3 กรกฎาคม 2561 เป็นวันที่มีจำนวน engagement สูงสุดคิดเป็นจำนวน 23 ล้าน เทพฤทธิ์จึงวิเคราะห์ว่าผู้ชมในกรณีถ้าหลงมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มนักร้องประสานเสียง(chorus) ในละครโศกนาฏกรรม

¹¹ การกล่าวถึงการกู้ภัยถ้าหลงในฐานะละครไม่ได้หมายความว่าเหตุการณ์นี้เป็นละครที่แต่งขึ้นมา ผู้วิจัยไม่ได้ต้องการจะสื่อว่าเป็นเรื่องแสบหรือแกลบ แต่ต้องการสื่อว่าการกู้ภัยนี้มีคุณสมบัติดังละครที่น่าติดตาม จึงทำให้ผู้ชมติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ

(tragedy)¹² ซึ่งมีหน้าที่ขนานรับเหตุการณ์หลักที่เกิดขึ้น แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบในเรื่องของความรู้สึกนึกคิดต่อละครแทนผู้ชม การกั๊กยถ้าหลวงจึงมีลักษณะของการร้องประสานเสียงที่ยิ่งใหญ่ เพราะมีผู้ร่วมติดตามและแสดงความรู้สึกนึกคิดจากทั่วโลก (เทพฤทธิ์ มณีกุล, 2561, p. 54)

องค์ประกอบที่สามของละคร: การแสดง

องค์ประกอบสุดท้ายของละครคือการแสดง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของละคร เพราะหากไม่มีการแสดงเกิดขึ้น เรื่องราวจะเป็นได้เพียงเรื่องเล่าเท่านั้น การกั๊กยถ้าหลวงถูกนำเสนอหรือแสดงผ่านสื่อสำนักต่างๆมากมายจากทั่วโลก นอกจากสื่อจะนำเสนอเรื่องราวการกั๊กยแล้ว ยังมีการนำเสนอประเด็นอื่นๆที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกั๊กยโดยตรงเช่นการนำเสนอประวัติขององค์กรศักดิ์ไอสธธนากร ผู้บังคับบัญชาการกั๊กยถ้าหลวง หรือบทสัมภาษณ์ของรวินท์มาศ ลือเลิศ ผู้ให้บริการซักผ้าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายแก่ผู้ปฏิบัติงาน จึงเห็นได้ว่าการกั๊กยถ้าหลวงมีทั้งเรื่องราวของการกั๊กยในตัวเอง และเรื่องราวแยกย่อยอีกมากมายแสดงให้ผู้ชมได้ติดตาม

นอกจากการกั๊กยถ้าหลวงจะมีองค์ประกอบของความเป็นละครที่ครบถ้วนแล้ว การกั๊กยถ้าหลวงยังมีลักษณะของละครที่ดีอีกด้วย ซึ่งละครที่ดีนั้นต้องตอบสนองผู้ชมได้ 3 ระดับคือ 1. ระดับอารมณ์ 2. ระดับสมอง และ 3. ระดับจิตใจและการกั๊กยถ้าหลวงตอบสนองผู้ชมได้ทั้ง 3 ระดับ (เทพฤทธิ์ มณีกุล, 2561,49-51)

การกั๊กยถ้าหลวงสามารถตอบสนองระดับอารมณ์ของผู้ชมเนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เต็มไปด้วยความหวาดกลัว ความตื่นเต้นลุ้นระทึก ผู้ชมมีความสงสารและเห็นใจทีมหมูป่า อารมณ์ดังกล่าวทำให้ผู้ชมเฝ้าติดตามข่าวอยู่ตลอดเวลาเพราะคอยเอาใจช่วยให้ตัวละครของเรื่องรอดชีวิตออกมาได้ จึงกล่าวได้ว่าผู้ชมมีความสัมพันธ์ทางใจต่อสมาชิกทีมหมูป่า เทพฤทธิ์อธิบายว่าอารมณ์หวาดกลัวตื่นเต้นลุ้นระทึกถือเป็นความบันเทิงชนิดหนึ่ง ความบันเทิงไม่จำเป็นต้องเป็นความผ่อนคลายหรือสนุกสนานเท่านั้น ผู้วิจัยพบว่าคำอธิบายนี้สมเหตุสมผลเนื่องจากว่าหากละครหรือหนังสนองขวัญหรือหนังชีวิตหดหู่ที่ไม่มีความตลกใดๆสร้างความบันเทิงให้กับผู้ชมได้ การกั๊กยทีมหมูป่าที่ไม่มีความตลกเช่นกันก็ย่อมสามารถความบันเทิงให้ผู้ชมได้ไม่แตกต่างกัน

¹² กลุ่มนักร้องประสานเสียง (chorus) มีความสำคัญกับละครโศกนาฏกรรม (tragedy) กรีกโบราณมาก โดยเป็นละครที่เน้นการร้องเพลงประสานเสียงด้วยคณะนักร้อง ซึ่งเป็นผู้ร้องเพลงและเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นมา รวมถึงต้องโต้ตอบกับตัวละครในเวที ในยุค 680 ปีก่อนคริสตกาล มีการสร้างตัวละครเพื่อมาโต้ตอบกับนักร้องประสานเสียง แต่นักร้องประสานเสียงก็ยังเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญเช่นเดิม (ธิตินพงษ์ มีทอง, 2562, p. 106-107)

การก๊วยถ้ำหลวงตอบสนองระดับสมองของผู้ชม หลังจากที่ได้รับคามบันเทิงซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของละครที่ดี ผู้ชมจะเริ่มมีความสนใจในเนื้อหาสาระของละครเป็นลำดับต่อไป การก๊วยถ้ำหลวงเป็นเหตุการณ์ที่ให้ความรู้ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ การบริหารจัดการ รวมไปถึงประเพณีความเชื่อต่างๆ และจะเห็นได้ว่าภารกิจสำเร็จลุล่วงไปได้ก็ด้วยการใช้ทุกศาสตร์ร่วมกัน ภายใต้การบริหารจัดการที่ดี นอกจากนั้นแล้วการก๊วยถ้ำหลวงยังตอบสนองต่อระดับจิตใจของผู้ชมอีกด้วย ถือเป็น การตอบสนองระดับสูงสุดในสามระดับ ละครที่ดีต้องสามารถทำให้ผู้ชมยกระดับจิตใจของตนเองได้ สำหรับการก๊วยถ้ำหลวงนั้นสะท้อนเรื่องของมนุษยธรรมและความสามัคคีอย่างชัดเจน เนื่องจากถนนทุกสายมุ่งหน้าเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย 13 คนที่ไม่รู้จักกันมาก่อน ทำให้ผู้ชมเห็นถึงพลังของความรักความกรุณา ความสามัคคี

เมื่อการก๊วยถ้ำทีมหมูป่ามีสถานะเหมือนกับละครอันยิ่งใหญ่ที่สามารถดึงดูดผู้ชมจำนวนมากเอาไว้ได้ จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจแต่อย่างใด ที่ผู้รับสารอาจเกิดความรู้สึกว่า “หมูป่า 13 คนนี้ช่วยกันทุกทาง แต่อุบลทั้งจังหวัดไม่มีแม้แต่ใครมาดู” เนื่องจากทีมหมูป่ามีสถานะเป็น “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” เป็นตัวละครสำคัญของละครระดับโลก ผู้คนจึงต่างให้ความสนใจกับคน 13 คน แต่ในขณะที่ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” นั้นไม่ได้มีสถานะเป็นตัวละคร เมื่อไม่มีสถานะเป็นตัวละคร ผู้ชมจึงไม่รับรู้เรื่องราวใดๆของผู้ประสบภัยเหล่านั้น แต่ไม่ได้หมายความว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” จะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ แต่นั่นจะเป็นอีกประเด็นศึกษาในส่วนของงานวิจัยนี้

เนื้อหาในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงการก๊วยถ้ำหลวงในฐานะละครอันยิ่งใหญ่ ศึกษาผ่านการเล่าเรื่องโดยเพจซีลไทย ซึ่งเป็นเพจของหนึ่งในตัวเอก/ฮีโร่สำคัญของการก๊วยถ้ำครั้งนี้ และศึกษาการติดตามการทำงานของเหล่าฮีโร่โดยผู้ชมซึ่งในที่นี้หมายถึงแฟนเพจหน่วยซีลไทย จะเล่าเรื่องราวของละครตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน 2561 ซึ่งเป็นวันแรกที่หน่วยซีลเริ่มปฏิบัติการ จนถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2561 วันสุดท้ายของภารกิจ

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 25 มิถุนายน 2561

การก๊วยถ้ำหลวงในฐานะละครอันยิ่งใหญ่นี้มีหลักฐานที่ชัดเจนจากเพจทางการของหน่วยซีลไทย (<https://www.facebook.com/ThaiSEAL>) หลังจากทีมหมูป่าหายเข้าไปในถ้ำเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2561 เพจหน่วยซีลไทยได้โพสต์ข้อความเกี่ยวกับการก๊วยถ้ำทีมหมูป่าเป็นครั้งแรกในวันที่ 25 มิถุนายน ข้อความว่า

“23:30 ผบ กรม รพศ1 พร้อมด้วย ข้าราชการกรมรบพิเศษที่1 รวมจำนวน17 นาย **นำกำลัง และอุปกรณ์ในการช่วยเหลือค้นหาทีมนักฟุตบอลเยาวชน “หมูป่า”** ออกเดินทางจาก อุ ตะเถา ไปยังจุดเกิดเหตุถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน อ.แม่สาย จ. เชียงราย” ***มีภาพการ เดินทางประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561bd) มีผู้กดไลค์ 1.2 หมื่นคน แสดงความคิดเห็น 262 รายการ มีการแชร์ 547 ครั้ง

และในวันเดียวกันก็ยังโพสรายงานความคืบหน้าอย่างต่อเนื่องซึ่งมีข้อความดังต่อไปนี้

“**อัปเดตล่าสุด** ตอนนี้ทีมของเราสามารถเจาะเข้าช่องที่ทรายมาอุดทางไว้ได้เรียบร้อยแล้ว ครับ รายละเอียด**จะแจ้งให้ทราบต่อไป**” (ThaiNavySEAL, 2561bc) ข้อความดังกล่าวมีผู้ กดไลค์ 9.4 พันคน แสดงความคิดเห็น 101 รายการ มีการแชร์ 187 ครั้ง

“กับภารกิจช่วยเหลือทีมักฟุตบอลในถ้ำนางนอน เพจเราอาจจะไม่มีภาพการทำงานของทีมงานมาแชร์ เพราะต้องคำนึงถึงภารกิจต่อไปของมนุษย์กับทุกคน จึงต้องเลี่ยงการเปิดเผย ผู้ปฏิบัติ แต่จะ**รายงานความคืบหน้าจากทีมงานในพื้นที่เป็นระยะๆตามความเหมาะสม ครับ**” (ThaiNavySEAL, 2561bb) ข้อความดังกล่าวมีผู้กดไลค์ 1.7 หมื่นคน แสดงความ คิดเห็น 407 รายการ มีการแชร์ 1.4 พันครั้ง

“**0919 (หมายถึงเวลา 9.19 น.)** ชุดช่วยเหลือเจาะทางลอดที่อุดตันได้สำเร็จและมุดลอด ผ่านข้ามไปอีกฝั่งได้. แต่ยังไม่พบกลุ่มเด็กๆ จึงลอดกลับมาเพื่อรอเสบียง **0949 (หมายถึง เวลา 9.49 น.)** เเสบียงไปถึงจุดดำ ชุดช่วยเหลือ4นาย ดำน้ำลอดข้ามไปอีกฝั่ง พร้อมกับ เเสบียงอาหาร เพื่อค้นหาและช่วยเหลือกลุ่มเด็ก จากจุดดำ มีทางเดินยาวประมาณ 7 กม. จนถึงทางตัน แต่จากจุดดำที่ลอดข้ามไปอีกฝั่ง จะมีจุดห้องโถงกว้าง ห่างจากจุดดำ ประมาณ 1 กม. คาดว่า กลุ่มเด็กๆน่าจะพักแถวนั้น” (ThaiNavySEAL, 2561az) ข้อความดังกล่าวมีผู้ กดไลค์ 2.1 หมื่นคน แสดงความคิดเห็น 835 รายการ มีการแชร์ 2.3 พันครั้ง

“ชุดนักดำน้ำ ดำน้ำลงไปลึก 5 เมตร พบทางลอดเข้าถึงห้องโถงใหญ่หลังม่านน้ำ เดินสำรวจ ภายในบริเวณนั้นที่มีความลึก 7 กิโลเมตร **พบร่องรอยเด็กๆ แต่ยังไม่พบตัว**” (ThaiNavySEAL, 2561ba) ข้อความดังกล่าวมีผู้กดไลค์ 3.4 หมื่นคน แสดงความคิดเห็น 1.6 พันรายการ มีการแชร์ 7.3 พันครั้ง

“นักดำน้ำต้องดำน้ำลึก 5 เมตร เข้าสู่ห้องโถงใหญ่” ***มีภาพการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561ay) ข้อความดังกล่าวมีผู้กดไลค์ 4.7 หมื่นคน แสดงความคิดเห็น 2.6 พันรายการ มีการแชร์ 8 พันครั้ง

“16.00 น. ฝนตกปรอยๆ ระดับน้ำในถ้ำสูงขึ้น พบร่องรอยฝ่ามือตามผนังถ้ำ แต่ยังไม่พบเด็กๆ ทีมฯกำลังค้นหาต่อไป” (ThaiNavySEAL, 2561ax) มีผู้กดไลค์ 3.4 หมื่นคน แสดงความคิดเห็น 2.1 พันรายการ มีการแชร์ 4.8 พันครั้ง

“ประมาณ 6 โมงเย็นวันนี้ ทีมนักดำน้ำหยุดการดำน้ำเข้าไปในถ้ำชั่วคราว เพราะมีฝนตกทั้งวันทำให้ระดับน้ำในถ้ำเพิ่มขึ้นถึงเพดานถ้ำ อีกทั้งระยะทางยาว ไกล มีถ้ำ และน้ำขุ่น จึงหาวิธีทำให้ระดับน้ำลดลง แล้วจึงจะส่งทีมมนุษย์กบกลับเข้าไปอีกครั้ง” (ThaiNavySEAL, 2561be) มีผู้แสดงความเห็น 3.2 หมื่นคน แสดงความคิดเห็น 1.9 พันรายการ มีการแชร์ 2.3 พันครั้ง

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2561 เพียงวันเดียวนั้นนั้น เพจทางการของหน่วยซีลไทยได้โพสต์ข้อความถึง 8 ข้อความ ซึ่งเป็นข้อความที่สะท้อนคุณสมบัติบางประการของการกู้ภัยทีมหมูป่าในฐานะละครอันยิ่งใหญ่ดังเพราะว่าประกอบไปด้วยเรื่องราว ผู้ชม และการแสดงที่สามารถตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของผู้รับสารได้ ในแง่ของเรื่องราวที่เพจหน่วยซีลไทยได้ทำให้การกู้ภัยทีมหมูป่ามีลักษณะของข่าวร้อน (breaking news) เนื่องจากของรายงานความคืบหน้าอยู่ตลอดเวลาแม้จะไม่มีข้อความคืบหน้าอะไร เราจะเห็นได้ว่าการนำเสนอข้อความว่า “ยังไม่พบเด็กๆ” ถึงสองข้อความในวันเดียวกัน แต่เป็นการกล่าวถึงคนละช่วงเวลาที่อยู่ภายในวันที่ 25 มิถุนายน ในแง่ของผู้ชมที่พบว่ามึลลักษณะเป็นไปตามที่เทพฤทธิ์ มณีกุลได้วิเคราะห์ไว้ว่าผู้ชมทำหน้าที่เสมือนกับผู้ประสานเสียง มีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ ไม่ใช่เพียงรับชมอย่างเดียว กล่าวคือผู้ชมได้แสดงความรู้สึก แสดงความเห็นร่วมไปกับผู้นำเสนอข่าวสารซึ่งในนี้หมายเพจหน่วยซีลไทย จากตัวอย่างยกไว้แล้วจะพบว่าในแต่ละโพสต์นั้นจะมีผู้ชมหลักหมื่นแสดงความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์ด้วยการกดไลค์ และเข้าไปแสดงความเห็นในเพจหน่วยซีลไทยหลักพัน พร้อมกับยังแชร์ข้อความไปให้ผู้อื่นรับทราบอีกด้วย

องค์ประกอบของละครนอกจากจะต้องมีเรื่องราวและผู้ชมแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่จะขาดไปไม่ได้คือการแสดง หากไม่มีการแสดงก็จะเป็นเพียงเรื่องเล่าเท่านั้น สำหรับการโพสต์ในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ซึ่งในวันที่ 25 นั้นยังไม่มีภาพเคลื่อนไหวให้ผู้ชมได้รับชม แต่ก็ถือได้ว่าเป็นเรื่องเล่าที่ตอบสนอง

อารมณ์ของผู้รับสารได้ เนื่องจากมีข้อความและรูปภาพที่เป็นการสร้างทั้งความหวังและความผิดหวังให้กับผู้รับสารไปพร้อมๆกันได้ เช่นการที่คอยรายงานข่าวอยู่เป็นระยะว่าพบร่องรอยของเด็กแต่ยังไม่พบตัวเด็ก ส่วนรูปภาพนั้นเป็นรูปเกี่ยวกับการระดมพลเพื่อช่วยเหลือและภาพการทำงาน เป็นต้น

การนำเสนอของเพจซีลไทยในวันที่ 25 มิถุนายน 2561 นั้นประกอบด้วยโพสต์จำนวน 8 โพสต์ ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 243,039 ครั้ง หรือคิดเป็น 30,379 ครั้งต่อ 1 โพสต์ โดยโพสต์ที่ยอดการมีส่วนร่วมสูงที่สุดคือโพสต์ที่อธิบายว่านักดำน้ำต้องดำน้ำลึก 5 เมตร ซึ่งเป็นโพสต์ที่มีรูปภาพประกอบ เป็นโพสต์ที่ตอบสนองอารมณ์ของผู้รับสารได้เนื่องจากสื่อถึงความยากลำบากของฮีโร่ซึ่งในนี้หมายถึงนักดำน้ำที่ต้องไปช่วยทีมหมูป่า

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 26 มิถุนายน 2561

“ทีมในพื้นที่เข้าไปทำงานในถ้ำตั้งแต่เช้ามืด และจะเดินหน้าค้นหาไปให้สุดทาง ภายในถ้ำไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ ต้องรอให้ชุดข้างในออกมาจึงจะได้ข้อมูลเพิ่มเติม....รอครับ”

(ThaiNavySEAL, 2561a) มีผู้กดไลค์ 4.5 หมื่นคน แสดงความเห็น 3.1 พันรายการ มีการแชร์ 3.9 พันครั้ง

“เสริมกำลัง 15.40 น. หลังจบภารกิจต้อนรับคณะผู้บัญชาการทหารสูงสุด เมียนมา พลเรือตรี อากาศ อยู่คงแก้ว ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ พร้อมกำลังพลจำนวน 24 นาย ประกอบด้วยนักทำลายใต้น้ำจู่โจม, พยาบาลเวชศาสตร์ใต้น้ำ และเจ้าหน้าที่สื่อสาร เดินทางไปสมทบกับทีมปฏิบัติการชุดแรก โดยเครื่องบิน Embraer 2112 กองการบินทหารเรือ จะถึงถ้ำหลวง จ.เชียงราย **ในไม่ช้า**” (ThaiNavySEAL, 2561b) มีผู้กดไลค์ 3.7 หมื่นคน แสดงความเห็น 1.2 พันรายการ มีการแชร์ 3.2 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอของเพจซีลไทยในวันที่ 26 มิถุนายน 2561 นั้นประกอบด้วยโพสต์จำนวน 2 โพสต์ ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 93,400 ครั้ง หรือคิดเป็น 46,700 ครั้งต่อ 1 โพสต์ โพสต์ที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงที่สุดคือโพสต์ที่ให้ข้อมูลถึงความยากลำบากในการกู้ภัยเช่นการระบุว่าในถ้ำไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ อย่างไรก็ตามโพสต์นี้ไม่มีภาพหรือคลิปวิดีโอประกอบ

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 27 มิถุนายน 2561

“2000 ผบ.นสร.ร่วมกับกำลังพลจาก นสร.เดินทางเข้าถึงโถง 3 ของถ้ำหลวง ปฏิบัติการร่วมกับกำลังพลจากมณฑลทหารบกที่ 37, การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค แม่สาย, บาดาลแม่สาย, เร่งเดินสายไฟและติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ภายในโพรงถ้ำน้ำยังคงขึ้นอย่างต่อเนื่องเฉลี่ย ชม.ละ 10 ซม. 0100 เดินสายไฟและติดตั้งเครื่องสูบน้ำแล้วเสร็จ แต่ตัวเครื่องยัง**มีปัญหา**ไม่สามารถทำงานได้ กพภ.และบาดาลแม่สายกำลังเร่งตรวจสอบตัวเครื่องสูบน้ำ ในขณะที่ด้านนอกถ้ำ ยังมีฝนตกพรำๆตลอดเวลา 0350 เจ้าหน้าที่ยังคงทำงานในถ้ำอยู่” (ThaiNavySEAL, 2561c) มีผู้กดไลค์ 3.2 หมื่นคน แสดงความเห็น 1.3 พันรายการ มีการแชร์ 3.6 พันครั้ง

“0300 เครื่องสูบน้ำสามารถใช้งานได้ แต่กำลังไม่เพียงพอทำให้น้ำลดได้ 04:45 ฝนตกหนักต่อเนื่อง น้ำท่วมมาถึงห้องโถง 3 เจ้าหน้าที่ต้องย้ายที่ตั้งจากโถง 3 มายังโถง 2 น้ำสูงขึ้นประมาณ 6 นิ้ว/ชม.” (ThaiNavySEAL, 2561d) มีผู้กดไลค์ 2.8 หมื่นคน แสดงความเห็น 1.2 พันรายการ มีการแชร์ 2 พันครั้ง

“14 ชั่วโมงในถ้ำ เพิ่งได้ออกมาอัปเดตข้อมูลให้ผู้ที่รอคอยอยู่ภายนอก ทุกหน่วยงาน**กำลังเร่งหาทางดึงน้ำออกจากถ้ำให้เร็วที่สุด** แข่งกับน้ำที่ไหลเข้าถ้ำมาเร็วและมากขึ้นทุกชั่วโมง” (ThaiNavySEAL, 2561g) มีผู้กดไลค์ 4.2 หมื่นคน แสดงความเห็น 1.6 พันรายการ มีการแชร์ 3.4 พันครั้ง

“13:16 ปริมาณน้ำในถ้ำหลวง สูงขึ้นเรื่อยๆยังไม่หยุด ทุกห้องโถงและ แอ่งน้ำเริ่มมีหยอดน้ำไหลมากขึ้นเกือบทุกจุด พื้นถ้ำอึมน้ำเกือบทุกจุด จนท. ไฟฟ้า และ จนท. ที่รับผิดชอบเรื่องสูบน้ำ เร่งทำงานกันเต็มที่” (ThaiNavySEAL, 2561e) มีผู้กดไลค์ 3 หมื่นคน แสดงความเห็น 1.4 พันรายการ มีการแชร์ 1.4 พันครั้ง

“ได้รับการติดต่อเรื่องถุงเท้าที่ต้องการเพียงพอแล้ว ขออนุญาตลบโพสแรกนะครับ จะได้ไม่มิดราม่ากันต่ออีก ขอบคุณทุกท่านครับ” (ThaiNavySEAL, 2561f) มีผู้กดไลค์ 2.9 หมื่นคน แสดงความเห็น 544 รายการ มีการแชร์ 484 ครั้ง

“ออกข่าว แชรซ์ข่าว ว่าเจอเด็กๆนักฟุตบอลแล้ว **มั่วนะครั้บ** ตอนนี้นั้มนุ้ษย์กบเตรียมพร้อมลงดำน้ำทันทีเมื่อระดับน้ำลดลงพอเหมาะ” (ThaiNavySEAL, 2561h) มีผู้กดไลค์ 5.9 หมื่นคน แสดงความเห็น 2.2 พันรายการ มีการแชร์ 6 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอของเพจซีลไทยในวันที่ 27 มิถุนายน 2561นั้นมึจำนวนท้งสิ้น 6 โพลส ยอดการมึส่วนร่วมนของประชาชนอยู่ทึ 245,128 คร้ง หรือคิดเป็น 40,854 คร้งต่อ 1 โพลส โพลสทึมึยอดการมึส่วนร่วมนสูงสุดคือโพลสทึกล่าวถึการนำเสนอข้อมูลอันเป็นเท้จว่าเจอทึมหมูป่าแล้ว เป็นการสร้งสถานะพระเอกให้กบัซีลไทยว่าเป็นหน่วยงานทึยึดถึอความจริง ไมโกหกหลอกลวงประชาชน

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 28 มิถุนายน 2561

“ทำทุกมิตี **ยังดำน้ำเข้าไปในถ้ำไม่ได้** มนุ้ษย์กบแบ่งกำลังพลขึ้นสำรวจบนภูเขา จากฝนที่ตกต่อเนื่อง ระดับน้ำขึ้นเร็ว ใช้เครื่องสูบน้ำ 20 เครื่องสูบน้ำ แต่สู้กับน้ำไม่ได้ น้ำดันขึ้นมาปิดโพรงถ้ำภายในหมด น้ำไหลเอ่อออกมาถึงหน้าถ้ำ ทำให้ช่องทางเข้าภายในถ้ำถูกปิดลง ทึมนักดำน้ำมนุ้ษย์กบส่วนหนึ่งสแต่นบายรอ หากน้ำลดจนสามารถเข้าไปในถ้ำได้ก็จะมีปฏิบัติการดำน้ำในถ้ำอีกคร้ง ขณะเดียวกัน มนุ้ษย์กบอีกส่วนหนึ่งได้กระจายกำลังขึ้นเขาร่วมกบัชาวบ้านหาช่องทางอื่นทึอาจนำเข้าถึงตำแหน่งทึคาดว่าเด็กๆจะอยู่ตรงนั้น **เดินทางภารกิจต่อไป**” (ThaiNavySEAL, 2561i) มีผู้กดไลค์ 4.4 หมื่นคน แสดงความเห็น 1.8 พันรายการ มีการแชร์ 3.8 พันครั้ง

“**มีแฟนคลับ**ทำให้ ขอขอบคุณครั้บ พวกเราจะทำให้เต็มทึ HooYah” (รูปให้กำลังใจหน่วยซีล) (ThaiNavySEAL, 2561j) มีผู้กดไลค์ 6.1 หมื่นคน แสดงความเห็น 2.2 พันรายการ มีการแชร์ 2.4 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอของเพจซีลไทยในวันที่ 28 มิถุนายน 2561 มีจำนวนท้งสิ้น 2 โพลส ยอดการทึส่วนร่วมนของประชาชนอยู่ทึ 115,200 คร้ง หรือคิดเป็น 57,600 คร้งต่อ 1 โพลส โพลสทึมึยอดการมึส่วนร่วมนสูงสุดคือโพลสทึกล่าวถึกำลังใจทึแฟนคลับมอบให้หน่วยซีลด้วยการทำรูปมาให้ เป็นโพลสทึแสดงถึความประทับใจ และสะท้อนว่าหน่วยซีลคือพระเอกและเป็นความหวังของบรรดาแฟนคลับ

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 29 มิถุนายน 2561

“**สภาพน้ำที่ไหล**จากด้านในออกไปหน้าถ้ำหลวง ในช่วงเวลา 14.00 น. วันที่ 28 มิย.” (เพจ ซीलไทยได้โพสคลิปวิดีโอการไหลของน้ำ) (ThaiNavySEAL, 2561k) มีผู้กดไลค์ 3.2 หมื่นคน แสดงความเห็น 525 รายการ ไม่พบตัวเลขของการแชร์

“เติมกำลังเข้าสู่ถ้ำหลวง อีกชุดจะเดินทางถึงในบ่ายวันนี้ ชุดที่ 1 ช่วยเร่งสูบน้ำออกจากถ้ำ ชุดที่ 2 ขึ้นเขาสำรวจหาทางเข้าจากด้านอื่น ชุดที่ 3 จะถึงพื้นที่ช่วงบ่าย พร้อมอุปกรณ์พิเศษ **สู้ไม่ถอย...Hooyah**” (ThaiNavySEAL, 2561r) มีผู้กดไลค์ 5.4 หมื่นคน แสดงความเห็น 1.8 พันรายการ มีการแชร์ 4.3 พันครั้ง

“11.00 นักดำน้ำของหน่วยซีล 4 นาย ดำมุดน้ำเข้าไปสำรวจพื้นที่ห้องโถง 3 และทดลอง ติดต่อทางโทรศัพท์ที่วางสายไว้ก่อนน้ำเข้า และสับสวิทซ์เครื่องสูบน้ำที่ติดตั้งไว้ก่อนน้ำเข้าให้ **ทำงานต่อได้**” (ThaiNavySEAL, 2561l) มีผู้กดไลค์ 8.4 หมื่นคน แสดงความเห็น 4.5 พันรายการ มีการแชร์ 1.2 หมื่นครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 29 มิถุนายน 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 3 โปส ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 193,125 ครั้ง หรือคิดเป็น 64,375 ครั้งต่อ 1 โปส โปสที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโพสถึงการทำงานของหน่วยซีล 4 นายซึ่งเป็นการทำงานที่มีความคืบหน้าและให้ความหวัง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 30 มิถุนายน 2561

“06.00 ชุดปฏิบัติพร้อมช่วยเหลือหน่วยงานที่ต้องเร่งสูบน้ำออก **น้ำลดเมื่อไหร่ นักดำน้ำพร้อมดำเข้าภายในถ้ำทันที Hooyah**” ***มีรูปการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561m) มีผู้กดไลค์ 4 หมื่นคน แสดงความเห็น 881 รายการ มีการแชร์ 1.9 พันครั้ง

“30/06/18 กำลังพลจากกองทัพบก และหน่วยซีล กองทัพเรือ ช่วยลำเลียงเครื่องสูบน้ำ เข้าไปวางในถ้ำ เร่งดึงน้ำออกจากถ้ำให้เร็วที่สุด **ระดับน้ำลดลงเร็วขึ้นแล้ว** มนุษย์กบเตรียม ลำเลียงขวดอากาศเข้าไปตั้ง บก. ที่โถง 3 เพื่อวางเชือกนำทางเข้าสู่บริเวณสามแยก” ***มี

รูปการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561n) มีผู้กดไลค์ 6.6 หมื่นคน แสดงความเห็น 3.1 พันรายการ มีการแชร์ 9.2 พันครั้ง

“SEAL FAMILY.....เพราะเราคือครอบครัวเดียวกัน...วันนี้ทีมอาสาสมัคร ENSED, Ex. Navy SEAL ที่เป็นมนุษย์กบนอกราชการ จากหลายหน่วยงาน จับมือกันเสริมทัพ หน่วยซีล โดยการสนับสนุนอุปกรณ์ ดำน้ำ ซึ่งมีทั้งอุปกรณ์ กล้อง CCTV ใต้น้ำ วิทยุติดต่อสื่อสารใต้น้ำ ไฟส่องสว่างใต้น้ำ เพื่อพาทีมน้องหมูป่า อคาเดมี่ กลับบ้าน” ***มีรูปการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561o) มีผู้กดไลค์ 4.5 หมื่นคน แสดงความเห็น 770 รายการ มีการแชร์ 1.9 พันครั้ง

“เร่งอัดอากาศลงดำน้ำ ใช้แผนรุก ไม่รอน้ำลด เตรียมส่งมนุษย์กบวางขวดอากาศทุกระยะ 25 ม. จากห้องโถง 3 ถึงจุดที่คาดว่าทีมหมูป่าอยู่ ต้องใช้ขวดอากาศจำนวนมาก กำลังระดมขวดอากาศ, Regulator ตัวนครีบ” ***มีรูปการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561p) มีผู้กดไลค์ 4.4 หมื่นคน แสดงความเห็น 1.3 พันรายการ มีการแชร์ 3 พันครั้ง

“การเดินทางจากจุดลงดำน้ำจุดแรก เข้าสู่ห้องโถง 3 ในวันนี้ (30 มิย 61) เมื่อถึงห้องโถง 3 มนุษย์กบได้เข้าไปวางเชือกนำจากห้องโถง 3 สู่อ่างแยก แต่ไปได้ไกลจากห้องโถง 3 แค่ 200 เมตร ระดับน้ำก็เพิ่มขึ้นอีกครั้ง #ThainavySEAL” ****มีคลิปวิดีโอการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561q) มีผู้กดไลค์ 6 หมื่นคน แสดงความเห็น 2.9 พันรายการ ไม่พบตัวเลขของการแชร์

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 30 มิถุนายน 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 5 โพสต์ ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 279,951 ครั้ง หรือคิดเป็น 55,990 ครั้งต่อ 1 โพสต์ โพสต์ที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโพสต์ที่กล่าวถึงการทำงานของหน่วยซีลที่มีความคืบหน้า

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 1 กรกฎาคม 2561

“นักดำน้ำชุดที่ 1 เริ่มดำน้ำกันตั้งแต่เวลา 03.58 น. เข้าสู่ห้องโถง 3 และวางเชือกนำทางไปที่สามแยก ถึงขณะนี้ 13.20 ได้ระยะทาง 400 เมตร ขณะนี้มีนักดำน้ำทั้งมนุษย์กบหน่วยซีล, นักดำน้ำออสเตรเลีย, นักดำน้ำจากกู้ภัยอยุธยา รวม 25 คน ทำงานอยู่ภายในห้องโถง 3 เสื้อผ้าที่ใส่เปียกน้ำทั้งวัน ขณะนี้นักดำน้ำเริ่มรู้สึกหนาว ขอรับการสนับสนุน Emergency

foil space blankets แบบภาพด้านล่างด้วยครับ” (ThaiNavySEAL, 2561s) มีผู้กดไลค์ 5.2 หมื่นคน แสดงความเห็น 2.2 พันรายการ มีการแชร์ 1.3 หมื่นครั้ง

“ประกาศครับ ขณะนี้มีผู้ดำเนินการและจัดหา Emergency foil space blankets เพียงพอแล้ว ขอบคุณทุกท่านที่ติดต่อแสดงความจำนงช่วยเหลือเข้ามาอย่างรวดเร็วครับ Hooyah” (ThaiNavySEAL, 2561t) มีผู้กดไลค์ 4.2 หมื่นคน แสดงความคิดเห็น 533 รายการ มีการแชร์ 1 พันครั้ง

“มนุษย์กับพร้อมดำ อารูธ.... มาเต็มสติม C130 กองทัพอากาศลำเลียงอุปกรณ์ดำน้ำมาส่ง 1.ขวดอากาศ 331 ขวด 2.สายปรับกำลังดัน 117 เส้น 3.แพ็คหลัง 101 แพ็ค 4.BCD 25 ตัว 5.เข็มขัดตะกั่ว 10 เส้น ตะกั่ว 20กิโล 6. เครื่องอัดอากาศ เคลื่อนที่ 4 เครื่อง 7.เครื่องถ่ายออกซิเจนเคลื่อนที่ 1 เครื่องขอบคุณผู้มีจิตสาธารณะ บ.เซฟรอน(ประเทศไทย), บ.Sea World Diving . การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” ***มีรูปการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561u) มีผู้กดไลค์ 6.2 หมื่นคน แสดงความคิดเห็น 1.2 พันรายการ มีการแชร์ 3.9 พันครั้ง

“21.20 เร่งอัดอากาศ วันนี้ มีขวดอากาศมาเพิ่มเติม 351 ขวด รวมกับขวดเดิมที่มีอยู่เป็น 415 ขวด เจ้าหน้าที่ทั้งส่วนมนุษย์กับ และทีมงานของสมาคมอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยแห่งประเทศไทย เร่งทำงานเต็มที่ คาดว่าต้องใช้เวลา 12 ชั่วโมง ให้ขวดเต็ม ซึ่งทะเลยอม นำเข้าสู่ห้องโถง 3 ภายในคืนนี้” ***มีรูปการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561v) มีผู้กดไลค์ 7.1 หมื่นคน แสดงความเห็น 2.3 พันรายการ มีการแชร์ 5 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 1 กรกฎาคม 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 4 โปส ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 256,133 ครั้ง หรือคิดเป็น 64,033 ครั้งต่อ 1 โปส โปสที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโปสที่กล่าวถึงความคืบหน้าของการทำงานหน่วยซีล

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 2 กรกฎาคม 2561

“1/07/18 ทีมมนุษย์กับของหน่วยซีล 6 ชุด เข้าไปถึงห้องโถง 3 ที่ใช้เป็นฐานทำงาน เตรียม เชื้อกนำทาง นำตามุดช่องน้ำที่ปิดถึงเพดานถ้ำ วางเชื้อกนำทางไปถึงบริเวณสามแยก ในการ ดำน้ำวันนี้มีนักดำน้ำจากประเทศอังกฤษ และสวีเดน เข้าร่วมวางเชื้อกนำทางด้วย เขยิบเข้า

“3/07/18 พลเรือตรี อากาศกร อยู่คงแก้ว ผบ.นสร. วางแผนร่วมกับหน่วยซีล และนักดำน้ำ อาสาสมัครนานาชาติ เพื่อนำนักฟุตบอลทีมชาติไทยและโค้ช ออกจากถ้ำ เมื่อร่างกายของทุกคนแข็งแรงเพียงพอแล้ว ในขณะที่บริเวณห้องโถง 3 ถูกปรับให้เป็น บก.ใต้ดิน ลำเลียงขวดอากาศ, อุปกรณ์ดำน้ำ, อาหาร, ยา ไปไว้พร้อมสรรพ สำหรับการเข้าไปนำตัวนักฟุตบอลออกมา และได้ส่งตัวแทนอาหารเข้าไปตรวจสอบสุขภาพเด็กทันที #ThainavySEAL” ***มีรูปการทำงานประกอบ(ThaiNavySEAL, 2561x) มีผู้กดไลค์ 9.2 หมื่นคน แสดงความเห็น 2.1 พันรายการ มีการแชร์ 5 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 3 กรกฎาคม 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 2 โปส ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 967,100 ครั้ง หรือคิดเป็น 483,550 ต่อ 1 โปส โปสที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโปสที่กล่าวถึงการพบทีมหมูป่าซึ่งมีคลิปวิดีโอประกอบ

เรื่องราวยิ่งใหญ่ 4 กรกฎาคม 2561

“หลังได้ทานอาหารเพิ่มพลังงานที่หน่วยซีลดำน้ำนำเข้าไป และแพทย์ทหารที่ผ่านการฝึกในหลักสูตรนักทำลายใต้น้ำจู่โจมตรวจร่างกายทีมหมูป่าทุกคนแล้ว น้องๆส่งเสียงทักทายผู้คนที่รอคอยอยู่นอกถ้ำฝากมาครับ (บันทึกภาพ 03/07/18) #ทีมหมูป่าทีมSEAL #ThainavySEAL” ***มีคลิปประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561y) มีผู้กดไลค์ 3.7 แสนคน แสดงความเห็น 2.5 หมื่นรายการ ไม่พบข้อมูลการแชร์

“ผนีกกำลัง ดึงน้ำออกจากถ้ำให้เร็วที่สุด เพื่อความปลอดภัยสูงสุดของทีมหมูป่าในวันที่จะนำออกจากถ้ำ #ThainavySEAL #นำหมูป่ากลับบ้าน” ***มีรูปการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561z) มีผู้กดไลค์ 9.5 หมื่นคน แสดงความเห็น 2.4 พันรายการ มีการแชร์ 4.8 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 4 กรกฎาคม 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 2 โปส ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 497,200 ครั้ง หรือคิดเป็น 248,600 ต่อ 1 โปส โปสที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโปสที่กล่าวถึงการส่งเสียงทักทายของสมาชิกทีมหมูป่าซึ่งมีคลิปวิดีโอประกอบ

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 5 กรกฎาคม 2561

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร **ทรงมีพระราชสาส์น**แสดงความขอบคุณ ทุกฝ่าย ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กร ทั้งไทยและต่างชาติ ขอพระองค์ทรงพระเจริญ” ***มีรูปพระราชสาส์นประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561aa) มีผู้กดไลค์ 6.5 หมื่นคน แสดงความเห็น 921 รายการ มีการแชร์ 2.6 พันครั้ง

“เร่งเติมออกซิเจนเข้าถ้ำ ให้ถึงเนินนมสาว ที่ทีมนักฟุตบอลและโค้ช ใช้เป็นพื้นที่หนีน้ำ ในขณะที่เดียวกันก็เร่งสูบน้ำออกจากถ้ำ จนทำให้เส้นทางระหว่างห้องโถง 2 ไปห้องโถง 3 น้ำลดจนสามารถเดินได้ คืบนี้ เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงาน ลุยงานกันยาวๆ**เพื่อให้้องนักฟุตบอล**กลับบ้านเร็วๆ #พาหมีป่ากลับบ้าน #ThainavySEAL ***มีรูปการทำงานประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561ab) มีผู้กดไลค์ 1.1 แสนคน แสดงความคิดเห็น 4.3 พันรายการ มีการแชร์ 6.8 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 2 โปส ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 189,621 ครั้ง หรือคิดเป็น 94,810 ครั้งต่อ 1 โปส โปสที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโปสที่กล่าวถึงความคืบหน้าของการนำทีมหมีป่าออกจากถ้ำ

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 6 กรกฎาคม 2561

“ “เจอกันที่เชียงใหม่ครับ” ข้อความนัดหมายในกลุ่มนักทำลายใต้น้ำจู่โจมนอกราชการ สื่อสารส่งต่อนัดหมายมารวมกันที่เชียงใหม่ เพื่อสมทบกับนักทำลายใต้น้ำจู่โจมที่ยังรับราชการอยู่ในหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ เมื่อทราบว่ามีภารกิจค้นหาทีมฟุตบอลทีมหมีป่าและโค้ช และในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้นักดำน้ำจำนวนมาก สนับสนุนการทำงานของมนุษยภัยที่จะเป็นส่วนหน้าในการทะลุทะลวงค้นหาเป้าหมาย จนกระทั่งมาถึงขั้นตอนเตรียมลำเลียง นักฟุตบอลและโค้ชทั้ง 13 คนออกจากถ้ำ จำเอกสมานรับหน้าที่ดำน้ำวางขวดอากาศบนเส้นทางจากห้องโถง 3 ไปจนถึงบริเวณ 3 แยก จนภารกิจที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ จึงดำน้ำกลับมาที่ตั้ง แต่ในระหว่างทางคู่บัดดี้ดำน้ำพบว่า จำเอกสมานหมดสติอยู่ในน้ำ จึงช่วยปั๊มหัวใจ แต่ก็ไม่สามารถช่วยชีวิตจำเอกสมานได้ “จำเอกสมาน กุนัน” เป็นนักทำลายใต้น้ำจู่โจม รุ่นที่ 30 ลาออกจากราชการ ไปทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตระเวนระงับเหตุ การทำอากาศยานสุวรรณภูมิ ตั้งแต่ปี 2549 **เป็นสมาชิกนัก**

ทำลายได้น้ำจืดที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นนักกีฬาไตรกีฬา ชอบเล่นกีฬาประเภท แอควาเจอร์ แม้จะออกจากหน่วยฯไปแล้ว แต่ยังคงมีความรักและผูกพันกับพี่น้องนักทำลายได้น้ำจืด ไม่ว่าจะมามีกิจกรรมอะไรที่มนุษย์กบจัด จำเอกสมานจะมาร่วมกิจกรรมเสมอ จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต จำเอกสมานจากพวกเราไปในขณะร่วมทำงานกับพี่น้องมนุษย์กบ ในห้วงเวลาที่มนุษย์กบทุกคนกอดคอกันเดินหน้า เพื่อให้ภารกิจสำเร็จตามที่ตั้งไว้ “ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ของสมานจะอยู่ในใจของพี่น้องมนุษย์กบทุกคนเสมอ วันนี้สมานพักให้สบาย พวกเราจะทำภารกิจนี้ให้สำเร็จ สมดังที่สมานตั้งใจไว้” Hooyah Hooyah Hooyah วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2561” (ThaiNavySEAL, 2561ac) มีผู้กดไลค์ 1.7 แสนคน แสดงความคิดเห็น 9.9 พันรายการ มีการแชร์ 2.1 หมื่นครั้ง

“จำเอก สมาน กุณัน. ฝากไว้ให้พวกเรา” ***มีคลิปวิดีโอจำเอกให้ความรู้เกี่ยวกับการปั่นจักรยานขึ้นเขา (ThaiNavySEAL, 2561ad) มีผู้กดไลค์ 7.2 หมื่นคน แสดงความคิดเห็น 1 พันรายการ มีการแชร์ 1.3 พันครั้ง

“เป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ จำเอกสมาน กุณัน นักทำลายได้น้ำจืด รุ่นที่ 30 อดีตทหารหน่วยซีลอนนกราชการ เสียชีวิตในขณะที่ปฏิบัติภารกิจ ณ ถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน” ***มีรูปพิธีมอบปณิกประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561ae) มีผู้กดไลค์ 1.5 แสนคน แสดงความคิดเห็น 4.3 พันรายการ มีการแชร์ 6.2 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 6 กรกฎาคม 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 3 โพสต์ ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 435,700 ครั้ง หรือคิดเป็น 145,233 ครั้งต่อ 1 โพสต์ โพสต์ที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโพสต์ที่กล่าวถึงการสานต่อภารกิจของจำเอกผู้เสียชีวิตระหว่างปฏิบัติหน้าที่

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 7 กรกฎาคม 2561

“ข้อความจากทีมหมูป่าและโค้ช ฝากทีมนักดำน้ำต่างชาติ ออกมาจากเนินนมสาว เมื่อคืนวันที่ 6 กรกฎาคม 2561....ไม่ต้องเป็นห่วง แข็งแรงทุกคน ออกไปอยากกินอาหารหลายอย่าง ออกไปอยากกลับบ้านเลย คุณครูอย่าให้งานเยอะ ส่วนทีมซีลและหมอภาคย์ ที่ดูแลน้องๆอยู่สบายดีทุกคน” ***มีรูปถ่ายข้อความของทีมหมูป่าประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561af) มีผู้กดไลค์ 2 แสนคน แสดงความคิดเห็น 7.2 พันรายการ มีการแชร์ 5.2 หมื่นครั้ง

“ “พินเกาะนี้ไป ตัวท่านคือ “นักทำลายใต้น้ำจู่โจม” จำเอกสมาน กุณัน ได้แสดงให้เราเห็นแล้วว่า ไม่ว่าตัวจะอยู่ที่ไหน แต่หัวใจคือ “นักทำลายใต้น้ำจู่โจม” **ตราบจนวนินาที่สุดท้ายของชีวิต** #ThainavySEAL ***มีเพลงที่ชื่อว่า “วีรบุรุษจำแชน” ประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561ag) มีผู้กดไลค์ 1 แสนคน แสดงความคิดเห็น 1.4 พันรายการ มีการแชร์ 2.7 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 7 กรกฎาคม 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 2 โปส ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 363,300 ครั้ง หรือคิดเป็น 121,100 ต่อ 1 โปส โปสที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดกล่าวถึงข้อความที่ทีมหมูป่าฝากถึงทุกคนที่อยู่ภายนอก

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 8 กรกฎาคม 2561

“ “เรา”...**ผนีกำลังทั้งทีมไทยและทีมนานาชาติ** นำน้องๆทีมหมูป่า...กลับบ้าน ฮูยา... 8 กรกฎาคม 2561” ***มีรูปทีมงานประสานมือประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561ah) มีผู้กดไลค์ 4.1 แสนคน แสดงความคิดเห็น 3.5 หมื่นรายการ มีการแชร์ 6 หมื่นครั้ง

“19.35 น. หมูป่า 3 ตัว **ออกจากถ้ำ**” (ThaiNavySEAL, 2561ai) มีผู้กดไลค์ 2.3 แสนคน แสดงความคิดเห็น 8.6 พันรายการ มีการแชร์ 1.3 หมื่นครั้ง

“19.47 หมูป่าตัวที่ 4 **ออกจากถ้ำ**” (ThaiNavySEAL, 2561aj) มีผู้กดไลค์ 2.9 แสนคน แสดงความคิดเห็น 1.9 หมื่นรายการ มีการแชร์ 3.3 หมื่นครั้ง

“คืนนี้ **นอนหลับฝันดีทุกคนนะครับ** ราตรีสวัสดิ์ ฮูยา @ถ้ำหลวง ขุนน้ำ –นางนอน” (ThaiNavySEAL, 2561ak) มีผู้กดไลค์ 2.3 แสนคน แสดงความคิดเห็น 1.8 หมื่นรายการ มีการแชร์ 5.6 พันครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 8 กรกฎาคม 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 4 โปส ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 1,352,200 ครั้ง หรือคิดเป็น 338,050 ครั้งต่อ 1 โปส โปสที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโปสที่กล่าวถึงความสามัคคีของทีมกู้ภัยจากหลากหลายสัญชาติ

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 9 กรกฎาคม 2561

“**มีผู้วาดการ์ตูนน่ารัก** มีความหมายสะท้อนปฏิบัติการ “พาหมีป่ากลับบ้าน” ในครั้งนี้ ที่เป็นปฏิบัติการระดับโลกที่น่าสนใจมาก แอดมินจึงขอนำมาขยายให้แฟนเพจได้ชมนะครับ ขอขอบคุณเจ้าของไอเดียนะครับ” ***มีภาพประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561aI) มีผู้กดไลค์ 2.9 แสนคน แสดงความคิดเห็น 7.1 พันรายการ มีการแชร์ 6.6 หมื่นครั้ง

“หมีป่าตัวที่ 1 หมีป่าตัวที่ 2 หมีป่าตัวที่ 3 หมีป่าตัวที่ 4 หมีป่าตัวที่ 5 หมีป่าตัวที่ 6 หมีป่าตัวที่ 7 หมีป่าตัวที่ 8 **2 วัน 8 ตัว** Hooyah..... (ThaiNavySEAL, 2561am) มีผู้กดไลค์ 4.1 แสนคน แสดงความคิดเห็น 3.9 หมื่นรายการ มีการแชร์ 4.2 หมื่นครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 9 กรกฎาคม 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 2 โปส ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 854,100 ครั้ง หรือคิดเป็น 427,050 ครั้งต่อ 1 โปส โปสที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโปสที่กล่าวถึงการได้ออกมาจากถ้ำของทีมหมีป่าคนที่ 8

เรื่องราวอันยิ่งใหญ่ 10 กรกฎาคม 2561

“วันนี้ 10 ก.ค. 61 คงเป็นวันที่ยาวนานกว่าวันที่ผ่านมา **แต่เราจะรอคอย ฉลองความสำเร็จร่วมกัน** นะครับ Hooyah” (ThaiNavySEAL, 2561an) มีผู้กดไลค์ 2.2 แสนคน แสดงความคิดเห็น 1.7 หมื่นรายการ มีการแชร์ 1.2 หมื่นครั้ง (Thai NavySeal, 10 กรกฎาคม 2018g)

“The 9th Wild Boar was **out of the cave** at 4:06 pm. Hooyah!” (ThaiNavySEAL, 2561ao) มีผู้กดไลค์ 1.9 แสนคน แสดงความคิดเห็น 9 พันรายการ มีการแชร์ 1.4 หมื่นครั้ง

“ในระหว่างรอลุ้น **กลัวแฟนเพจเครียด** มาชมฝูงหมีป่า กันดีกว่า ทราบไหมครับ ว่าลูกหมีป่าที่เพิ่งเกิดใหม่ จะมีผิว สีขน เป็นลายๆ เมื่อโตขึ้นลายก็จะหายไปครับ หมีป่าจะซุดหากินรากไม้และพืชสมุนไพรในป่า พฤติกรรมของหมีป่า จะอยู่รวมกันเป็นฝูง และวันนี้ ฝูงหมีป่าอะคาเดมี จะได้กลับมารวมตัวกันครบอีกครั้ง Hooyah” ***มีภาพหมีป่าในฐานะสัตว์ที่แท้จริงประกอบ (ThaiNavySEAL, 2561ap) มีผู้กดไลค์ 1.8 แสนคน แสดงความคิดเห็น 6.8 พันรายการ มีการแชร์ 6.8 พันครั้ง

“หมู่ป่า 12 ตัว และโค้ช ออกจากถ้ำแล้ว ปลอดภัยทุกคน เวลานี้รอรับมนุษย์กับ 4 คน ออกมาครับผมHooyah” (ThaiNavySEAL, 2561aq) มีผู้กดไลค์ 4 แสนคน แสดงความคิดเห็น 3.4 หมื่นรายการ มีการแชร์ 8.6 หมื่นครั้ง

“รอรับ Thai Navy SEAL ที่ไปอยู่เป็นเพื่อนน้องๆ อีก 4 คนนะครับ ส่งกำลังใจไปถึงพวกเขาทั้งหมด” (ThaiNavySEAL, 2561ar) มีผู้กดไลค์ 3.8 แสนคน แสดงความคิดเห็น 3.5 หมื่นรายการ มีการแชร์ 1.7 หมื่นครั้ง

“เราไม่รู้ว่านี่คือสิ่งมหัศจรรย์ หรือวิทยาศาสตร์ หรืออะไรก็ตาม แต่หมู่ป่าทั้ง 13 ตัวได้ออกจากถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว” (ThaiNavySEAL, 2561as) มีผู้กดไลค์ 4.6 แสนคน แสดงความคิดเห็น 3.4 หมื่นรายการ มีการแชร์ 7.3 หมื่นครั้ง

“4 ฉลามขาว ออกจากถ้ำอย่างปลอดภัย Hooyah Hooyah Hooyah” (ThaiNavySEAL, 2561at) มีผู้กดไลค์ 6.9 แสนคน แสดงความเห็น 5.6 หมื่นรายการ มีการแชร์ 1.1 แสนครั้ง

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทยในวันที่ 10 กรกฎาคม 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 7 โปส ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ 3,030,600 ครั้ง หรือคิดเป็น 432,942 ครั้งต่อ 1 โปส โปสที่มียอดการมีส่วนร่วมสูงสุดคือโปสที่กล่าวถึงความปลอดภัยของทุกคน สะท้อนถึงการจบสิ้นภารกิจ

ตารางสรุปการนำเสนอข่าวของเพจซีลไทย

วันที่	จำนวนโพสต์	ยอดการมีส่วนร่วมทั้งหมด	ยอดการมีส่วนร่วมต่อ 1 โพสต์	เนื้อหาของโพสต์ยอดนิยม	ยอดการมีส่วนร่วมของโพสต์ยอดนิยม
25/06/61	***8	243,039	30,379	ความลำบาก	57,600
26/06/61	2	93,400	46,700	ความลำบาก	52,000
27/06/61	6	245,128	40,854	โต้ข่าวลือ	67,200
28/06/61	2	115,200	57,600	แฟนคลับให้กำลังใจ	65,600
29/06/61	3	193,125	64,375	ความคืบหน้า	100,500
30/06/61	5	279,951	55,990	ความคืบหน้า	78,300
1/07/61	4	256,133	64,033	ความคืบหน้า	78,300
2/07/61	3	422,000	140,666	พบทีมหมูป่า	223,000
3/07/61	2	967,100	***483,550	พบทีมหมูป่า	***868,000
4/07/61	2	497,200	248,600	ทีมหมูป่าทักทาย	395,000
5/07/61	2	189,621	94,810	ความคืบหน้า	121,100
6/07/61	3	435,700	145,233	จำแซม	200,900
7/07/61	2	363,300	121,100	ทีมหมูป่าส่งสาร	259,200
8/07/61	4	1,352,200	338,050	ความสามัคคี	505,000
9/07/61	2	854,100	427,050	หมูป่าออกจากถ้ำ	491,000
10/07/61	7	***3,030,600	432,942	เสร็จสิ้นภารกิจ	856,000

***ผู้วิจัยสร้างตารางโดยใช้ข้อมูลของ <https://www.facebook.com/ThaiSEALFoundation>

จากตารางสามารถสรุปประเด็นที่น่าสนใจได้ดังต่อไปนี้

1. วันที่เพจซีลไทยได้นำเสนอข่าวเป็นจำนวนสูงที่สุดคือวันที่ 25 มิถุนายน 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 8 โปส ซึ่งเป็นวันแรกที่หน่วยซีลได้เดินทางเข้าร่วมปฏิบัติการกิจ และเป็นการโปสเกี่ยวกับการกู้ภัยถ้ำหลวงครั้งแรกของเพจซีลไทย

2. วันที่เพจซีลไทยได้ยอดการมีส่วนร่วมของประชาชนสูงที่สุดคือวันที่ 10 กรกฎาคม 2561 ยอดคือ 3,030,600 ครั้งซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการปฏิบัติการกิจ เป็นวันที่ผู้ประสบภัยและทีมงานทุกคนออกจากถ้ำอย่างปลอดภัย (ไม่รวมการเสียชีวิตของจ่าแซม)

3. โปสที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือโปสที่กล่าวถึงการพบตัวสมาชิกทีมหมูป่าทั้ง 13 คนและมีคลิปวิดีโอประกอบ เป็นคลิปที่นักดำน้ำชาวอังกฤษพบทีมหมูป่าและสื่อสารพูดคุยกันเป็นภาษาอังกฤษ ยอดคือ 868,000 ครั้ง

4. ยอดการมีส่วนร่วมต่อ 1 โปสที่สูงที่สุดเกิดขึ้นในวันที่ 3 กรกฎาคม 2561 ยอดคือ 483,550 ครั้งต่อ 1 โปส เป็นปรากฏการณ์ที่ไปด้วยกันกับข้อค้นพบในข้อสาม กล่าวคือเป็นวันที่มีการเผยแพร่คลิปวิดีโอการพบทีมหมูป่าทั้ง 13 คน

5. หากอิงตามเกณฑ์ที่ว่าละครที่ติดต้องตอบสนองอารมณ์ของผู้ชมได้ 3 ระดับคือ 1. ระดับอารมณ์ 2. ระดับสมอง และ 3. ระดับจิตใจ(เทพฤทธิ์ มณีกุล, 2561,49-51) จะพบว่าการนำเสนอของเพจซีลไทยตอบสนองอารมณ์ได้ทั้ง 3 ระดับ โดยเฉพาะระดับอารมณ์จะพบว่าสร้าง 5.1 ความหวาดกลัว/ความกังวล เมื่อเพจได้นำเสนอความยากลำบากของการกู้ภัย 5.2 สร้างความหวังเมื่อเพจนำเสนอความคืบหน้าของการกู้ภัย 5.3 สร้างความเสียใจเมื่อเพจได้นำเสนอข่าวการเสียชีวิตของจ่าแซม ส 5.4 ำรงความยินดีเมื่อเพจได้นำเสนอคลิปวิดีโอการพบสมาชิกทีมหมูป่าทั้ง 13 คน ส่วนการตอบสนองต่อระดับสมองนั้น พบว่าเพจซีลไทยได้นำเสนอข้อมูลที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับการกู้ภัยด้วยเช่นการกล่าวถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการกู้ภัย ในส่วนของการตอบสนองต่อระดับจิตใจนั้นพบว่า การนำเสนอประเด็นความสามัคคีของทีมกู้ภัยจากหลากหลายเชื้อชาติซึ่งเพจซีลไทยได้ลงไว้ในวันที่ 8 กรกฎาคม 2561 นั้นเป็นการตอบสนองด้านจิตใจที่ชัดเจนที่สุด กล่าวคือทำให้ผู้ชมเห็นว่าชีวิตมนุษย์เพียง 13 คนนั้นมีความสำคัญมากพอสำหรับคนทั่วโลก

บทที่สี่ สถานะเชิงปทัสถานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

อะไรคือสาเหตุที่เราช่วยเหลือคนแปลกหน้าที่กำลังเดือดร้อน เป็นหน้าที่ของเราหรือไม่ ในการช่วยเหลือพวกเขา ถึงแม้ว่ามีคนเดือดร้อนจำนวนมากบนโลกใบนี้ แต่รัฐรวมถึงประชาชนจำนวนมากกลับให้ความสำคัญกับผู้ประสบภัยจำนวนไม่กี่คน¹³ คำถามนี้เป็นประเด็นที่สามารถอภิปรายในทางวิชาการได้ (Miller, 2013) ในบทนี้จะเป็นการอภิปรายถึงสถานะเชิงปทัสถานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งที่ได้รับการระบุตัวและผู้ประสบภัยนิรนาม ซึ่งมีข้อถกเถียงว่าผู้ประสบภัยประเภทใดสมควรได้รับการช่วยเหลือมากกว่ากัน ในกรณีการค้นหาและกู้ภัยถ้าหลวงนั้นทีมหมูป่าถือเป็น “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ที่ได้ความรับความใส่ใจจากรัฐและประชาชนอย่างสูง ดังนั้นการตอบโจทย์เชิงปทัสถานได้ว่าผู้ประสบภัยประเภทใดสมควรได้รับความช่วยเหลือมากกว่ากันจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความยุติธรรมที่มากขึ้น

นักวิชาการที่เสนอมุมมองเกี่ยวกับสถานะเชิงปทัสถานของการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแบ่งออกเป็นสามกลุ่มคือ 1. กลุ่มที่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” 2. กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” และ 3. กลุ่มที่เห็นว่าทั้งสองกลุ่มล้วนมีเหตุผลที่ฟังขึ้น ผู้วิจัยขออธิบายเพิ่มเติมว่ากลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ไม่ได้หมายความว่าพวกเขาเห็นไม่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในตัวเอง แต่พวกเขาเห็นว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” สมควรได้รับการช่วยเหลือไม่น้อยกว่ากัน

ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาในบทนี้ออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. แนวคิดที่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว”
2. แนวคิดที่ไม่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว”
3. แนวคิดที่เห็นว่าช่วยเหลือหรือไม่ช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ล้วนมีเหตุผลทั้งคู่
4. ทฤษฎีความยุติธรรมกับสถานะทางปทัสถานของการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

¹³ ไม่มีเกณฑ์ทางวิชาการชัดเจนว่าจำนวนเท่าใดจึงจะเรียกว่า “หลายคน” จำนวนเท่าใดจึงจะเรียกว่า “ไม่กี่คน” แต่เราสามารถระบุได้ด้วยสามัญสำนึกทั่วไปว่าคนติดถ้ำ 13 คนถือเป็นคนจำนวนไม่กี่คนเมื่อเทียบกับ “ผู้เดือดร้อนบนโลกนี้อีกหลายล้านคน”

แนวคิดกลุ่มที่หนึ่ง: แนวคิดที่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว”

Michael Slote (2015) ได้ตั้งชื่องานศึกษาของเขาไว้อย่างเข้าใจง่ายว่า “ทำไมถึงไม่เห็นอกเห็นใจล่ะ?” (Why not empathy?) เขาต้องการสื่ออย่างตรงไปตรงมาว่าความเห็นอกเห็นใจมีความสำคัญในเชิงปฏิบัติต่อการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” จึงทำให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยประเภทนี้เป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะการพิจารณาด้วยเหตุผลเพียงอย่างเดียว แต่ไร้ความเห็นอกเห็นใจ จะทำให้เกิดเหตุการณ์ประหลาดๆ เช่นการพิจารณาอย่างรอบคอบว่าระหว่างลูกของเรากับคนแปลกหน้าที่กำลังจะตกหน้าน้ำนั้นเราควรช่วยชีวิตใครมากกว่ากัน เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วอาจพบว่าการปล่อยให้ลูกของตนเองตาย ให้ความคุ้มค่าต่อสังคมมากกว่าการปล่อยให้คนแปลกหน้าตาย เราจึงเลือกที่จะช่วยชีวิตคนแปลกหน้าแทนที่จะช่วยลูกของเรา ในกรณีดังกล่าวการช่วยลูกของตนเองมีค่าเท่ากับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” เพราะมีข้อมูลว่าผู้ประสบภัยคนดังกล่าวคือใคร (คือลูก) และเราช่วยลูกเพราะสาเหตุด้านความรัก ส่วนคนแปลกหน้าจะไม่ได้ได้รับความรู้สึกนี้จากเรา นี่คืออคติด้านบวกที่เป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน

ความเห็นอกเห็นใจมักจะเกิดขึ้นกับสถานการณ์เฉพาะหน้า มากกว่าสถานการณ์ที่จะเกิดในอนาคต จึงมีความสอดคล้องกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มากกว่าช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เช่นหากเราเห็นเด็กกำลังจมน้ำ ซึ่งเป็นสถานการณ์เฉพาะหน้า มีความเป็นไปได้สูงว่าเราจะรู้สึกเห็นอกเห็นใจและอยากช่วยเหลือเด็กคนดังกล่าวมากกว่าความรู้สึกที่อยากบริจาคเงินให้กับมูลนิธิดูแลเด็ก ซึ่งไม่รู้ว่าเด็กคนใดจะได้รับความช่วยเหลือ Slote วิเคราะห์ว่าการไม่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเฉพาะหน้ามีความเลวร้ายทางศีลธรรมมากกว่าการไม่ช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Slote ยังได้วิจารณ์งานศึกษาของ Jenni กับ Loewenstein ที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงไว้ในบทสอง เขาชี้ว่างานดังกล่าวขาดตัวแปรสำคัญในการศึกษา ซึ่งนั่นก็คือความเห็นอกเห็นใจ ตัวแปรที่ใกล้เคียงกับความเห็นอกเห็นใจที่ Jenni กับ Loewenstein ใช้ก็คือตัวแปรที่ชื่อว่าความชัดเจน (vividness) ซึ่งหมายถึงการที่ผู้รับสารมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประสบภัยเช่นรู้จักชื่อ อายุ หน้าตา เป็นต้น แต่ผลการศึกษาพบว่าความชัดเจนไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เราช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” แต่ Slote อธิบายว่าสาเหตุที่ Jenni กับ Loewenstein ไม่พบว่าความชัดเจนเป็นปัจจัยสำคัญเป็นเพราะว่าทั้งคู่ไม่ได้พิจารณาถึงความเห็นอกเห็นใจ เพราะความเห็นอกเห็นใจจะเพิ่มความชัดเจนได้ กล่าวคือหากเรารู้ถึงความเจ็บปวดของอีกฝ่าย ความเจ็บปวดของอีกฝ่ายก็จะมีค่าชัดเจนสำหรับเรามากขึ้น ดังนั้นความเห็นอกเห็นใจของ Slote จึงเป็นความชัดเจนในเชิงจิตวิทยา ส่วนความชัดเจนที่ Jenni กับ Loewenstein ศึกษาเป็นเพียงความชัดเจนในเชิงกายภาพเท่านั้น

นอกจาก Slote แล้ว ยังมีงานของ Loewenstein และคณะ (2005) (งานชิ้นนี้ Loewenstein ไม่ได้ศึกษากับ Jenni จึงเป็นคนละชิ้นกับที่เพิ่งกล่าวถึงไป) อธิบายว่า**หากพิจารณาอย่างผิวเผิน** การช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” เป็นการลงทุนลงแรงเกินกว่าเหตุและไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” นี่เป็นความคิดที่ผิด เพราะมันอยู่บนฐานคิดที่ว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ได้รับความช่วยเหลือในระดับที่เหมาะสมแล้ว แต่ความคิดที่ถูกต้องคือการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” อย่างเต็มที่ต่างหาก กล่าวคือ Loewenstein และคณะต้องการจะสื่อว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ควรได้รับความสนใจ/ความช่วยเหลือในระดับเดียวกับ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ในขณะที่เดียวกัน “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ก็ไม่ควรได้รับความช่วยเหลือน้อยกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม”

แนวคิดกลุ่มที่สอง: แนวคิดที่ไม่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว”

Dan W. Brock (2015) เสนอไว้อย่างน่าสนใจว่าอันที่จริงแล้วการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งสองประเภท ไม่ได้มีน้ำหนักทางศีลธรรมมากน้อยเท่ากัน เกณฑ์ในการพิจารณาไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถานะของผู้ประสบภัย เกณฑ์ที่ว่าก็คือ “การให้ความสำคัญกับผู้ที่ย่ำแย่กว่า” (priority of the worse off)¹⁴ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประสบภัยประเภทใด หากเป็นผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้ายกว่าก็สมควรได้รับการช่วยเหลือก่อน และ Brock ยังโต้แย้งว่า “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ลำบากกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เสมอไป เขาให้เหตุผลด้วยการยกตัวอย่างว่า ระหว่างผู้ป่วย 10 คนในฐานะ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” กับคน 100 คนในฐานะ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ที่มีความเสี่ยงจะป่วยในอนาคตด้วยอัตราส่วน 10 ใน 1000 หรือคิดเป็น 1% นั้น ผู้โชคร้าย 10 คนที่เป็น “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ถือได้ว่าประสบกับความเลวร้ายเท่ากับผู้ป่วย 10 คนที่เป็น “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” จึงไม่ได้เกี่ยวกับว่าจาก 1000 คนจะมีผู้โชคร้ายเพียง 10 คน แต่ประเด็นอยู่ที่ว่า ผู้โชคร้ายทั้ง 10 คนไม่ได้ต่างอะไรกับ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ถึงแม้ว่าพวกเขาจะมาจากหมวด “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ก็ตาม

ส่วน Zuradzki (2019) ได้ตั้งข้อสงสัยกับสถานะทางศีลธรรมของการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” เพราะว่าเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับประโยชน์ของคนหมู่มาก

¹⁴ มีความเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องการช่วยเหลือผู้ที่ย่ำแย่ที่สุดในสังคม (The least advantaged) ของ John Rawls แต่แนวคิด “การให้ความสำคัญกับผู้ที่ย่ำแย่กว่า” (priority of the worse off) ของ Brock ทำให้เราเห็นว่าผู้ประสบภัยทั้งสองประเภท สามารถเป็นผู้ที่ย่ำแย่ที่สุดได้ นั่นหมายความว่า การให้ความสำคัญกับผู้ประสบภัยประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยละเลยผู้ประสบภัยอีกประเภท สามารถก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมได้

มาก¹⁵ เนื่องจากเป็นการช่วยเหลือคนหรือกลุ่มคนเพียงไม่กี่คนเพียง หากต้องเลือกระหว่างการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” หนึ่งคน กับ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” หนึ่งคน การเลือกช่วยเหลือผู้ประสบภัยประเภทแรกอาจไม่มีข้อกังขาใด แต่หาก “ผู้ประสบภัยนิรนาม” มีจำนวนมากกว่าก็ควรเลือกช่วยเหลือพวกเขาเหล่านั้นมากกว่า

นอกจากไม่ตอบโจทย์เรื่องประโยชน์ของคนหมู่มากแล้ว การช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ยังไม่ตอบโจทย์การจัดสรรโอกาสในการรอดชีวิตอย่างเท่าเทียม (distribution of chance) เพราะหากโอกาสในการรอดชีวิตเท่าเทียมจริง ก็ควรจะต้องจัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกันในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทุกประเภท

แนวคิดกลุ่มที่สาม: แนวคิดที่เห็นว่าการช่วยเหลือหรือไม่ช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ล้วนมีเหตุผลทั้งคู่

Norman Daniels (2015) เสนอว่ากรอบในการพิจารณาแบ่งได้เป็นกรอบของ consequentialist ซึ่งมองถึงผลที่ตามมาจากการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และกรอบของ nonconsequentialist ซึ่งไม่ได้มองถึงผลที่ตามมาของการช่วยเหลือ และกรอบคิดทั้งสองแบบต่างมีมุมมองที่เห็นด้วยและมุมมองที่ไม่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มีรายละเอียดดังนี้

1. Consequentialist ที่เห็นด้วยกับการช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” อธิบายว่า นั่นคือการให้ความสำคัญกับชีวิตมนุษย์ด้วยการไม่ทอดทิ้งผู้ที่ลำบากต่อหน้าต่อตาของเรา จึงไม่ใช่ความบกพร่องในตัวเอง เพราะการใส่ใจ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” แต่ละเลย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” นั้นหมายถึงการวิเคราะห์ด้วยการใช้เหตุผลอย่างเข้มงวด ว่าการช่วยเหลือแบบใดคุ้มค่ามากกว่ากัน เช่นการวิเคราะห์ว่างบประมาณจำนวน X บาท สามารถช่วยชีวิต “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ได้จำนวน Y คน จึงคุ้มค่ามากกว่าการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” แต่ปัญหาก็คือมนุษย์ไม่ควรจะต้องคิดคำนวณความคุ้มค่าอยู่ตลอดเวลาในการช่วยเหลือคนเดือดร้อน ผลที่ตามมา

¹⁵ สอดคล้องกับแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (utilitarianism) ที่ยึดกับผลประโยชน์ที่สูงที่สุดของคนจำนวนมากที่สุด หากพิจารณาตามกรอบคิดนี้ การช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับคนจำนวนมากที่สุด อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ต้องการเสนอว่าการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ก็สามารถสร้างประโยชน์ให้กับคนจำนวนมากได้เช่นกัน ซึ่งจะขอกกล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จากการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” จึงเป็นการสร้างค่านิยมของความกรุณาให้เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อสังคมในระยะยาว

2. Consequentialist ที่ไม่เห็นด้วยกับการช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าของการช่วยเหลือ ดังนั้นประเด็นจึงไม่ได้อยู่ที่ประเภทของผู้ประสบภัย แต่อยู่ที่จำนวนผู้รอดชีวิต เช่นหาก “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มีจำนวนสูงกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” การช่วยเหลือผู้ประสบภัยประเภทแรกจะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แนวคิดนี้จึงให้ความสำคัญกับคุณค่าของชีวิตเท่ากัน

เมื่อเปรียบเทียบ Consequentialist ทั้งสองแบบ จะพบว่าทั้งคู่ให้ความสำคัญกับผลที่ตามมา แต่ผลที่ตามมาแบ่งได้เป็นสองประเภทคือ 1. ผลด้านความคิด ซึ่งหมายถึงจิตใจกรุณาของคนในสังคมซึ่งเป็นผลที่ Consequentialist ประเภทแรกให้ความสำคัญ 2. ผลด้านจำนวนผู้รอดชีวิตซึ่งเป็นสิ่งที่ Consequentialist ประเภทที่สองให้ความสำคัญ

3. Nonconsequentialist ที่เห็นด้วยกับการช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มองว่าการช่วยเหลือผู้ประสบภัยประเภทนี้ มีน้ำหนักทางศีลธรรมสูงกว่าการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เพราะการถูกระบุตัว ส่งผลให้ผู้รับสารสามารถประเมินได้คร่าวๆว่าผู้ประสบภัยมีความเสี่ยงระดับใด เช่นการทราบว่ “คุณตากำลังจมน้ำที่แม่น้ำเจ้าพระยา” ผู้รับสารน่าจะประเมินได้ว่าหากไม่ได้รับความช่วยเหลือ โอกาสเสียชีวิตมีสูงมาก ในทางกลับกัน หากทราบว่ “ทั่วโลกมีผู้สูงอายุจำนวนมากที่ถูกทอดทิ้ง” ผู้รับสารจะไม่เห็นภาพชัดเจนว่าผู้เดือดร้อนมีความเสี่ยงในการเสียชีวิตระดับใดเนื่องจากไม่มีข้อมูลมากพอสำหรับประเมิน ระดับความเสี่ยงของผู้ประภัยจากมุมมองของผู้รับสารคือปัจจัยที่เอื้อให้ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ได้รับความช่วยเหลือมากกว่าผู้ประสบภัยอีกประเภท เพราะการปล่อยให้คนเสียชีวิตไปต่อหน้าต่อหน้าหรือรู้ทั้งรู้นั้น ถือว่าโหดร้ายมาก หากให้เปรียบเทียบกับนโยบายด้านสุขภาพก็อาจกล่าวได้ว่า “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” คือผู้ป่วยที่กำลังรอการรักษา (ดู Daniels, 2015, pp.119-121) หากไม่ได้รับการรักษาผู้ป่วยจะเสียชีวิตหรือมีความเสี่ยงสูงที่จะเสียชีวิต ส่วน “ผู้ประสบภัยนิรนาม” คือผู้มีความเสี่ยงจะป่วยในอนาคต แต่อาจจะป่วยหรือไม่ป่วยก็ได้ ดังนั้นการช่วยเหลือพวกเขาจึงเทียบได้กับการผลิตวัคซีนและให้พวกเขาได้รับวัคซีนเพื่อไม่ให้ติดโรค ส่วน “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” นั้นติดโรคมารียบร้อยแล้ว การช่วยเหลือพวกเขาจึงมีน้ำหนักเชิงศีลธรรมสูงกว่าการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เพราะผู้ที่มีความเสี่ยงในการเสียชีวิตสูงกว่า ย่อมมีน้ำหนักสูงกว่าในการขอความช่วยเหลือนั่นเอง

nonconsequentialist ที่เห็นด้วยกับการช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มีความคล้ายคลึงกับ Consequentialist ที่เห็นด้วยกับการช่วย identified victim แต่ความแตกต่างคือ nonconsequentialist จะให้ความสำคัญกับศีลธรรมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่กำลังจะเสียชีวิต ส่วน Consequentialist ให้ความสำคัญกับศีลธรรมที่ตามมาจากการช่วยเหลือซึ่งหมายถึงการสร้างค่านิยมกรุณาต่อมนุษย์ให้กับสังคม

4. Nonconsequentialist ที่ไม่เห็นด้วยกับการช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” แนวคิดนี้มองว่าชีวิตทุกชีวิตล้วนมีคุณค่าเท่ากัน ดังนั้นชีวิตของผู้ประสบภัยไม่ว่าจะเป็นผู้ประสบภัยประเภทใดก็มีคุณค่าเท่ากัน nonconsequentialist ประเภทนี้จึงมีความคล้ายคลึงกับ Consequentialist ที่ไม่เห็นด้วยกับการช่วย identified victim ความแตกต่างอยู่ตรงที่ nonconsequentialist จะให้ความสำคัญกับชีวิตมนุษย์ในตัวเอง ส่วน Consequentialist นอกจากให้ความสำคัญกับชีวิตมนุษย์แล้วยังให้ความสำคัญกับจำนวนของชีวิตที่รักษาไว้ได้และรวมถึงความคุ้มค่าอื่นๆ เช่นความคุ้มค่าทางศีลธรรม

Daniels เสนอว่าทั้งสี่กรอบคิดล้วนมีเหตุผลทั้งสิ้น ผู้ที่มีเหตุผลสามารถมีความเห็นที่ไม่ตรงกันอย่างมีเหตุผลได้ (reasonable disagreement) แล้วอะไรคือทางออกของปัญหานี้ Daniels เสนอต่อไปว่าความยุติธรรมด้านกระบวนการคือคำตอบ (procedural justice) กล่าวคือต้องผ่านการปรึกษาหารืออย่างยุติธรรมระหว่างฝ่ายต่างๆ เพื่อหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย¹⁶ คำตอบต่อคำถามว่าควรช่วยผู้ประสบภัยประเภทใดมากกว่ากัน จึงไม่มีคำตอบที่ตายตัวตั้งแต่ต้น (Daniels, 2015, p.121)

Marcel Verweij (2015) เป็นนักวิชาการอีกคนที่เสนอแง่มุมทั้งด้านบวกและด้านลบของการช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ไว้อย่างน่าสนใจ เขาเสนอว่าข้อดีของการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ก็คือการสร้างความเป็นหนึ่งเดียว (solidarity) ให้กับชุมชน จริงอยู่

¹⁶ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ไม่เหมาะที่จะพิจารณาผ่านกระบวนการปรึกษาหารือ เนื่องจากผู้ประสบภัยต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน การพิจารณาว่าควรหรือไม่ควรช่วยจะวกกลับไปประเด็นเรื่องการใช้เหตุผลอย่างเคร่งครัด จนละเลยความเป็นมนุษย์ และหากการพิจารณาว่าควรหรือไม่ควรช่วยจำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายจริง ก็จะนำมาสู่คำถามว่าใครเป็นผู้เกี่ยวข้องบ้าง กล่าวคือประชาชนทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้ประสบภัยถูกนำมาเข้ามาอยู่ในกระบวนการพิจารณาหรือไม่ หากนำเข้ามาอยู่ในกระบวนการพิจารณาก็อาจจะกลายเป็นกระบวนการหา “เสียงข้างมาก” ไปโดยปริยาย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการใช้ความยุติธรรมด้านกระบวนการ (procedural justice) จึงมีข้อบกพร่องสำหรับกรณีนี้

ว่าผู้ที่ควรจะเป็นห่วงเป็นใยผู้ประสบภัยตัวจริงคือคนรักหรือคนในครอบครัวของผู้ประสบภัย บุคคลอื่นๆในชุมชนคงไม่สามารถรักผู้ประสบภัยได้เท่ากับคนรักหรือคนในครอบครัวของผู้ประสบภัยเอง แต่สิ่งที่บุคคลอื่นๆทำได้คือการแสดงความห่วงใยร่วมกัน เพราะมองว่าภัยคุกคามต่อบุคคลหนึ่งของชุมชนคือภัยของชุมชนโดยรวม ความรู้สึกแบบนี้เกิดขึ้นได้ง่ายในกรณีที่ผู้ประสบภัยเป็น “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” เพราะผู้ประสบภัยประเภทนี้ผู้รับสารจะทราบว่าเป็นคนของชุมชน และนั่นจะทำให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนขึ้นมาซึ่งไม่สามารถหาได้จากการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม”

ถึงแม้ว่า Verweij จะเห็นข้อดีของการช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” แต่เขาก็เห็นถึงข้อเสียเช่นกัน โดยผู้วิจัยขอยกมากล่าวสองประเด็นคือ

1. การช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” มีความย้อนแย้งในตัวเองเพราะให้ความสำคัญกับการช่วยชีวิตคนในชุมชนแต่กลับละเลยชีวิตของ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เราจึงสามารถตั้งคำถามได้ว่าชุมชนประเภทไหนกันที่ละเลยชีวิตของคนหลายคนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพียงคนเดียว¹⁷

2. ความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนอาจเกิดขึ้นมาจากการสร้างเรื่องเล่าที่ไม่ได้เป็นจริงเสมอไป เช่นเนื้อหาเกี่ยวกับ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” ที่เกิดจากการปรุงแต่งเกินจริง หรือเรื่องราวของชุมชนที่เกิดจากการปรุงแต่งเกินจริง

3. ความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนไม่เหมาะสมในการใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินเมื่อเกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณสุข เพราะนโยบายสาธารณสุขควรอิงกับความยุติธรรมมากกว่าอารมณ์ความรู้สึก เช่นไม่ควรอ้างความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนเพื่อทุ่มค่าใช้จ่ายให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยซึ่งเป็นที่รักของคนในชุมชน แต่กลับละเลยการจัดสรรงบประมาณให้กับผลิตหรือการสรรหาวัคซีนในการป้องกันโรคต่างๆ¹⁸

¹⁷ สะท้อนว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ไม่ได้ถูกมองว่าเป็นสมาชิกของชุมชน อาจด้วยเหตุผลว่าระบุดัวไม่ได้ เป็นเพียงสิ่งมีชีวิตที่ไม่มีตัวตน อาจจะถูกกล่าวได้ว่าเป็นบุคคลในจินตกรรม (imagined person) ที่จับต้องไม่ได้

¹⁸ หากมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เรียบร้อยแล้ว การทุ่มค่าใช้จ่ายไปกับการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” ก็เป็นสิ่งที่สามารถทำได้

ส่วน Zaluski (2018) ได้ชี้ให้เห็นถึงเงื่อนไขในการพิจารณาช่วยเหลือ “ผู้ประสพภัยที่ได้รับ การระบุดัว” กล่าวคือเมื่อผู้ประสพภัยจำนวนเท่ากันหรือแตกต่างกันไม่มากนักจาก “ผู้ประสพภัยนิรนาม” การช่วยเหลือ “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุดัว” ไม่ใช่สิ่งที่ผิดอะไร แต่อาจตั้งคำถามหรือติเตียนได้เมื่อจำนวน “ผู้ประสพภัยนิรนาม” มีสูงกว่ามาก หมายความว่าสถานะทางปทัสถานในการช่วยเหลือขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้ประสพภัยนั่นเอง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเป็นผู้ประสพภัยประเภทใด

นอกจากนั้นเขายังเสนอว่าการช่วยเหลือผู้อื่นจะกลายเป็นพันธะหน้าที่ก็ต่อเมื่อผู้ประสพภัยมีความสัมพันธ์พิเศษกับเรา เช่นเป็นครอบครัวเดียวกัน ความสัมพันธ์พิเศษเป็นสิ่งแนวคิดแบบ อรรถประโยชน์นิยมละเลยไป (utilitarianism) เพราะแนวคิดดังกล่าวให้ความสำคัญกับค่าประโยชน์ (utility) หมายความว่าแนวคิดแบบอรรถประโยชน์นิยมจะเลือกช่วยเหลือผู้ประสพภัยที่มีจำนวนสูงที่สุด โดยพิจารณาถึงประเภทของผู้ประสพภัย ในขณะที่ Zaluski ได้ชี้ว่าการช่วยเหลือผู้ที่เรา มีความสัมพันธ์พิเศษถือเป็นพันธะหน้าที่ ดังนั้นการช่วยเหลือ “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุดัว” จึงเป็น ถูกตีความว่าเป็น “หน้าที่” ได้เช่นกัน หากเรานิยามว่าผู้ประสพภัยเป็น “ลูก/หลาน”

แนวคิด/ทฤษฎีความยุติธรรมกับสถานะทางปทัสถานของการช่วยเหลือผู้ประสพภัย

แนวคิด/ทฤษฎีความยุติธรรมที่ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์กับข้อถกเถียงเชิงปทัสถานระหว่างการช่วยเหลือผู้ประสพภัยทั้งสองประเภท คือแนวคิด “ความยุติธรรมในฐานะความคู่ควร” (Desert) เนื่องจากความคู่ควรเป็นประเด็นเชิงปทัสถานโดยตรง เพราะต้องระบุได้ว่าใครคู่ควรกับอะไร ในที่นี้หมายถึงการระบุได้ว่าผู้ประสพภัยประเภทใดคู่ควรกับความช่วยเหลือมากกว่ากัน

Simon Wigley (1998, pp.17-29) ได้สรุปลักษณะของความยุติธรรมในฐานะความคู่ควรไว้ อย่างรอบด้านโดยผู้วิจัยได้สรุปให้กระชับอีกชั้นหนึ่งซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีโครงสร้างสำคัญสามประการคือ ผู้คู่ควร (deserver) สาเหตุของความคู่ควร (desert-basis) และสิ่งที่ได้รับ (mode of treatment) ซึ่งเป็นได้ทั้งประโยชน์หรือโทษ รวมๆแล้วจึงกล่าวได้ว่า A คู่ควรกับ B ด้วยเหตุผล C ในการพิจารณาเรื่องความคู่ควรจึงต้องมียุติธรรมประกอบสำคัญทั้งสาม ประการนี้ครบถ้วน

2. สิ่งที่ได้รับจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินเชิงคุณค่า หรือมีอารมณ์ความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือสามารถระบุได้ว่า X ที่ได้รับเป็นสิ่งที่ดี Y ที่ได้รับเป็นสิ่งที่ไม่ดี ยกตัวอย่างเช่นผลประโยชน์ เป็นสิ่งที่ดีที่แต่ละคนอยากได้รับ หรือการลงโทษเป็นสิ่งที่ไม่ดีที่แต่ละคนไม่อยากจะได้รับ

3. ผู้คู่ควรเป็นสาเหตุหลักของความดีหรือความไม่ดีที่เกิดขึ้น กล่าวคือผู้คู่ควรสามารถควบคุมให้สิ่งนั้นๆเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นได้ ไม่ได้เกิดจากโชคชะตา และต้องมีเจตนาต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นระดับของรางวัลหรือการลงโทษที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับระดับของการควบคุมและความสมัครใจของผู้กระทำ

4. มีการเปรียบเทียบ เช่นหากคนสองคนทำสิ่งเดียวกันและได้ผลลัพธ์เดียวกัน ทั้งสองคนก็ต้องได้รับรางวัลหรือการลงโทษอย่างเดียวกัน

5. ความคู่ควรกับสิทธิทางกฎหมาย (entitlement) ในการได้รับไม่จำเป็นต้องไปด้วยกันเสมอ ผู้คู่ควรได้รับกับผู้มีสิทธิได้รับไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นคนเดียวกัน (แต่สามารถเป็นคนเดียวกันได้) ยกตัวอย่างเช่นนักกีฬาวิ่งแข่งที่วิ่งเร็วที่สุดจากบรรดานักกีฬาทั้งหมดโดยหลักการแล้วเป็นผู้ที่คู่ควรจะได้รับรางวัลชนะเลิศ แต่ในทางปฏิบัตินักกีฬานั้นอาจจะสะดุดหรือหกล้มระหว่างทาง จนทำให้แพ้การแข่งขันและนักกีฬาที่วิ่งเร็วเป็นอันดับที่ 2 ได้รับรางวัลชนะเลิศแทน จากกรณีตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าผู้ที่คู่ควรน้อยกว่ากลับเป็นผู้มีสิทธิได้รับรางวัล ส่วนผู้ที่คู่ควรมากกว่ากลับไม่มีสิทธิในรางวัลดังกล่าว อาจสรุปได้ว่าความคู่ควรเป็นเรื่องของหลักการส่วนสิทธิในการได้รับเป็นเรื่องกฎเกณฑ์ในทางปฏิบัติ

6. ความคู่ควรกับความจำเป็นไม่ใช่สิ่งเดียวกัน เช่นการที่บุคคลมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ แต่เขาอาจจะไม่คู่ควรที่จะได้รับการช่วยเหลือก็ได้ เช่นขอทานอาจมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน แต่อาจจะไม่คู่ควรที่จะได้รับความช่วยเหลือก็ได้

7. ความคู่ควรกับการมีคุณสมบัติ (merit) ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกัน การที่บุคคลมีคุณสมบัติเพียงพอต่อการได้รับอะไรบางอย่าง ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่คู่ควรจะได้รับสิ่งนั้น การคู่ควรนั้นต้องมีการลงมือทำ ส่วนคุณสมบัติไม่ได้หมายถึงการลงมือทำ สามารถใช้ตัวอย่างเรื่องนักกีฬาวิ่งแข่งตามที่กล่าวไว้แล้วได้ว่านักกีฬาที่มีคุณสมบัติสูงที่สุดย่อมเป็นตัวเต็งในการชนะการแข่งขัน คุณสมบัตินี้ก็คืออาจจะเป็นความพร้อมของร่างกาย ผลงานที่ผ่านมา ความขยันขันแข็ง และพรสวรรค์ที่สูงที่สุด แต่รางวัลจะต้องตกเป็นของผู้ที่ชนะการแข่งขันในวันนั้น ไม่ใช่อิงจากพรสวรรค์หรือความขยันที่เกิดขึ้นในอดีต กล่าวได้ว่าผู้ที่วิ่งเร็วที่สุดในวันแข่งคือผู้ที่คู่ควรที่สุดกับการชนะการแข่งขัน

8. ความคู่ควรไม่จำเป็นต้องกระทำด้วยความเสียสละหรือความจริงใจเพราะเพราะสุดท้ายแล้วจะวัดกันที่ผลของการกระทำและเจตนาที่จะให้สิ่งนั้นๆเกิดขึ้นมา ไม่ว่าจะเจตนาอันนั้นจะเป็นเจตนาที่

เห็นแก่ตัวหรือไม่ก็ตาม เช่นการทำบุญบริจาคให้คนยากไร้เป็นการกระทำที่คู่ควรได้รับความชื่นชมถึงแม้ว่าผู้กระทำจะมีเจตนาสร้างภาพก็ไม่ใช่ว่าเรื่องสำคัญ

ความคู่ควรกับกับสิทธิ์ทางกฎหมาย

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วว่าความคู่ควรกับสิทธิ์ทางกฎหมายไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกัน แต่หากสองหลักการนี้เกิดการปะทะกัน หลักการใดจะมีน้ำหนักมากกว่ากัน สำหรับประเด็นนี้ George Sher (1987, cited in Simon Wigley, 1998, p.49) ให้ความเห็นไว้ว่า

“บุคคลมักจะคู่ควรกับบางสิ่งบางอย่างซึ่งเขาไม่มีสิทธิ์ในสิ่งนั้น และมักจะมีสิทธิ์ในบางสิ่งบางอย่างแต่ก็ไม่ได้คู่ควรในสิ่งนั้น เมื่อความคู่ควรกับสิทธิ์ขัดแย้งกัน สิทธิ์มักจะมีน้ำหนักมากกว่าความคู่ควร”

แนวคิดที่ให้สิทธิ์ทางกฎหมายอยู่เหนือความคู่ควรเช่นที่ยกตัวอย่างมา ได้ถูก Simon Wigley ปฏิเสธ เพราะเขามองว่าความคู่ควรเป็นรากฐานที่สำคัญในการกำหนดสิทธิ์ เพราะสิทธิ์ทางกฎหมายขาดพลังเชิงปทัสสถาน เราอาจจะบอกได้ว่าใครมีสิทธิ์หรือไม่มีสิทธิ์ในเรื่องต่างๆ แต่เราไม่สามารถอธิบายให้ลึกกว่านั้นได้ว่าเหตุใดจึงต้องมีหรือไม่มีสิทธิ์ สิ่งเดียวที่รองรับสิทธิ์ได้คือการบังคับใช้กฎหมายด้วยอำนาจเท่านั้น

ความคู่ควรกับสิทธิ์ทางกฎหมายมีแบบแผนที่ใกล้เคียงกันเพราะต้องพิจารณาเสมอว่า “ใครควร/ต้องได้อะไร” และสิ่งที่ได้รับจะต้องมีมูลค่าบางอย่างไม่ว่าจะเป็นมูลค่าเชิงบวกหรือเชิงลบ เช่นประเด็นของความคู่ควรที่ว่า นาย A ควรจะมีรายได้ที่ X บาทเนื่องจากผลงานและความขยันของเขา หรือประเด็นของสิทธิ์ทางกฎหมายที่ว่า นาย A ควรจะได้รับมรดกทั้งหมดของครอบครัวเนื่องจากระบุไว้ในพินัยกรรม แต่เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้วจะพบความแตกต่างที่สำคัญสามประการระหว่างความคู่ควรกับสิทธิ์ (Wigley, 1998, pp.51-54)

1. ความคู่ควรขึ้นอยู่กับการกระทำกับสิทธิ์ทางกฎหมายไม่ได้ขึ้นอยู่กับการกระทำ สำหรับผู้คู่ควรนั้นเขาจะต้องเป็นผู้ที่ลงมือทำอะไรบางอย่างจึงทำให้เขาคู่ควรกับสิ่งนั้นๆ เช่นผู้ที่ทำผลงานได้ดีที่สุดย่อมคู่ควรกับการได้รับรางวัล สำหรับผู้มีสิทธิ์นั้นเขาไม่จำเป็นต้องลงมือทำอะไร เพียงแต่มีเงื่อนไขตรงตามที่หลักเกณฑ์กำหนดก็ทำให้เขาได้รับสิทธิ์นั้นๆ เช่นบุตรได้รับมรดกตามที่ระบุไว้ในพินัยกรรม

2. ความคู่ควรกับสิทธิ์ทางกฎหมายมีน้ำหนักเชิงปทัสฐานที่แตกต่างกัน กล่าวคือรางวัล/บทลงโทษของความคู่ควรจะเกี่ยวพันกับค่านิยมของสังคมอย่างชัดเจน การที่ผู้ทำผลงานที่ดีที่สุดคู่ควรกับการได้รับรางวัลสะท้อนว่าสังคมมีค่านิยมยกย่องผู้ที่มีความสามารถ ผู้ที่ขโมยหรือคัดลอกผลงานผู้อื่นจะถูกประณามและไม่ได้รับรางวัลใดๆ สะท้อนว่าสังคมไม่ยกย่องผู้โกหกหลอกลวง การที่ผู้ปกป้องชีวิตคนได้รับรางวัลก็สะท้อนว่าสังคมที่ค่านิยมยกย่องคนที่กล้าหาญและเสียสละ ในทางกลับกันการได้รับสิทธิ์ทางกฎหมายไม่สะท้อนถึงค่านิยมของสังคมชัดเจนเท่ากับรางวัลหรือบทลงโทษที่มาจากความคู่ควร เช่นบุตรที่ได้รับมรดกตามที่ระบุไว้ในพินัยกรรมไม่ได้สะท้อนชัดเจนถึงค่านิยมด้านบวกหรือด้านลบของสังคม กล่าวคือเรามักจะไม่พบว่าสังคมเชื้อชมพ่อแม่ที่เขียนพินัยกรรมให้บุตรและก็ได้ยกย่องบุตรที่ได้รับพินัยกรรมจากพ่อแม่

3. ความคู่ควรกับสิทธิ์ทางกฎหมายสร้างพันธะที่แตกต่างกัน ความคู่ควรจะสร้างพันธะทางศีลธรรม (moral obligation) ต่อผู้ให้คุณ/โทษ ในขณะที่สิทธิ์จะสร้างพันธะทางกฎหมาย (legal obligation) ต่อผู้ให้คุณ/โทษ ความแตกต่างนี้ส่งผลให้เกิดการตีความว่าเมื่อความคู่ควรกับสิทธิ์มีความขัดแย้งกันหรือไม่ตรงกัน สิทธิมักจะอยู่เหนือความคู่ควร หากไม่ปฏิบัติตามก็ถือว่าทำผิดกฎหมายหรือข้อบังคับ

เมื่อความคู่ควรกับสิทธิ์มีความแตกต่างกันในรายละเอียด การพิจารณาความยุติธรรมจึงต้องแยกให้ชัดเจนกำลังกล่าวถึงความยุติธรรมในฐานะของความคู่ควรซึ่งอิงกับเหตุผลเชิงปทัสฐาน หรือความยุติธรรมในฐานะของสิทธิ์ซึ่งอิงกับเหตุผลทางกฎหมาย

ทำความเข้าใจสถานะเชิงปทัสฐานของการช่วยเหลือผู้ประสบภัยผ่านทฤษฎีความยุติธรรม

เมื่ออิงกับคุณลักษณะของความคู่ควรและสิทธิ์ทางกฎหมายตามที่ได้สรุปและปรับปรุงจากงานของ Simon Wigley (1998) จะพบว่ามีประเด็นความยุติธรรมที่ควรกล่าวถึงดังต่อไปนี้

1. สถานะ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ไม่สะท้อนถึงข้อมูลหรือพฤติกรรมใดๆของผู้ประสบภัย ผู้รับข้อมูลจึงทราบเพียงว่าในโลกนี้มีคนเดือดร้อนจำนวนมาก แต่ไม่สามารถระบุรายละเอียดได้ จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าพวกเขาเหล่านั้นคู่ควรหรือไม่คู่ควรจะได้รับความช่วยเหลือ แต่หากมีข้อมูลที่เพียงพอก็สามารถสรุปได้ว่าเขาคู่ควรหรือไม่คู่ควรจะได้รับความช่วยเหลือ แต่นั่นก็จะทำให้เปลี่ยนสถานะเป็น “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ทันที

2. สถานะ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ส่งผลให้ระบุได้ว่าคู่ควรหรือไม่คู่ควรได้รับการช่วยเหลือ แต่ก็ขึ้นอยู่กับประเภทของข้อมูลที่ได้รับด้วย หากเป็นข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับค่านิยมด้านบวกของสังคม เช่นการทราบเพียงส่วนสูงหรือน้ำหนักก็ไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้ประสบภัยคู่ควรหรือไม่คู่ควรกับความช่วยเหลือ เนื่องจากส่วนสูงหรือน้ำหนักไม่ได้มีความเกี่ยวข้องอะไรกับความดีหรือความชั่วของผู้ประสบภัย ในทางกลับกันหากข้อมูลสะท้อนถึงค่านิยมด้านบวกเช่นผู้ประสบภัยเป็นแพทย์ที่เคยรักษาผู้ป่วยโดยไม่คิดค่ารักษา ก็อาจสรุปได้ว่าคู่ควรจะได้รับความช่วยเหลือ เนื่องจากความสังคมให้คุณค่ากับความสามารถของแพทย์และผู้มีความกรุณา หากผู้ประสบภัยมีข้อมูลด้านลบติดตัวเช่นเป็นโจรหรือเป็นฆาตกรต่อเนื่อง ความเต็มใจในการช่วยเหลือก็อาจจะน้อยลงหรือไม่มีเลยเนื่องจากสังคมต่อต้านการขโมยและความโหดเหี้ยม

3. “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” สามารถได้รับความช่วยเหลือด้วยเหตุผลด้านความคู่ควรและสิทธิ์ทางกฎหมายไปพร้อมๆกันได้ หากมองจากมุมมองของรัฐซึ่งมีหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากภัยพิบัติต่างๆ การได้รับความช่วยเหลือจึงเป็นสิทธิ์ของผู้ประสบภัยซึ่งรัฐมีหน้าที่ดังกล่าวด้วยพันธะทางกฎหมายอยู่แล้ว และสามารถเสริมน้ำหนักของความช่วยเหลือได้ด้วยการพิจารณาความคู่ควรในการได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมตามที่ได้อธิบายไว้แล้วในข้อสอง อย่างไรก็ตาม ต่อให้พิจารณาแล้วว่าผู้ประสบภัยไม่คู่ควรจะได้รับความช่วยเหลือ รัฐก็ต้องช่วยเหลือตามหน้าที่ทางกฎหมาย กล่าวคือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มีสิทธิ์ได้รับความช่วยเหลืออยู่แล้วถึงแม้ว่าจะไม่คู่ควรก็ตาม

4. “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ได้รับความช่วยเหลือเพราะเป็นสิทธิ์ของเขาและเป็นหน้าที่ของรัฐในการให้ความช่วยเหลือ ความคู่ควรจึงไม่เกี่ยวข้องกับสาเหตุในการได้รับความช่วยเหลือ ถึงแม้ว่าตัวตนที่แท้จริงแต่ละคนของ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” อาจจะคู่ควรกับความช่วยเหลือก็ตาม

ข้อค้นพบที่สำคัญจากบทที่สี่

1. การเลือกช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งสองประเภท มีเหตุผลที่ฟังขึ้นทั้งคู่ ขึ้นอยู่กับว่าเราพิจารณาจากกรอบคิดแบบใดระหว่างความกรุณา/มนุษยธรรม หรือความคุ้มค่าเชิงตัวเลข

2. “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ได้เปรียบ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ในเรื่องความคู่ควร ได้รับความช่วยเหลือ เนื่องจากผู้รับสารมีข้อมูลของผู้ประสบภัยประเภทแรก แต่ไม่มีข้อมูลของผู้ประสบภัยประเภทที่สอง ยกตัวอย่างเช่นการพิจารณาว่า นาย X ควรได้รับความช่วยเหลือเพราะว่าเป็น “คนดี” ของสังคม

บทที่ห้า ความยุติธรรม การเปรียบเทียบและความกรุณา

ความยุติธรรมที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึงคือความยุติธรรมในฐานะความคู่ควร (justice as desert) กับความยุติธรรมในฐานะสิทธิทางกฎหมาย (justice as rights) ซึ่งอยู่บนกรอบคิดที่แตกต่างกัน เนื้อหาในบทนี้จะชี้ให้เห็นว่าความยุติธรรมสองกรอบนี้สามารถผสมผสานกันได้ภายใต้แนวคิดความยุติธรรมกรุณา (merciful justice)

ก่อนอื่นผู้วิจัยเห็นสมควรพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่าง “ความกรุณา” กับ “ความเมตตา” เสียก่อน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 นิยามความกรุณาไว้ว่า “**ความสงสาร**คิดจะช่วยให้**พ้นทุกข์** เป็น 1 ในพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา” (เน้นตัวหนาโดยผู้วิจัย) ส่วนความเมตตามีนิยามคือ “**ความรักและเอ็นดู**, ความปรารถนาจะให้ผู้อื่น**ได้สุข**, เป็น 1 ในพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา” (เน้นตัวหนาโดยผู้วิจัย) วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสนอแนวคิดเรื่อง “ความยุติธรรมกรุณา” ไม่ใช่ “ความยุติธรรมเมตตา” เนื่องจากต้องการพุ่งเป้าไปที่การช่วยเหลือผู้ประสบภัย/ผู้เดือดร้อน ให้พ้นทุกข์ ซึ่งหมายถึงการช่วยให้พวกเขารอดชีวิตหรือพ้นจากการบาดเจ็บรุนแรง ไม่ได้ต้องการพุ่งเป้าไปที่การทำให้ผู้ที่มีชีวิตปกติหรือดีอยู่แล้ว มีความสุขมากขึ้นไปอีก ซึ่งนี่เป็นเงื่อนไขที่สำคัญ และจะถูกพิจารณาอย่างละเอียดอีกครั้งในบทสุดท้าย

หากตัดประเด็นเรื่องความยุติธรรมออกไป การช่วยเหลือผู้เดือดร้อนถือว่าเป็นความกรุณา/ใจบุญ/มนุษยธรรม ซึ่งเป็นค่านิยมที่สังคมให้คุณค่าด้านบวก จึงเป็นสิ่งที่ดีในตัวเองโดยที่ยังไม่ต้องพิจารณาว่ายุติธรรมหรือไม่ยุติธรรม แต่จากการทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องนั้นผู้วิจัยพบข้อถกเถียงในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาซึ่งเป็นประเด็นศึกษาสำคัญหนึ่งที่จะช่วยให้เราเข้าใจสถานะทางปทัสถานของการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุด่วน” ได้ว่าเป็นการช่วยเหลือที่รองรับได้ด้วยวิธีคิดแบบใดระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณา

นักวิชาการที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาสามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่คือ 1. กลุ่มที่อธิบายว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันได้ 2. กลุ่มที่อธิบายว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันไม่ได้ นี่เป็นประเด็นศึกษาที่สำคัญเพราะหากความยุติธรรมกับความกรุณาสามารถไปด้วยกันได้จะส่งผลให้สถานะทางปทัสถานของการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุด่วน” มีน้ำหนักในการสนับสนุนสูงขึ้นเนื่องจากมีทั้งความยุติธรรมและความกรุณา แต่หากความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันไม่ได้

สถานะทางปทัสถานของการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” จะลดลงเนื่องจากต้องเลือกหลักการใดหลักการหนึ่งระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณา

แนวคิดกลุ่มที่เสนอว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันได้

ต้องมาเริ่มพิจารณาก่อนว่าความยุติธรรมกับความกรุณามีความแตกต่างกันอย่างไร โดย Yuval Livnat (2003) ได้อธิบายว่าความยุติธรรมมีไว้เพื่อจัดการกับความไม่เป็นธรรมที่มีลักษณะแบบภววิสัย (objective unfairness) กล่าวคือเป็นความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นจริง เป็นข้อเท็จจริง ส่วนความกรุณาเป็นการกระทำของเราเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเจ็บปวดในเชิงอัตวิสัย (subjective hurt) กล่าวคือเป็นความเจ็บปวดที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของบุคคลแต่ละบุคคล ไม่จำเป็นต้องเป็นความรู้สึกสากลสำหรับทุกคน ความกรุณาจึงมีแง่มุมของอารมณ์ความรู้สึกสูงกว่าความยุติธรรม เพราะความยุติธรรมนั้นไม่ว่าจะใช้การตีความของสำนักคิดใด ก็มีหลักเกณฑ์ของสำนักคิดนั้นๆกำกับอยู่

Livnat อธิบายต่อไปว่าความกรุณาคือการตอบสนองต่อความจำเป็นของผู้เดือดร้อนคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง ไม่ขึ้นอยู่กับความเดือดร้อนของคนอื่นหรือกลุ่มอื่น เช่นเราอาจจะกรุณากับนาย A/กลุ่ม A แต่ไม่ได้กรุณากับนาย B/กลุ่ม B ก็ได้ ความกรุณาจึงมีลักษณะของการเลือกปฏิบัติ ขณะที่ความยุติธรรมจะพุ่งเป้าไปที่ความคู่ควรที่จะได้รับสิ่งต่างๆของแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มซึ่งการที่จะระบุได้ว่าใครคู่ควรกับอะไรก็มักจะต้องขึ้นอยู่กับข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้อื่นด้วย เช่นระดับเงินเดือนของนาย A ซึ่งมีความสามารถที่ระดับ X ก็ต้องขึ้นกับระดับเงินเดือนของนาย B ซึ่งมีความสามารถที่ระดับ X ความยุติธรรมจึงมีลักษณะของการเปรียบเทียบ ส่วนความกรุณาไม่มีลักษณะของการเปรียบเทียบ ถึงแม้ว่าความยุติธรรมกับความกรุณาจะเป็นหลักการที่ดูเหมือนจะขัดแย้งกัน Livnat เสนอว่าสองหลักการนี้ไปด้วยกันได้โดยความยุติธรรมเป็นหลักใหญ่สูงสุดส่วนความกรุณาเป็นหลักการที่เสริมไม่ให้ความยุติธรรมมีความเข้มงวดมากเกินไป¹⁹

อย่างไรก็ตาม Livnat ได้เน้นย้ำว่าถึงแม้ความกรุณาจะเป็นสิ่งที่ดีแต่หากใช้อย่างเกินพอดีจะถือว่าไม่เหมาะสม เช่นการกรุณาผู้อื่นจนตนเองเดือดร้อน ความน่าสนใจของ Livnat อยู่ตรงข้อเสนอว่าความกรุณาจนเกินพอดีเป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้ (แต่ไม่ควรเกิดในบางกรณี) แต่ไม่มีความยุติธรรมที่

¹⁹ ประเด็นเรื่องเงื่อนไขที่ถูกต้องของความกรุณา จะถูกตอบในบทสุดท้าย

เกินพอดี (Livnat, 2003, p.513) นั้นหมายความว่าความยุติธรรมคือความพอดีนั่นเอง²⁰ จากที่กล่าวมาทั้งหมด Livnat ยกตัวอย่างในท้ายที่สุดว่า หากคนรวยต้องสูญเสียผลประโยชน์เพราะความผิดของคนจนซึ่งเป็นความผิดของคนจนจริงๆ ก็ควรจะต้องมีการตัดสินด้วยหลักความยุติธรรมว่าคนจนเป็นผู้กระทำผิดและคนรวยต้องได้รับการชดใช้จากคนจน หลักเกณฑ์ตรงนี้ควรจะต้องยึดถือไว้ แต่คนรวยสามารถสมัครใจยกประโยชน์หรือยกโทษให้กับคนจนได้ นี่คือการกรุณาภายใต้ความยุติธรรม กล่าวคือเราต้องระบุได้ว่าอะไรคือสิ่งที่ถูก อะไรคือสิ่งที่ผิด ความกรุณาและการให้อภัยเป็นสิ่งที่ตามมาภายหลัง

ในขณะที่ Livnat มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นคนละหลักการแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้ นักวิชาการอย่าง Graham F. Wagstaff (1994) เสนอว่าจริงๆ แล้วความกรุณาทำงานภายใต้ความยุติธรรมใหญ่หลักเดียว แต่การจะดึงความกรุณาออกมาใช้หรือไม่ใช้นั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ Wagstaff อธิบายประเด็นนี้โดยแยกความยุติธรรมออกเป็นสามหลักการคือ 1. ความเที่ยงตรง (equity) เช่นการที่มีผลงานดี ก็ต้องได้รับผลตอบแทนที่ดี ผลงานไม่ดี ก็ต้องได้รับผลตอบแทนที่ไม่ดี 2. ความเสมอภาค (equality) ซึ่งหมายถึงการที่ทุกคนต้องได้เท่ากันโดยที่ไม่ขึ้นกับว่าใครมีผลงานดีหรือไม่ดี และ 3. ความจำเป็น (need) ซึ่งหมายถึงการที่ผู้เดือดร้อนจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ โดยที่ไม่เกี่ยวกับความคู่ควรในการได้รับความช่วยเหลือของผู้เดือดร้อน Wagstaff ไม่ได้ใช้คำว่ากรุณาโดยตรงแต่ผู้วิจัยจัดว่าการช่วยเหลือผู้มีความจำเป็นจะต้องได้รับความช่วยเหลือคือความกรุณา เช่นการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่หมดสติอยู่กลางถนน

ถึงแม้จะมีข้อถกเถียงว่าความยุติธรรมสามหลักการที่ Wagstaff เสนอนี้เป็นหลักการที่ไปด้วยกันไม่ได้ แต่เขายืนยันว่าไปด้วยกันได้โดยให้เหตุผลว่าแต่ละคนต้องได้รับในสิ่งที่แต่ละคนคู่ควรได้รับ ไม่มาก ไม่น้อยไปกว่านั้น นี่คือการอิงกับหลักของความเที่ยงตรง(equity) แต่ถ้าหากว่าไม่มีเหตุผลใดที่ใครคนใดคนหนึ่งควรจะได้มากกว่าหรือน้อยกว่า ทุกคนก็ต้องได้เท่ากัน นี่คือการอิงกับหลักความเสมอภาค (equality) ในขณะที่ความจำเป็นในการได้รับความช่วยเหลือ (need) ของแต่ละคนส่งผลให้เราต้องพิจารณาว่าใครควรได้มากหรือน้อยกว่ากัน เช่นคนป่วยจำเป็นต้องได้รับการ

²⁰ มุมมองที่ว่าความยุติธรรมคือความพอดีเป็นคำอธิบายที่สอดคล้องกับนักปรัชญาในยุคกรีกโบราณอย่าง Plato ที่เสนอว่าความยุติธรรมคือความเหมาะสม ความผสมกลมกลืนที่สมดุลระหว่างทุกสิ่ง ในแง่ของปัจเจกบุคคลหมายความว่า เป็นบุคคลที่มีความสมดุลในเรื่องของความอยาก ความกล้าหาญ และสติปัญญา ในแง่ของสังคมที่ยุติธรรมหมายความว่าสังคมมีการแบ่งงานกันทำที่เหมาะสมตามคุณสมบัติของแต่ละคน (Plato, 1968, Book IV) นอกจากนี้แล้วความยุติธรรมในฐานะความพอดีก็สอดคล้องกับนิยามของ Aristotle ที่เสนอว่าความยุติธรรมคือการที่แต่ละคนได้รับในสิ่งที่แต่ละคนคู่ควรจะได้รับ ซึ่งความคู่ควรก็หมายถึงแต่ละคนต้องได้รับในสิ่งที่พอดีกับตนเอง

ดูแลสูงกว่าคนร่างกายแข็งแรง ความยุติธรรมทั้งสามหลักการนี้จึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ว่าต้องยึดกับหลักใด

ขณะที่ Livnat กับ Wagstaff มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นสองหลักการแต่สามารถนำมารวมกันได้ นักวิชาการอย่าง Jeanine Diller (2013) ผสมสองหลักการนี้ให้เป็นหนึ่งหลักการโดยใช้ชื่อว่าความยุติธรรมที่กรุณา (merciful justice) Diller ยกตัวอย่างถึงนายจ้างที่จ่ายค่าจ้างให้แรงงานที่ทำงานด้วยเวลาไม่เท่ากันด้วยจำนวนเงินที่เท่ากัน กล่าวคือ นาย A ทำงาน 3 ชั่วโมงได้ค่าแรง 300 บาท ส่วนนาย B ทำงาน 6 ชั่วโมงด้วยค่าแรง 300 บาทเช่นกัน (ผู้วิจัยกำหนดตัวเลขและสกุลเงินขึ้นเอง) นาย B จึงไปร้องทุกข์กับนายจ้างว่าไม่ยุติธรรมเนื่องจากตนทำงานหนักกว่าแต่ได้ค่าจ้างเท่ากับคนที่ทำงานน้อยกว่า Diller อธิบายว่าในกรณีนี้นายจ้างได้ให้ความกรุณาแก่แรงงานที่ทำงานเพียง 3 ชั่วโมง เพราะผู้ที่ทำงาน 3 ชั่วโมงไม่ควรกับค่าแรง 300 บาทแต่ในขณะเดียวกันนายจ้างได้ให้ความยุติธรรมกับแรงงานที่ทำงาน 6 ชั่วโมงแล้ว เพราะผู้ที่ทำงาน 6 ชั่วโมงคู่ควรกับค่าแรง 300 (สมมติว่า 6 ชั่วโมงกับค่าแรง 300 คืออัตราที่ยุติธรรมสำหรับนายจ้างและลูกจ้าง) เราจะอธิบายอย่างไรกับสถานการณ์ดังกล่าวที่กลุ่มหนึ่งได้รับความกรุณาแต่ไม่ยุติธรรมกับอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้รับความยุติธรรมแต่ไม่ได้รับความกรุณา

Diller อธิบายว่าความกรุณาจะก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมเชิงเปรียบเทียบ (comparative injustice) เพราะเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วคนที่ทำงานมากกว่าก็ควรจะได้รับค่าตอบแทนสูงกว่า (ในกรณีที่ความสามารถของคนสองกลุ่มนี้เท่ากัน แต่มีกลุ่มหนึ่งทำงานหนักกว่า) แต่ในทางกลับกันกลุ่มที่ทำงานหนักกว่าได้รับความยุติธรรมในตัวเองแล้ว (noncomparative justice) เพราะพวกเขาคู่ควรกับค่าแรงจำนวนดังกล่าวอยู่แล้ว ถึงแม้จะไม่ได้ได้รับความกรุณาแต่พวกเขาก็ไม่ได้โดนกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบใดๆจากนายจ้าง จึงสรุปได้ว่าผู้ที่ได้รับความไม่ยุติธรรมเชิงเปรียบเทียบยังได้รับความยุติธรรมในตัวเอง (เป็น comparative injustice แต่ยังมี noncomparative justice) ความกรุณากับความยุติธรรมในตัวเองจึงไปด้วยกันได้ แต่ความกรุณาจะนำไปสู่ความไม่ยุติธรรมเชิงเปรียบเทียบ

นี่คือข้อจำกัดที่ต้องพึงตระหนักไว้²¹ ความยุติธรรมที่กรุณาสำหรับ Diller จึงหมายถึงการที่แต่ละคนได้รับในสิ่งที่คู่ควรจะได้รับหรือได้รับมากกว่านั้น เป็นการเสริมหลักของความคู่ควรด้วยการเสนอว่าการที่เราได้รับในสิ่งที่ดีกว่าที่ควรจะได้รับนั้นไม่ใช่สิ่งที่ผิด เพราะนั่นคือความกรุณา เกณฑ์สำคัญจึงอยู่ที่ผลประโยชน์ขั้นต่ำอันชอบธรรมที่แต่ละคนสมควรจะได้รับตั้งแต่ต้น ความกรุณาที่ถูกต้องจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อแต่ละคนได้รับตามเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างถูกต้องแล้ว

เมื่อความยุติธรรมที่กรุณามีข้อจำกัดสำคัญอยู่ซึ่ง Diller เองก็ยอมรับว่าผู้ที่ได้รับความไม่ยุติธรรมเชิงเปรียบเทียบมีเหตุผลอันชอบธรรมที่จะไม่พอใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ (Diller, 2013, P.725) โจทย์สำคัญก็คือเราจะอธิบายพวกเขาเหล่านั้นที่ได้รับความไม่ยุติธรรมเชิงเปรียบเทียบอย่างไร คำตอบก็คือข้อดีของความยุติธรรมที่กรุณาต้องมีสูงกว่าข้อเสียของความไม่ยุติธรรมเชิงเปรียบเทียบซึ่งต้องพิจารณากันอย่างถี่ถ้วน ยกตัวอย่างเช่นการให้ความกรุณาแก่ฆาตกรปล้นฆ่า หรือฆาตกรฆ่าข่มขืนด้วยการไม่ลงโทษหรือลดโทษนั้นอาจจะส่งผลเสียมากกว่าผลดีต่อสังคม ความกรุณาจึงไม่ควรเกิดขึ้น นอกจากนั้นแล้วความยุติธรรมที่กรุณาไม่ใช่สิ่งที่ควรเกิดขึ้นเป็นประจำ เพราะเมื่อข้อยกเว้นเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำจะทำให้ข้อยกเว้นกลายเป็นเรื่องปกติและจะส่งผลต่อมาตรฐานความยุติธรรมได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างเช่นเรื่องค่าแรงไม่เท่ากันที่ Diller ยกมานั้น เข้าข่ายเป็นความเมตตา มากกว่าความกรุณา เนื่องจากการให้ค่าแรงมากกว่าที่ลูกจ้างคู่ควรจะได้รับ เป็นการสร้างความสุขให้กับลูกจ้างมากกว่าการทำให้ลูกจ้างพันทุกข์ Diller ไม่ได้กล่าวถึงผู้ประสพภัยหรือผู้ที่เดือดร้อนร้ายแรงในงานเขียนของตน จึงสรุปได้ว่า Diller เสนอคิดเรื่อง “ความยุติธรรมเมตตา” ซึ่งอาจจะรวมถึงความกรุณาด้วยก็ได้ แต่แนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการเสนอคือ “ความยุติธรรมกรุณา” เท่านั้น จึงเป็นการนำแนวคิดของ Diller มาปรับในบางส่วนเพื่อให้เป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการเสนออย่างชัดเจนมากขึ้น

²¹ พึงพิจารณาว่าความยุติธรรมกรุณาของ Diller นั้นอธิบายจากพฤติกรรมแบบ “เอksen” ไม่ได้อธิบายจากพฤติกรรมแบบ “รัฐ” เช่นการที่ Diller ยกตัวอย่างเรื่องการให้มรดกลูก หรือการที่นายจ้างให้ค่าตอบแทนลูกจ้าง แนวคิดความยุติธรรมกรุณาจึงดูเหมือนว่าจะมีข้อจำกัดเมื่อนำมาวิเคราะห์กับการทำหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอว่า แนวคิดนี้ถึงแม้ว่าจะไม่เหมาะกับรัฐในฐานะองค์กร/หน่วยงาน แต่สามารถใช้กับ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หรือ “ผู้นำของรัฐ” ได้ เช่นผู้นำของรัฐสามารถทำงาน และให้การสนับสนุนอย่างสุดความสามารถเพื่อช่วยเหลือ “ผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุดัว” แต่มีเงื่อนไขว่า ต้องสร้างประโยชน์ให้กับสังคมมากกว่าสร้างโทษ และ “ผู้ประสพภัยนิรนาม” ต้องได้รับการช่วยเหลือตามมาตรฐานอย่างถูกต้องอีกด้วย

ในแง่ของการตัดสินคดีความต่างๆโดยศาลนั้น David Dolinko (2007) อธิบายว่าความขัดแย้งระหว่างความกรณากับความยุติธรรมโดยทั่วไปแล้วเกิดขึ้นในบริบททางกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงโทษ เช่นการตัดสินของศาลต่อผู้กระทำผิดว่าต้องได้รับโทษในระดับใด ในบางกรณีศาลตัดสินลดโทษให้ผู้กระทำผิด คำถามก็คือการลดโทษของศาลต่อผู้กระทำผิดถือว่ายุติธรรมหรือไม่ Dolinko อธิบายว่าความกรณากับยุติธรรมไปด้วยกันได้ และการลดโทษของศาลต่อผู้กระทำผิดถือว่าเป็นความยุติธรรมที่ผสมความกรุณา ซึ่งความยุติธรรมดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อ

1. ผู้กระทำผิดได้รับโทษเบากว่าผู้กระทำผิดอีกคนในกรณีเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เช่นผู้กระทำผิดสองคนลักทรัพย์มูลค่าใกล้เคียงกัน แต่มีผู้กระทำผิดเพียงคนเดียวที่ได้รับการลดโทษ

2. เหตุผลของศาลในการลดโทษ ถูกนำมาพิจารณาต่อผู้กระทำผิดที่ได้รับการลดโทษแต่ไม่ได้ถูกนำมาพิจารณาต่อผู้กระทำผิดในกรณีเดียวกันหรือคล้ายๆกัน เช่นผู้กระทำผิดได้รับการลดโทษเพราะศาลพิจารณาว่าผู้กระทำผิดลักทรัพย์เพราะต้องการนำเงินมาเลี้ยงดูบุตร แต่ผู้พิพากษาบางท่านอาจจะตัดสินโดยไม่พิจารณาถึงบริบทอื่น ๆ ของผู้กระทำผิดจึงไม่สนใจว่าผู้กระทำผิดลักทรัพย์เพราะต้องนำเงินไปเลี้ยงดูบุตร การลักทรัพย์อย่างใดก็มีความผิดในตัวเอง การตัดสินแบบนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นผิดหลักความยุติธรรมแต่อย่างใด แต่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการตัดสินที่ไม่มีความกรุณา

ศาลที่มีความกรุณาและยุติธรรมไปพร้อมๆกันคือศาลที่พิจารณาว่าผู้กระทำผิดสมควรได้รับโทษที่คู่ควรกับความผิด แต่พิจารณาถึงบริบทอื่น ๆ ของผู้กระทำผิดประกอบการพิจารณาด้วยจึงตัดสินลดโทษหรือไม่ลงโทษ ซึ่งจะแตกต่างจากศาลที่เห็นว่าผู้กระทำผิดคู่ควรจะได้รับโทษ แต่ตัดสินใจลดโทษหรือไม่ลงโทษเพราะสงสาร ศาลประเภทหลังคือศาลที่มีความกรุณาแต่ไม่มีความยุติธรรม ส่วนศาลประเภทแรกคือศาลที่มีทั้งความยุติธรรมและความกรุณา อะไรคือบริบทหรือสาเหตุอื่นๆที่ศาลสามารถพิจารณาประกอบการตัดสินใจว่าผู้กระทำผิดสมควรได้รับการลดโทษ Dolinko อธิบายว่าผู้มีเหตุมีผลสามารถมองแตกต่างกันได้ในเรื่องนี้ จึงไม่มีคำตอบที่ตายตัว

Dolinko ยังอ้างถึงแนวคิดของ Joel Feinberg ว่าความคู่ควรคือสาเหตุที่บุคคลควรจะได้รับสิ่งต่างๆอยู่เสมอ แต่ความคู่ควรไม่ใช่เหตุผลเพียงหนึ่งเดียวที่บุคคลจะได้หรือไม่ได้รับสิ่งต่างๆ เหตุผลอื่นๆสามารถเข้ามาแทนที่ความคู่ควรได้ (cited in Dolinko, 2007, pp.351-352) ยกตัวอย่างเช่น

มหาเศรษฐีที่ทิ้งมรดกให้กับลูกคนหนึ่งซึ่งไม่มีคุณสมบัติคู่ควรกับมรดกนั้นๆเลย²² อาจกล่าวได้ว่าเขาไม่มีความคู่ควรแต่เขามีสิทธิ์ทางกฎหมายอันชอบธรรมที่จะได้รับมรดก ซึ่งสิทธิ์อันชอบธรรมนี้เองที่เข้ามาทำหน้าที่แทนความคู่ควร จึงสรุปได้ว่าความคู่ควรเป็นเหตุผลให้เกิดความยุติธรรมเสมอ แต่ความยุติธรรมไม่จำเป็นต้องอิงกับความคู่ควรเสมอไป การวิเคราะห์ของ Dolinko ส่งผลให้ผู้วิจัยพบว่าความยุติธรรมสามารถเปิดพื้นที่ให้กับหลักเกณฑ์อื่นๆนอกเหนือจากความคู่ควรได้ และนั่นรวมถึงความกรุณาด้วย

Audrey L. Anton (2018) เสนอว่าบุคคลไม่จำเป็นจะต้องได้รับสิ่งที่คู่ควรกับเขาเสมอไป และทุกคนคู่ควรจะได้รับความกรุณาในบางครั้ง ประโยชน์ของความยุติธรรมคือการทำให้เราเห็นถึงความผิดที่เกิดขึ้น ส่วนประโยชน์ของความกรุณาคือการทำให้เราเห็นถึงศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง ถึงแม้ว่าจะมีความบกพร่องในอดีต เพราะความกรุณาคือโอกาสอีกครั้ง (second chance) แก่ผู้ที่ได้รับความกรุณา ดังนั้นความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นสองหลักการที่ส่งเสริมกันได้ถึงแม้ว่าจะมีหน้าที่แตกต่างกัน

Allan Buchanan (1987) เสนอว่าหลักของความยุติธรรมกับความกรุณาไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก เขามองความยุติธรรมจากแง่มุมของสิทธิ์ทางกฎหมาย (right) ความยุติธรรมจึงไปด้วยกันกับการที่แต่ละคนได้รับสิทธิ์ตามที่ตนเองมีหรือการไม่ถูกละเมิดสิทธิ์ของตนเอง ความเข้าใจแบบนี้จะทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณา เพราะความยุติธรรมคือสิทธิ์ที่ผู้มีสิทธิ์ต้องได้รับหรือไม่ถูกละเมิด ส่วนความกรุณาไม่ใช่สิทธิ์ของผู้รับ แต่เป็นสิทธิ์ของผู้ให้ที่จะให้หรือไม่ให้ความกรุณาก็ได้ กล่าวคือคนเราไม่มีหน้าที่ต้องไปมอบความกรุณาให้กับใคร แต่เรามีหน้าที่ในการไม่ละเมิดสิทธิ์ใคร อย่างไรก็ตาม Buchanan ได้แย้งการแยกขาดระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาด้วยการอธิบายว่าบุคคลมีสิทธิ์ในการได้รับการช่วยชีวิตอย่างง่าย (right to easy rescue) การช่วยชีวิตอย่างง่ายเป็นการกระทำที่ผู้ช่วยเหลือไม่เดือดร้อนในการช่วยเหลือ เช่นไม่ต้องเสี่ยงชีวิตหรือไม่สูญเสียทั้งเวลาและทรัพยากรอย่างมหาศาล การช่วยชีวิตอย่างง่ายจึงไม่ได้เรียกร้องให้ผู้ช่วยเหลือทำเรื่องที่เป็นภาระมากเกินไป เช่นไม่เรียกร้องให้ผู้ช่วยน้ำไม่จำเป็นต้องว่ายน้ำลงไปช่วยคน

²² ประเด็นเรื่องบุตรได้รับมรดกจากมหาเศรษฐี ทั้งๆที่ตนเองมีคุณสมบัติไม่คู่ควรนั้น อาจถือว่าเป็น “ความโชคดี” เมื่อกล่าวถึงโชค นักวิชาการอย่าง Ronald Dworkin (cited in Brown, 2009, p.58) ได้วิเคราะห์ประเด็นนี้ไว้อย่างน่าสนใจ ในขณะที่บางคนโชคดี บางคนต้องประสบกับโชคร้ายที่ไม่ได้เกิดจากการเลือก (brute luck) เช่นผู้ที่พิการตั้งแต่กำเนิด หรือผู้ที่เกิดในครอบครัวที่ยากจน

จมน้ำ²³ สิทธิในการได้รับการช่วยชีวิตอย่างง่ายทำให้เส้นแบ่งระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณา มีความพร่ามัว เพราะสิทธิในการได้รับการช่วยชีวิตอย่างง่ายกลายเป็นหน้าที่ของผู้ช่วยเหลือ และหากเขาไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ความยุติธรรมก็จะเกิดขึ้น นอกจากสิทธิในการได้รับการช่วยชีวิตอย่างง่ายแล้ว Buchanan ยังเสนอประเด็นเรื่องการบังคับให้ปฏิบัติ (enforcement) ซึ่งการบังคับนี้จะมีไปเพื่อประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ (collective goods) หมายความว่า การบังคับให้ผู้คนกรุณาหรือทำความดีเพื่อประโยชน์สาธารณะอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ทั้งๆที่ในความเข้าใจทั่วไปแล้วความยุติธรรมเท่านั้นที่เป็นเรื่องของการบังคับให้ปฏิบัติ ไม่ใช่ความกรุณา แต่นอนนว่าการบังคับให้ปฏิบัติเพื่อประโยชน์สาธารณะก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องไม่สร้างความเดือดร้อนจนเกินไปให้กับผู้เสียสละ

บทสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการกลุ่มที่มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันได้

นักวิชาการกลุ่มที่มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันได้มีความเห็นแตกต่างกันในรายละเอียดดังนี้

1. ความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นคนละหลักการกัน แต่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นข้อเสนอของ Livnat และ Anton
2. ความกรุณาเป็นหลักการที่ทำงานอยู่ภายใต้ความยุติธรรม ซึ่งเป็นข้อเสนอของ Wagstaff
3. ความยุติธรรมกับความกรุณาสามารถผสมผสานกันจนได้เป็นหลักการที่ชื่อว่าความยุติธรรมที่กรุณา ซึ่งเป็นข้อเสนอของ Diller
4. ความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันได้ หากเรามีคำตอบที่ถูกต้องแล้วว่าใครคู่ควรกับอะไร แต่เราเลือกที่จะใช้เกณฑ์อื่นมาประกอบการตัดสินใจและใช้เกณฑ์ดังกล่าวแทนความคู่ควรซึ่งต้องเป็นเกณฑ์ที่สมเหตุสมผล ซึ่งเป็นข้อเสนอของ Dolinko

²³ การว่ายน้ำไปช่วยเหลือคนจมน้ำต่างๆที่ตนเองว่ายน้ำไม่เป็นอาจถือว่าเป็นความ “บ้าบิ่น” ไม่ถือว่าเป็น “ความกล้าหาญ” ข้อสังเกตดังกล่าวสอดคล้องกับงาน Nicomachean Ethics ของ Aristotle (2009, pp.49-55) ที่เสนอว่า คุณธรรม (virtue) ต้องมีความพอดีระหว่างความสุดโต่งสองด้านคือการขาดและการเกิน และความกล้าหาญถือเป็นหนึ่งในคุณธรรมที่ถูกกล่าวถึงในงานชิ้นดังกล่าว ความกล้าหาญคือความพอดีระหว่างความซื่อสัตย์กับความบ้าบิ่น จึงอาจกล่าวได้ว่า การว่ายน้ำไปช่วยเหลือคนจมน้ำต่างๆที่ว่ายน้ำไม่เป็นคือความบ้าบิ่น เพราะทำไปโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งก็คือการเพิ่มคนจมน้ำอีกหนึ่งคน

5. ความยุติธรรมกับความกรุณาไม่ใช่หลักการที่แยกขาดกันชัดเจนในกรณีที่มีความกรุณา กลายเป็นหน้าที่ การให้ความกรุณาจึงกลายเป็นความยุติธรรม ซึ่งเป็นข้อเสนอของ Buchanan

จากข้อสรุปดังกล่าวผู้วิจัยพบว่าข้อสรุปที่หนึ่ง ข้อสรุปสองและข้อสรุปที่สามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากอิงกับนิยามของ Diller ที่เสนอว่าความยุติธรรมคือการที่บุคคลได้รับในสิ่งที่ตนเองคู่ควร หรือได้รับในสิ่งที่เกินกว่าตนเองคู่ควร จะเห็นว่าถึงแม้ความยุติธรรมกับความกรุณามีความต่างกันหรือ อาจตีความให้เป็นคนละหลักการได้ แต่ความกรุณานั้นหากถูกใช้ในกรณีที่มีความยุติธรรมเกิดขึ้นอยู่ ก่อนแล้วก็ไม่ถือว่าเป็นความไม่ยุติธรรม แต่ให้ถือว่าเป็นความยุติธรรมที่กรุณาโดยมีเงื่อนไขว่าความ กรุณาจะต้องสร้างผลดีมากกว่าสร้างผลเสีย นอกจากนั้นแล้วยังสามารถพิจารณาได้ว่าความกรุณาคือ ความยุติธรรมในตัวเองเพราะคนผู้เดือดร้อนที่มีความจำเป็นจะได้รับการช่วยเหลือจริงๆคู่ควรจะได้รับ ความช่วยเหลือ

ข้อสรุปที่หนึ่งถึงข้อสรุปที่สามมีความแตกต่างจากข้อสรุปที่สี่เนื่องจากข้อสรุปที่สี่ไม่เห็นด้วย กับการใช้ความกรุณาในตัวเอง เช่นไม่เห็นด้วยที่จะลดโทษให้ผู้กระทำผิดเพียงเพราะศาลรู้สึกสงสาร ต้องมีเหตุผลอื่นที่พียงขึ้นในการลดโทษ ข้อสรุปที่สี่ทำให้ความกรุณาเป็นเรื่องของเหตุผลมากกว่า ความรู้สึกหรือความเห็นอกเห็นใจของผู้กรุณา ในขณะที่ข้อสรุปที่หนึ่งถึงสามนั้นให้พื้นที่กับอารมณ์ ความรู้สึกของผู้กรุณา สำหรับข้อสรุปที่ห้านั้นเป็นการกล่าวถึงสิทธิในการได้รับการช่วยเหลืออย่างง่าย จึงแตกต่างจากข้อสรุปที่หนึ่งถึงสามที่ชี้ว่าความกรุณาเป็นสิทธิของผู้ให้ ไม่ใช่สิทธิของผู้รับ แต่ข้อสรุป ที่ห้าทำให้ความกรุณากลายเป็นสิทธิของผู้รับ

ถึงแม้ว่าข้อสรุปที่หนึ่งถึงสามจะไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อสรุปที่ห้า แต่ผู้วิจัยเสนอว่า แนวคิดเรื่องความยุติธรรมที่กรุณาของ Diller สามารถผสมผสานกับแนวคิดเรื่องสิทธิในการได้รับการ ช่วยชีวิตอย่างง่ายของ Buchanan เป็นอย่างดี ดังนั้นความยุติธรรมกรุณาที่ผู้วิจัยเสนอก็คือการที่แต่ละ คนได้รับในสิ่งที่แต่ละคนควรจะได้รับหรือได้รับในสิ่งที่ดีกว่านั้น และสิทธิในการได้รับการช่วยเหลือ อย่างง่ายถือเป็นหนึ่งในความคู่ควรที่แต่ละคนควรจะได้รับจากรัฐ สำหรับข้อสรุปที่สี่ซึ่งเป็นแนวคิด ของ Dolinko ผู้วิจัยพบว่าไม่เหมาะจะใช้กับกรณีศึกษาของวิทยานิพนธ์นี้ เนื่องจากเหตุการณ์ค้นหา และกู้ภัยภัทหลวงไม่ใช่ประเด็นการตัดสินโทษโดยศาล ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตของความยุติธรรม กรุณาด้วยการตัดข้อสรุปที่สี่ออกจากการศึกษา และรักษาข้อสรุปที่เหลือไว้ทำการศึกษา

แนวคิดกลุ่มที่เสนอว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันไม่ได้

เหตุผลสำคัญที่ทำให้ความยุติธรรมกับความกรุณาถูกมองว่าเป็นหลักการที่ไปด้วยกันไม่ได้คือ เหตุผลเรื่องวิธีคิด กล่าวคือสองหลักการนี้ทำงานภายใต้วิธีคิดที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงโดยไม่สามารถหาจุดกึ่งกลางระหว่างกันได้ ดังที่ Phillip Montague (1980) อธิบายว่าเราไม่สามารถนำความกรุณา กับความยุติธรรมมาวิเคราะห์ร่วมกันได้เพราะความกรุณาไม่ได้อยู่บนฐานของความคู่ควรหรือสิทธิทางกฎหมายในการได้รับของผู้รับ แตกต่างจากความยุติธรรมที่ต้องอิงกับความคู่ควรหรือสิทธิทางกฎหมายของผู้รับ

Mario J. Rizzo (2008) อธิบายว่าความรู้สึกใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ที่ต่างกันจะส่งผลให้เรา พิจารณาเหตุการณ์จากมุมมองที่แตกต่างกัน โดยความรู้สึกใกล้ชิดต่อเหตุการณ์จะทำให้มองเหตุการณ์ จากแง่มุมของความกรุณา ส่วนความรู้สึกที่ห่างไกลจากเหตุการณ์จะทำให้มองเหตุการณ์จากแง่มุม ของความยุติธรรม Rizzo อธิบายโดยการยกตัวอย่างถึงการไม่มีสิทธิทางกฎหมายในการครอบครอง ที่ดินของผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและยากจน โดยสิทธิอันถูกต้องชอบธรรมจริงๆเป็นของคนรวยที่ไม่มีความ จำเป็นต้องใช้ที่ดินตรงนั้นเลย แต่ศาลก็ตัดสินให้ผู้สูงอายุที่ผู้เจ็บป่วยและยากจนต้องเก็บข้าวเก็บของ ออกจากที่ดินดังกล่าว เหตุการณ์นี้สามารถพิจารณาได้จากสองแง่มุมคือ

1. เป็นเหตุการณ์ที่เลือดเย็นไร้ความกรุณาเพราะเป็นการทำร้ายผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและยากจน ซึ่งการตีความแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อเรานำบริบทและข้อมูลต่างๆที่มีความเป็นรูปธรรมมาพิจารณา นอกเหนือไปจากหลักการนามธรรมหรือหลักกฎหมายในตัวเอง ข้อมูลต่างๆที่ว่าก็คือ ความเป็นผู้สูงอายุ ความเป็นผู้ป่วย ความเป็นคนจนซึ่งมีความเป็นรูปธรรมชัดเจน เมื่อเราอิงกับข้อมูลลักษณะ ดังกล่าวเราจะเกิดความใกล้ชิดกับเหตุการณ์และจะรู้สึกมีความสงสารมากกว่าที่จะใช้ความยุติธรรมเป็นตัวตั้งในการพิจารณา

2. เป็นเหตุการณ์ที่มีความยุติธรรมเพราะเป็นการตัดสินอย่างถูกต้องตามหลักกฎหมาย การตีความแบบนี้จะมีลักษณะตรงข้ามกับการตีความแบบแรก เป็นการอิงกับหลักการที่เป็นนามธรรม พุ่งเป้าพิจารณาไปที่หลักของความยุติธรรมหรือหลักกฎหมายโดยตรง จึงไม่สนใจเรื่องความเป็นคนแก่ ความเป็นคนป่วย และความเป็นคนจน เมื่อพิจารณาและพบว่าเจ้าของที่ดินคือนาย A ไม่ใช่ นาย B นาย B จึงต้องออกจากบริเวณนั้นไปโดยผู้ตัดสินไม่ได้ยึดติดว่าใครคือ A หรือ B เพราะนี่ไม่ใช่การต่อสู้กันระหว่างคนจนกับคนรวยแต่เป็นการพิจารณาว่าใครเป็นเจ้าของที่ดิน

แนวคิดของ Rizzo ทำให้ความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นสิ่งที่ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง นำมาผสมกันไม่ได้ ซึ่ง T.D. Campbell (1974) ก็เป็นนักวิชาการอีกคนหนึ่งที่มีมองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นสิ่งที่ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง Campbell กล่าวถึงการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนสองประเภทคือ 1. การช่วยเหลือที่พิจารณากับความคู่ควรในการได้รับความช่วยเหลือของผู้เดือดร้อน เช่น เป็นผู้เดือดร้อนที่ถูกเอาเปรียบหรือทำร้ายทั้งๆที่ตนเองไม่ได้ทำความผิดใด 2. การช่วยเหลือผู้เดือดร้อนที่ไม่พิจารณาถึงความคู่ควรของผู้เดือดร้อน เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยจมน้ำเฉพาะหน้า ซึ่งไม่ได้พิจารณาว่าเขาเป็นคนดีหรือเป็นคนไม่ดี และไม่ได้พิจารณาว่าจมน้ำเพราะความประมาทของตนเองหรือไม่ หากอิงกับความคู่ควรแล้วคนที่จมน้ำด้วยความประมาทของตนเองก็ไม่คู่ควรจะได้รับความช่วยเหลือ แต่การช่วยเหลือประเภทที่สองจะไม่พิจารณาด้วยเกณฑ์ความคู่ควร จึงกล่าวได้ว่าการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนสองประเภทนี้ทำงานภายใต้สองหลักการที่แตกต่างกัน การช่วยเหลือที่อิงกับความคู่ควรซึ่งเป็นเรื่องของความยุติธรรม ส่วนการช่วยเหลือที่ไม่อิงกับความคู่ควรเป็นเรื่องของมนุษยธรรม (humanity) ซึ่งผู้วิจัยจัดให้อยู่ภายใต้คำว่ากรุณา โดย Campbell ให้ความสำคัญกับความกรุณามากกว่าความยุติธรรมในกรณีที่ต้องเลือกระหว่างสองอย่าง เขามองว่าความยุติธรรมเป็นความหรูหราทางศีลธรรม (moral luxury)²⁴ เมื่อเทียบกับความกรุณา Campbell กล่าวอย่างน่าสนใจว่าในบางครั้งการช่วยเหลือผู้อื่นก็สำคัญกว่าการมีแต่พิจารณาว่ายุติธรรมหรือไม่ยุติธรรม

Robert E Goodin (2017) ไม่ได้กล่าวตรงๆว่าความยุติธรรมกับความกรุณาไม่สามารถไปด้วยกันได้ แต่เขาอธิบายว่าสองสิ่งนี้ทำงานภายใต้ฐานคิดที่แตกต่างกัน ความยุติธรรมเป็นพันธะหน้าที่ที่ต้องกระทำหรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรกระทำอย่างยิ่ง (obligatory) เช่นการรักษาสัญญาตามที่ตกลงกับคู่สัญญาหรือการที่ผู้พิพากษาหรือผู้รักษากฎหมายทำหน้าที่อย่างถูกต้อง ส่วนความกรุณาเป็นสิ่งที่จะทำหรือไม่ทำก็ได้ (optional) เช่นการบริจาคเงิน หากไม่ทำก็ไม่มีความผิดทางกฎหมายใดๆ แต่

²⁴ ความหรูหราทางศีลธรรมไม่ใช่ความหมายในแง่ลบ เพราะก่อนที่จะมีความหรูหราได้ จำเป็นต้องมีคุณสมบัติขั้นพื้นฐานเสียก่อน ในเรื่องของศีลธรรมก็หมายความว่าก่อนจะที่จะเพียบพร้อมไปด้วยศีลธรรม มนุษย์จำเป็นต้องมีความพร้อมในเรื่องปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตก่อน เห็นได้จากข่าวการขโมยอาหารเพื่อมาเลี้ยงดูคนในครอบครัว (Amarin TV, 2563) และยังคงสอดคล้องกับงานศึกษาของ Benjamin Enke (2021) ที่อธิบายว่าผู้โหวต (voter) ที่ร่ำรวยมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญกับประเด็นทางศีลธรรมมากกว่าผู้โหวตที่เป็นคนจน อย่างไรก็ตามผู้วิจัย (หมายถึงชนชั้น) ตระหนักดีว่าผู้ที่ไม่มีความพร้อมเรื่องปัจจัยพื้นฐานนั้นไม่จำเป็นต้องทำผิดศีลธรรมเสมอไป และผู้ที่ร่ำรวยแล้วก็ยังสามารถทุจริต โกงกิน หรือทำผิดศีลธรรมได้ต่างๆนาๆเท่าที่จะผิดได้ สำหรับประเด็นที่ว่าความยุติธรรมเป็นความหรูหราทางศีลธรรมนั้น ผู้วิจัยไม่เห็นด้วยและได้อธิบายไว้ในบทสุดท้ายของงานวิจัยนี้ ในบางกรณีความกรุณาสำคัญกว่าความยุติธรรม ในบางกรณีความยุติธรรมสำคัญกว่าความกรุณา หมายความว่าความกรุณาเองก็เป็นความหรูหราทางศีลธรรมได้เช่นกัน (ดูรายละเอียดในบทสุดท้าย)

ความน่าสนใจก็คือจะมีบางกรณีที่เราควรมีความกรุณามากกว่าไม่มีความกรุณาเช่นการช่วยเหลือคนที่กำลังจมน้ำต่อหน้าต่อตา (ในกรณีที่เรารวยน้ำเป็น) จึงเกิดคำถามตามมาว่าสรุปแล้วความกรุณาเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ/ควรทำอย่างยิ่ง หรือว่าเป็นสิ่งที่จะทำหรือไม่ทำก็ได้กันแน่

การตอบคำถามข้อนี้ Goodin ได้ใช้แนวคิดเรื่องหน้าที่สมบูรณ์ (perfect duty) กับหน้าที่ไม่สมบูรณ์ (imperfect duty) ในการพิจารณา หน้าที่สมบูรณ์จะมีเหตุผลให้เราปฏิบัติหน้าที่ทุกกรณีเสมอ แต่เหตุผลรองรับการกระทำจะไม่ใช่ว่าเหตุผลที่สำคัญมากนัก (Goodin ใช้คำว่า weak reason) ส่วนหน้าที่ไม่สมบูรณ์จะมีเหตุผลให้เราปฏิบัติหน้าที่ในบางกรณี แต่เหตุผลในการทำหน้าที่จะมีความสำคัญมาก (Goodin ใช้คำว่า very strong reason) หากความกรุณาเป็นสิ่งที่เราจะทำหรือไม่ทำก็ได้ก็หมายความว่าความกรุณาเป็นหน้าที่ไม่สมบูรณ์ เพราะไม่จำเป็นต้องปฏิบัติเสมอไป แต่เมื่อมีเหตุผลที่สำคัญเพียงพอหรือมากพอเราก็จะกรุณาต่อผู้อื่น เช่นการช่วยเหลือคนที่กำลังจะเสียชีวิตต่อหน้าต่อตา Goodin ตั้งคำถามว่าเหตุใดความกรุณาที่มีความสำคัญจึงเป็นเพียงหน้าที่ไม่สมบูรณ์แบบคำตอบก็คือหากความกรุณากลายเป็นหน้าที่สมบูรณ์ภาระอันหนึ่งอันนี้จะตกไปอยู่กับผู้ช่วยเหลือนั่นเอง เพราะจะกลายเป็นว่าผู้ช่วยเหลือต้องคอยช่วยเหลือผู้เดือดร้อนทุกครั้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สมเหตุผลในทางปฏิบัติ

ความยุติธรรมสำหรับ Goodin เป็นหน้าที่สมบูรณ์เพราะเขามองว่าความยุติธรรมเป็นเรื่องที่บุคคลหนึ่งจะต้องเคารพสิทธิ์หรือไม่ละเมิดสิทธิ์ของบุคคลหนึ่ง และผู้มีสิทธิ์สามารถเรียกร้องสิทธิ์ของตนมี จึงเป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องที่จะต้องเคารพหรือไม่ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น ส่วนความกรุณาโดยหลักการแล้วเป็นหน้าที่ไม่สมบูรณ์เพราะไม่มีใครมีสิทธิ์ที่จะเรียกร้องความกรุณาจากใคร ผู้ที่ไม่บริจาคนเงินไม่มีความผิดทางกฎหมายใดๆ สามารถสรุปได้ว่าความยุติธรรมเป็นสิทธิ์ของผู้รับที่จะได้รับดังนั้นผู้มีสิทธิ์จึงสามารถเรียกร้องได้ ส่วนความกรุณาเป็นสิทธิ์ของผู้ให้ที่จะให้หรือไม่ให้ก็ได้ไม่ใช่สิทธิ์ของผู้รับ Goodin เสนอว่าหากความขัดแย้งระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาเกิดขึ้นในบางกรณีการเลือกความกรุณาสิ่งที่ถูกต้องในทางศีลธรรมมากกว่า ยกตัวอย่างเช่นการที่รัฐบาลตัดงบประมาณที่ถูกจัดสรรไว้อย่างยุติธรรมแล้วสำหรับโครงการที่ไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อไปใช้ช่วยเหลือผู้เดือดร้อนที่มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน

Goodin เสนอว่าความกรุณาสามารถเป็นหน้าที่สมบูรณ์แบบได้ แต่หน้าที่ดังกล่าวจะไม่ใช่ว่าหน้าที่ของประชาชนทุกคน ต้องมีการสร้างสถาบันหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อื่นขึ้นมา และบุคลากรในหน่วยงานดังกล่าวจะมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อื่นโดยตรงเป็นหน้าที่สมบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่านั่นคืออาชีพของพวกเขา มีรายได้รองรับจากการทำหน้าที่ Goodin ไม่ได้ใช้คำว่ารัฐในงานเขียนของเขา

ใช้เพียงคำว่าสถาบัน (institution) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่าหากตีความให้เป็นหน่วยงานของรัฐไม่ผิดอะไร เพราะหน้าที่พื้นฐานของรัฐคือการดูแลและชีวิตและความปลอดภัยของประชาชนในรัฐ

บทสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการกลุ่มที่มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันไม่ได้

นักวิชาการกลุ่มที่มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ไปด้วยกันไม่ได้มีจุดร่วมคือการที่พวกเขามองว่าความยุติธรรมกับความกรุณามีวิธีคิดที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง และมีจุดร่วมที่สำคัญอีกประการคือการที่พวกเขามองว่าความกรุณาสามารถอยู่เหนือความยุติธรรมได้ในบางกรณี หากความยุติธรรมกับความกรุณาขัดแย้งกันและต้องเลือกระหว่างสองสิ่งนี้ (ยกเว้น Rizzo ที่ไม่ได้ระบุชัดเจน) โดยความกรุณาจะอยู่เหนือความยุติธรรมก็ต่อเมื่อผู้เดือดร้อนมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว

ตอบโจทย์ความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาครั้งที่หนึ่ง

จากการศึกษางานวิชาการที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดเรื่องความยุติธรรมที่กรุณา (merciful justice) ของ Jeanine Diller ที่นิยามว่าความยุติธรรมคือการที่แต่ละคนได้รับในสิ่งที่ควรจะได้รับหรือได้รับในสิ่งที่ดีกว่าเป็นแนวคิดที่มีน้ำหนักมากที่สุด เพราะสามารถตอบโจทย์ของนักวิชาการฝ่ายตรงข้ามที่มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาไม่ได้สามารถไปด้วยกันได้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความยุติธรรมกรุณาสามารถโต้ตอบแนวคิดของ Rizzo ซึ่งเสนอว่าความยุติธรรมกับความกรุณามีวิธีคิดที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ความยุติธรรมจะมีวิธีคิดแบบห่างเหินจากเหตุการณ์ทำให้ตัดสินด้วยหลักการ ส่วนความกรุณาจะมีวิธีคิดแบบใกล้ชิดกับเหตุการณ์ทำให้ตัดสินด้วยอารมณ์ความรู้สึก ความยุติธรรมกรุณาสามารถอุดช่องว่างระหว่างวิธีคิดสองแบบนี้ได้เพราะบุคคลจะได้รับในสิ่งที่ควรได้รับซึ่งเป็นวิธีคิดแบบห่างเหินจากเหตุการณ์ ในขณะที่เดียวกันบุคคลจะได้รับเกินกว่าที่เขาควรจะได้รับซึ่งเป็นวิธีคิดแบบใกล้ชิดกับเหตุการณ์ไปพร้อมๆกัน ยกตัวอย่างเช่นแรงงานสองคนที่มีความสามารถและชั่วโมงการทำงานที่เท่ากันแต่กลับได้รับค่าแรงไม่เท่ากัน ความยุติธรรมกรุณาจะตอบว่าบุคคลที่ได้รับค่าแรงน้อยกว่านั้นได้รับค่าแรงถูกต้องตามที่ควรจะได้รับแล้ว (ในกรณีที่ไม่มีการหลอกลวงหรือกลั่นแกล้งใดๆ) ส่วนบุคคลที่ได้รับค่าแรงมากกว่าคือคนที่ได้รับความกรุณา ในกรณีดังกล่าวนายจ้างไม่ได้ทำผิดต่อใคร จึงแสดงให้เห็นว่าความยุติธรรมกรุณาสามารถเชื่อมโยงสองความคิดที่แตกต่างกันได้โดยไม่เกิดการทำร้ายหรือเอาเปรียบผู้ใด (อย่างไรก็ตามตัวอย่างเรื่องค่าแรงนี้

เป็นตัวอย่างไม่ดีนัก ผู้วิจัยจะอธิบายถึงข้อจำกัดในบทสุดท้ายของวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยยกตัวอย่างนี้เพียงเพื่อให้สอดคล้องต่อความเข้าใจเท่านั้น)

2. ความยุติธรรมกรุณาสามารถช่วยอธิบายแนวคิดของ Goodin เรื่องหน้าที่สมบูรณ์กับหน้าที่ที่ไม่สมบูรณ์ได้เป็นอย่างดี การที่ Goodin เสนอให้มีสถาบันทางการ (institution)²⁵ ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้เดือดร้อนซึ่งทำความกรุณาให้กลายเป็นหน้าที่สมบูรณ์ ความยุติธรรมกรุณาสามารถอธิบายได้ว่าการที่บุคลากรของสถาบันแห่งความกรุณาทำหน้าที่ของตนเองในการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนคือความยุติธรรม และขณะเดียวกันก็เป็นความกรุณาไปในตัว เพราะผู้เดือดร้อนบางคนอาจจะไม่คู่ควรในการได้รับความช่วยเหลือก็ได้

ด้วยเหตุผลสองประการนี้ ผู้วิจัยพบว่าในเบื้องต้นแล้วความยุติธรรมกรุณาของ Jeanine Diller เป็นแนวคิดที่มีน้ำหนัก แต่สิ่งที่แนวคิดนี้ยังต้องตอบให้ได้ประเด็นเรื่องความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ จากกรณีแรงงานสองคนที่มีความสามารถเท่ากันและมีชั่วโมงการทำงานที่เท่ากัน แต่มีแรงงานคนหนึ่งได้รับค่าแรงมากกว่า การตอบโจทย์นี้ได้จำเป็นต้องศึกษาแนวคิดสองแนวคิดคือความยุติธรรมในตัวเองกับความยุติธรรมเปรียบเทียบซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนต่อไป

ความยุติธรรมเปรียบเทียบและความยุติธรรมในตัวเอง

Joel Feinberg (1974) ได้แบ่งความยุติธรรมออกเป็นสองประเภทคือ 1. ความยุติธรรมเปรียบเทียบ (comparative justice) ซึ่งการจะระบุได้ว่าใครควรได้รับสิ่งใดจำเป็นจะต้องพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับผลงานและสิ่งที่คุณอื่นได้รับ และ 2. ความยุติธรรมในตัวเอง (noncomparative justice) ซึ่งการจะระบุได้ว่าใครควรได้รับสิ่งใดจะถูกพิจารณาโดยไม่ต้องคำนึงถึงผลงานและสิ่งที่คุณอื่นได้รับ โดยมีข้อพิจารณาที่น่าสนใจระหว่างความยุติธรรมสองประเภทดังนี้

²⁵ “สถาบัน” ที่มีหน้าที่กระทำความกรุณา ตามที่ Goodin เสนอนั้น ต้องมีอำนาจที่จะเก็บเงินจากประชาชนได้ เพราะการที่สถาบันจะทำงานได้นั้น อย่างไรเสียก็ต้องใช้เงิน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐน่าจะเหมาะสมกับการทำหน้าที่ดังกล่าว ผู้วิจัยพิจารณาจากข้อความที่ Goodin เสนอว่า “That involved imposing on people a duty to pay to the institution whatever would have been required in order to discharge their previous imperfect duties of charity...The first requires the institution to have the power to tax people, and the second requires the institution to have the power to transfer the monies thus collected to other people. (Goodin, 2017, p.277)

1. ความยุติธรรมเปรียบเทียบเกี่ยวข้องกับการให้รางวัลสำหรับการแข่งขันเพราะการแข่งขันจะต้องมีผู้ชนะและผู้แพ้ เช่นการตัดสินว่าใครควรได้รับตำแหน่งนางงามก็ต้องเปรียบเทียบระหว่างในหมู่ผู้เข้าประกวด ผู้เข้าแข่งขันทุกคนอาจจะมีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานความงามในตัวเอง แต่สุดท้ายแล้วตำแหน่งชนะเลิศต้องเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบ การให้รางวัลจากการแข่งขันจะแตกต่างจากการให้รางวัลที่เป็นผลตอบแทน เพราะการให้รางวัลอย่างหลังจะไม่อิงกับการเปรียบเทียบเช่นการให้เกรดซึ่งมีเกณฑ์ตั้งไว้ชัดเจนว่างานต้องมีคุณสมบัติอย่างไรจึงจะได้เกรดนั้นๆ การทำเกรดให้ได้สูงจึงเป็นการแข่งขันกับตัวเอง ไม่ใช่การแข่งขันกับผู้อื่น เนื่องจากเกรด A สามารถแจกให้กับคนหลายคนหากทุกคนสามารถทำงานได้ตามมาตรฐานจึงแตกต่างจากการแข่งขันที่ต้องหาผู้ชนะผู้แพ้โดยการประกวดนางงามจักรวาล

2. ความยุติธรรมเปรียบเทียบจะใช้ในกรณีที่เป็นการบังคับใช้กฎกับสมาชิกในสังคมจึงเป็นการปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการให้คุณหรือให้โทษจะทำให้เกิดความไม่พอใจของสมาชิกเพราะนั่นคือความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ เช่นการที่ A กับ B ทำผิดกฎระเบียบแต่ A ถูกลงโทษอยู่คนเดียว ส่วนความยุติธรรมในตัวเองจะไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน เพราะมีเกณฑ์พิจารณาในตัวเองชัดเจนอยู่แล้ว

3. ความไม่ยุติธรรมทั้งสองประเภทสามารถเกิดขึ้นพร้อมๆกันได้ โดย Feinberg เรียกว่า “double injustice” เช่นกรณีผู้กระทำผิดไม่ได้รับการลงโทษแต่ผู้บริสุทธิ์ได้รับการลงโทษ นี่คือการไม่ยุติธรรมเชิงเปรียบเทียบ ในขณะที่เดียวกันการที่ผู้บริสุทธิ์ได้รับโทษทั้งๆที่ไม่มีความผิดถือว่าเป็นความไม่ยุติธรรมในตัวเอง ดังนั้นผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับโทษคนดังกล่าวถึงได้รับความไม่ยุติธรรมสองประเภทไปพร้อมๆกันเพราะเขาได้รับโทษทั้งๆที่ไม่ควรได้รับ (ไม่เปรียบเทียบ) ขณะที่คนผิดกลับไม่ได้รับโทษ (เปรียบเทียบ)

4. ความยุติธรรมเปรียบเทียบจะต้องมีการเปรียบเทียบในสองประเด็นคือ 4.1 การเปรียบเทียบคุณสมบัติ ผลงานหรือการกระทำของแต่ละบุคคล และ 4.2 การเปรียบเทียบในสิ่งที่ได้รับการเปรียบเทียบจึงมีลักษณะเป็นอัตราส่วนเช่น A ทำงาน 1 ชั่วโมงได้ 100 ดังนั้น B ทำงาน 3 ชั่วโมงก็ควรต้องได้ 300

5. ความยุติธรรมสองประเภทนี้สามารถขัดแย้งกันเองได้ เช่นมีความยุติธรรมเปรียบเทียบแต่เป็นความไม่ยุติธรรมในตัวเอง (comparative justice แต่เป็น noncomparative injustice) อย่างเช่นการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเลวร้ายเท่าเทียมกัน เมื่อผู้ถูกทำร้ายเปรียบเทียบกันเองก็ถือว่า

ยุติธรรมดี แต่การถูกปฏิบัติอย่างเลวร้ายคือความไม่ยุติธรรมในตัวเองโดยอยู่แล้ว หรืออาจเกิดปรากฏการณ์ที่เป็นความยุติธรรมในตัวเองแต่เป็นความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ (noncomparative justice แต่เป็น comparative injustice) เช่นผู้กระทำผิดที่สมควรได้รับการลงโทษได้ถูกลงโทษอย่างถูกต้อง แต่ผู้กระทำผิดอีกคนหนึ่งกลับไม่ได้รับโทษใดๆ การที่ผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษถือเป็นความยุติธรรมในตัวเอง เพราะเขาคู่ควรกับการลงโทษโดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้อื่นมีความผิดหรือไม่มีความผิด แต่เมื่อเปรียบเทียบกับผู้กระทำผิดอีกคนที่ไม่ได้รับความผิดใดๆ ก็จะพบว่า เป็นความไม่ยุติธรรมแบบเปรียบเทียบ

6. ความกรุณาความใจบุญเป็นอีกตัวอย่างที่ชัดเจนเมื่อมีข้อพิพาทเรื่องความยุติธรรม Feinberg เสนอว่าไม่มีใครสามารถเรียกร้องผู้อื่นในทางกฎหมายให้มีความกรุณาต่อบุคคลอื่นได้ (no right to charity)²⁶ ความกรุณาคือสิทธิของผู้ให้ซึ่งจะให้หรือไม่ให้ใครก็ได้ แต่ไม่ใช่สิทธิที่ผู้รับจะเรียกร้องจากใคร เช่นหากผู้กรุณาบริจาคเงินให้คนแก่คน แต่ไม่บริจาคให้คนที่สิบ คนที่สิบอาจจะรู้สึกไม่พอใจแต่ก็ไม่มีสิทธิเรียกร้องใดๆ เพราะผู้กรุณาไม่ได้ทำผิดต่อใคร การให้ความกรุณากับคน 9 คน โดยที่ไม่ได้ให้กับคนที่ 10 ถึงแม้ว่าจะอาจจะเข้าข่ายเป็น “ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ” แต่ก็ไม่ได้ส่งปัญหาอะไรกับ “ความยุติธรรมในตัวเอง”

7. Feinberg มองว่าความไม่ยุติธรรมในตัวเองเลวร้ายกว่าความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ เช่น การที่ผู้บริสุทธิ์ถูกลงโทษทั้งๆที่ไม่ได้ทำความผิดถือว่าเลวร้ายกว่าการถูกลงโทษโดยที่กระทำผิดจริงแต่ผู้ทำผิดอีกคนไม่ได้รับโทษ กรณีแรกถือว่าเป็นความไม่ยุติธรรมในตัวเอง ส่วนกรณีที่สองเป็นความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ Feinberg ถึงกับวิเคราะห์ต่อไปว่าหากไม่มีใครได้รับการปฏิบัติที่ผิดก็ไม่ได้มีปัญหอะไรในเรื่องความยุติธรรมเช่นแรงงานสองคนได้รับค่าแรงเกินกว่าที่คู่ควรทั้งสองคน แต่แรงงานทั้งสองคนนั้นมีความสามารถไม่เท่ากัน แรงงานที่ความสามารถน้อยกว่ากลับได้ค่าแรงมากกว่า ถึงแม้ว่าจะเป็นความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ แต่แรงงานทั้งสองคนได้รับในสิ่งที่ตนเองคู่ควรจะได้รับ แล้วจึงไม่มีใครถูกรังแก ผู้วิจัยพบว่าข้อเสนอของ Feinberg มีความสอดคล้องกับแนวคิดความยุติธรรมกรุณา

²⁶ การขอร้องในเชิง “ศีลธรรม” เป็นสิ่งที่ผู้ขอร้องสามารถกระทำได้ แต่ไม่ถือว่าเป็นสิทธิทางกฎหมาย ผู้ให้ความช่วยเหลืออาจจะช่วยด้วยความเต็มใจอย่างแท้จริง แต่ไม่ว่าผู้เดือดร้อนจะมีความน่าสงสารหรือน่าเห็นใจเพียงใด ก็ไม่ใช่สิทธิในทางกฎหมายที่จะร้องขอต่อผู้ช่วยเหลือ ยกเว้นว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้ให้ความช่วยเหลืออยู่แล้ว เช่น ตำรวจมีหน้าที่จับคนร้ายเพื่อดำเนินคดีเมื่อมีผู้เสียหายมาแจ้งความ ความกรุณาจึงมีลักษณะของการ “ทำตามอำเภอใจ” ของผู้ให้ความกรุณา

ความยุติธรรมเปรียบเทียบและความยุติธรรมในตัวเอง: ความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมเปรียบเทียบกับความยุติธรรมในตัวเองมีความเป็นไปได้ อยู่สามลักษณะที่ควรพิจารณาดังนี้

1. ความยุติธรรมประเภทหนึ่งมีความสำคัญกว่าความยุติธรรมอีกประเภทหนึ่ง
2. ความยุติธรรมทั้งสองประเภทมีความสัมพันธ์ในทิศทางที่ส่งเสริมกัน หากเกิดความยุติธรรมประเภทหนึ่ง ก็จะเกิดความยุติธรรมอีกประเภทหนึ่งก็ตามไปโดยปริยาย
3. ความยุติธรรมทั้งสองประเภทแยกขาดจากกัน กล่าวคือไม่ว่าความยุติธรรมประเภทหนึ่งจะเกิดหรือไม่เกิดก็ไม่เกี่ยวข้องใดๆกับการเกิดหรือไม่เกิดของความยุติธรรมอีกประเภท

ซึ่ง Raleigh Hannah Levine และ Russel Pannier (2005) ได้เสนอคำตอบว่าความยุติธรรมในตัวเองเป็นหลักการที่สำคัญกว่าความยุติธรรมเปรียบเทียบ หากเกิดความยุติธรรมในตัวเอง ก็จะเกิดความยุติธรรมเปรียบเทียบตามมาโดยปริยาย เช่นหากทำผลงานได้คุณภาพที่ระดับ A และได้เกรด A จริงนั่นคือความยุติธรรมในตัวเอง ในขณะที่เดียวกันความยุติธรรมเปรียบเทียบจะเกิดขึ้นตามไปด้วยเพราะเมื่อแต่ละคนได้รับเกรดที่เหมาะสมกับตนเองเมื่อเกิดการเปรียบเทียบจะไม่พบความผิดปกติของการให้เกรด โดยคนที่ควรได้ B ก็ได้ B คนที่ควรได้ C ก็ได้ C เป็นต้น ในทางกลับกันความยุติธรรมเปรียบเทียบไม่จำเป็นต้องทำให้เกิดความยุติธรรมในตัวเอง เช่นการที่ทุกคนได้รับเกรด C เท่ากันโดยไม่เลือกปฏิบัติถือว่าเป็นความยุติธรรมเปรียบเทียบ แต่เป็นความไม่ยุติธรรมในตัวเองเพราะอาจมีบางคนคู่ควรได้เกรดมากกว่า C และมีบางคนคู่ควรได้เกรดน้อยกว่า C เป็นต้น จึงสามารถสรุปได้ว่าความยุติธรรมในตัวเองมีความสำคัญกว่าความยุติธรรมเปรียบเทียบ

ถึงแม้ว่าความยุติธรรมในตัวเองจะมีความสำคัญกว่าความยุติธรรมเปรียบเทียบ Raleigh Hannah Levine และ Russel Pannier เสนอว่าความยุติธรรมเปรียบเทียบยังมีความจำเป็นด้วยเหตุผลในทางปฏิบัติ เพราะมนุษย์ไม่สามารถวิเคราะห์ได้อย่างแม่นยำเสมอไปว่าใครคู่ควรกับอะไร การมีข้อเปรียบเทียบระหว่างกันเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการตัดสินใจว่าใครคู่ควรกับสิ่งใด นอกจากนั้นแล้วความยุติธรรมเปรียบเทียบยังเป็นเครื่องมือในการป้องกันไม่ให้เกิดการให้รางวัลหรือการลงโทษที่มาจากอคติจนเกินไปด้วยข้ออ้างว่านั่นคือรางวัลหรือบทลงโทษที่คู่ควรแล้ว เช่นการตัดสินใจประหารชีวิตบุคคลหนึ่งเพียงเพราะผู้มีอำนาจไม่ชอบบุคคลผู้นั้นโดยผู้มีอำนาจแก้ตัวด้วยการบอกว่าบุคคลผู้นั้นคู่ควรกับการประหารชีวิตแล้ว กรณีเช่นนี้หากไม่มีความยุติธรรมเปรียบเทียบ สังคม

ก็อาจจะเชื่อผู้มีอำนาจว่าบุคคลผู้นั้นคู่ควรกับการประหารชีวิตจริง แต่เมื่อมีการเปรียบเทียบเกิดขึ้น สังคมอาจจะตั้งคำถามว่าเหตุใดคนที่มีความผิดมากกว่าบุคคลที่ถูกประหารชีวิตจึงได้รับโทษน้อยกว่า หรือไม่ได้รับโทษเลย สรุปได้ว่าความยุติธรรมเปรียบเทียบถึงแม้จะมีความสำคัญน้อยกว่าความยุติธรรมในตัวเองแต่ก็ยังมีประโยชน์ในทางปฏิบัติเสมอ

ตอบโจทย์ความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาครั้งที่สอง

ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดเรื่องความยุติธรรมกรุณาของ Jeanine Diller สามารถตอบโจทย์เรื่องความไม่ยุติธรรมในตัวเองได้ แต่มีสิ่งสำคัญที่ต้องระมัดระวังโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความยุติธรรมกรุณาต้องไม่ถูกใช้กับการให้รางวัลในการแข่งขัน เช่นจะต้องไม่ตัดสินให้นางงามที่มีคุณสมบัติต่ำกว่าชนะนางงามที่คุณสมบัติสูงกว่า เพราะการให้ความกรุณาแก่คู่แข่งคนหนึ่งแต่ไม่ให้ความกรุณาต่อคู่แข่งอีกคนหนึ่งจะทำให้การแข่งขันหมดความหมาย จึงไม่มีความจำเป็นจะต้องแข่งขันกันอีกต่อไป รวมถึงผู้ชมเองก็จะหมดความเชื่อถือ

2. ความยุติธรรมกรุณาไม่เหมาะใช้ในกรณีการรักษาภาวะเปียบของสังคม ผู้ที่ทำผิดกฎหมายสมควรได้รับความผิดทั้งคู่หรือได้รับการลดโทษทั้งคู่เพราะการทำแบบนี้จะไม่ถูกสังคมครหาว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

3. ต้องยอมรับว่าความยุติธรรมกรุณาจะก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบได้ แต่สามารถยอมให้ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบเกิดขึ้นได้หากสร้างผลดีต่อสังคมมากกว่าผลเสีย ในกรณีที่เป็นประเด็นส่วนตัวต้องมีเงื่อนไขว่าผู้ที่ไม่ได้รับความกรุณาต้องไม่ถูกเอาเปรียบหรือถูกรังแก ดังนั้นแก่นที่สำคัญที่สุดของความยุติธรรมกรุณาคือการที่ความยุติธรรมในตัวเองไม่ได้ถูกทำลายไป

ตอบโจทย์ของบทที่สาม: สถานะเชิงปทัสถานของการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ผ่านแนวคิดความยุติธรรมกรุณา

โจทย์ที่ค้างจากบทที่สามคือโจทย์ที่ว่าทำไมการใส่ใจช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มากกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” นั้นมีสถานะเชิงปทัสถานอย่างไร จากการศึกษาพบว่าแนวคิดความยุติธรรมกรุณาสามารถตอบโจทย์นี้ได้ กล่าวคือการใส่ใจช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มากกว่าผู้ประสบภัยอีกประเภทนั้น มีสถานะเชิงปทัสถานในด้านบวก ถือเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง โดยความถูกต้องที่ว่านี้ตอบโจทย์ความยุติธรรมทั้งสองประเภทคือ 1. ความยุติธรรมในฐานะความคู่ควร และ 2. ความยุติธรรมในฐานะสิทธิทางกฎหมาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” ถือเป็นความช่วยเหลือตามความคู่ควรในกรณีที่ผู้รับสารมีข้อมูลว่าผู้ประสบภัยเป็นผู้มีประโยชน์ต่อสังคม ในขณะที่เดียวกันผู้ประสบภัยประเภทนี้ก็มีสิทธิ์ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐอยู่แล้ว การช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” จึงมีสถานะเชิงปทัสสถานสูงกว่าการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เพราะมีแง่มุมของความคู่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ส่วนการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” มีเพียงแง่มุมของสิทธิ์ทางกฎหมายเท่านั้น ไม่มีความคู่ควรเข้ามาเกี่ยวข้อง

2. การช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” สามารถทำให้ช่องว่างระหว่างหลักการกับอารมณ์ความรู้สึกลดลงหรือมาบรรจบกันได้ ตามที่ Mario Rizzo (2008) ได้อธิบายไว้ว่าการยึดหลักความยุติธรรมจะทำให้มีวิธีคิดแบบห่างเหินจากเหตุการณ์จึงทำให้ตัดสินใจด้วยหลักการ เนื่องจากไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง ส่วนความกรุณาจะมีวิธีคิดแบบใกล้ชิดกับเหตุการณ์ทำให้ตัดสินใจด้วยอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งผู้วิจัยได้แย้งคำอธิบายนี้ของ Rizzo ด้วยแนวคิดความยุติธรรมกรุณาซึ่งอธิบายว่าการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งสองประเภทเป็นสิทธิ์ที่ผู้ประสบภัยทั้งสองประเภทจะได้รับอยู่แล้ว ไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง แต่ความพิเศษอยู่ตรงที่ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” ได้รับมากกว่าคือความกรุณานั้นเอง

การที่ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” ได้รับความกรุณามากกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ย่อมต้องถูกมองว่าเป็นความไม่ยุติธรรม สำหรับประเด็นนี้แนวคิดความยุติธรรมกรุณาสามารถตอบโต้ได้ด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความยุติธรรมเปรียบเทียบและความยุติธรรมในตัวเอง การให้ความกรุณา กับ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” มากกว่านั้นไม่ใช่สิ่งที่ผิด หาก “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ได้รับการช่วยเหลือตามสิทธิ์ทางกฎหมายแล้ว นี่คือการยุติธรรมในตัวเอง ส่วนความกรุณาที่ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” ได้รับถือว่าเป็นสิทธิ์ของผู้ให้ความช่วยเหลือ ความยุติธรรมกรุณามีเงื่อนไขสำคัญคือ หาก “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ได้รับความยุติธรรมในตัวเองไปแล้ว การที่ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” จะได้รับความกรุณาที่มากกว่า ซึ่งถือว่าเป็นความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ ก็ไม่ใช่สิ่งที่ผิดอะไร หากความกรุณานั้นสร้างผลดีต่อสังคมมากกว่าผลเสีย

การทดลองทางความคิดว่าด้วยความยุติธรรมและความกรุณา

ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของแนวคิดความยุติธรรมกรุณา ซึ่งได้คำตอบว่าความยุติธรรมกรุณาเป็นแนวคิดที่มีข้อดีมากกว่าข้อเสีย และสามารถอธิบายการช่วยเหลือผู้ประสบภัยถ้าหลงได้อย่างดี และแนวคิดนี้จะถูกนำไปตอบโจทย์หลักของงานวิจัยนี้ แต่ก่อนอื่นเห็นสมควรจะนำ

แนวคิดความยุติธรรมกลับมาตอบคำถามกับปริศนาทางวิชาการที่น่าสนใจจากงานเขียนเรื่อง *The Case of Speluncean* ของ Lon L. Fuller (1949) ซึ่งเสนอข้อถกเถียงที่น่าสนใจเกี่ยวกับความยุติธรรมและความกรุณา เขาสร้างสถานการณ์สมมติว่ามีนักสำรวจถ้ำ 5 คนติดถ้ำ มีการจัดทีมงานช่วยเหลือพวกเขาให้ออกมาจากถ้ำ ใช้งบประมาณไปจำนวนมาก และมีผู้ช่วยเหลือเสียชีวิตขณะทำภารกิจ ขณะที่กำลังรอความช่วยเหลือนั้นคนติดถ้ำรอดชีวิตได้ด้วยการกินเนื้อเพื่อนร่วมชะตาที่ติดถ้ำด้วยกัน 1 คน เมื่อออกจากถ้ำได้แล้วต้องไปขึ้นศาลด้วยข้อหาฆาตกรรม สำหรับการตัดสินใจว่าจะกินเนื้อของใครนั้น ได้ใช้การโยนลูกเต๋า ความน่าสนใจอยู่ตรงที่ผู้พิพากษาทั้ง 5 คนได้ตัดสินคดีนี้ต่างกันออกไป 5 แบบดังนี้

1. จำเลยมีความผิดข้อหาฆ่าคนตาย (กินเนื้อเพื่อน) หากอิงตามตัวกฎหมายแล้วมีความผิด เพราะกฎหมายไม่ได้ระบุข้อยกเว้นเอาไว้ว่าสามารถฆ่าคนเพื่อนนำมาเป็นอาหารได้ แต่สมควรได้รับการอภัยโทษ เพราะจำเลยอยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้าย น่าเห็นใจ (tragic situation) เพราะว่าเป็นสภาวะที่ติดอยู่ในถ้ำเป็นเวลานาน ไม่สามารถหาอาหาร และไม่สามารถติดต่อบุคคลนอกถ้ำได้

2. จำเลยไม่มีความผิด เนื่องจากจำเลยอยู่ในสภาวะที่อยู่ภายใต้กฎธรรมชาติ (law of nature) จึงไม่สมควรใช้กฎหมายที่เป็นกฎสังคมมาตัดสิน และหากจะต้องใช้กฎหมายกับจำเลยทั้ง 4 จริงๆ เราก็ไม่ควรตีความกฎหมายโดยไม่คำนึงถึงเจตนาของกฎหมาย อย่างเช่นการฆ่าคนเพื่อป้องกันตนเองนั้นไม่ถือเป็นความผิด แสดงว่ากฎหมายมีไว้เพื่อปกป้องให้คนมีชีวิตรอด ดังนั้นการกินเนื้อคนอื่นเพื่อให้ตนมีชีวิตรอดก็อาจจะมีความคล้ายคลึงกัน

3. ไม่ขอตัดสินว่าถูกหรือผิด ผู้พิพากษาคนที่สามรู้สึกขัดแย้งในตัวเองระหว่างความเห็นอกเห็นใจจำเลยกับความรู้สึกรังเกียจในพฤติกรรมที่โหดร้ายของจำเลย จริงๆ แล้วตุลาการผู้นี้เห็นว่าจำเลยผิด เช่นเขาให้เหตุผลว่า การรอดอยากไม่ใช่เหตุผลที่จะทำให้ปัจเจกขโมยหรือฆ่าคนอื่นได้ แต่สุดท้ายแล้วเขาก็เห็นใจจำเลย จึงไม่ขอตัดสิน

4. จำเลยมีความผิด ไม่เห็นด้วยกับการขออภัยโทษให้กับจำเลย และมองว่าความรู้สึกเห็นอกเห็นใจไม่ควรนำมาใช้ในการตัดสินคดี ศาลมีหน้าที่พิจารณาคดีไปตามหลักกฎหมาย ส่วนหน้าที่ในการอภัยโทษเป็นของฝ่ายบริหาร ไม่ควรทำงานก้ำก๋ายกัน

5. จำเลยไม่มีความผิด โดยให้เหตุผลว่าในการตัดสินคดีนั้น ควรให้ความสำคัญกับความเห็น
 สาธารณะและใช้สามัญสำนึกปกติ โดยความเห็นสาธารณะมองว่าจำเลยไม่มีความผิด (Lon L. Fuller,
 1949)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าการตัดสินที่แตกต่างกันของผู้พิพากษาแต่ละคน สะท้อนถึงมุมมองเรื่อง
 ความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความกรุณาที่แตกต่างกัน ผู้พิพากษาคนแรกซึ่งมองว่าจำเลยมี
 ความผิดจริงแต่สมควรได้รับอภัยโทษเพราะน่าเห็นใจนั้น มองว่าความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นคน
 ละแนวความคิดกันแต่สามารถใช้ร่วมกันได้ในบางกรณี ส่วนผู้พิพากษาคนที่สามซึ่งขอลอนตัวจากการตัดสิน
 เนื่องจากรู้สึกขัดแย้งอยู่ในใจว่าจะอิงกับความยุติธรรมหรือความกรุณาทำให้ลำบากใจจนตัดสินใจ
 ไม่ได้นั้นสะท้อนว่า ความยุติธรรมกับความกรุณาเป็นหลักการที่ขัดแย้งกันโดยตรง ต้องเลือกอย่างใด
 อย่างหนึ่ง (เมื่อไม่สามารถเลือกได้จึงขอลอนตัว) ส่วนผู้พิพากษาคนที่สี่ซึ่งมองว่าจำเลยมีความผิด
 และไม่ทำเรื่องขออภัยโทษให้เนื่องจากไม่ใช่หน้าที่ของศาลนั้นสะท้อนว่าผู้ที่ให้ความยุติธรรมกับผู้ให้
 ความกรุณาควรเป็นคนละคนกันอย่างน้อยก็ในกรณีของศาล ส่วนผู้พิพากษาคนที่ห้า ซึ่งตัดสินตาม
 ความเห็นสาธารณะ และความเห็นสาธารณะให้ยึดความกรุณามากกว่าความยุติธรรมนั้น สะท้อนว่า
 ความกรุณามีความสำคัญกว่าความยุติธรรมในบางกรณี

หากยึดในแนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” (merciful justice) ก็น่าจะมีคำตัดสินไปใน
 ทิศทางที่ใกล้เคียงกับผู้พิพากษาคนแรก ซึ่งมองว่าจำเลยมีความผิดจริงแต่สมควรได้รับอภัยโทษ โดยมี
 เหตุผลประกอบเพิ่มเติมว่าหากความยุติธรรมคือการที่แต่ละคนได้รับในสิ่งที่คู่ควรจะได้รับ จำเลยก็
 คู่ควรจะได้รับการลงโทษแล้วเนื่องจากได้ก่อการฆาตกรรม แต่ในการตัดสินนั้นสามารถใช้ความกรุณา
 สามารถเข้ามาเสริมได้ว่า ความยุติธรรมคือการที่แต่ละคนได้รับในสิ่งที่คู่ควรจะได้รับหรือได้รับในสิ่งที่
 ตีกว่านั้น โดยสิ่งที่ตีกว่าในที่นี้หมายถึงการลดโทษหรือการไม่ได้รับโทษเลย แน่นอนว่าศาลที่ตัดสิน
 แบบนี้จะโดนวิจารณ์ว่าเป็นศาลที่ไม่ยึดถือกับหลักความถูกต้อง “ความยุติธรรมกรุณา” จะตอบคำ
 วิจารณ์นี้ว่าการตัดสินว่าผู้กระทำผิดสมควรได้รับการลดโทษหรือไม่ได้รับโทษเลยนั้น ก่อให้เกิดความ
 ไม่ยุติธรรมเชิงเปรียบเทียบ (noncomparative injustice) เพราะผู้กระทำผิดกรณีอื่นที่คล้ายกันต้อง
 ได้รับโทษตามกฎหมาย แต่ขอให้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนว่าความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบนี้สร้างผลดีหรือ
 ผลเสียต่อสังคมในภาพรวมมากกว่ากัน การลดโทษหรือการอภัยโทษให้กับจำเลยในกรณีนี้สามารถ
 สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ที่มีความยากลำบากอย่างแท้จริง
 เพราะคงไม่มีใครอยากเข้าไปติดถ้ำมืดๆโดยไม่มีอาหารการกินเลย นอกจากนั้นแล้วการติดถ้ำไม่ใช่สิ่งที่
 จะเกิดขึ้นบ่อยๆทุกวัน ถือเป็นเหตุการณ์ไม่ปกติ ประกอบกับความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ก็
 สนับสนุนการลดโทษให้กับจำเลยหรือมองว่าจำเลยไม่มีความผิดเลย การอภัยโทษให้กับจำเลยจึงเป็น

การสนับสนุนให้สังคมรับรู้ว่าคุณธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญ トラบิตที่ความกรุณาที่มอบให้กับกรณีคนติด ถ้านั้นไม่ได้ไปทำลายความยุติธรรมในตัวเองของผู้กระทำผิดในคดีอื่นๆที่ไม่สมควรได้รับความกรุณา ดังนั้นการลดโทษหรือตัดสินว่าจำเลยไม่มีความผิดใดๆ ถือเป็นสิ่งที่กระทำได้ตามกรอบ “ความยุติธรรมกรุณา”

ความยุติธรรมกรุณา: ส่วนผสมที่ลงตัวระหว่าง “ความคู่ควร” กับ “สิทธิ์”

มีคำกล่าวที่ว่า “ความคู่ควรเป็นเกณฑ์ที่จำเป็นของความยุติธรรม ไม่มีการจัดสรรปันส่วนที่เป็นธรรมใดๆจะสามารถละลายความคู่ควรของผู้รับการจัดสรร (recipient) ออกไปได้ (Campbell, 1974, p.2) ข้อถกเถียงทางทฤษฎีเกี่ยวกับ “ความยุติธรรมจัดสรรปันส่วน” (distributive justice) มักจะอ้างอิงแนวคิดของ Aristotle อยู่เสมอ (M.W. Jackson, 1977, p.1) ซึ่งเกณฑ์ในการพิจารณาของ Aristotle คือเรื่องของความคู่ควร เขายกตัวอย่างว่าลู่วิ่งที่ดีที่สุดก็คู่ควรจะเป็นของนักเป่าขลุ่ยที่เก่งที่สุด อย่างไรก็ตามสังคมปัจจุบันที่เราอาศัยอยู่เต็มไปด้วยสิ่งของ/ทรัพยากรที่หลากหลายในการจัดสรรให้สมาชิกในสังคม ความซับซ้อนก็จำเป็นต้องยิ่งมากขึ้นกว่ายุคที่ Aristotle มีชีวิตอยู่ แต่ “ความยุติธรรมจัดสรรปันส่วน” ก็ยังคงเป็นประเด็นถกเถียงที่สำคัญสำหรับแวดวงทฤษฎี/ปรัชญาการเมือง การจัดสรรที่กล่าวถึงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือความช่วยเหลือที่จัดให้แก่ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับผลกระทบ” และ “ผู้ประสบภัยนิรนาม”

แนวคิดเรื่องความยุติธรรมของ Aristotle ปรากฏชัดเจนใน Book V จากงาน Nicomachean Ethics (Aristotle, 2009) เขาชี้ว่าความยุติธรรมคือการที่แต่ละคนได้รับในสิ่งที่เขาควรจะได้รับ ดังนั้นแต่ละคนอาจจะได้รับสิ่งต่างๆไม่เท่ากัน คนที่มีคุณสมบัติเหมือนกันในเรื่อง X ก็ควรจะได้รับผลตอบแทนในเรื่อง X เท่ากัน ในทางกลับกันคนที่มีคุณสมบัติในเรื่อง X ไม่เท่ากัน ก็ไม่ควรจะได้รับผลตอบแทนในเรื่อง X เท่ากัน ความยุติธรรมจึงหมายถึงความพอดีระหว่างสถานะสุดโต่งสองด้านคือการได้รับมากเกินไปหรือการได้รับน้อยเกินไปสำหรับบุคคลหนึ่งๆ²⁷ นอกจากนี้ Aristotle ยังชี้ว่าไม่มีใครเต็มใจที่จะได้รับความไม่ยุติธรรม แต่เมื่อความไม่ยุติธรรมเกิดขึ้นแล้ว ผู้จัดสรรจะมีความผิดมากกว่าผู้ที่ได้รับการจัดสรร

²⁷ ดีความจากข้อความ “what sort of mean justice is, and between what extremes the just act is intermediate” (Aristotle, 2009, 1129a) สำหรับ Aristotle คุณธรรมทุกประเภทคือความพอดี ความยุติธรรมคือคุณธรรมประเภทหนึ่ง ดังนั้นความ “คู่ควร” ก็คือการที่แต่ละคนได้รับอย่าง “พอดี”

แนวคิดเกี่ยวกับความยุติธรรมอีกฝั่งหนึ่งคือแนวคิดที่มองว่าความยุติธรรมเป็นเรื่องของสิทธิทางกฎหมาย นักวิชาการที่โด่งดังที่สุดคนหนึ่งของแนวคิดกลุ่มนี้คือ Robert Nozick ที่ได้เสนอไว้ในงานเขียนที่ชื่อ *Anarchy, State, and Utopia* (1974) เขาพยายามชี้ว่าความยุติธรรมไม่ได้มีแบบแผนที่ตายตัว ความยุติธรรมขึ้นอยู่กับความเป็นมา (historical) ของแต่ละกรณี ทฤษฎีความยุติธรรมที่ไม่ถูกต้องสำหรับ Nozick ก็คือทฤษฎีที่ยึดหลักการเชิงโครงสร้างที่ตายตัว (structural principle) เพราะเขาเห็นว่าในการระบุว่าจะไร้อุติธรรมหรือไม่ยุติธรรมนั้นให้พิจารณาว่าการจัดสรรทรัพยากรหรือบริการใดๆที่เกิดขึ้นนั้นมีความเป็นมาอย่างไรโดยยึดกับความสมัครใจและการเป็นไปตามกฎหมายของผู้ให้และผู้รับ

Nozick ได้ยกตัวอย่างเรื่องนักกีฬาชื่อดังคนหนึ่ง ซึ่งผู้ชมกีฬาหรือผู้ชื่นชอบนักกีฬาคคนนั้นจะต้องเสียเงินเพิ่มอีกจำนวนหนึ่งทุกๆครั้งที่ดูนักกีฬาคคนนั้นแข่งขัน หมายความว่านักกีฬาคดังกล่าวจะมีรายได้สูงกว่าเพื่อนร่วมทีมคนอื่นๆ Nozick ชี้ว่าการกระจายรายได้แบบนี้ ไม่ถือว่าเป็นความไม่ยุติธรรม²⁸ เพราะเป็นการจ่ายเงินเพิ่มด้วยความสมัครใจของผู้ชม (และแน่นอนว่าผู้รับย่อมเต็มใจรับ) สิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักไว้ก็คือ Nozick ไม่ได้บอกว่านักกีฬาคผู้นั้นคู่ควร (deserve) กับเงินที่เขาได้รับ แต่เป็นเพราะนักกีฬาคมีสิทธิ์ในเงินนั้นๆต่างหาก (entitled to it) (ดูประเด็นนี้ใน Adam Swift, 2001, p.39) ประเด็นของ Nozick จึงไม่ได้อยู่ที่ว่าใครคู่ควรกับอะไร แต่อยู่ที่ว่าใครมีสิทธิ์ทางกฎหมายในเรื่องอะไร

นอกจากเรื่องรายได้ของนักกีฬาแล้ว Nozick ยังเปรียบเทียบความยุติธรรมกับความรักไว้อย่างน่าสนใจ (Nozick, 1974, p.168)²⁹ กล่าวคือความรักเป็นเรื่องที่ต้องอิงกับความเป็นมา (historical) เหมือนกับความยุติธรรม เพราะเรารักคนๆหนึ่งในฐานะคนผู้นั้นซึ่งอาจจะมีคุณสมบัติประการหนึ่ง แต่เราอาจจะไม่ได้รักอีกคนซึ่งมีคุณสมบัติระดับเดียวกันหรือคุณสมบัติมากกว่าคนที่เรารัก เช่นเราอาจจะรักคนรักของเราเพราะเป็นคนสวย แต่เราอาจจะไม่ได้รักคนอื่นที่สวยกว่าคนรักของเรา ความรักจึงเป็นสิทธิ์ของปัจเจกแต่ละคนที่จะรักใครสักคนโดยที่อาจจะไม่เกี่ยวกับความคู่ควร

²⁸ พิจารณาจากข้อความ “They buy their tickets, each time dropping a separate twenty-five cents...with Chamberlain’s name on it...If the people were entitled to dispose of the resources to which they were entitled, didn’t this include their being entitled to give it to, or exchange it with, Wilt Chamberlain?” (Nozick, 1974, p.161)

²⁹ พิจารณาจากข้อความ “Love is an interesting instance of another relationship that is historical, in that (like justice) it depends upon what actually occurred...love is not transferrable to someone else with the same characteristics. (Nozick, 1974, p.168)

สำหรับ Nozick แล้วความยุติธรรมจึงทำงานแบบเดียวกับความรักกล่าวคือคนที่คู่ควรกับคนที่ได้รับ สิทธิอาจจะไม่ใช่คนเดียวกัน

จากที่กล่าวเกี่ยวกับแนวคิดของ Aristotle และ Nozick จะเห็นถึงความเข้ากันไม่ได้ของ ความยุติธรรมสองหลัก แต่แนวคิดความยุติธรรมกรูณาของ Jeanine Diller สามารถนำสองแนวคิด มาผสมกันได้อย่างลงตัวด้วยการอธิบายว่า การที่ใครสักคนจะได้รับผลประโยชน์ในสิ่งที่ดีเกินกว่าที่เขา คู่ควรจะได้รับอาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ (comparative injustice) ซึ่งจะขัดกับ ข้อเสนอของ Aristotle ที่เสนอว่าคนที่มีคุณสมบัติหรือการกระทำเหมือนกันก็สมควรจะได้รับ ผลตอบแทนที่เหมือนกัน แนวคิดความยุติธรรมกรูณาสามารถโต้แย้ง Aristotle ได้ว่าหากความไม่ ยุติธรรมเปรียบเทียบก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมมากกว่าผลเสีย และไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นบ่อยๆเราก็สามารถ ยอมรับมันได้ ในอีกแง่มุมหนึ่งแนวคิดความยุติธรรมกรูณาก็จะใช้ประเด็นเรื่องสิทธิของ Nozick ใน การยืนยันว่าหากผู้ให้และผู้รับ ให้และรับด้วยความสมัครใจและไม่ผิดกฎหมายการที่ผู้ให้จะให้สิ่งที่ดี เกินกว่าที่สมควรจะได้แก่ผู้รับ ก็ไม่ใช่เรื่องที่ผิดอะไรแต่มีข้อจำกัดว่าความยุติธรรมกรูณานั้นจะไม่ไป ไกลเท่ากับ Nozick ที่มองว่าความยุติธรรมไม่มีแบบแผนตายตัว เพราะมีหลักเกณฑ์ที่ต้องรักษาไว้ก็คือ ความยุติธรรมในตัวเอง (noncomparative justice) ซึ่งผู้ไม่ได้รับความกรุณาจะไม่เสียความยุติธรรม ตรงนี้ไป³⁰

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

³⁰ เนื่องจาก Nozick ให้ความสำคัญกับรัฐที่มีบทบาทหน้าที่น้อย (minimal state) จึงเสนอหลักของความยุติธรรม ไว้กว้างๆว่าเป็นเรื่องของสิทธิทางกฎหมายระหว่างผู้ให้กับผู้รับ ถือเป็นเปิดช่องให้ปัจเจกหรือเอกชนกำหนด ความยุติธรรมด้วยความสมัครใจ トラบใดที่ไม่ผิดไปจากกรอบกฎหมายก็ยอมรับได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าทำอะไร ตามอำเภอใจก็ได้ การฆ่าคนหรือการขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นจึงเป็นสิ่งที่ผิดเนื่องจากการละเมิดสิทธิของผู้อื่น นั่นเอง

บทที่หก ความยุ่งยากของภารกิจถ้าหลวงกับทฤษฎีความยุติธรรม

เนื้อหาบทนี้เป็นการศึกษาถึงความยุ่งยากของภารกิจถ้าหลวงในเชิงข้อเท็จจริง จากนั้นจะทำความเข้าใจด้วยทฤษฎีความยุติธรรมว่าอะไรคือสาเหตุที่ผู้ประสบภัยเพียง 13 คนคู่ควรหรือไม่คู่ควรในการได้รับความช่วยเหลือด้วยการระดมทีมกู้ภัยระดับโลก เนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ลำดับเหตุการณ์สำคัญ (timeline)
2. สาธารณภัยระดับท้องถิ่นที่ต้องใช้ความสามารถกู้ภัยระดับโลก
3. ความคู่ควรหรือไม่คู่ควรของทีมหมูป่าในการได้รับการช่วยเหลือ

ลำดับเหตุการณ์สำคัญ (timeline)

1.1. 23 มิถุนายน 2561 15:00 น. เจ้าหน้าที่อุทยานพรบรถจักรยานยนต์และจักรยานจอดอยู่บริเวณปากถ้ำ

1.2. 23 มิถุนายน 2561 22:00 น. ทีมกู้ภัยระดับท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการค้นหาได้ เรือไปถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

1.3. 24 มิถุนายน 2561 Vernon Unsworth ผู้เชี่ยวชาญด้านถ้ำเข้าร่วมภารกิจ หน่วยซีลได้รับการติดต่อจากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายให้ มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง

1.4. 25 มิถุนายน 2561 หน่วยซีล 16 นายเข้าร่วมภารกิจ ค่ายโทรศัพท์ 5 ค่ายคือ AIS, DTAC, TRUE, CAT และ TOT ให้ความช่วยเหลือ

1.5. วันที่ 26 มิถุนายน 2561 พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้เดินทางถึงถ้ำหลวง รัฐบาลไทยเชิญนักประดาน้ำชาวอังกฤษ 3 คน ที่เชี่ยวชาญการสำรวจและดำน้ำในถ้ำ ได้แก่ Rob Harper, Richard Stanton และ John Volanthen โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงคมนาคมร่วมกันประสานงาน

1.6. 28 มิถุนายน 2561 กองกำลังสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิก (USPACOM) เข้าร่วมภารกิจ

1.7. 29 มิถุนายน 2561 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าร่วมภารกิจ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เดินทางถึงถ้ำหลวงเพื่อฟังสรุปสถานการณ์ ให้กำลังใจ เจ้าหน้าที่และครอบครัวผู้ประสบภัย

1.8. 2 กรกฎาคม 2561 ผู้อำนวยการภารกิจแถลงข่าวพบผู้ประสบภัยทั้ง 13 คน

1.9. 3 -7 กรกฎาคม 2561 วางแผนนำผู้ประสบภัยออกจากถ้ำ

1.10. 10 กรกฎาคม ผู้ประสบภัยทุกคนได้รับความช่วยเหลือออกจากถ้ำ

สาธารณภัยระดับท้องถิ่นที่ต้องใช้ความสามารถกู้ภัยระดับโลก

โครงสร้างของการทำงาน

ปฏิบัติการกู้ภัยถ้ำหลวงเป็นภารกิจที่รัฐบาลได้มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปช่วยดูแลและประสานกับหน่วยงานในระดับกระทรวง กรม เหล่าทัพ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามแผนและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2550 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 จึงมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นศูนย์กลางปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ โดยได้กำหนดโครงสร้างการทำงานออกเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้คือ 1. ส่วนปฏิบัติการ 2. ส่วนอำนวยการ 3. ส่วนสนับสนุน ภายใต้การบริหารของผู้อำนวยการศูนย์คือนาย ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2561, หน้า 1-2)

ส่วนปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น 4 แผนกหลักคือ 1. 1แผนกปฏิบัติการทางอากาศ 1.2 แผนกค้นหาและกู้ภัย 1.3 แผนกการระบายน้ำ 1.4 แผนกการแพทย์และสาธารณสุข

ส่วนอำนวยการจะแบ่งออกเป็น 3 หน่วยหลัก คือ 2.1 หน่วยสถานการณ์ 2.2 หน่วยทรัพยากร 2.3 หน่วยเอกสาร

ส่วนสนับสนุนแบ่งออกเป็น 3 แผนกหลักคือ 3.1 แผนกสนับสนุน 3.2 แผนกบริการ 3.3 แผนกการเงิน

ลำดับเหตุการณ์จากระดับท้องถิ่นไปสู่ระดับโลก

จุดเริ่มต้นของปฏิบัติการค้นหาจากการที่เจ้าหน้าที่วอนอุทยานฯ พบเห็นความผิดปกติ บริเวณหน้าถ้ำในวันที่ 23 มิถุนายน เวลา 15.00 น. โดยพบรถจักรยานยนต์และจักรยานจอดอยู่ที่ปากถ้ำ จึงได้เข้าไปสำรวจว่ามีใครอยู่ในถ้ำหรือไม่แต่ไม่พบผู้ใด จากนั้นได้มีการประสานฝ่ายปกครองท้องถิ่นเพื่อค้นหา จนกระทั่งเวลาประมาณ 22.00 น. หน่วยกู้ภัยมูลนิธิสยามรวมใจ อำเภอแม่สายได้นำทีมกู้ภัยไปถึงถ้ำหลวง และได้เข้าไปแต่พบกับน้ำท่วมจึงไม่สามารถไปต่อได้ จึงประสานไปยังสมาคมศิริกรรมเชียงใหม่บรรเทาสาธารณภัย เนื่องจากมีชุดประดาน้ำอยู่ในช่วงเวลาดังกล่าวเรื่องได้ไปถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่แล้ว อาจกล่าวได้ว่าในวันที่ 23 มิถุนายน 2561 นั้นปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยยังเป็นเหตุการณ์สำคัญระดับจังหวัดอยู่ ยังไม่ใช่เหตุการณ์ระดับชาติหรือระดับโลกเนื่องจากยังเป็นเรื่องระดับจังหวัด แต่สามารถสรุปได้ในเบื้องต้นว่าเป็นเหตุการณ์ที่ใหญ่กว่าระดับท้องถิ่น

วันที่ 24 มิถุนายน 2561 เป็นวันที่ทีมค้นหาพบกับความยุ่งยากของปฏิบัติการครั้งนี้อย่างเป็นทางการ โดยทีมกู้ภัยรวม 22 คน ได้ติดตามค้นหาผู้ที่หายเข้าไปในถ้ำ จนถึงบริเวณโถง 3 แต่ไม่สามารถเข้าไปต่อได้จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญระดับสูง ซึ่ง Vernon Unsworth ผู้เชี่ยวชาญด้านถ้ำได้เดินทางมาถึงแล้ว นอกจากนั้นหน่วยสงครามพิเศษทางเรือหรือที่เรียกกันว่าหน่วยซีลยังได้รับการติดต่อจากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ให้มาช่วยเหลือ และในวันนี้เองที่ได้มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการค้นหาผู้สูญหายในวอนอุทยานถ้ำหลวง

วันที่ 25 มิถุนายน 2561 ปฏิบัติการค้นหาเริ่มยกระดับเป็นเหตุการณ์ระดับชาติเมื่อหน่วยซีล 16 นายได้เดินทางมาถึง และที่ควรกล่าวถึงคือค่ายโทรศัพท์ 5 ค่ายคือ AIS, DTAC, TRUE, CAT และ TOT ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยการขยายช่องสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถรับโทรศัพท์ได้เร็วและกว้างขึ้นในบริเวณปากถ้ำและพื้นที่โดยรอบ

วันที่ 26 มิถุนายน 2561 คือวันที่ปฏิบัติการค้นหาเริ่มมีสถานะเป็นปฏิบัติการระดับชาติอย่างเป็นทางการและกำลังจะเข้าสู่การเป็นปฏิบัติการระดับโลก กล่าวคือ พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้เดินทางไปยังถ้ำหลวง โดยรัฐบาลตัดสินใจรับข้อเสนอของ Vernon Unsworth ในการเชิญนักประดาน้ำชาวอังกฤษ 3 คน ที่เชี่ยวชาญการสำรวจและดำน้ำในถ้ำ ได้แก่ Rob Harper, Richard Stanton และ John Volanthen โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงคมนาคมร่วมกันประสานงานอำนวยความสะดวกให้กับทั้ง 3 คน เดินทางมาประเทศไทยโดยเร็วที่สุด

การกักกันท้องถิ่นระดับโลก

หากพิจารณาจากโครงสร้างของการบัญชาการภารกิจถ้าหลวงจะพบว่าระดับของภารกิจคือ “สาธารณสุขในระดับกลาง” โดยอิงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ที่แบ่งระดับความรุนแรงของของสาธารณสุขออกเป็น 4 ระดับ พิจารณาจากขนาดของพื้นที่ จำนวน ประชากร ความยุ่งยากของปัญหา มีรายละเอียดดังนี้

1. สาธารณสุขขนาดเล็ก ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอสามารถควบคุมสถานการณ์ได้
2. สาธารณสุขขนาดกลาง ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ผู้อำนวยการจังหวัดเข้าควบคุมสถานการณ์
3. สาธารณสุขขนาดใหญ่ ผู้อำนวยการจังหวัดไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ผู้อำนวยการกลางและหรือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติเข้าควบคุมสถานการณ์
4. สาธารณสุขขนาดร้ายแรงยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุมสถานการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากเกณฑ์ดังกล่าวพบว่าภารกิจถ้าหลวงเป็นสาธารณสุขระดับกลางกล่าวคือเป็นภารกิจระดับจังหวัดเมื่อพิจารณาจากโครงสร้างของศูนย์บัญชาการค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้าหลวง-ขุนน้ำนางนอน ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่หากพิจารณาจากระดับความรุนแรงของสาธารณสุขเป็นที่น่าสังเกตว่าการกักกันถ้าหลวงนั้นมีความซับซ้อนในหลายระดับด้วยกันระหว่างสาธารณสุขขนาดกลาง สาธารณสุขขนาดใหญ่ และสาธารณสุขร้ายแรงยิ่ง มีรายละเอียดที่ควรพิจารณาดังนี้

1. หากพิจารณาจากพื้นที่ซึ่งจำกัดอยู่ที่วนอุทยานถ้าหลวง-ขุนน้ำนางนอน ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย และจำนวนผู้ประสบภัยเพียง 13 คนที่ติดอยู่ในถ้ำ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติระบุไว้ชัดเจนว่าระดับของสาธารณสุขจะเล็กหรือใหญ่นั้นจำเป็นต้องพิจารณาจาก

จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้อพยพ และจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต อย่างไรก็ตามแผนไม่ได้ระบุไว้ว่าจำนวนผู้ประสบภัยเท่าใดคือสาธารณภัยขนาดเล็กหรือใหญ่ตั้งนั้นคงต้องพิจารณาด้วยหลักสามัญสำนึกว่าการกู้ภัยครั้งนี้เข้าข่ายเป็นสาธารณภัยขนาดเล็กเพราะมีผู้ประสบภัยเพียง 13 คนตามหลักการแล้วจึงควรเป็นหน้าที่ของท้องถิ่นในการรับผิดชอบ

2. หากพิจารณาจากโครงสร้างของศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายเป็นผู้บัญชาการสูงสุดก็จะพบว่าการกู้ภัยถ้ำหลวงไม่ใช่สาธารณภัยขนาดเล็ก แต่เป็นสาธารณภัยขนาดกลางเนื่องจากท้องถิ่นไม่สามารถควบคุมได้ จำเป็นต้องใช้ผู้ว่าราชการจังหวัดเข้าควบคุม

3. หากพิจารณาจากความซับซ้อนของภารกิจและทรัพยากรที่ถูกใช้ในภารกิจจะพบว่าการกู้ภัยถ้ำหลวงเข้าข่ายเป็นสาธารณภัยระดับใหญ่ เนื่องจากเป็นการกู้ภัยที่ต้องใช้ความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน กล่าวคือต้องมีความเชี่ยวชาญเรื่องการดำน้ำและการดำน้ำในถ้ำที่ยังขาดการสำรวจรายละเอียดของถ้ำ นอกจากจะเป็นการดำน้ำเพื่อค้นหาผู้สูญหายแล้ว ยังเป็นการดำน้ำเพื่อกู้ภัยผู้สูญหายออกมาด้วย ไม่ใช่เพียงหาให้เจอก็จบภารกิจ จึงมีความยุ่งยากมากกว่าการดำน้ำทั่วไป

4. หากพิจารณาข้อความในแผนป้องกันที่ระบุว่า “รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง” จะพบว่าการกู้ภัยถ้ำหลวงเข้าข่ายเป็นสาธารณภัยร้ายแรงยิ่งเนื่องจากมีการรับความช่วยเหลือจากทีมงานจากหลากหลายประเทศ จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าภารกิจถ้ำหลวงมีลักษณะพิเศษคือดูเหมือนจะเป็นเพียงภารกิจระดับท้องถิ่นเนื่องจากมีผู้ประสบภัยเพียง 13 คน โดยโครงสร้างของภารกิจเป็นภารกิจระดับจังหวัดและในทางปฏิบัตินั้นกลายเป็นภารกิจระดับโลก สอดคล้องกับความเห็นของ ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้อำนวยการการกู้ภัยถ้ำหลวงที่กล่าวว่า

“ถ้าถามว่าวันแรกทุกคนคิดอย่างไร ทุกคนก็จะคิดว่าไม่มีอะไรใหญ่โต...เป็นงานง่ายๆชิ้นหนึ่งที่เด็กหายไป ก็ไปกู้เด็กออกมาแค่นั้น...แต่พอถึงเวลาบ่าย 2 โมงของวันที่อาทิตย์ที่ 24 การสถาปนากองบัญชาการกู้ภัยได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจัง...มีการลงนามประกาศภัย ซึ่งเป็นการประกาศภัยระดับ 2 จริงๆแล้วลำดับการประกาศภัยจะต้องประกาศจากระดับอำเภอ ก่อน เพราะมันเป็นภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆระดับอำเภอ...ถ้าผมตัดสินใจประกาศภัยแค่ระดับอำเภอ...มันก็จะระดมสรรพกำลังได้แค่ระดับอำเภอ แต่พอผู้ว่าประกาศภัย มันจะสามารถระดมสรรพกำลังได้ทั้งจังหวัด ก็มีคำถามต่อว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายใช้

อำนาจใดในการระดมสรรพกำลังจากนอกพื้นที่จังหวัดเชียงราย...ผมได้เรียกคนที่เกี่ยวข้องมาศึกษากฎหมายแล้ว ซึ่งกฎหมายไม่ได้ห้ามไว้...ผมอ่านสถานการณ์แล้วว่าเอาไม่ไหว ผมก็รายงานส่วนกลาง” (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2561, หน้า 168-170)

สาธารณภัยที่มีผู้ประสบภัย 13 คน

นิยามสาธารณภัยหมายถึง

“อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและ การก่อวินาศกรรมด้วย” (แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558, หน้า 114)

ซึ่งการตีความของทีมหมูป่านั้นเข้าข่ายเป็น “อุทกภัย” เพราะการที่ถ้ำมีน้ำท่วมคือสาเหตุที่ออกจากถ้ำไม่ได้ แต่ความน่าสนใจคือการที่รัฐพิจารณาว่าบุคคล 13 คนที่ติดอยู่ในถ้ำและในถ้ำนั้นมีน้ำท่วมถือว่าเป็น “ผลกระทบต่อสาธารณชน” และเป็นเหตุการณ์ที่ “ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ” หมายความว่าจำนวนไม่ใช่สาเหตุที่จะพิจารณาว่าเหตุการณ์ใดเป็นหรือไม่เป็นสาธารณภัย เพราะถึงแม้ว่าภัยจะเกิดขึ้นกับคนเพียง 13 คน ก็ให้ถือว่าเป็นสาธารณภัยที่เกิดกับประชาชนแล้ว และสาธารณภัยต่อคน 13 คนนี้ได้กลายสภาพไปเป็นสาธารณภัยที่รัฐไทยและคนทั่วโลกให้ความสนใจ

ความพิเศษอีกประการของภารกิจถ้ำหลวงก็คือเป็นสาธารณภัยที่มีจำนวนผู้ประสบภัยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสาธารณภัยครั้งสำคัญของประเทศไทยแต่กลับได้รับความสนใจไม่น้อยกว่าหรืออาจจะมากกว่าสาธารณภัยครั้งสำคัญของประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2559, หน้า 19-22) ได้กล่าวถึงสาธารณภัยครั้งสำคัญในประเทศไทย 4 เหตุการณ์ด้วยกันคือ

1. เหตุการณ์คลื่นสึนามิที่ซัดถล่มชายฝั่งอันดามันของประเทศไทย 2547 มี 6 จังหวัดได้รับผลกระทบ มีผู้เสียชีวิต 5,395 คน บาดเจ็บ 8457 คน สูญหาย 2187 คน และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตลอดชายฝั่งทะเลอันดามันได้รับผลกระทบประมาณ 30,000 ล้านบาท

2. เหตุการณ์มหาอุทกภัยลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา 2554 ซึ่งส่งผลกระทบต่อ 65 จังหวัดและกรุงเทพมหานคร มี 13 ล้านครัวเรือนได้รับผลกระทบ มีผู้เสียชีวิต 813 คน ความสูญเสีย 1.44 ล้านล้านบาท

3. เหตุการณ์แผ่นดินไหวขนาดความรุนแรง 6.3 ที่จังหวัดเชียงราย 2557 ซึ่งเป็นแผ่นดินไหวที่รุนแรงที่สุดของประเทศไทย

4. เหตุการณ์ภัยแล้งทั่วประเทศ 2559 เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตร พื้นที่ปลูกข้าวนาลดลงกว่า 2.4 ล้านไร่เมื่อเทียบกับปี 2558

เมื่อนำ 4 เหตุการณ์สาธารณภัยครั้งสำคัญของประเทศไทยมาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ถ้าหลวงแล้ว อาจเกิดข้อสงสัยมากขึ้นว่าอะไรคือสาเหตุที่เหตุการณ์ถ้าหลวงถึงได้ยิ่งใหญ่เทียบเท่าหรืออาจมากกว่า 4 เหตุการณ์ดังกล่าว การพิจารณาข้อเท็จจริงจะช่วยให้ตอบคำถามนี้ได้

ความยากของภารกิจในเชิงข้อเท็จจริง

การช่วยคนติดถ้าเพียง 13 คน ซึ่งควรจะเป็นภารกิจท้องถิ่นทำไมถึงกลายเป็นภารกิจระดับโลกไปได้ การตอบคำถามข้อนี้ได้จำเป็นต้องพิจารณาถึงระดับความยากของภารกิจนี้ซึ่งพบว่าเป็นภารกิจที่มีความยุ่งยากในระดับสูงอย่างที่ พล.ต. บุญรอด ศรีสมบัติ (บุญรอด ศรีสมบัติ, 2562b, pp. 4-11) ผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ได้บรรยายไว้ว่าเป็นภารกิจที่เป็นไปไม่ได้ (mission impossible) บุญรอดอาจเลือกใช้คำว่า “เป็นไปไม่ได้” ด้วยเหตุผลอะไรก็ตามแต่ ผู้วิจัยขอเลือกใช้คำว่า “มียุ่งยากในระดับสูง” แทน เนื่องจากในเชิงข้อเท็จจริงแล้วเป็นภารกิจที่มีความเป็นไปได้ถึงแม้ความเป็นไปได้จะต่ำก็ตาม ความยุ่งยากที่ว่าสามารถสรุปออกมาจากงานเขียนของบุญรอดได้ว่าภารกิจถ้าหลวงมีความยากลำบากสูงด้วยเหตุผล 8 ประการดังต่อไปนี้

1. เป็นการช่วยเหลือคนติดถ้าที่กินเวลาถึง 17 วัน คนติดถ้ามีจำนวน 13 คน ซึ่ง 12 คนเป็นเพียงเด็กอายุไม่เกิน 16 ปีเท่านั้น จึงแตกต่างจากการช่วยเหลือคนงานติดเหมืองประเทศชิลี ซึ่งล้วนเป็นผู้ใหญ่ บุญรอดกำลังจะสื่อว่าการกู้ภัยถ้าหลวงมีความยุ่งยากมากกว่าการกู้ภัยคนงานติดเหมืองประเทศชิลีเนื่องจากผู้ประสบภัยที่เป็นผู้ใหญ่ย่อมมีความพร้อมทางร่างกายและจิตใจมากกว่าผู้ประสบภัยที่เป็นเด็ก

2. ถ้าหลวงเป็นถ้ำที่มีชอกหลืบสลัซซบซ้อน ถ้ามีความมืดและประสกับสภาวะน้ำท่วมถ้ำในช่วงเวลาดังกล่าว และเป็นถ้ำที่ยังไม่เคยมีการสำรวจในขณะที่มีน้ำท่วมเต็มถ้ำมาก่อน จึงไม่มีข้อมูลว่าการเดินทางในถ้ำขณะน้ำท่วมจะประสอุปสรรคอย่างไรบ้าง ความยุ่งยากจึงเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว มีสองภารกิจซ้อนกันคือเป็นภารกิจสำรวจถ้ำกับภารกิจดำน้ำ และน้ำที่ท่วมนั้นมีความเย้นที่ระดับ 18 องศาเซลเซียส จากข้อมูลของหน่วยซีลพบว่าบางพื้นที่ไม่ใข่น้ำใต้ดินธรรมดาแต่เป็นแม่น้ำใต้ดินซึ่งไหลเชี่ยวกราก

3. น้ำในถ้ำนอกจากจะเป็นน้ำใต้ดินและแม่น้ำใต้ดินแล้ว ถ้าหลวงยังประสกับปัญหาการรับน้ำจากแหล่งนอกถ้ำเนื่องจากมีฝนตกตลอดเวลา ส่งผลให้ระดับน้ำในถ้ำไม่ลดลงง่ายๆ เป็นฤดูฝนที่มา ก่อนช่วงปกตินับว่าเป็นความโชคร้ายและยุ่งยากที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ ต้องต่อสู้ทั้งกับน้ำในถ้ำและน้ำจากนอกถ้ำ

4. หน่วยซีล ซึ่งเป็นหน่วยหลักในการปฏิบัติการกู้ภัยในถ้ำนั้นถึงแม้จะเป็นบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนอย่างเข้มข้นจนกล่าวได้ว่าพวกเขาเป็นนักดำน้ำระดับแนวหน้าของประเทศ แต่การฝึกฝนและการปฏิบัติการของหน่วยซีลนั้นอยู่แต่ในท้องทะเลเปิด ไม่ใช่ภารกิจดำน้ำในถ้ำที่น้ำท่วม นอกจากนั้นนักดำน้ำจากอังกฤษยังให้ข้อมูลว่าอุปกรณ์ดำน้ำของไทยเป็นอุปกรณ์คุณภาพต่ำ ไม่ทันสมัย จึงกล่าวได้ว่าเป็นภารกิจที่ยากลำบากเพราะบุคลากรที่เก่งที่สุดของประเทศไม่ได้รับการฝึกฝนมาให้ปฏิบัติการในลักษณะนี้ และอุปกรณ์ดำน้ำยังขาดความเหมาะสม

5. เป็นการดำน้ำที่ต้องใช้ขวดอากาศมากที่สุดของการดำน้ำไทย คือไม่น้อยกว่า 600 ถัง และยังคงทยอยแบกแต่ละถังเข้าไปวางตามจุดต่างๆในถ้ำ จึงกล่าวได้ว่านอกจากจะต้องจัดหาทรัพยากรเป็นจำนวนมากแล้ว ยังต้องใช้ความพยายามและความสามารถในการลำเลียงขวดอากาศราว 600 ถังเข้าไปในจุดต่างๆภายในถ้ำอีก

6. ระดับออกซิเจนในบริเวณที่พบสมาชิกทีมหมูป่าทั้ง 13 คนคือบริเวณเนินนมสาวนั้นมีปริมาณออกซิเจนลดลงเหลือเพียง 15% และลดลงเรื่อยๆ จึงเป็นภารกิจที่มีความกดดันเพราะนอกจากจะต้องดำน้ำภายในถ้ำแล้วยังต้องแข่งขันกับเวลา และต่อให้ไม่มีปัญหาเรื่องปริมาณออกซิเจนก็จำเป็นจะต้องรอถึง 6 เดือนกว่าน้ำจะลดซึ่งไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวงกับการให้ผู้ประสภภัยติดอยู่ในถ้ำ 6 เดือน ดังนั้นทางเลือกที่สมเหตุสมผลของภารกิจนี้จึงเป็นการพาทีมหมูป่าออกจากถ้ำด้วยความรวดเร็ว ไม่ใช่รอ 6 เดือน สาเหตุที่ต้องรีบให้ความช่วยเหลือจึงมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์รองรับที่เพียงพอ

7. การสูบน้ำออกจากถ้ำเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่ต้องแลกมากับการที่ชาวนาในบริเวณพื้นที่จะต้องสูญเสียที่นาบัพันไร้ เพราะนาจะต้องจมอยู่กับน้ำที่สูบน้ำออกมาจากถ้ำหลวง ซึ่งชาวนาได้กล่าวว่า “ไม่ว่าอะไร จะเสียหายอย่างไรก็ได้ ขอให้หนองๆปลอดภัยออกมาแล้วกัน”

8. เป็นภารกิจที่มีความกดดันสูง สำหรับประเด็นนี้บุญรอดถึงกลับกล่าวว่าหากสมาชิกของทีมหมูป่าคนใดคนหนึ่งเสียชีวิตไปก่อนหน้าที่ทีมช่วยเหลือจะพบตัว ความกดดันจะไม่มากเท่ากับการที่สมาชิกทีมหมูป่าทั้ง 13 คนยังมีชีวิตอยู่ทุกคนเมื่อทีมช่วยเหลือพบตัว เมื่อมีชีวิตอยู่ทุกคนการช่วยชีวิตออกมาให้ได้ทุกคนจึงเป็นสิ่งเดียวที่ต้องทำ เพราะหากมีใครคนหนึ่งจะเสียชีวิต ทีมงานจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่าเสียชีวิตเพราะเหตุใด ขั้นตอนใดที่ผิดพลาด ใครเป็นผู้ทำผิด

สำหรับประเด็นความกดดันนั้น สิบปกร ลิวตระกูลและสุรัชย์ อนุตระกูลชัย (2562, หน้า 28-31) ยังได้อธิบายว่าการบริหารจัดการวิกฤติ (crisis management) เป็นเหมือนฝันร้ายของนักประชาสัมพันธ์ เพราะการให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสมอาจทำให้หน่วยงานต้องเสียหายมหาศาล ซึ่งในกรณีดังกล่าวผู้ว่า ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ได้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการให้ข้อมูลข่าวสารทั้งหมดที่เป็นทางการ เป็นผู้ที่ยืนยันกับสื่อและประชาชนควรจะได้รับข้อมูลข่าวสารใดบ้าง ดังนั้นการสื่อสารของผู้ว่าต้องเป็นการสื่อสารที่กระชับ เข้าใจง่ายและครอบคลุมเพื่อไม่ให้สื่อหรือประชาชนเข้าใจคาดเคลื่อนและไปตีความกันเอาเอง ผู้ว่าณรงค์ศักดิ์จึงต้องพิจารณาตลอดเวลาว่าข้อมูลใดคือข้อมูลที่สื่อและประชาชนควรรู้ ซึ่งเป็นคนละส่วนกับข้อมูลที่สื่อและประชาชนอยากรู้ โดยบุญรอด ศรีสมบัติ ยังได้วิเคราะห์ว่าความเครียดของณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ว่านอกจากต้องรับผิดชอบกับ 13 ชีวิตของทีมหมูป่าแล้ว ยังต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการคณะทำงานอันหลากหลายที่มาจากต่างองค์กรหรือมาจากต่างประเทศ พร้อมกับแบกรับความหวังของชาวไทยและผู้คนทั่วโลกที่คอยติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิด (บุญรอด ศรีสมบัติ, 2562a, p. 118)

9. นอกจากจะต้องใช้ความรู้ความสามารถด้านการดำน้ำในถ้ำแล้ว ยังต้องใช้ความรู้ทางการแพทย์ด้วย เนื่องจากสมาชิกทีมหมูป่าจำเป็นต้องได้รับการวางยาแก้พิษที่ถูกลำตัวออกมาด้วยการดำน้ำ การใช้ปริมาณยาที่ถูกต้องเหมาะสมมีความสำคัญต่อความสำเร็จของภารกิจยิ่งจำเป็นต้องอาศัยวิสัญญีแพทย์และนักดำน้ำในถ้ำ ซึ่งคนผู้นั้นก็คือนายแพทย์ Richard Harris ผู้มีคุณสมบัติแบบนี้ไม่ได้หาได้ง่าย คุณสมบัติของบุคลากรที่ปฏิบัติภารกิจจึงมีลักษณะเฉพาะเจาะจงชัดเจน ไม่ใช่ใครก็ทำภารกิจนี้ได้

นอกจากในแง่ของความยุ่งยากของภารกิจ 9 ประการตามที่ผู้วิจัยได้สรุปมาแล้ว เจตต์ จูลวงษ์ และบุญรอด ศรีสมบัติ (2561, pp. 42-44) ยังได้อธิบายว่าภารกิจถ้าหลวงเกี่ยวข้องกับ 6 มิติด้วยกันดังนี้

1. มิติด้านท้องฟ้า: การจราจรทางอากาศบริเวณจังหวัดเชียงรายในช่วงการปฏิบัติการกิจกู้ภัยเต็มไปด้วยความพลุกพล่าน เนื่องจากมีทั้งการบินที่บินตามเส้นทางการขนส่งปกติ และการบินเพื่อภารกิจกู้ภัยถ้าหลวง การขนส่งอุปกรณ์การกู้ภัยทางอากาศมีความจำเป็นด้วยเหตุผลด้านความรวดเร็ว นอกจากนี้ยังต้องมีการบินเพื่อหาปล่องโพรงถ้ำ และยังต้องบินซ่อมก่อนการส่งสมาชิกหมู่ป่าไปโรงพยาบาลอีกด้วย

2. มิติด้านพื้นดิน: การเดินทางเข้าถ้ำหลวงด้วยรถยนต์หรือการเดินเท้าก็มีความวุ่นวายไม่แพ้การเดินทางบนท้องฟ้า เนื่องจากสภาพเส้นทางเต็มไปด้วยโคลนตม มีรถยนต์เดินทางกว่า 1000 คันต่อวัน และยังมีรถยนต์ที่จอดทิ้งไว้ข้างทางอีกเป็นจำนวนมาก เมื่อถึงบริเวณหน้าถ้ำก็ต้องเดินด้วยเท้าต่อ ซึ่งเส้นทางแคบเกินกว่าจะรองรับทุกคนได้พร้อมๆกัน

3. มิติด้านพื้นที่ถ้ำ: เป็นมิติที่มีความซับซ้อนมากที่สุดเนื่องจากมีประเด็นต้องพิจารณาอยู่ 3 ประเด็นด้วยกันคือ 3.1 ปริมาณออกซิเจนภายในถ้ำซึ่งลดน้อยลงเรื่อยๆ 3.2 น้ำภายในถ้ำซึ่งมีความหนาวเย็น 3.3 การสูบน้ำออกจากถ้ำ

4. มิติด้านบาดาล: ผู้ปฏิบัติการกิจจำเป็นจะต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของถ้ำหลวง เช่น ความรู้เรื่องการซับน้ำ ความรู้เรื่องแอ่งน้ำภายในถ้ำ

5. มิติด้านการสื่อสารออนไลน์: ภารกิจถ้าหลวงได้รับการนำเสนอผ่านโลกออนไลน์ โดยผู้ติดตามข่าวสารให้ความสนใจในระดับสูงยิ่ง ได้รับความสนใจจากทั่วโลก

6. มิติด้านโลกวิญญาน: นอกจากจะใช้ความสามารถของกำลังคนและความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีแล้ว มิติที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาอย่างไสยศาสตร์ก็เข้ามาเกี่ยวข้องกับภารกิจถ้าหลวงเช่นกัน เช่นการเข้ามามีบทบาทของครูบาบุญชุ่ม เป็นต้น จากความยุ่งยาก 9 ประการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ 6 มิติด้วยกัน สามารถสรุปได้ว่าภารกิจถ้าหลวงมีความยุ่งยากซับซ้อนระดับสูงทั้งในแง่ของข้อเท็จจริงและในแง่ของความรู้สึกนึกคิดของผู้ปฏิบัติการกิจ เมื่อเป็นภารกิจที่ความยุ่งยากซับซ้อนก็ส่งผลให้จำเป็นต้องสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัตถุมำใช้ในการ

ปฏิบัติการกิจ การระดมทรัพยากรเพื่อช่วยทีมหมูป่าจึงถูกกำหนดด้วยข้อเท็จจริงของเหตุการณ์มากกว่าที่จะเกิดจากช่วยเหลืออย่างไม่ลืมหูลืมตา

ภารกิจที่เต็มไปด้วยอุปสรรค

เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดประจำวันของการปฏิบัติการกิจจะยิ่งเห็นได้ชัดว่าเป็นภารกิจที่มีความยุ่งยากอย่างแท้จริง จากเอกสารสรุปผลการถอดบทเรียนของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2561) พบรายละเอียดว่าการค้นหาในถ้ำต้องประสบกับอุปสรรคอย่างน้อยถึง 13 รายการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. 23 มิถุนายน 2561 หน่วยกู้ภัยมูลนิธิสยามรวมใจ อำเภอแม่เข้าไปค้นหาทีมหมูป่าในถ้ำจนมาถึงบริเวณที่มีน้ำท่วม (บริเวณโถง3) ไม่สามารถดำเนินการค้นหาต่อได้
2. 24 มิถุนายน 2561 เวลาประมาณ 03.03 น. ภายในถ้ำมีปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากฝนตกหนักต่อเนื่อง
3. 24 มิถุนายน 2561 เวลาประมาณ 19.20 น. ชุดประดาน้ำต้องหยุดการค้นหาชั่วคราวเนื่องจากปัญหาด้านทัศนวิสัย ประกอบกับบ่อออกซิเจนที่ใช้สำหรับดำน้ำเหลือน้อย
4. 25 มิถุนายน 2561 เวลาประมาณ 07.00 น. หน่วยซีลใช้เวลาค้นหาประมาณ 1 ชั่วโมงแต่ไม่พบทีมหมูป่า
5. 26 มิถุนายน 2561 เวลาประมาณ 07.00 น. หน่วยซีลพบปัญหาเนื่องจากระดับน้ำเริ่มสูงขึ้นจากบริเวณสามแยกจนเกือบมิดเพดานถ้ำ จึงแจ้งให้ศูนย์บัญชาการระบายน้ำออกจากถ้ำ โดยขอเพียงให้มีช่องสำหรับนักดำน้ำโผล่ศรีษะขึ้นมาหายใจได้
6. 26 มิถุนายน 2561 เวลา 14.17 น. ระดับน้ำยังอยู่ในขั้นวิกฤต และระดับน้ำยังสูงขึ้นเรื่อยๆ สามารถเข้าไปถึงได้เพียงโถง 3
7. 27 มิถุนายน 2561 เวลา 03.00 น. เครื่องสูบน้ำไม่มีกำลังเพียงพอในการทำให้น้ำลด

8. 27 มิถุนายน 2561 เวลา 04.45 น. ทีมกู้ภัยต้องเสียพื้นที่ในโรง 3 จากสถานการณ์ฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง น้ำสูงขึ้นประมาณ 6 นิ้วต่อ 1 ชั่วโมงส่งผลให้จำเป็นต้องย้ายที่ตั้งจากโรง 3 มาเป็นโรง 2

9. 27 มิถุนายน 2561 เวลา 12.15 น. หน่วยซีลยังคงพยายามทำงานอย่างต่อเนื่องด้วยการพยายามเข้าไปที่โรง 3 แต่ต้องถอนกำลังออกมาเนื่องจากระดับน้ำที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

10. 27 มิถุนายน 2561 เวลา 21.00 น. ระดับน้ำภายในถ้ำสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ทีมงานต้องถอนกำลังออกจากถ้ำและเสียเครื่องสูบน้ำไป 8 เครื่อง

11. 29 มิถุนายน 2561 เวลา 14.55 น. เกิดข่าวลือที่สร้างความตื่นตระหนกกว่าทีมงานที่ปฏิบัติงานภายในถ้ำถูกไฟดูดจำนวนหลายราย ซึ่งไม่ใช่ข้อเท็จจริง ส่งผลให้ ณรงค์ศักดิ์ ใสสธนากร ต้องออกมาแถลงข่าวเพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้อง โดยข้อเท็จจริงคือเจ้าหน้าที่ทำงานหนักจนขาดการพักผ่อนทำให้เป็นลมหมดสติไป

12. 29 มิถุนายน 2561 เกิดความวุ่นวายบริเวณถ้ำเนื่องจากมีนักบวช คนทรง และผู้นำทางจิตวิญญาณหลากหลายคนเดินทางเข้ามาประกอบพิธีกรรมหน้าถ้ำอย่างต่อเนื่อง สร้างความไม่สบายใจให้กับครอบครัวและญาติของผู้ประสบภัย ศูนย์บัญชาการจึงได้ทำการจัดระเบียบเพื่อไม่ให้ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่

13. 6 กรกฎาคม 2561 เวลา 01.00 น. เกิดการสูญเสียชีวิต จำเอก สมาน กุณัน ได้เสียชีวิตระหว่างการปฏิบัติภารกิจลำเลียงขวดอากาศภายในถ้ำจากบริเวณโรง 3 ไปยังบริเวณ 3 แยกจากการหมดสติในขณะดำน้ำ

อุปสรรคดังกล่าวสะท้อนถึงปัญหาใหม่ๆที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน หรือแม้แต่ปัญหาเก่าที่เชื่อว่าจบไปแล้วแต่ย้อนกลับมาเป็นปัญหาอีกครั้ง ความยุ่งยากดังกล่าวส่งผลต่อการทำงานอย่างยากลำบากของฝ่ายปฏิบัติการแผนกค้นหาภายในถ้ำ ซึ่งผู้วิจัยพบอย่างน้อย 32 รายการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. 25 มิถุนายน 2561 เวลา 02.45 น. หน่วยสงครามพิเศษทางเรือ (หน่วยซีล) รวม 16 นายเดินทางมาถึงถ้ำหลวง และได้เข้าสำรวจถ้ำพร้อมประชุมกับทีมดำน้ำของจังหวัดเชียงราย หน่วยซีลที่เข้าสำรวจถ้ำใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงในการไปถึงโรง 3 และพยายามไปต่อให้ถึง 3 แยก ไม่พบทีมหมูป่า จึงออกมารายงานสถานการณ์

2. 25 มิถุนายน 2561 เวลา 07.00 น. หน่วยซีลเข้าไปถึงโถงใหญ่ได้แต่ยังไม่พบเด็ก พบเพียงร่องรอยสัญลักษณ์บางอย่างซึ่งทำให้เชื่อว่าทีมหมูป่ายังมีชีวิต

3. 26 มิถุนายน 2561 เวลา 07.00 น. หน่วยซีลเสริมกำลังเพิ่มอีก 24 นาย สามารถดำน้ำไปได้ถึงบริเวณสามแยก และอีกประมาณ 200 เมตรจะถึงหาดพัทยา แต่ระดับน้ำสูงขึ้นจากบริเวณสามแยกจนเกือบมิดเพดานถ้ำ

4. 26 มิถุนายน 2561 เวลา 08.00 น. หน่วยซีลเริ่มปฏิบัติการกิจตั้งแต่ 08.00 น. และรายงานผลทุก 1 ชั่วโมง

5. 26 มิถุนายน 2561 เวลา 14.17 น. หน่วยซีลประสบปัญหาเนื่องจากระดับน้ำสูงขึ้นเรื่อยๆ สามารถเข้าถึงแค่โถง 3

6. 27 มิถุนายน 2561 เวลา 04.45 น. หน่วยซีลต้องย้ายที่ตั้งจากโถง 3 มายังโถง 2 เนื่องจากปัญหาน้ำท่วม

7. 27 มิถุนายน 2561 เวลา 12.15 หน่วยซีลได้พยายามเข้าไปที่โถง 3 แต่ต้องถอนกำลังออกมาเนื่องจากปัญหาน้ำท่วม

8. 27 มิถุนายน 2561 เวลา 19.50 น. นักดำน้ำในถ้ำจากประเทศอังกฤษ 3 คนเดินทางมาถึงถ้ำหลวง

9. 27 มิถุนายน 2561 เวลา 21.00 น. ระดับน้ำในถ้ำเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้หน่วยซีลต้องถอนกำลังออกจากถ้ำ

10. 28 มิถุนายน 2561 เวลา 01.15 น. เจ้าหน้าที่จากกองกำลังสหรัฐอเมริกาอินโด-แปซิฟิก (USINDOPACOM) จำนวน 32 เดินทางเข้าพื้นที่

11. 28 มิถุนายน 2561 เวลา 15.50 น. หน่วยซีลสามารถเข้าไปถึงแค่โถง 3 ส่วนนักดำน้ำจากประเทศอังกฤษใช้เวลาค้นหาประมาณ 2 ชั่วโมง (เอกสารไม่ระบุว่านักดำน้ำจากอังกฤษเข้าไปได้ถึงบริเวณใด)

12. 29 มิถุนายน 2561 เวลา 11.00 น. หน่วยซีลดำน้ำเข้าไปสำรวจพื้นที่โถง 3 และทดลองติดต่อทางโทรศัพท์ที่วางสายไว้ก่อนน้ำเข้า และสับสวิทช์เครื่องสูบน้ำที่ติดตั้งไว้ก่อนน้ำเข้าให้ทำงานต่อได้ ส่วนนักดำน้ำของอังกฤษได้พยายามดำน้ำต่อจากโถง 3 แต่ไม่สามารถไปต่อได้เนื่องจากกระแสน้ำแรง

13. 30 มิถุนายน 2561 เวลา 06.40 น. หน่วยซีลสามารถยึดพื้นที่โถง 3 คืนมาได้หลังจากที่ต้องถอนกำลังออกมาเพราะปัญหาน้ำท่วม

14. 1 กรกฎาคม 2561 เวลา 03.15 น. หน่วยซีลและนักดำน้ำจากต่างชาติร่วมกันสร้างแนวเชือกนำทางจากโถง 3 ไปบริเวณ 3 แยก มีนักดำน้ำอังกฤษ เบลเยียม สวีเดน และจีนร่วมภารกิจ และช่วยนำขวดอากาศมาสะสมที่โถง 3

15.1 กรกฎาคม 2561 เวลา 18.00 น. หน่วยซีลผลิตเปลี่ยนหมუნเวียนปฏิบัติงานที่โถง 3 เริ่มเดินไฟปั้มน้ำที่ห้องโถง 3

16.2 กรกฎาคม 2561 เวลา 10.00 น. นักดำน้ำชาวอังกฤษ 3 คนเข้าไปในถ้ำ

17.2 กรกฎาคม 2561 เวลา 11.00 น. เพิ่มกำลังหน่วยซีลอีก 20 นาย ในทีมได้มีการแบ่งหน้าที่การสลับวางเชือกจากสามแยก นักดำน้ำชาวเบลเยียมวางเชือกจากจุดสามแยกผ่านจุดหาคัพพิตยา นักดำน้ำชาวอังกฤษรับช่วงต่อ

18.2 กรกฎาคม 2561 เวลา 21.45 น. พบสมาชิกทีมหมูป่าทั้ง 13 คน จุดที่พบอยู่ห่างจากหาดพิทยาไปอีก 400 เมตร

19.3 กรกฎาคม 2561 เวลา 12.30 น. หน่วยซีลจัดการช่วยเหลือทางการแพทย์ในสองระยะได้แก่ระยะที่ 1 คือส่งนักดำน้ำ 4 คนพร้อมอุปกรณ์การดำรงชีพมาร่วมอาศัยกับทีมหมูป่า พร้อมกับสำรวจโครงสร้างภายในส่วนระยะที่ 2 จะเป็นการส่งนักดำน้ำพร้อมแพทย์เข้าทำการช่วยเหลือ

20.3 กรกฎาคม 2561 เวลา 19.10 น. นักประดาน้ำลำเลียงขวดอากาศ เสปียง และล้อยม้วนสายพร้อมหน่วยซีลเข้าไปในถ้ำ นักดำน้ำชาวอังกฤษ 11 นายเข้าปฏิบัติการ

21.4 กรกฎาคม 2561 เวลา 09.30 น. หน่วยซีลเตรียมส่งอาหารเพิ่มเติมให้สามารถอยู่ได้ 4 เดือน ควบคู่กับการสอนดำน้ำให้ทีมหมูป่า 13 คน เริ่มปฏิบัติการวางถังอากาศไว้ตามจุดหลักๆ 3 จุด

22.5 กรกฎาคม 2561 เวลา 08.20 น. ทีมนักดำน้ำจากต่างชาติร่วมหารือกับผู้เกี่ยวข้อง อุปสรรคสำคัญของการช่วยเหลือทีมหมูป่าออกจากถ้ำก็คือทีมหมูป่ายังขาดทักษะการดำน้ำ เนื่องจากจำเป็นต้องดำน้ำออกจากถ้ำ

23. 5 กรกฎาคม 2561 เวลา 20.00 น. นักดำน้ำจากประเทศอังกฤษ 2 คนได้แก่ Christopher Jewell และ Jason Mallinson เดินทางมาถึงถ้ำหลวงเพื่อร่วมภารกิจ

24.5 กรกฎาคม 2561 เวลา 20.45 น. หน่วยซีลเสริมกำลังเพิ่มอีก 30 นาย นอกจากนี้ หน่วยซีลกับนักดำน้ำต่างชาติร่วมกันลำเลียงถังออกซิเจนเข้าไปในถ้ำ

25.6 กรกฎาคม 2561 เวลา 01.00 น. เกิดการสูญเสีย จ่าเอก สมาน กุนัน ได้เสียชีวิต ระหว่างการปฏิบัติการลำเลียงขวดอากาศภายในถ้ำจากบริเวณโถง 3 ไปยังบริเวณ 3 แยกจากการหมดสติในขณะดำน้ำ

26.6 กรกฎาคม 2561 เวลา 09.00 น. นักดำน้ำต่างชาติอีก 3 คนได้เดินทางมาร่วมภารกิจ ประกอบด้วย Martin Ellis Clayton Michael และ Gary Mitchell วันที่ 14 ของการค้นหา 6 กรกฎาคม 2561 เวลา 19.00 น. ซีลชุดสุดท้ายเดินทางมาร่วมภารกิจอีก 10 คน รวมกำลังพลทั้งสิ้น 124 คน

27.7 กรกฎาคม 2561 เวลา 08.30 น. ทีมหมูป่าได้ฝากข้อความที่เขียนด้วยดินสอลงบน กระดาษถึงพ่อแม่และญาติที่รออยู่ภายนอกถ้ำ โดยนักดำน้ำต่างชาติเป็นผู้นำข้อความออกมา

28.7 กรกฎาคม 2561 เวลา 16.00 น. ทีมนักดำน้ำได้ร่วมกันซ้อมการนำทีมหมูป่าออกจาก ถ้ำ มีรายละเอียดคือการจับคู่ทีมลำเลียงเด็ก การวางขวดอากาศ ทดสอบอุปกรณ์การเคลื่อนย้ายกับ เด็กที่มีรูปร่างใกล้เคียงกับทีมหมูป่าทั้ง 13 คน

29.8 กรกฎาคม 2561 เวลา 09.00 น. นักดำน้ำจากอังกฤษ 2 คนคือ Connor Roe และ Jim Warny เข้าร่วมภารกิจ

30. 8 กรกฎาคม 2561 เวลา 10.18 น. เริ่มปฏิบัติการนำทีมหมูป่าออกจากถ้ำ มีนักดำน้ำร่วมปฏิบัติการทั้งหมด 93 คน ประกอบด้วยต่างชาติ 55 คน ไทย 38 คน ปฏิบัติการครั้งแรกใช้เวลาทั้งหมด 11 ชั่วโมง สามารถนำสมาชิกทีมหมูป่าออกมาได้ 4 คน หมูป่าคนแรกออกจากถ้ำเวลา 17.40 น. หมูป่าคนที่สองออกจากถ้ำเวลา 17.45 น. หมูป่าคนที่สามออกจากถ้ำเวลา 19.38 น. หมูป่าคนที่สี่ออกจากถ้ำเวลา 19.55 น.

31.9 กรกฎาคม 2561 เวลา 11.00 น. เริ่มปฏิบัติการนำทีมหมูป่าออกจากถ้ำครั้งที่สอง โดยหมูป่าคนที่ห้าออกจากถ้ำเวลา 16.20 น. คนที่หกเวลา 18.15 น. คนที่เจ็ดออกจากถ้ำเวลา 18.22 น. คนที่แปดออกจากถ้ำเวลา 18.52 น.

32.10 กรกฎาคม เวลา 10.08 น. เริ่มปฏิบัติการนำทีมหมูป่าออกจากถ้ำครั้งที่สาม โดยหมูป่าคนที่เก้าออกจากถ้ำเวลา 16.06 น. คนที่สิบเวลา 16.26 น. คนที่สิบเอ็ดเวลา 17.06 น. คนที่สิบสองเวลา 18.41 น. คนที่สิบสามเวลา 18.48 น. ทีมหมูป่าทั้ง 13 คนออกจากถ้ำ ภารกิจสำเร็จ

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่าภารกิจถ้ำหลวงเป็นภารกิจที่มีความยุ่งยากซับซ้อนในระดับสูง และมีความจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความสามารถ และจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรวัตถุจำนวนมากในการปฏิบัติการดังกล่าว ซึ่งนำมาสู่การวิเคราะห์ในส่วนตัวไปด้วยทฤษฎีความยุติธรรมในแง่ของความคู่ควรที่ทีมหมูป่าจะได้รับความช่วยเหลือด้วยจำนวนบุคลากรและทรัพยากรในระดับดังกล่าว

ความคู่ควรหรือไม่คู่ควรของทีมหมูป่าในการได้รับการช่วยเหลือ

ผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในฐานะของความคู่ของ Simon Wigley (1998, pp. 17-23) ตามที่กล่าวไว้ในบทที่สามมาช่วยวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์ในส่วนนี้จะพุ่งเป้าไปที่ความยุติธรรมในตัวเอง (noncomparative justice) ยังไม่กล่าวถึงความยุติธรรมเปรียบเทียบ (comparative justice) หมายความว่า จะวิเคราะห์ถึงความคู่ควรในตัวเองว่าทีมหมูป่าคู่ควรหรือไม่คู่ควรกับการช่วยเหลืออย่างไร โดยยังไม่นำไปเปรียบเทียบกับกรณีผู้ประสบภัยอื่นๆ

Wigley เสนอว่าความคู่ควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ 1. ผู้คู่ควร (deserver) 2. เหตุผลของความคู่ควร (desert-basic) และ 3. สิ่งที่ได้รับ (mode of treatment) สำหรับกรณีการกู้ภัยถ้ำหลวงนั้นผู้คู่ควรคือสมาชิกทีมหมูป่าทั้ง 13 คน ส่วนสิ่งที่ทีมหมูป่าได้รับคือการช่วยเหลือให้รอดชีวิต จะเห็นได้ว่าในการวิเคราะห์ความคู่ควรนั้นสิ่งที่วิเคราะห์ยากไม่ใช่ตัวของผู้คู่ควรและสิ่งที่

ได้รับ แต่ความยากอยู่ตรงเหตุผลของความคู่ควร จึงต้องหาคำตอบให้ได้ว่าอะไรคือเหตุผลที่ทีมหมูป่า คู่ควรได้รับความช่วยเหลือ ผู้วิจัยจะแยกเหตุผลของความคู่ควรออกเป็นสองประเด็น ประเด็นแรกคือความคู่ควรต่อการได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้รอดชีวิต ซึ่งมีสองเหตุผลในการ พิจารณา คือ 1. เหตุผลด้านมนุษยธรรม 2. เหตุผลด้านกฎหมาย 3. เหตุผลด้านคุณสมบัติ ประเด็นที่สองคือความคู่ควรได้รับความช่วยเหลือโดยใช้ทรัพยากรบุคคลและวัตถุจำนวนมาก รวมถึงการทำงานแบบไม่หยุดพักของทีมช่วยเหลือ ซึ่งมีเหตุผลในการพิจารณา คือ ความคุ้มค่าในเชิง วัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความคู่ควรต่อการได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้รอดชีวิต

สำหรับเหตุผลว่าเหตุใดทีมหมูป่าจึงต้องได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้รอดชีวิตนั้น จาก การศึกษาพบว่าเหตุผลด้านมนุษยธรรมคือคำตอบที่ชัดเจนในตัวเอง นั่นหมายความว่าหากผู้ช่วยเหลือ ใช้หลักมนุษยธรรมเป็นตัวตั้ง ก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะพิจารณาให้ซับซ้อนมากไปกว่านี้ มนุษยธรรมจึงเป็น เหตุผลที่เพียงพอในตัวเอง และเป็นเหตุผลที่เข้าใจง่ายที่สุดโดยไม่ต้องพิจารณาว่าบุคคลที่ติดอยู่ในถ้ำ จะเป็นหมูป่าหรือจะเป็นช่างน้ำใต้อะไรก็ตาม คุณสมบัติของผู้ติดถ้ำจึงไม่มีความสำคัญหากได้รับความ ช่วยเหลือด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรม ความเป็นมนุษย์ที่น่าเห็นใจจึงเป็นความคู่ควรในตัวเอง การ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสถานการณ์เฉพาะหน้าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะเกิดขึ้นในเวลาที่มีพ่อแม่และ ญาติพี่น้องของสมาชิกทีมหมูป่าเกิดความตื่นตระหนกและเสียใจที่การรอดชีวิตที่ไม่รู้ว่าเมื่อใด ลูกหลานของตนจะได้ออกจากถ้ำ ต้องใช้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึ่งทางใจ (คมชัดลึก, 2561b)

อย่างที่ Michael Slote (2015) ได้อธิบายไว้ว่าเป็นการกระทำที่มาจากความเห็นอกเห็นใจ เป็นเรื่องปกติที่เราพึงกระทำในสถานการณ์ฉุกเฉินเฉพาะหน้า เพราะหากแม้แต่พิจารณาว่าการ ช่วยเหลือนั้นคุ้มค่าหรือไม่จะทำให้โลกเต็มไปด้วยความแข็งกระด้างเพราะก่อนจะช่วยชีวิตใครสักคน คงต้องวิเคราะห์อย่างละเอียดว่าคุ้มหรือไม่คุ้ม งานของ Loewenstein และคณะ (2005) ก็ได้อธิบาย ว่าการให้ความใส่ใจ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ในระดับสูงถือว่าถูกต้องแล้วในเชิงศีลธรรม ดังนั้นการไม่ช่วยชีวิตทีมหมูป่าด้วยเหตุผลด้านความคุ้มค่า จึงเป็นการกระทำที่โหดร้ายถึงแม้จะมี เหตุผลเชิงคณิตศาสตร์มารองรับก็ตามที่

แต่หากตัดประเด็นมนุษยธรรมออกไป จะพบเหตุผลที่สองที่ทีมหมูป่าควรได้รับการช่วยเหลือ เพื่อให้รอดชีวิต นั่นคือเหตุผลด้านกฎหมาย โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 13 ระบุไว้ว่า “ให้รัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ มีอำนาจควบคุมและกำกับ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร” หมายความว่าโดยกฎหมายแล้วการช่วยเหลือ

ผู้ประสบภัยซึ่งในที่นี้คือทีมหมูป่าเป็นหน้าที่ของรัฐ ทีมหมูป่าจึงสมควรได้รับความช่วยเหลือให้รอดชีวิตซึ่งอาจจะเกี่ยวหรือไม่เกี่ยวกับเหตุผลด้านมนุษยธรรมก็ได้

นอกจากเหตุผลด้านมนุษยธรรมกับกฎหมายแล้ว ความคู่ควรก็เป็นเหตุผลสำคัญที่ส่งผลให้ทีมหมูป่าได้รับความช่วยเหลือ สถานะ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ของทีมหมูป่าทำให้ทราบว่าพวกเขาเป็นเด็กและพวกเขาเป็นนักกีฬา ซึ่งความเป็นเด็กนี้ถูกแปรสภาพให้กลายเป็น “ลูก/หลาน” ของทุกๆคน จึงสมควรได้รับความช่วยเหลืออย่างยิ่ง ส่วนความเป็นนักกีฬานั้นให้ภาพของความแข็งแรง ความสามารถ และมีวินัย ซึ่งเป็นคุณสมบัติด้านบวก³¹ ซึ่งผู้ที่มีคุณสมบัติด้านบวกก็ยิ่งสมควรได้รับความช่วยเหลือ และคุณสมบัติด้านบวกที่ว่าไม่มีความเชื่อมโยงกับจุดยืนทางการเมืองแบบใดแบบหนึ่งอีกด้วย กล่าวคือผู้รับสารไม่ทราบว่าสมาชิกทีมหมูป่ามีจุดยืนทางการเมืองแบบใด ซึ่งหากมีการนำเสนอประเด็นนี้ผ่านสื่อออกไป อาจส่งผลให้ผู้รับสารที่มีจุดยืนทางการเมืองไม่ตรงกับทีมหมูป่าเห็นว่าพวกเขาไม่ควรได้รับความช่วยเหลือ ดังนั้นจึงได้คำตอบออกมาว่าเหตุผลที่ทีมหมูป่าควรจะได้รับช่วยเหลือชีวิตมีด้วยกันสามเหตุผลคือ 1. มนุษยธรรม 2. กฎหมาย 3. เหตุผลด้านคุณสมบัติ ซึ่งคุณสมบัติที่ว่านี้จะต้องไม่สะท้อนถึงจุดยืนทางการเมือง

ความคู่ควรได้รับความช่วยเหลือโดยใช้ทรัพยากรบุคคลและวัตถุดิบมหาศาล

อะไรคือเหตุผลที่ทีมหมูป่าคู่ควรได้รับความช่วยเหลือโดยใช้ทรัพยากรบุคคลและวัตถุดิบมหาศาลรวมถึงการทำงานแบบไม่หยุดพักของทีมช่วยเหลือ นั่นก็คือคำถามว่าการช่วยชีวิตผู้ประสบภัย 13 คนให้รอดชีวิตจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรและความพยายามในระดับนี้หรือไม่ ทำไมถึงไม่นำทรัพยากรและความพยายามนี้ไปช่วยเหลือผู้เดือดร้อนคนอื่นๆ มีอีกหลายคนในประเทศไทยและบนโลกใบนี้ที่เดือดร้อนและรอคอยความช่วยเหลือ ซึ่งนี่เป็นข้อถกเถียงระหว่างการเลือกช่วยเหลือผู้ประสบภัยสองประเภท ผู้วิจัยพบว่าคำตอบขึ้นอยู่กับกรอบที่ใช้ในการพิจารณาเกี่ยวกับ “ความคุ้มค่า”

หากใช้เหตุผลด้านความคุ้มค่าด้วยกรอบทางคณิตศาสตร์จะพบว่าการช่วยเหลือทีมหมูป่าด้วยการระดมทรัพยากรและความมุ่งมั่นในระดับสูงนั้นเป็นประเด็นที่ถูกโจมตีได้ง่ายที่สุด อย่างไม่

³¹ นี่คือการได้เปรียบที่ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” มีเหนือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เนื่องจากเราไม่ทราบว่าผู้ประสบภัยประเภทหลังมีคุณสมบัติใดบ้าง เรารู้แต่เพียงว่าเป็น “คนจน” “คนเดือดร้อน” หรือไม่ก็ “คนเจ็บป่วย” ต่างจาก “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ที่นอกจากจะรู้ว่าเดือดร้อนแล้ว ยังรู้คุณสมบัติอื่นๆที่ช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้ช่วยเหลือ

Zuradzki (2019) ได้อธิบายว่าการช่วย “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” (ในกรณีนี้หมายถึงทีมหมูป่า) ไม่สอดคล้องกับการทำเพื่อประโยชน์ของคนหมู่มากนั้นคือความคุ้มค่าในเรื่องจำนวนตัวเลขในเชิงคณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์ที่สามารถชี้วัดได้ ซึ่งหากพิจารณาความคุ้มค่าจากแง่มุมนี้จะเกิดความน่ากังขาอย่างยิ่งเพราะสามารถมองได้ว่าทีมหมูป่าเพียง 13 คนไม่คู่ควรกับทรัพยากรที่ใช้ในการช่วยเหลือ รวมถึง 1 ชีวิตของนักดำน้ำจากหน่วยซีลที่ต้องเสียไป³² ดังนั้นหากเอาตัวเลขเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจะพบว่าช่วยเหลือผู้เดือดร้อนคนอื่นๆที่มีอยู่มากมายบนโลกใบนี้ย่อมคุ้มค่ามากกว่าการช่วยเหลือทีมหมูป่าเพียง 13 คน

แต่ผู้วิจัยเสนอว่ายังมีความคุ้มค่าอีกแง่หนึ่งซึ่งไม่สามารถวัดได้ในเชิงคณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์นั้นคือความคุ้มค่าในเชิงค่านิยม/วัฒนธรรม³³ ดังที่ศิริกุล เลากัยกุล (2562) ได้อธิบายไว้ว่าภารกิจถ้ำหลวงถือเป็นการริแบรนด์ประเทศไทย โดยแบรนด์ที่ว่าก็คือ “คนไทยใจประเสริฐ” (excellent heart) คือทำให้โลกเห็นว่าคนไทยเป็นผู้มีมนุษยธรรมสูง และภารกิจถ้ำหลวงนอกจากจะเป็นผลดีกับประเทศไทยแล้วยังเป็นผลดีต่อทั้งโลก โดยศิริกุลวิเคราะห์ว่าภารกิจนี้ได้สร้างวันจิตอาสาโลกให้เกินขึ้น โดยมีต้นทางคือเหตุการณ์ทีมหมูป่าติดถ้ำ นำไปสู่การช่วยเหลือแบบจิตอาสา นำไปสู่การสร้างแบรนด์ให้ประเทศไทย นำไปสู่วันจิตอาสาโลก และในท้ายที่สุดปลายทางก็คือการสร้างมนุษยธรรมให้กับโลกใบนี้ ซึ่งจะถูกขยายความในบทต่อไปที่ว่าด้วยความเป็นพลเมืองโลก (cosmopolitanism)

จากคำถามใหญ่สองข้อที่ถามว่า 1. อะไรคือเหตุผลที่ทีมหมูป่าคู่ควรกับการช่วยชีวิต 2. อะไรคือเหตุผลที่ทีมหมูป่าคู่ควรกับการระดมทรัพยากรและความทุ่มเทในการช่วยชีวิต หากพิจารณาจากเกณฑ์สองเกณฑ์สามารถสรุปคำตอบทั้งหมดได้ตามตารางต่อไปนี้

ประเด็น	ข้อสนับสนุน	ข้อโต้แย้ง
สาเหตุที่คู่ควรกับการช่วยชีวิต	1. มนุษยธรรม 2. กฎหมาย	-

³² มีจำนวนผู้เสียชีวิตจากภารกิจทั้งหมด 2 คน คือ 1. “จ่าแซม” เสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่ 2. จ่าเอกเบรุต ปากบารา ซึ่งติดเชืาระหว่างปฏิบัติภารกิจ แต่เสียชีวิตหลังจากภารกิจเสร็จสิ้นไปแล้ว เนื่องจากรักษาไม่หาย

³³ ถึงแม้ผู้วิจัยต้องการสนับสนุนว่าการกู้ภัยถ้ำหลวง สอดคล้องกับกรอบคิดแบบ “ยูติธรรมกรุณา” แต่ผู้วิจัยตระหนักดีว่า “ความงดงามทางวัฒนธรรม” ที่ได้มาจากการกู้ภัยนี้ อาจไม่ได้มีราคาสำหรับคนทุกคน แน่นนอนว่าข้อวิจารณ์เรื่อง “ความไม่คุ้มค่าเชิงตัวเลข” สามารถถูกหยิบยกมาวิจารณ์ได้อยู่เสมอ แต่ต้องยอมรับว่า ในภาพรวมแล้วว่าการกู้ภัยครั้งนี้มีความงดงามทางวัฒนธรรมสำหรับบุคคลคนทั่วไป และคนทั่วไปย่อมไม่อ่านงานวิจัยฉบับนี้ ดังนั้นหากผู้อ่านไม่รู้สึกรังเกียจใดๆในทางวัฒนธรรม ก็เป็นเพราะว่าผู้อ่านไม่ใช่ “บุคคลทั่วไป”

	3.คุณสมบัตินี้	
สาเหตุที่คู่ควรกับการระดมทรัพยากรและความทุ่มเท	ความคุ้มค่าในเชิงวัฒนธรรม สร้างความเป็นพลเมืองโลก (cosmopolitanism)	ความไม่คุ้มค่าในเชิงตัวเลข

จากตารางจะพบว่าสาเหตุที่ทีมหมูป่าคู่ควรกับการช่วยชีวิตนั้นเป็นประเด็นที่ไม่มีข้อโต้แย้ง จำเป็นต้องช่วยด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรม ในกรณีที่ไม่มีมนุษยธรรมก็ยังมีสาเหตุทางกฎหมายมารองรับ และหากไม่พิจารณาถึงมนุษยธรรมกับกฎหมายก็ยังมีเหตุผลเรื่องคุณสมบัตินี้มารองรับ แต่เมื่อพิจารณาถึงประเด็นที่ว่าอะไรคือสาเหตุที่ทีมหมูป่าคู่ควรกับการระดมทรัพยากรและความทุ่มเทในการช่วยเหลือ พบว่าเป็นประเด็นที่มีข้อโต้แย้ง แต่แนวคิดเรื่องความยุติธรรมกรุณา (merciful justice) ของ Jeanine Diller (2013) ซึ่งเสนอว่าความยุติธรรมคือการที่แต่ละคนได้รับในสิ่งที่คู่ควรหรือดีกว่านั้น (เกินกว่าที่คู่ควร) จะช่วยตอบคำถามข้อนี้ได้ เพราะทีมหมูป่าได้รับในสิ่งที่ดีกว่าที่ควรจะได้รับและได้รับจากสาเหตุด้านความกรุณาที่ต้องการให้พวกเขามีชีวิตรอด อย่างไรก็ตามความยุติธรรมกรุณาไม่เงื่อนไขว่าไม่ควรเกิดขึ้นบ่อยและเมื่อเกิดขึ้นแล้วควรสร้างผลดีต่อสังคมมากกว่าผลเสียต่อสังคม เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าการระดมทรัพยากรและการทุ่มเทเพื่อช่วยทีมหมูป่าไม่ผิดเงื่อนไขของความยุติธรรมกรุณา เนื่องจากการที่คนทั้งโลกจะมารวมตัวกันช่วยเหลือชีวิตคน 13 คนไม่ได้เกิดขึ้นทุกวัน อันที่จริงแล้วก็ไม่ได้เกิดขึ้นทุกเดือนหรือทุกปีด้วยซ้ำไป จึงเชื่อได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้น้อยครั้งอย่างยิ่ง และเป็นการสร้างผลดีต่อสังคมมากกว่าผลเสียเนื่องจากเป็นส่งเสริมมนุษยธรรมระดับโลก จุดต่างพร้อมของภารกิจถ้าหลวงมีจุดเดียวคือการเสียชีวิตของจ่าแซม จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่จ่าแซมจะมีสถานะเป็นฮีโร่ของคนไทยและฮีโร่ของโลก

บทที่เจ็ด ความเป็นพลเมืองโลกในการกู้ภัยถ้ำหลวง

การร่วมแรงร่วมใจกันของคนทั่วโลกในการทำภารกิจเชิงบวกเช่นการช่วยเหลือชีวิตเพื่อนมนุษย์ในทางสามัญสำนึกแล้วก็เป็นสิ่งที่ควรกระทำ แต่เมื่อพิจารณาในเชิงข้อเท็จจริงจะพบว่าการปฏิเสธความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมโลกในการช่วยชีวิตประชาชนของประเทศตนเองเป็นสิ่งที่เคยเกิดขึ้นจริงมาแล้ว เช่นเหตุการณ์เรือดำน้ำ Kursk ของรัสเซียที่ล่มในปี ค.ศ. 2000 ทำให้ลูกเรือติดอยู่ในเรือ ในเบื้องต้นรัฐบาลรัสเซียปฏิเสธความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ซึ่งหมายถึงปฏิเสธความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกา นอร์เวย์ สหราชอาณาจักร ผลสรุปของเหตุการณ์นี้คือลูกเรือทั้งหมด 118 คนเสียชีวิต เนื่องจากรัฐบาลรัสเซียใช้เวลานานมากเกินไปในการกู้ภัยกล่าวคือไม่สามารถเปิดประตูเรือ (hatch) ได้ทำให้เสียเวลาไปเวลาถึง 6 วัน ในขณะที่ทีมช่วยเหลือจากนอร์เวย์ใช้เวลาเพียง 1 วันครึ่งก็สามารถเปิดเข้าไปได้ แต่ก็ไม่ทันการเสียแล้วเนื่องจากรัสเซียรับความช่วยเหลือในเวลาที่ย่ำแย่ (Gidadhubi, 2000) ไม่ว่าจะการปฏิเสธความช่วยเหลือของรัฐบาลรัสเซียจะเกิดจากความมั่นใจในความสามารถของตนเองหรือความต้องการรักษาบารมีในเวทีการเมืองโลกก็ตาม ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นคือความสูญเสียที่เป็นผลมาจากการมีความสามารถไม่เพียงพอและการปฏิเสธความช่วยเหลือของประเทศที่มีความสามารถมากกว่า

ราว 18 ปีถัดมาจาก ค.ศ. 2000 ก็ได้เกิดเหตุการณ์ผู้ประสบภัย 13 คนติดถ้ำที่มีน้ำท่วมในประเทศไทย แต่สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นสวนทางกับเหตุการณ์เรือดำน้ำรัสเซียอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากรัฐบาลไทยไม่ปฏิเสธความช่วยเหลือจากต่างประเทศ หรือหากจะกล่าวว่ายินดีรับความช่วยเหลือก็คงไม่ผิดอะไร และการไม่ปฏิเสธความช่วยเหลือในครั้งนี้ส่งผลให้ผู้ประสบภัยทั้ง 13 คนมีชีวิตรอดปลอดภัยออกมาจากถ้ำและปัจจุบันก็มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงใช้ชีวิตได้ตามปกติ ปรากฏการณ์ถ้ำหลวงที่ผู้ปฏิบัติภารกิจมาจากหลากหลายเชื้อชาติ หลายรัฐได้สะท้อนแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองโลก (cosmopolitanism) โดยแก่นของแนวคิดนี้ก็คือความเป็นหนึ่งเดียวกันของมนุษย์ทุกคนโดยไม่พิจารณาถึงเชื้อชาติ สีผิว หรือหลักเกณฑ์ใดๆก็ตามที่แบ่งแยกผู้คนออกเป็นกลุ่มต่างๆ อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองโลกที่เหมือนจะไม่มีอะไรยุ่งยากในทางวิชาการ กลับมีคำอธิบายอันมากมายซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนต่อไป

การนิยามความเป็นพลเมืองโลก

การนิยามความเป็นพลเมืองโลก (cosmopolitanism) อาจแบ่งได้เป็นสามประเภทคือด้านวัฒนธรรม ด้านศีลธรรม และด้านการเมือง (Adam Etinson, 2011) และด้านที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมมากที่สุดคือด้านศีลธรรม แก่นของความเป็นพลเมืองโลกด้านศีลธรรมอยู่ที่การยึดถือในความ

เท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคน ความเท่าเทียมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของ “โลกาภิวัตน์ธรรม” (global justice) ส่วนความเป็นพลเมืองโลกในด้านวัฒนธรรมนั้นหมายถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนที่มาจากต่างสถานที่กันจากทั่วทุกมุมของโลก ส่วนความเป็นพลเมืองโลกด้านการเมืองหมายถึงสถาบันการเมืองที่รองรับความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักถูกเข้าใจว่าเป็นรัฐโลก (world state) แต่ Etinson เห็นว่าหมายถึงกลไกอะไรก็ตามที่สนับสนุนความเป็นพลเมืองโลก ไม่จำเป็นต้องยึดกับรัฐบาลโลกซึ่งเป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติ

เราจำแนกความเป็นพลเมืองโลกย่อยได้ออกเป็นอีก 6 ประเภทดังนี้ (Steven Vertovec and Robin Cohen cited in Elisa Pieri, 2014, pp.16-18.)

1. ความเป็นพลเมืองโลกในฐานะปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร เดินทาง การไหลเข้าออกของผู้คนและสินค้าระหว่างประเทศต่างๆ เป็นปรากฏการณ์ที่ทำลายความเป็นชาติใดชาติหนึ่ง หรือความเป็นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
2. ความเป็นพลเมืองโลกในฐานะปรัชญา ซึ่งหมายถึงการยึดถือแนวคิดที่สนับสนุนสิทธิสากลต่างๆ การปฏิเสธความเป็นชาตินิยม เป็นต้น พลเมืองโลกประเภทนี้จึงเป็นเรื่องของความคิดของผู้คนมากกว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
3. ความเป็นพลเมืองโลกในฐานะโครงการทางการเมือง (political project) ที่มีเป้าหมายในการสร้างสถาบันข้ามชาติ (transnational institutions) ซึ่งเป็นสถาบันที่มีลักษณะไม่ผูกติดกับชาติใดชาติหนึ่ง เช่นองค์การระหว่างประเทศอย่าง UN หรือ EU เป็นต้น
4. ความเป็นพลเมืองโลกในฐานะโครงการทางการเมืองที่มีเป้าหมายในการสร้างการรับรู้และยอมรับในอัตลักษณ์ที่แตกต่างหลากหลาย กล่าวคือแนวคิดนี้ตระหนักว่าคนหนึ่งคนสามารถเป็นสมาชิกได้หลายกลุ่มพร้อมกันๆ ดังนั้นคนหนึ่งคนจึงมีอัตลักษณ์ที่หลากหลายได้ในเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยเห็นว่าความแตกต่างระหว่างข้อสามกับข้อสี่คือข้อสามนั้นพุ่งเป้าไปที่การสร้างสถาบันที่จับต้องได้ซึ่งผู้คนที่เกี่ยวข้องอาจจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดมากนัก ส่วนข้อสี่นั้นพุ่งเป้าไปที่การทำให้ผู้คนเปลี่ยนแปลงวิธีคิดโดยตรง
5. ความเป็นพลเมืองโลกในฐานะทัศนคติ กล่าวคือผู้คนที่ต่างมองว่าความเป็นพลเมืองเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา เป็นความงดงามและสูงส่งทางปัญญา

6. ความเป็นพลเมืองโลกในฐานะความสามารถในการอยู่ร่วมหรืออยู่ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายอย่าง

นิยามความเป็นพลเมืองโลกทั้งหกนี้ สามารถจัดให้กระชับจนเหลือสามหมวดหลักตามนิยามของ Etinson ได้ดังนี้

1. ความเป็นพลเมืองโลกด้านศีลธรรมประกอบไปด้วยนิยามที่สองและนิยามที่ห้า
2. ความเป็นพลเมืองโลกด้านวัฒนธรรมประกอบไปด้วยนิยามที่หนึ่งและนิยามที่หก
3. ความเป็นพลเมืองโลกด้านการเมืองประกอบไปด้วยนิยามที่สามและนิยามที่สี่

ผู้วิจัยจึงขอชี้ว่าความเป็นพลเมืองโลกสามารถแบ่งออกได้เป็นสามด้านหลักคือด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และการเมือง โดยในบทนี้จะเป็นการพิจารณาการก้ำกัยถ้าหลง ที่สะท้อนความเป็นพลเมืองโลกในด้านศีลธรรม

ความเป็นพลเมืองโลกกับ “โลกายุติธรรม” (Cosmopolitanism and global justice)

จากการทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องในประเด็นความเป็นพลเมืองโลกพบว่าความเป็นพลเมืองโลกมีความเกี่ยวข้องกับ “โลกายุติธรรม” (global justice) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่เคารพความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกันของทุกคนโดยไม่เกี่ยวกับเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะของแต่ละคน หรือหากใช้ข้อความของ Gerard Delanty (2014, p.214) ก็อาจกล่าวได้ว่า “การให้ความสำคัญต่อ “โลกายุติธรรม” คือหัวใจของแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก” และ “โลกายุติธรรม” แบ่งออกเป็นสี่ระดับตามความเข้มข้นของเป้าหมายดังต่อไปนี้ (Delanty 2014, 215-217)

1. “โลกายุติธรรม” ที่มีเป้าหมายเพื่อการบรรเทาปัญหาความจนและตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ถือเป็นโลกายุติธรรมขั้นต่ำสุด
2. “โลกายุติธรรม” ที่มีเป้าหมายเพื่อรองรับสิทธิมนุษยชนสากล เป้าหมายระดับสองนี้จะพุ่งเป้าไปที่สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกแต่ละคน ในขณะที่เป้าหมายระดับที่หนึ่งจะพุ่งเป้าไปที่การบรรเทาความลำบากและความจนของสังคมโดยรวม ทั้งเป้าหมายระดับหนึ่งและระดับที่สองจัดว่าเป็นเป้าหมายระดับต่ำทั้งคู่

3. “โลกายุติธรรม”ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคในหมู่มนุษย์โลก เป้าหมายระดับนี้จะมากไปกว่าการตอบสนองความต้องการและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เนื่องจากการบรรลุเป้าหมายในสองสิ่งนี้ไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความเสมอภาคระหว่างกัน จึงเป็นเป้าหมายระดับสูงที่ทำได้ยากกว่าเป้าหมายสองระดับแรกอยู่มาก

4. “โลกายุติธรรม”ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคระหว่างรัฐต่างๆในโลกนี้ เป็นเป้าหมายระดับที่สูงที่สุด Delanty เสนอว่าโลกกายุติธรรมในระดับที่สี่นี้มีความเกี่ยวข้องกับความยุติธรรมแบบจัดสรรปันส่วนใหม่ (redistributive justice) เช่นประเด็นเรื่องการอพยพระหว่างประเทศ (migration) ทำให้เราต้องมาพิจารณาเรื่องสิทธิของการเป็นสมาชิกของรัฐและรัฐกันใหม่ เป็นต้น

การก้ำกัยถ้าหลงกับความเป็นพลเมืองโลก

การที่คนไทยจิตอาสาและหน่วยงานของรัฐไทยต่างร่วมแรงร่วมใจกันในภารกิจก้ำกัยถ้าหลงนี้ สะท้อนถึงความสามัคคีคนคนในชาติได้เป็นอย่างดี แต่ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งคือการทำที่ผู้คนและหน่วยงานจากหลากหลายประเทศทั่วโลกได้ร่วมแรงร่วมใจกันในภารกิจดังกล่าวด้วยทั้งๆที่ไม่ใช่เรื่องของตัวเองหรือเรื่องของประเทศตัวเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าปรากฏการณ์ถ้าหลงนั้นไปไกลเกินกว่าความสามัคคีในกรอบของรัฐชาติ (จันจิรา สมบัติพูนศิริ, 2018) อะไรคือสาเหตุที่ทำให้การก้ำกัยครั้งนี้ไปไกลกว่าความสามัคคีในกรอบของรัฐชาติ?³⁴ สำหรับคำตอบต่อประเด็นนี้ จันจิราอธิบายว่าความเป็นพลเมืองโลกจะสำเร็จได้จำเป็นต้องสร้างความรู้สึกร่วมกันขึ้นมา สร้างความรู้สึกถึงความ เป็นมนุษย์ร่วมกัน ความเป็นหนึ่งเดียวกับความรู้สึกเป็นมนุษย์ร่วมกันจึงมีความเชื่อมโยงกัน ความรู้สึกเช่นนี้เกิดจากความกรุณาอาทรต่อเพื่อนมนุษย์ที่ประสบความยากลำบากจนนำไปสู่การผลักดันให้ร่วมมือกันพวกบรรเทาทุกข์ผู้ยากลำบากเหล่านั้น เมื่อมีความเป็นหนึ่งเดียวกันความเดือดร้อนของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในโลก ย่อมสะท้อนถึงผู้คนทั่วโลก จันจิราอธิบายว่าเทคโนโลยีการสื่อสารไร้พรมแดน

³⁴ ความคิดเกี่ยวกับ “พลเมืองโลก” ปรากฏคร่าวๆตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ โดยนักคิดที่ชื่อ Diogenes เขาถูกคู่สนทนาถามว่าเป็นคนที่ไหน เขาตอบว่า “ฉันเป็นพลเมืองของโลก” (I am citizen of the world) (Diogenes Laertius, 1925, p.65) แต่ก็ไม่ได้มีการขยายความหรือถกเถียงอะไรกันต่อในประเด็นนี้ แต่ “ความเป็นพลเมืองโลก” ถูกอธิบายในเชิงวิชาการอย่างชัดเจนโดย Immanuel Kant (1784) ในงานที่ชื่อ Idea for a Universal History from a Cosmopolitan Point of View เขามองมนุษย์ในฐานะเผ่าพันธุ์มนุษย์ (human race) ไม่ได้มองผ่านกรอบของเชื้อชาติ มนุษย์ทุกคนจึงเป็นพวกเดียวกัน

ส่งผลให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์ทางอารมณ์ ซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสารไร้พรมแดนจึงเป็นสิ่งส่งเสริมสำคัญในการสร้างความพลเมืองโลก

แต่อิทธิพลของเทคโนโลยีการสื่อสารไร้พรมแดนเป็นเพียงอุปกรณ์ในการช่วยกระตุ้นให้ผู้คนทั่วโลกเอาใจช่วยทีมหมูป่า คำถามสำคัญที่ต้องพิจารณาต่อมาคือสาเหตุที่คนทั่วโลกสนใจการกู้ภัยถ้าหลง สำหรับประเด็นนี้ฉันจิจราอธิบายด้วยสาเหตุผลสำคัญ 2 ประการ โดยฉันจิจราไม่ได้แยกเหตุผลออกเป็นข้อๆแต่ผู้วิจัยนำมาเรียบเรียงใหม่ดังนี้

1. “ความหวัง” คือสาเหตุสำคัญที่ทำให้ทั่วโลกสนใจการกู้ภัยครั้งนี้ กล่าวคือท่ามกลางบรรยากาศของข่าวสารปัจจุบันที่เต็มไปด้วยเรื่องราวของความขัดแย้ง ความรุนแรง ความหวังจึงกลายเป็นสินค้าที่หายาก ซึ่งความหวังในที่นี้หมายถึงความหวังในการช่วยทีมหมูป่าทั้ง 13 ให้รอดปลอดภัย เมื่อมนุษย์ต่างมุ่งหวังในสิ่งเดียวกันคือการช่วยผู้ประสบภัย ความสามัคคีจึงเป็นสิ่งที่ตามมาโดยปริยาย โดยมีเทคโนโลยีการสื่อสารไร้พรมแดนเป็นอุปกรณ์เสริมให้เห็นภาพของความหวังชัดเจนขึ้น การกู้ภัยถ้าหลงเป็นเหตุการณ์ภัยธรรมชาติที่มนุษย์สามารถต่อสู้หรือรับมือได้ (ยากแต่ก็ยังมีความหวัง) เพราะเป็นภัยธรรมชาติในพื้นที่จำกัดและผู้มีประสบภัยเพียง 13 คน แตกต่างจากภัยธรรมชาติที่มีพื้นที่กว้างและส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก ดังนั้นการกู้ภัยถ้าหลงจึงถือเป็นภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความหวัง ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นบ่อย แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ต้องดึงดวงความรู้สึกด้านบวกไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2 ความเสียสละของ “คนธรรมดา” เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงผู้คนทั่วโลกไว้ด้วยกัน กล่าวคือฉันจิจรายอมรับว่ารัฐบาลเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของภารกิจนี้ แต่ความร่วมมือร่วมใจกันของ “คนธรรมดา” ก็เป็นส่วนช่วยที่สำคัญต่อความสำเร็จ ในแง่ของข้อเท็จจริงแล้วก็ถือว่ามี การเสียสละครั้งใหญ่ที่สุดก็คือการเสียชีวิตของ “จ่าแซม” ระหว่างการปฏิบัติภารกิจ

ด้วยเหตุผลทั้ง 2 ประการดังกล่าว ฉันจิจราได้ตอบโจทย์สำคัญของวิทยานิพนธ์นี้ในประเด็นคำถามเรื่องความยุติธรรม/ไม่ยุติธรรมจากกรณีและผู้ประสบภัยทั้ง 13 คนในฐานะ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุด่วน” ได้รับความใส่ใจกว่าผู้คนที่เดือดร้อนมากมายบนโลกใบนี้ซึ่งเป็นเพียง “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ฉันจิจราตอบว่า “ขณะนี้เกิดคำถามว่าเหตุใดคนจึงสนใจเด็ก ๆ “หมูป่า” มากกว่าเด็กที่อื่นซึ่งเผชิญภัยสงคราม ความอดอยาก หรือถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยรัฐและผู้มีอำนาจไม่วันวัน เหตุผลสำคัญคืออารมณ์ซึ่งหล่อเลี้ยงเรื่อง “หมูป่าติดถ้ำ” มีเงื่อนไขเฉพาะดังที่กล่าวไว้ข้างต้น” จึงสรุปได้ว่าเหตุผลที่ทำให้ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุด่วน” ซึ่งในที่นี้คือทีมหมูป่า นั้นได้รับความใส่ใจมากกว่า

“ผู้ประสบภัยนิรนาม” ในความเห็นของจันจิราก็คือ 1. ความหวังในโลกที่เต็มไปด้วยความทุกข์ 2. ความเสียสละคนธรรมดา

ผู้วิจัยพบว่าคำอธิบายของจันจิราสมเหตุสมผล เนื่องจากการประสบภัยของ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” สร้างความหวังได้น้อยกว่าการประสบภัยของ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ด้วยเหตุผลที่ว่าต่อให้ช่วย “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ได้แล้ว “ก็ยังมีผู้เดือดร้อนอีกเป็นล้านๆคนในโลกใบนี้” ก่อให้เกิดความรู้สึกล้มเหลว แก้ปัญหาอะไรไม่ได้ ในขณะที่ผู้ประสบภัยถ้าหลงนั้นถูกตีจำนวนไปเรียบร้อยแล้วว่ามีเพียง 13 คนเท่านั้น จึงทำให้เกิดความหวังว่าน่าจะช่วยได้ทั้งหมด 13 คน สอดคล้องกับคำอธิบายของ Jenni กับ Loewenstein (1997) ที่ว่าสัดส่วนของความสำเร็จ (proportion) เป็นเหตุผลที่สำคัญที่ส่งผลให้ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ได้รับความเอาใจใส่มากกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม”

นอกจากเหตุผล 2 ประการตามที่จันจิราให้มาแล้ว ยังมีผู้ที่วิเคราะห์ถึงเหตุผลที่คนทั่วโลกสนใจการกู้ภัยถ้าหลงอีก โดยกรณี จาติกวณิช นักการเมืองผู้มีชื่อเสียงของไทยได้กล่าวว่าทีมหมูป่าติดถ้ำในช่วงเวลาเดียวกับการแข่งขันฟุตบอลโลก กรณีซึ่งในขณะนั้นอยู่ที่ประเทศอังกฤษได้เล่าว่า “เข้านี้ผมเดินทางกลับบ้านกับลูกสาว ชาวที่อังกฤษยังเน้นสองเรื่อง เรื่องแรกคือฟุตบอลวันนี้ที่อังกฤษจะเตะกับสวีเดน เรื่องที่สองคือเรื่องเด็กไทย 13 คน ซึ่งผมยอมรับว่าแปลกใจที่สื่อทุกชนิดของอังกฤษเกาะติดเรื่องนี้ตลอด 24 ชม.” (โพสต์ทูเดย์, 2561a) กล่าวคืออังกฤษจะมีการแข่งขันฟุตบอลโลกกับสวีเดนในวันที่ 7 กรกฎาคม 2561 ซึ่งเป็นเวลาที่ซ้อนทับกับการกู้ภัยถ้าหลง ความน่าสนใจคือการที่คนอังกฤษซึ่งให้ความสำคัญกับการแข่งขันฟุตบอลมากกลับให้ความสนใจต่อการกู้ภัยถ้าหลงไม่แพ้ฟุตบอลโลกนั้นเกิดจากอะไร กรณีให้เหตุผลไว้ 5 ประการดังนี้คือ

1. คนชอบคนดี เนื่องจากสมาชิกทีมหมูป่าล้วนเป็นนักกีฬา ซึ่งความเป็นนักกีฬาส่งเสริมความรู้สึกด้านบวกต่อผู้รับข้อมูลได้
2. คนชอบคนที่ดูดี รูปที่ลงตามสื่อต่างมีรูปหนึ่งที่เป็นรูปทีมหมูป่าใส่ชุดซีจิกยาน กรณีกล่าวว่าเป็นภาพที่มี “เสน่ห์มาก” เป็นการแต่งตัวที่มีความเป็นระเบียบและดูสะอาดสะอ้าน

ภาพจาก <https://news.mthai.com/general-news/656173.html>

3. คนชอบความนอบน้อม กรณีชี้ว่าภาพที่เด็กยกมือไหว้นักดำน้าอังกฤษซึ่งเป็นชุดดำน้ำทีมแรกที่พบทีมหมูป่าเป็นการแสดงความนอบน้อมที่น่าประทับใจสำหรับผู้ติดตามข่าวสาร
4. คนชอบนักสู้ และอยากช่วยคนที่ตะเกียกตะกายช่วยตัวเอง
5. คนชอบการถ่อมตน โดยสื่อต่างประเทศเองได้รายงานอย่างชื่นชมถึงคำขอโทษที่โค้ชเอกมีต่อผู้ปกครองเด็กทีมหมูป่า

การให้เหตุผลของกรณีมีความแตกต่างกับการให้เหตุผลของจันจิรา โดยกรณีจะเน้นหนักไปที่คุณลักษณะส่วนตัวของสมาชิกทีมหมูป่า เช่นความเป็นคนดี ความเป็นนักสู้ ส่วนจันจิราจะเน้นหนักไปที่คุณลักษณะของเหตุการณ์ แต่เหตุผลที่แตกต่างกันไม่ได้ส่งผลขัดแย้งกันแต่กลับส่งผลเกื้อหนุนกัน ยิ่งส่งผลให้เกิดความเสียสละหรือความกรุณาต่อผู้ประสบภัยที่มีคุณลักษณะเช่นนี้ เพราะจะมีใครที่ไม่อยากช่วยคนดีที่กำลังเดือดร้อน คำอธิบายของกรณียิ่งทำให้ความแตกต่างระหว่างผู้ประสบภัยสองประเภทมีความชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากเราไม่สามารถระบุคุณลักษณะใดๆของ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ได้นอกจากเพียงว่าพวกเขาเป็นผู้เดือดร้อน

สื่อกระแสหลักระดับโลกอย่าง CNN เองก็ได้ลงบทความที่ชื่อว่า “เหตุผลที่เราไม่สามารถหยุดติดตามการกู้ภัยถ้ำหลวงได้ (Why we couldn't stop watching the Thai cave rescue)” (CNN, 2018c) ผู้วิจัยประมวลออกมาเป็นเหตุผล 4 ประการดังต่อไปนี้

1. ทีมนักดำน้ำประกอบไปด้วยสมาชิกจากหลากหลายประเทศ เช่นอังกฤษ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สะท้อนว่ามันมีความเป็นไปได้ที่ผู้คนจากทั่วโลกจะมีเป้าหมายด้านบวกร่วมกัน

2. การกึ่งมีความยากในระดับสูง หากพิจารณาพร้อมกับสาเหตุประการที่หนึ่งจะเห็นว่านอกจากนั้นคนทั่วโลกจะมีเป้าหมายด้านบวกร่วมกันแล้ว เป้าหมายที่ว่านั้นยังมีความยุ่งยากในระดับสูงอีกด้วย

3. เกิดความเป็นหนึ่งเดียวของคนทั่วโลกที่ก้าวข้ามความแตกต่างทางสีผิว ศาสนา เพศสภาพ

4. ผู้ประสบภัยเป็นเด็ก การเสียสละเพื่อเด็กหรือการให้ความสำคัญกับเด็กเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม และการสละชีวิตตนเองเพื่อเด็กเช่นการเสียชีวิตของจ่าแซมถือว่าเป็นการเสียสละที่บริสุทธิ์อย่างแท้จริง ความเป็นเด็กยังส่งผลให้ผู้ติดตามข่าวสารรู้สึกเห็นอกเห็นใจครอบครัวของเด็กที่กังวลใจและคิดถึงลูกหลานตนเองอยู่ตลอดเวลา

เหตุผลสี่ประการดังกล่าวเป็นการผสมผสานคำอธิบายของจันจิราที่ให้ความสำคัญกับลักษณะพิเศษของเหตุการณ์และเหตุผลของกรณีที่ทำให้ความสำคัญกับลักษณะพิเศษของผู้ประสบภัย และสามารถสรุปได้ว่าในเชิงหลักการแล้วการกู้ภัยถ้ำหลวงมีเหตุผลเพียงพอต่อการเป็นการกู้ภัยระดับโลกที่สะท้อนความเป็นพลเมืองโลกไม่มากนักน้อย แต่ในแง่ของข้อเท็จจริงนั้นมีหลักฐานใดสามารถยืนยันได้หรือไม่ว่าเป็นเช่นนั้นจริง จะขอพิจารณาในส่วนต่อไป

หมูป่าในฐานะพลเมืองโลก

ผู้วิจัยจะใช้ “โลกาญาติธรรม”” สี่ระดับของ Gerard Delanty (2014) เป็นกรอบในการพิจารณาระดับความเป็นพลเมืองโลกจากการกู้ภัยถ้ำหลวง และตัวชี้วัดที่รัดกุมที่สุดในการระบุว่าความเป็นพลเมืองโลกนั้นสมควรพิจารณาจากจำนวนของผู้เกี่ยวข้องและความหลากหลายของเชื้อชาติเป็นสำคัญซึ่งเป็นเรื่องของตัวเลขที่เป็นข้อเท็จจริง จากการศึกษาพบว่า การกู้ภัยถ้ำหลวงสะท้อนประเด็นนี้อย่างชัดเจนเพราะมีบุคคลที่เข้าร่วมภารกิจโดยตรงและสนับสนุนทางอ้อมจำนวนมากมายังวิทยานิพนธ์ไม่สามารถเจาะจงเป็นรายบุคคลให้ครบทุกคนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจะศึกษาว่าบุคคลที่มีส่วน

สำคัญยิ่งต่อภารกิจถ้าหลวง (Key Person) นั้นมีสัญชาติใดบ้าง และจำนวนกี่คน ซึ่งในที่นี้จะไม่นับชาวไทย จากการศึกษาค้นพบว่าบุคคลที่ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จากเหตุการณ์ถ้าหลวงนั้นเป็นชาวต่างประเทศ 115 คน และมาจาก 15 สัญชาติด้วยกันคือ อเมริกัน ออสเตรเลีย เบลเยียม แคนาดา เดนมาร์ก ฟินแลนด์ อังกฤษ ออสเตรีย จีน ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ยูเครน ลาว โดยมีรายชื่อแบ่งตามสัญชาติดังต่อไปนี้ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562)

1.1 สัญชาติอเมริกัน 49 คนประกอบไปด้วย

1.1.1 นาวาอากาศตรี ชาลส์ ฮอดจิส (Major Charles Hodges)

1.1.2 นายจอชัว เดวิด มอร์ริส (Mr. Joshua David Morris)

1.1.3 จ่าอากาศโท แบรินดอน เจสซี ซีล (Senior Airman Brandon Jesse Seal)

1.1.4 จ่าอากาศเอก แคลวิน โจเซฟ นิกโคลีย์ (Staff Sergeant Calvin Joseph Nickoley)

1.1.5 จ่าอากาศเอก ชาลส์ แอดัม โลเปซ (Technical Sergeant Charles Adam Lopez)

1.1.6 พันจ่าอากาศตรี คริสโตเฟอร์ เจ. ยูริอาร์เต (Master Sergeant Christopher J. Uriarte)

1.1.7 จ่าอากาศเอก เคลย์ตัน แดเนียล แมกเมอร์รี่ (Staff Sergeant Clayton Daniel McMurry)

1.1.8 จ่าอากาศเอก คอลิน แอนดรูว์ โบลลิง (Staff Sergeant Colin Andrew Bolling)

1.1.9 พันจ่าอากาศตรี เดริก ปีเตอร์ แอนเดอร์สัน (Master Sergeant Derek Peter Anderson)

1.1.10 จ่าอากาศเอก เอวาน ลามาร์ บิตทิก (Technical Sergeant Evan Lamar Bittick)

1.1.11 นาวาโท จอห์น แบซีล (Lieutenant Colonel John Baseel)

1.1.12 จ่าอากาศเอก จอห์น พี. มาร์ชชานด์ (Staff Sergeant John P. Marchand)

1.1.13 จ่าอากาศเอก เคนเนท ที. โอเบรียน (Technical Sergeant Kenneth T. O'Brien)

1.1.14 จ่าอากาศเอก ไมเคิล โจเซฟ กาลินโด (Staff Sergeant Michael Joseph Galindo)

1.1.15 จ่าอากาศโท ไมเคิล โจเซฟ เดลาโน (Senior Airman Michael Joseph Delano) (* เพียงชื่อคล้ายกับเบอร์ 14)

1.1.16 จ่าอากาศเอก ไมเคิล สตีเวน สมิท (Technical Sergeant Michael Stephen Smith)

1.1.17 เรืออากาศเอก มิทเชลล์ สตีเวน ทอร์เรล (Captain Mitchell Stephen Torrel)

- 1.1.18 จำอากาศเอก รอเบิร์ต เอิร์ล วัตคินส์ (Technical Sergeant Robert Earl Watkins)
- 1.1.19 จำอากาศเอก สกอตต์ รอเบิร์ต แอดัมส์ (Staff Sergeant Scott Robert Adams)
- 1.1.20 จำอากาศเอก ซอน ไมเคิล ฮอปเปอร์ (Staff Sergeant Sean Michael Hopper)
- 1.1.21 จำอากาศเอก สตีเวน ไมเคิล เดรกส์ (Staff Sergeant Stephen Michael Drakes)
- 1.1.22 จำอากาศเอก สเตอริง เจ. บรีสบิน (Staff Sergeant Sterling J. Brisbin)
- 1.1.23 จำอากาศเอกหญิง แอปริล แมรี บราวน์ (Technical Sergeant April Marie Brown)
- 1.1.24 นาวาอากาศตรีหญิง คริสเตน แอล. สแลปปีย์ (Major Kristen L. Slappey)
- 1.1.25 จำอากาศโท คริสโตเฟอร์ สมิท (Senior Airman Christopher Smith)
- 1.1.26 เรืออากาศเอก แดเนียล ลี (Captain Daniel Le)
- 1.1.27 พันจ่าอากาศตรี เอริก ซุตเทอร์ฟิลด์ (Master Sergeant Eric Sutterfield)
- 1.1.28 จำสิบโท โลแกน แมกเคนซี (Sergeant First Class Logan McKenzie)
- 1.1.29 พันจ่าอากาศเอก แพทริก ดับเบิลยู. คินนีย์ (Sergeant First Class Patrick W. Kinney)
- 1.1.30 นายริชาร์ด แอนโทนิสเซ (Mr. Richard Antonisse)
- 1.1.31 จำอากาศเอก ซามูเอล เฮอร์นันเดซ (Technical Sergeant Samuel Hernandez)
- 1.1.32 จำอากาศเอก สตีเวน มิทเชลล์ โค (Staff Sergeant Steven Mitchell Coe)
- 1.1.33 จำอากาศเอก สุรัชชัย งามขำ (Technical Sergeant Surachai Ngamkham)
- (สัญชาติอเมริกัน)
- 1.1.34 จำอากาศตรีหญิงเฮลีย์ เรน โมลตัน (Airman First Class Haley Rain Moulton)
- 1.1.35 เรืออากาศเอกหญิง เจสซิกา เทต (Captain Jessica Tait)
- 1.1.36 จำอากาศเอกหญิง โจลิสซา โยลัน เคจู (Technical Sergeant Jolisa Yolán Keju)
- 1.1.37 นาวาตรีหญิง พาทริเซีย อีลชเลเกอร์ (Major Patricia Oelschlager)
- 1.1.38 เรืออากาศเอกหญิง เซรี แลมป์ (Captain Sheri Lamb)
- 1.1.39 นายบรูซ คอเนฟ (Mr. Bruce Konefe)
- 1.1.40 นายอีลอน รีฟ มัสก์ (Mr. Elon Reeve Musk)
- 1.1.41 นาวาอากาศตรี ไมก์ เมอโรนีย์ (Major Mike Meroney)
- 1.1.42 นาวาอากาศตรี นาธาน แฮร์ริส (Major Nathan Harris)
- 1.1.43 จำอากาศโท แอรอน กัสเตลยาโนส (Senior Airman Aaron Castellanos)
- 1.1.44 จำอากาศโท แอนโทนี่ แอนเดรด (Senior Airman Anthony Andrade)

- 1.1.45 จำอากาศตรี เดเมียน มายา (Airman First Class Damian Maya)
- 1.1.46 จำอากาศเอก แดเนียล เฟิสต์ (Technical Sergeant Daniel First)
- 1.1.47 จำอากาศเอก จาเวียร์ ลินด์ซีย์ (Technical Sergeant Javier Lindsey)
- 1.1.48 จำอากาศเอก ไทเลอร์ ฟาร์เรลล์ (Staff Sergeant Tyler Farrell)
- 1.1.49 เรืออากาศโทหญิงเรเชล มิลเลอร์ (First Lieutenant Rachel Miller)
- 1.2 สัญชาติออสเตรเลียจำนวน 23 คน ประกอบไปด้วย
- 1.2.1 นายเครก โจนาทาน แชลเลน (Mr. Craig Jonathan Challen)
- 1.2.2 พลตำรวจตรี กลน ดั้งคั้น แมกคิเวน (Commander Glen Duncan McEWEN)
- 1.2.3 นายริชาร์ด เจมส์ ดันบาร์ แฮร์ริส (Dr. Richard James Dunbar Harris)
- 1.2.4 สิบตำรวจเอก เบนจามิน วอลเทอร์ คอกซ์ (Detective Leading Senior Constable Benjamin Walter Cox)
- 1.2.5 สิบตำรวจเอก คริสโตเฟอร์ จอห์น มาร์กโครว์ (Detective Leading Senior Constable Christopher John Markcrow)
- 1.2.6 สิบตำรวจโท จัสติน จอห์น เบตมัน (Senior Constable Justin John Bateman)
- 1.2.7 สิบตำรวจเอก เคลลี เครก โบเออร์ส (Senior Constable Kelly Craig Boers)
- 1.2.8 สิบตำรวจตรี แมททิว ปีเตอร์ ฟิตซ์เจอร์ลด์ (First Constable Matthew Peter Fitzgerald)
- 1.2.9 จำสิบตำรวจ รอเบิร์ต ไมเคิล เจมส์ (Sergeant Robert Michael James)
- 1.2.10 พันจ่าโท ทรอย แมตทิว เอเทอร์ (Chief Petty Officer Troy Matthew Eather)
- 1.2.11 จำสิบตำรวจ มาร์ก แดร์เรน อัสแบก (Sergeant Mark Darren Usback)
- 1.2.12 พันตรี อะเล็กซานเดอร์ ชาลส์ รูบิน (Major Alexander Charles Rubin)
- 1.2.13 นายแอนดรูว์ เดวิด กอร์ดอน (Mr. Andrew David Gordon)
- 1.2.14 นายคาเมรอน โนเบิล (Mr. Cameron Noble)
- 1.2.15 จำสิบเอก คริสโตเฟอร์ เจมส์ ม็อก (Warrant Officer Christopher James Moc)
- 1.2.16 นายไมเคิล แอดัม คอสตา (Mr. Michael Adam Costa)
- 1.2.17 นาวาตรี พอล คริสโตเฟอร์ เวลช์ (Lieutenant Commander Paul Christopher Welch)
- 1.2.18 ดาบตำรวจ ปีเตอร์ วิลเลียม เซาท์เวลล์ (Detective Sergeant Peter William Southwell)
- 1.2.19 บาทหลวง สตีเวน ปีเตอร์ จอร์จ นอยเฮาส์ (Chaplain Stephen Peter George)

Neuhaus)

- 1.2.20 ดาบตำรวจหญิง เกรซ จีน คัลมา (Detective Sergeant Grace Jean Calma)
- 1.2.21 ดาบตำรวจหญิง โจดี แอนน์ เฮอร์ลีย์ (Detective Sergeant Jodie Ann Hurley)
- 1.2.22 นางโจแอนนา โอเช (Ms. Joanna O'Shea)
- 1.2.23 นางรอซาลินด์ เมย์ บราวน์ (Ms. Rosalind May Brown)

1.3 สัญชาติเบลเยียมจำนวน 2 คนประกอบด้วย

- 1.3.1 นายจิม วอร์นี่ (Mr. Jim Warny)
- 1.3.2 นายเบน เรเมอแนนส์ (Mr. Ben Reymenants)

1.4 สัญชาติแคนาดา 1 คนประกอบด้วย

- 1.4.1 นายเอริก ริชาร์ด บราวน์ (Mr. Erik Richard Brown)

1.5 สัญชาติเดนมาร์ก 2 คนประกอบด้วย

- 1.5.1 นายเคลาส์ รัสมุสเซน (Mr. Claus Rasmussen)
- 1.5.2 นายอีวาน คาราจิช (Mr. Ivan Karadzic)

1.6 สัญชาติฟินแลนด์ 1 คนประกอบด้วย

- 1.6.1 นายมิกโก ปาซี (Mr. Mikko Paasi)

1.7 สัญชาติอังกฤษ 11 คนประกอบด้วย

- 1.7.1 นายคริสโตเฟอร์ จิวเวลล์ (Mr. Christopher Jewell)
- 1.7.2 นายคอนเนอร์ สจวร์ต โร (Mr. Connor Stuart Roe)
- 1.7.3 นายจอชัว ไบรอัน แบริตซ์ลีย์ (Mr. Joshua Brian Bratchley)
- 1.7.4 นายจอห์น โวลันเทน (Mr. John Volanthen)
- 1.7.5 นายเจสัน มัลลินสัน (Mr. Jason Mallinson)
- 1.7.6 นายริชาร์ด วิลเลียม สแตนตัน (Mr. Richard William Stanton)
- 1.7.7 นายแกรี มิตเชลล์ (Mr. Gary Mitchell)
- 1.7.8 นายมาร์ติน จอห์น เอลลิส (Mr. Martin John Ellis)
- 1.7.9 นายไมเคิล จอห์น เคลย์ตัน (Mr. Michael John Clayton)
- 1.7.10 นายร็อบเบิร์ต ฮาร์เปอร์ (Mr. Robert Harper)
- 1.7.11 นายเวอร์นอน แฮร์รี อันสเวิร์ท (Mr. Vernon Harry Unsworth)

1.8 สัญชาติออสเตรเลีย 1 คนประกอบด้วย

- 1.8.1 นายมาริโอ ไวลด์ (Mr. Mario Wild)

1.9 สัญชาติจีน 15 คนประกอบด้วย

- 1.9.1 นายกง ฮุย (Mr. Gong Hui)

- 1.9.2 นายหลี่ ชั่ว (Mr. Li Shuo)
- 1.9.3 นายถาน เสี่ยวหลง (Mr. Tan Xiaolong)
- 1.9.4 นายถาน จาง (Mr. Tan Zhang)
- 1.9.5 นายหวัง เคอ (Mr. Wang Ke)
- 1.9.6 นายหวัง อิงเจี๋ย (Mr. Wang Yingjie)
- 1.9.7 นายหวัง จื่อเทียน (Mr. Wang Zhi Tian)
- 1.9.8 นายจาง กว่างรู่ย (Mr. Zhang Guangrui)
- 1.9.9 นายโจว ยาฮุย (Mr. Zhou Yahui)
- 1.9.10 นางสาวหวง หยวน (Ms. Huang Yuan)
- 1.9.11 นายเฉา ฉายหง (Mr. Cao Caihong)
- 1.9.12 นายตู้ เหลียนหยาง (Mr. Du Lianyang)
- 1.9.13 นายเมิ่ง จื่อกาง (Mr. Meng Zhigang)
- 1.9.14 นายหวัง หลิน (Mr. Wang Lin)
- 1.9.15 นายหวัง ซูว์ตง (Mr. Wang Xudong)
- 1.10 สัญชาติฝรั่งเศส 1 คนประกอบด้วย
 - 1.10.1 นายมักซิม โพลียาคา (Mr. Maksym Polejaka)
- 1.11 สัญชาติเยอรมัน 2 คนประกอบด้วย
 - 1.11.1 นายนิค فولล์มา (Mr. Nick Voltmar)
 - 1.11.2 นายคาร์สเทิน อุเว กราเฟอ (Mr. Karsten Uwe Grafe)
- 1.12 สัญชาติญี่ปุ่น 3 คนประกอบด้วย
 - 1.12.1 นายฮิเดกิ ฟุริฮาตะ (Mr. Hideki Furihata)
 - 1.12.2 นายชิเกกิ มียาเกะ (Mr. Shigeki Miyake)
 - 1.12.3 นายยูตากะ ฮาชิโมโตะ (Mr. Yutaka Hashimoto)
- 1.13 สัญชาติสิงคโปร์ 1 คนประกอบด้วย
 - 1.13.1 นายอิว กา ฮก (Mr. Yeo Kah Hock)
- 1.14 สัญชาติยูเครน 1 คนประกอบด้วย
 - 1.14.1 นายเซวอลอด โครบอฟ (Mr. Vsevolod Korobov)
- 1.15 สัญชาติลาว 2 คนประกอบด้วย
 - 1.15.1 นายอาเย็น วิซุนดาลา (Mr. Ayen Visoundala)
 - 1.15.2 นายไฟจิต ก้อนปะทุม (Mr. Phaychit Konepathoum)

ความช่วยเหลือจากคน 15 สัญชาติ

ลำดับต่อไปจะเป็นการพิจารณาว่าผู้ช่วยเหลือทั้ง 115 คน จาก 15 สัญชาติที่ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ระบุรายชื่อไปนั้น ได้มีส่วนร่วมอย่างไรกับการกู้ภัยถ้ำหลวงบ้าง โดยจะพิจารณาเรียงตามลำดับสูงต่ำของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดังนี้ (เรียงจากลำดับสูงสุดไปต่ำสุด) ชั้นปฐมดิเรกคุณาภรณ์ 15 คน

จากการศึกษาพบว่า 13 จาก 15 คนเป็นผู้ที่ประกอบภารกิจที่สำคัญที่สุดของการกู้ภัยถ้ำหลวงนั้นคือการทำหน้าที่นำตัวทีมหมูป่าออกจากถ้ำโดยตรง จากบันทึกของ Martin Ellis ผู้เชี่ยวชาญเรื่องถ้ำที่ร่วมภารกิจครั้งนี้จะเห็นว่านักดำน้ำที่ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในชั้นนี้จะเป็นักดำน้ำที่ทำหน้าที่นำทีมหมูป่าออกจากถ้ำ ส่วนนักดำน้ำที่สนับสนุนในด้านอื่นจะได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในระดับรองลงไป (Thailandcaves, 2018)³⁵ โดย 1 ในนั้นนอกจากเป็นนักดำน้ำแล้วยังเป็นแพทย์อีกด้วย ส่วนอีก 2 คนที่ไม่ปรากฏว่าทำหน้าที่ดำน้ำโดยตรงนั้นทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน/หัวหน้าทีมของชาติตนเอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นายริชาร์ด เจมส์ ดันบาร์ แฮร์ริส (Dr. Richard James Dunbar Harris) สัญชาติออสเตรเลีย นักดำน้ำและยังทำหน้าที่เป็นวิสัญญีแพทย์ในการประเมินอาการและการวางยาสลบแก่ทีมหมูป่าเพื่อนำตัวออกจากถ้ำ
2. แครก โจนาทาน แชลเลน (Mr. Craig Jonathan Challen) สัญชาติออสเตรเลีย นักดำน้ำและเป็นคู่หู (partner) ของหมอแฮร์ริส
3. นายจอห์น โวลันเทน (Mr. John Volanthen) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ และเป็นหนึ่งในนักดำน้ำสองคนแรกที่พบตัวสมาชิกทีมหมูป่าในถ้ำ
4. นายริชาร์ด วิลเลียม สแตนตัน (Mr. Richard William Stanton) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ และเป็นหนึ่งในนักดำน้ำสองคนแรกที่พบตัวสมาชิกทีมหมูป่าในถ้ำ
5. นายเจสัน มัลลินสัน (Mr. Jason Mallinson) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ
6. นายจอชัว ไบรอัน แบรตซ์ลีย์ (Mr. Joshua Brian Bratchley) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ
7. นายคอนเนอร์ สจวร์ต โร (Mr. Connor Stuart Roe) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ
8. นายคริสโตเฟอร์ จิวเวลล์ (Mr. Christopher Jewell) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ
9. นายมิกโกะ ปาซิ (Mr. Mikko Paasi) สัญชาติฟินแลนด์ นักดำน้ำ
10. นายอีวาน คาราจิช (Mr. Ivan Karadzic) สัญชาติเดนมาร์ก นักดำน้ำ
11. นายคลาสส์ รัสมุสเซน (Mr. Claus Rasmussen) สัญชาติเดนมาร์ก นักดำน้ำ

³⁵ Martin Ellis ไม่ได้วิเคราะห์ประเด็นนี้ เขาให้รายชื่อผู้ประกอบภารกิจเท่านั้น

12 นายเอริก ริชาร์ด บราวน์ (Mr. Erik Richard Brown) สัญชาติแคนาดา นักดำน้ำ

13 นายจิม วอร์นีย์ (Mr. Jim Warny) สัญชาติเบลเยียม นักดำน้ำ

14 พลตำรวจตรี เกลน ดิงคิน แมกคิเวน (Commander Glen Duncan McEWEN)

สัญญาติออสเตรเลีย หัวหน้าทีมกู้ภัยออสเตรเลีย

15 นาวาอากาศตรี ชาลส์ ฮอดจิส (Major Charles Hodges) สัญชาติอเมริกัน หัวหน้าทีมกู้ภัยอเมริกัน

ชั้นทุติยดิเรกคุณาภรณ์ 7 คน

จากการศึกษาพบว่า 4 ใน 7 คนเป็นนักดำน้ำ มี 1 คนเป็นผู้ประสานงานในการสื่อสาร มี 1 คนเป็นผู้ติดตั้งระบบเชือก และอีก 1 คนเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องถ้ำ จะเห็นได้ว่าเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในชั้นนี้ก็จะให้กับบุคคลที่เกี่ยวกับการกู้ภัยโดยตรงอย่างนักดำน้ำและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในถ้ำ รวมถึงผู้ปิดทองหลังพระที่สามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี

1 นายจอชัว เดวิด มอร์ริส (Mr. Joshua David Morris) สัญชาติอเมริกัน ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในการสื่อสารระหว่างคนไทยกับคนต่างชาติ โดยอาศัยประสบการณ์ที่เขาอยู่ในประเทศไทยราว 20 ปีและแต่งงานกับชาวไทย ทำให้เขามีความเข้าใจทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี (Princeton Alumni Weekly, 2019)

2 นายมาริโอ ไวลด์ (Mr. Mario Wild) สัญชาติออสเตรีย ทำหน้าที่ติดตั้งระบบเชือกที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายสมาชิกทีมหมูป่าในการออกจากถ้ำ (CMRCA, 2019)

3 นายแกรี มิทเชลล์ (Mr. Gary Mitchell) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ

4 นายมาร์ติน จอห์น เอลลิส (Mr. Martin John Ellis) สัญชาติอังกฤษ ผู้เชี่ยวชาญเรื่องถ้ำ

5 นายไมเคิล จอห์น เคลย์ตัน (Mr. Michael John Clayton) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ

6 นายโรเบิร์ต ฮาร์เปอร์ (Mr. Robert Harper) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ

7 นายเวอร์นอน แฮร์รี อันสเวิร์ท (Mr. Vernon Harry Unsworth) สัญชาติอังกฤษ นักดำน้ำ

ชั้นตติยดิเรกคุณาภรณ์ 29 คนและชั้นจตุตถดิเรกคุณาภรณ์ 25 คน

ชาวต่างชาติที่ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในสองชั้นนี้ไม่ปรากฏผลงานที่ชัดเจนในระดับปัจเจกเมื่อเปรียบเทียบกับชั้นปฐมดิเรกคุณาภรณ์และชั้นทุติยดิเรกคุณาภรณ์ จากการศึกษพบว่าเกือบทั้งหมดมีแนวโน้มจะเป็นกำลังพลจากหน่วยรบพิเศษของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาที่ประจำการอยู่ที่ Kadena Air Base ประเทศญี่ปุ่น (U.S. Air Force, 2018) และกำลังพลจากหน่วย

บัญชาการอินโดแปซิฟิกสหรัฐ โดยพวกเขาแบ่งทีมออกเป็น 3 ทีมหลักดังนี้ 1. ทีมประเมินความเป็นไปได้ของทางเลือกต่างๆในการช่วยเหลือ 2. ทีมเตรียมพื้นที่จอดให้กับเฮลิคอปเตอร์ 3. ทีมเตรียมการเรื่องอุปกรณ์ดำน้ำ ผู้ที่ได้รับรางวัลฮีโรในสองชั้นนี้จะไม่ใช่ทีมที่ดำน้ำในถ้าโดยตรง แต่จะเป็นหน่วยสนับสนุนที่มีความสำคัญ เพราะต้องใช้ความรู้เฉพาะทางในการประกอบภารกิจเช่น ความรู้ในการประเมินความเป็นไปได้ของทางเลือกต่างๆในการกู้ภัย

ชั้นเบญจมาศเรกคณาภรณ์จำนวน 24 คน เหรียญทองดิเรกคณาภรณ์ 15 คน

ชาวต่างชาติผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในสองชั้นนี้ไม่ปรากฏผลงานชัดเจนในระดับปัจเจก แต่หนึ่งในนั้นมีมหาเศรษฐีชื่อดังที่เป็นที่รู้จักทั่วโลกอย่างอีลอน รีฟ มัสก์ (Mr. Elon Reeve Musk) อยู่ด้วย ซึ่งได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นเบญจมาศเรกคณาภรณ์ เขาได้เดินทางมาประเทศไทยด้วยตนเองพร้อมกับมอบเรือดำน้ำขนาดจิ๋วเพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการกู้ภัย แต่ไม่ได้ถูกนำมาใช้งานในภารกิจ (MGR ONLINE, 2561f)

ภาพรวมของทีมช่วยเหลือจำแนกตามสัญชาติ

สัญชาติ (รวม 15)	จำนวน (รวม 115)	ปฐมดิเรกคณาภรณ์ (รวม 15)	ทุติยดิเรกคณาภรณ์ รวม (7)
อเมริกัน*** (รัฐช่วยเหลือโดยตรง)	49	1	1
ออสเตรเลีย*** (รัฐช่วยเหลือโดยตรง)	23	3	1
จีน	15		
สหราชอาณาจักร	11	6	5
ญี่ปุ่น*** (รัฐช่วยเหลือโดยตรง)	3		
เบลเยียม	2	1	
เยอรมัน	2		
เดนมาร์ก	2	2	
ลาว	2		

ฝรั่งเศส	1		
แคนาดา	1	1	
ออสเตรเลีย	1		
สิงคโปร์	1		
ยูเครน	1		
ฟินแลนด์	1	1	

การที่ชาวต่างชาติจำนวน 115 คนจาก 15 สัญชาติได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นไม่ได้หมายความว่า มีผู้ช่วยเหลือจากเพียง 15 ชาติ หากไม่ใช่เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจะพบว่ามีมากกว่า 15 ชาติที่ให้ความช่วยเหลือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สาธารณรัฐเช็ก ได้ส่งทีมช่วยเหลือและเครื่องสูบน้ำแต่เครื่องสูบน้ำไม่ได้ถูกใช้ในการกู้ภัย (Royal Thai Embassy, 2018a) (รัฐช่วยเหลือโดยตรง)
2. อินเดีย ผู้เชี่ยวชาญเรื่องเครื่องสูบน้ำและการสูบน้ำให้ความช่วยเหลือ (Royal Thai Embassy, 2018b)
3. อิสราเอล บริษัท Maxtech Networks ได้มอบอุปกรณ์การสื่อสารเพื่อใช้ในการปฏิบัติการ (The Times of Israel, 2018)
4. เนเธอร์แลนด์ บริษัท Van Heck ได้ส่งทีมงานมาช่วยเหลือเรื่องการสูบน้ำ (Dutch News, 2018)
5. รัสเซีย กระทรวงสาธารณสุขฉุกเฉินได้ยื่นความช่วยเหลือ แต่เนื่องจากฝ่ายวางแผนพิจารณาแล้วความช่วยเหลือจากรัสเซียไม่มีความจำเป็นต่อภารกิจ จึงไม่มีส่วนร่วมในทางปฏิบัติ (Embassy of the Russian Federation, 2018) (รัฐช่วยเหลือโดยตรง)
6. พม่า ทีมกู้ภัยจากพม่าได้ช่วยสำรวจบริเวณปากถ้ำของเทือกเขานางนอน บริเวณฝั่งประเทศพม่า (ข่าวสด, 2561b)
7. ฟิลิปปินส์ ทีมกู้ภัยฟิลิปปินส์แสดงความต้องการให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ปรากฏข้อมูลว่า ได้มีส่วนร่วมต่อภารกิจอย่างไรบ้าง (สำนักข่าวไทย, 2561)
8. สเปน นักดำน้ำสัญชาติสเปนเข้าร่วมภารกิจด้วยการช่วยเตรียมอุปกรณ์ในถ้ำ (EL PAIS, 2018)
9. สวีเดน ทีมดำน้ำสัญชาติสวีเดนแสดงความต้องการให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ปรากฏข้อมูลว่า ได้มีส่วนร่วมต่อภารกิจอย่างไรบ้าง (ข่าวสด, 2561a)

จากข้อมูลทั้งหมดพบว่ามีทีมช่วยเหลืออย่างน้อย 24 สัญชาติ และมีรัฐอย่างน้อย 5 รัฐที่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการคือ 1.สหรัฐอเมริกา 2.ออสเตรเลีย 3. ญี่ปุ่น 4. เช็ก 5. รัสเซีย คำถามต่อไปที่ควรพิจารณาก็คือทีมช่วยเหลือจาก 24 สัญชาตินี้จัดว่ามากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับการกู้ภัยระดับระดับโลกในอดีต หากพบว่ามีจำนวนสัญชาติที่สูงกว่าการกู้ภัยครั้งอื่นๆก็น่าจะสรุปได้ว่าการกู้ภัยถ้าหลวงนี้สะท้อนความเป็นหนึ่งเดียวกันของโลก (cosmopolitanism) สูงที่สุดหรือเป็นหนึ่งในเหตุการณ์ที่สูงที่สุด

เหตุการณ์กู้ภัยคนติดถ้ำระดับโลกครั้งสำคัญ

จากการศึกษาพบว่ามีเหตุการณ์กู้ภัยคนติดถ้ำครั้งสำคัญที่ควรกล่าวถึงอยู่ 4 เหตุการณ์ คือ 1. เหตุการณ์กู้ภัยถ้ำ Riesending 2. การกู้ภัยถ้ำ Alpazat 3. การกู้ภัยถ้ำ Lechuguilla 4. การกู้ภัยเหมืองซิติ โดยแต่ละเหตุการณ์มีรายละเอียดที่ควรกล่าวถึงดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติการกู้ภัยถ้ำ Riesending ประเทศเยอรมันปี พ.ศ. 2557 เป็นเหตุการณ์ที่นักสำรวจถ้ำชื่อ Johann Westhauser ได้รับการกระทบกระเทือนทางสมองจากการที่หินถล่มในถ้ำ ความยุ่งยากในการช่วยเหลือคือการที่ถ้ำริสเซนดิงเป็นถ้ำแนวตั้ง (pit cave) กล่าวคือมีลักษณะเป็นหลุมลึกลงไปเรื่อยๆ จึงไม่ใช่ถ้ำที่นักท่องเที่ยวปกติจะเข้าไปเดินเล่นได้ อุบัติเหตุเกิดขึ้นเมื่อ Westhauser กับเพื่อนนักสำรวจถ้ำอีก 2 คนเดินทางลงลึกได้ประมาณ 1000 เมตร โดย Westhauser ประสบอุบัติเหตุคนเดียว ในขณะที่เพื่อนสำรวจถ้ำไม่ได้รับบาดเจ็บ เนื่องจากในถ้ำไม่มีสัญญาณจึงไม่สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือจากภายนอกได้ เพื่อนนักสำรวจคนหนึ่งจึงตัดสินใจเดินทางออกจากถ้ำเพื่อขอความช่วยเหลือ ส่วนนักสำรวจอีกคนหนึ่งอยู่กับ Westhauser และนำไปสู่ปฏิบัติการกู้ภัยถ้ำที่ใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่ง (เป็นรองปฏิบัติการกู้ภัยถ้ำหลวงในเวลาต่อมา) โดยมีผู้ร่วมกู้ภัยราว 700 คนรวมจาก 5 ชาติไม่ว่าจะเป็นอิตาลี ออสเตรเลีย สวิตเซอร์แลนด์ โครเอเชีย และเยอรมัน รวมระยะเวลา 11 วัน (BBC, 2014)

ความเหมือนกับเหตุการณ์ถ้ำหลวง: เป็นภารกิจที่ต้องใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และมีผู้ช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชน

ความแตกต่างจากเหตุการณ์ถ้ำหลวง: ถึงแม้จะเป็นภารกิจที่ยาก แต่ความยากยังไม่เท่ากับการกู้ภัยถ้ำหลวง นั่นเป็นเพราะว่าทีมกู้ภัยมีข้อมูลว่าผู้ประสบภัยอยู่ตรงจุดใดของถ้ำ เนื่องจากนักสำรวจถ้ำที่เป็นเพื่อนของ Westhauser เป็นผู้แจ้งเหตุด้วยตนเอง ทีมกู้ภัยจึงปฏิบัติการอย่างมี

เป้าหมายชัดเจน ในขณะที่การกักขังถ้ำหลวงนั้นทีมกู้ภัยไม่มีข้อมูลชัดเจนว่าผู้ประสบภัยอยู่ที่ใดจึงปฏิบัติการณ์ค้นหาถ้ำภายในถ้ำและรอบบริเวณถ้ำ รวมถึงค้นหาทางอากาศอีกด้วย

2. ปฏิบัติการกักขังถ้ำ Alpacat เป็นภารกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 เมื่อทหารสหราชอาณาจักร 6 คน ซึ่งเดินทางเข้าไปในถ้ำด้วยเหตุผลคือ “ฝึกฝนภารกิจทางทหาร” แต่ได้ประสบภัยติดอยู่ในถ้ำ Alpacat ประเทศเม็กซิโกจากเหตุการณ์น้ำท่วมฉับพลันในถ้ำ ผลการกักขังคือทหารทั้ง 6 นายได้รับการช่วยเหลือสำเร็จโดยนักดำน้ำชาวสหราชอาณาจักร ใช้เวลาในการกักขังทั้งหมด 8 วัน

ความเหมือนกับเหตุการณ์ถ้ำหลวง: เป็นเหตุการณ์น้ำท่วมภายในถ้ำซึ่งผู้ประสบภัยไม่สามารถออกมาได้ด้วยตนเองเช่นเดียวกัน

ความแตกต่างจากเหตุการณ์ถ้ำหลวง: ผู้ประสบภัยเป็นทหารอาชีพ จึงมีความสามารถและความพร้อมในการเอาตัวรอดสูงกว่าเด็ก ๆ นักฟุตบอลทีมหมูป่า ประกอบกับผู้ประสบภัยเตรียมอาหารและอุปกรณ์การอยู่รอดมาตั้งแต่ก่อนเข้าถ้ำแล้วเนื่องจากเป็นภารกิจทางทหาร จึงกล่าวได้ว่าเป็นการกักขังที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนและเร่งด่วนเท่ากับการกักขังถ้ำหลวง

การกักขังครั้งนี้มีลักษณะพิเศษที่ควรกล่าวถึง คือการเกิดความตึงเครียดทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างสหราชอาณาจักรกับเม็กซิโกขึ้น เนื่องจากทหารที่เป็นผู้ประสบภัยปฏิเสธความช่วยเหลือจากเม็กซิโก และเรียกร้องทีมช่วยเหลือจากสหราชอาณาจักรเท่านั้น (The Washington Post, 2004) การปฏิเสธการช่วยเหลือจากเม็กซิโกทำให้เกิดการตั้งคำถามว่านี่ไม่ใช่การสำรวจถ้ำหรือการฝึกฝนทางทหารธรรมดา แต่เข้ามาเพื่อเสาะหาธาตุยูเรเนียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับระเบิดนิวเคลียร์ ซึ่งแน่นอนว่าฝั่งสหราชอาณาจักรได้ออกมาปฏิเสธข้อกล่าวหานี้ ดังนั้นความแตกต่างที่ชัดเจนประการหนึ่งระหว่างภารกิจถ้ำ Alpacat กับการกักขังถ้ำหลวงคือเส้นแบ่งของรัฐบาลที่ชัดเจนในกรณีแรกกับความเป็นพลเมืองโลกที่สลายเส้นแบ่งความเป็นรัฐชาติในกรณีที่สอง

3. การกักขังถ้ำ Lechuguilla เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ New Mexico ในปี พ.ศ. 2534 ซึ่ง Emily Davis Mobley นักสำรวจถ้ำประสบภัยติดถ้ำ Lechuguilla เนื่องจากประสบอุบัติเหตุขาหักในถ้ำจากเหตุการณ์หินถล่ม เป็นการกักขังคนติดถ้ำที่ลึกที่สุดในประวัติศาสตร์ของทวีปอเมริกา โดยใช้เวลาในการกักขัง 4 วัน (Los Angeles Times, 1991)

ความเหมือนกับเหตุการณ์ถ้ำหลวง: เป็นการกักขังผู้ประสบภัยจำนวนไม่กี่คน ซึ่งในกรณี Lechuguilla Cave นั้นมีผู้ประสบภัยเพียงคนเดียวแต่จำนวนบุคลากรที่มาช่วยกักขังมีถึง 200 คน และเป็นการกักขังที่มีค่าใช้จ่ายสูง คิดเป็นเงินประมาณ 100,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (มูลค่า ณ ปี ค.ศ.1991)

ความต่างจากเหตุการณ์ถ้ำหลวง: ความยุ่งยากในการกักขังไม่เท่ากับเหตุการณ์ถ้ำหลวง เนื่องจากมีผู้ประสบภัยเพียงหนึ่งคน และยังเป็นช่วงเวลาที่การสื่อสารไร้พรมแดนยังไม่รวดเร็วเท่ากับ ปัจจุบัน ระดับความตึงหรือความน่าติดตามของข่าวจึงไม่เท่ากับการกักขังถ้ำหลวง อาจสรุปได้ว่าถึงแม้เป็นเหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่ แต่ก็ยังไม่เท่ากับการกักขังถ้ำหลวงในแง่ของการเป็นข่าว

4. การกักขังเมืองซีลี เป็นการกักขังที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2553 เหตุการณ์เกิดขึ้นจากการที่เหมืองในเมืองโกเปียโปประเทศชิลีถล่มเพราะโครงสร้างเหมืองขาดความมั่นคง ส่งผลให้คนงานเหมืองจำนวน 33 คนติดอยู่ใต้ดิน ใช้เวลาในการกักขังถึง 69 วัน ตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2553 ถึง 13 ตุลาคม 2553 สามารถกักขังได้ทั้งหมด 33 คน ไม่มีผู้เสียชีวิต การกักขังครั้งนี้ได้รับการช่วยเหลือจาก แคนาดา ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกาและผู้เชี่ยวชาญจากนาซ่า (Christian Science Monitor, 2010)

ความเหมือนกับเหตุการณ์ถ้ำหลวง: เป็นการกักขังที่สะท้อนความเป็นพลเมืองโลกมากที่สุดครั้งหนึ่งของโลก มีผู้ชมหลักล้านที่ติดตามการถ่ายทอดสดการกักขังครั้งนี้ (CBC, 2010) อาจกล่าวได้ว่าเป็นการกักขังที่ยิ่งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งของโลก

ความแตกต่างจากเหตุการณ์ถ้ำหลวง: จำนวนผู้ประสบภัยมี 33 คน ซึ่งสูงกว่าผู้ประสบภัยถ้ำหลวงที่มี 13 คน แต่จำนวนสัญชาติของผู้ช่วยเหลือยังไม่เท่ากับการกักขังถ้ำหลวง

เหตุการณ์กักขังผู้ติดถ้ำอันโด่งดังทั้ง 4 เหตุการณ์สามารถสรุปรายละเอียดได้ตามตารางข้างล่างนี้

	จำนวนสัญชาติของผู้ช่วยเหลือ	จำนวนผู้ช่วยเหลือ (โดยประมาณ)	จำนวนผู้ประสบภัย	ระยะเวลาในการกักขัง
ถ้ำหลวง	ไม่น้อยกว่า 15	6000 (บุญรอด ศรีสมบัติ, 2562c, p. 2)	13	18 วัน
Riesending cave	ไม่น้อยกว่า 5 (BBC, 2014)	700	1	12 วัน

Alpazat cave	1	2	6	8 วัน
Copiapó mining (เหมืองชิลี)	ไม่น้อยกว่า 9	ไม่มีข้อมูล	33	69 วัน
Lechuguilla Cave	ไม่มีข้อมูล	200	1	4 วัน

จากตารางจะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับภารกิจครั้งสำคัญอีก 4 เหตุการณ์ การกู้ภัยถ้ำหลวง อาจจะไม่ใช้การกู้ภัยที่ใช้ระยะเวลาเวลานานมากที่สุด และไม่ใช้การกู้ภัยที่มีจำนวนผู้ประสบภัยสูงที่สุด แต่ระยะเวลาของการกู้ภัยและจำนวนผู้ประสบภัยไม่ได้มีสาระสำคัญเท่ากับระดับความเป็นพลเมืองโลกซึ่งสะท้อนด้วยจำนวนสัญชาติของผู้ช่วยเหลือ พบว่าการกู้ภัยถ้ำหลวงสะท้อนความเป็นพลเมืองโลกสูงที่สุด เนื่องจากมีจำนวนสัญชาติของผู้ช่วยเหลือสูงที่สุดคือไม่น้อยกว่า 15 สัญชาติ ซึ่งเป็นการนับจำนวนในระดับที่กีดจำนวนเพราะผู้วิจัยอิงกับผู้ช่วยเหลือที่ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เท่านั้น หากไม่ใช่เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นเกณฑ์จะพบว่าสัญชาติจะเพิ่มเป็นอย่างน้อย 24 สัญชาติ

สามารถสรุปได้ว่าการกู้ภัยถ้ำหลวงในฐานะที่เป็นภารกิจผู้ติดถ้ำที่มีจำนวนสัญชาติของผู้ช่วยเหลือสูงที่สุด ได้ให้ความหวังกับเราว่ามนุษยโลกสามารถก้าวผ่านเส้นแบ่งของชาติได้ตามที่ Immanuel Kant (1784) ได้เคยเสนอไว้ว่าถึงแม้ว่ามนุษย์จะมีเจตจำนงเสรีในการเลือกที่จะทำอะไรอย่างอิสระ แต่เจตจำนงเสรีนั้นกลับมีแนวโน้มที่ทำให้มนุษย์เลือกที่จะก้าวไปสู่ความเป็นพลเมืองโลก ซึ่ง Kant ตีความว่านั่นคือธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองไปสู่จุดนั้นได้อย่างเป็นธรรมชาติ ความเป็นพลเมืองโลกที่แท้จริงอาจจะยังไม่เกิดขึ้นตอนนี้ แต่มนุษย์มีศักยภาพตามธรรมชาติที่จะไปสู่สภาวะดังกล่าวได้ และปรากฏการณ์กู้ภัยถ้ำหลวงนั้นถึงแม้ว่าจะห่างไกลจากความเป็นพลเมืองโลกในอุดมคติเพราะไม่ได้นำไปสู่การเกิดขึ้นของรัฐบาลโลกหรือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอำนาจในองค์การสหประชาชาติ แต่เราก็เห็นถึงระดับของความเป็นพลเมืองโลกที่สูงกว่าการกู้ภัยคนติดถ้ำครั้งที่ผ่านมาในอดีต

การกู้ภัยถ้ำหลวงกับ “โลกยุคธรรม”

จากการศึกษาพบว่าภารกิจถ้ำหลวงได้ให้ความหวังกับเราในประเด็นเรื่องพลเมืองโลก เนื่องจากเห็นภาพของความเป็นหนึ่งเดียวกันจากผู้คนอย่างน้อย 15 สัญชาติ รวม 115 คนที่ได้รับ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์จากไทยเป็นการตอบแทนและยกย่องในการทำคุณความดี แต่ความเป็นพลเมืองโลกที่ว่านั้นไม่ได้บ่งบอกในตัวเองว่ามีระดับของ “โลกายุติธรรม” (global justice) อยู่มากนักน้อยเพียงใด การพิจารณาเหตุการณ์ถ้าหลงเพียงเฉพาะแง่มุมของความเป็นหนึ่งเดียวกันจากผู้คนหลากหลายสัญชาติจึงยังไม่เพียงพอต่อการศึกษา ในส่วนนี้จึงเป็นการพิจารณาความเป็น “โลกายุติธรรม” ที่สะท้อนออกมาจากการกัญภัย

ผู้วิจัยยึดระดับ “โลกายุติธรรม” ตามที่ Delanty (2014) เสนอ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับตามที่ได้สรุปไว้แล้ว จากการศึกษาพบว่าการกัญภัยถ้าหลงสะท้อน “โลกายุติธรรม” ที่ระดับต่ำที่สุดคือระดับที่ 1 เท่านั้นเนื่องจากการกัญภัยคนติดถ้าเป็นเพียงการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เท่านั้น คือการมีชีวิตรอด ถึงแม้การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ในตัวเอง แต่ในทางวิชาการแล้วถือว่าเป็น “โลกายุติธรรม” ระดับต่ำที่สุด “โลกายุติธรรม” ในระดับที่ 1 ยังมีประเด็นเรื่องการขาดความจนอีกด้วย ไม่ได้กล่าวถึงแต่เพียงการมีชีวิตรอดไปวันๆเท่านั้น ซึ่งการกัญภัยถ้าหลงนั้นไม่ได้นำไปสู่ข้อถกเถียงหรือความพยายามอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนในการแก้ปัญหาความจนระดับโลก จึงกล่าวได้ว่าการกัญภัยถ้าหลงเป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญระดับโลกแต่มีเนื้อหาสาระที่จบในตอน เมื่อประกอบภารกิจเสร็จแล้วก็เหลือเป็นเพียงความทรงจำที่ดี แต่ความทรงจำนี้ยังไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาใดๆต่อไป อย่างไรก็ตามการกัญภัยถ้าหลงนั้นทำให้เกิดการตั้งคำถามที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับ “โลกายุติธรรม” นั่นก็คือการเกณฑ์ในการเลือกช่วยเหลือเหยื่อ/ผู้ประสบภัย/ผู้ตกทุกข์ได้ยากซึ่งเป็นประเด็นเรื่องความยุติธรรมในการจัดสรรปันส่วนความช่วยเหลือต่อผู้เดือดร้อน เป็นสิ่งที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พยายามจะตอบคำถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนเป้าหมายระดับที่ 2 ของ “โลกายุติธรรม” ซึ่งมุ่งไปที่การรองรับสิทธิมนุษยชนสากลของปัจเจกแต่ละคนนั้นจะพบว่าผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์ถ้าหลงถูกตั้งข้อสงสัยว่าได้รับการเลือกปฏิบัติเป็นพิเศษเมื่อเทียบกับผู้โชคร้ายคนอื่นๆ มีคำถามว่าเหตุใดคนไร้สัญชาติจำนวนหลักแสนจึงยังคงไม่ได้สัญชาติไทย แต่สมาชิกทีมหมูป่า 4 คนคือ 1. นายเอกพล จันทะวงษ์ หรือโค้ชเอก 2. ด.ช.อดุลย์ สามอ่อน 3. ด.ช.มงคล บุญเปี่ยม 4. ด.ช.พรชัย คำหลวง กลับได้สัญชาติไทยอย่างรวดเร็วหลังจากเหตุการณ์ถ้าหลงจบลงเพียงหนึ่งเดือน (MGR ONLINE, 2561c) สำหรับประเด็นนี้สมศักดิ์ คณาคนายนายอำเภอแม่สาย จ.เชียงราย ให้เหตุผลว่าการได้สัญชาติไทยของทั้ง 4 คนนั้นเป็นเพราะมีคุณสมบัติครบ ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ถ้าหลง ทางด้านกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยเองก็ได้ชี้แจงว่าใช้เกณฑ์ในการพิจารณาให้สัญชาติเหมือนกันทุกคน ซึ่งทั้ง 4 มีคุณสมบัติดังนี้คือ (ประชาไทย, 2561)

1. อุดลย์ สามอ่อน เกิดที่ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีหนังสือรับรองการเกิดจากนายทะเบียนโดยพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้คือบุคคลที่รู้เห็นการเกิดเช่นหมอต้าแยหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียง อุดลย์ถูกบิดามารดาทิ้งตั้งแต่เกิดจึงไม่มีข้อมูลทะเบียนของบิดามารดา ต้องอาศัยเงื่อนไขว่าอาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีหนังสือรับรองว่าถูกบิดามารดาทิ้ง ผู้วิจัยพิจารณาแล้วพบว่าเป็นไปตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตราที่ 12/1 ที่ระบุว่า “ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ของรัฐตามที่รัฐมนตรีกำหนด เมื่อได้รับความยินยอมของผู้เยาว์แล้วอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์มาไม่น้อยกว่าสิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 10 (1) และ (3)” โดยคุณสมบัติที่ได้รับการยกเว้นก็คือ “บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ” และ “มีอาชีพเป็นหลักฐาน”

2. มงคล บุญเปี่ยม เกิดที่ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีหนังสือรับรองการเกิดจากนายทะเบียน โดยพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้คือบุคคลที่รู้เห็นการเกิด บิดาหรือมารดาเป็นชนกลุ่มน้อยที่ทางราชการได้สำรวจจัดทำทะเบียนประวัติไว้และมีเลขประจำตัว 13 หลัก บิดาหรือมารดาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 ปีนับถึงวันที่บุตรยื่นคำขอมีสัญชาติไทย ผู้วิจัยพิจารณาแล้วพบว่าเป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง “การสั่งให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป และการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย” ซึ่งมาจากมติของคณะรัฐมนตรี 7 ธันวาคม พ.ศ. 2559

3. พรชัย คำหลวง มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับมงคล บุญเปี่ยม

4. เอกพล จันทะวงษ์ เกิดในประเทศไทยโดยมีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวที่ไม่ใช่ชนกลุ่มน้อยเรียนหนังสือในประเทศไทยจนจบปริญญาตรี มีหลักฐานการเรียนจบ **มีความประพฤติดี หรือทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคม** เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าเป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง “การสั่งให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป และการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย” ที่ระบุไว้ในข้อ 3 ของประกาศว่า “ให้เด็กและบุคคลที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถาบันการศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาแล้วโดยบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวอื่นที่ไม่ใช่ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ตามข้อ ๒ หรือไม่ปรากฏบิดามารดาหรือบิดามารดาทอดทิ้งตั้งแต่วัยเยาว์ ให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป ภายใต้เงื่อนไขดังนี้...มีหลักฐานแสดงว่าจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาในราชอาณาจักรซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะ แต่ถ้าเป็นผู้ที่เรียนจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือ

เทียบเท่าจากสถาบันในต่างประเทศจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานของรัฐ” และตามที่ระบุในข้อ 4 ของประกาศว่า “เป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อประเทศโดยมีผลงานหรือความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง”

จะเห็นได้ว่ากระทรวงมหาดไทยมีคำอธิบายที่ถูกต้องสอดคล้องตามกฎระเบียบในการให้สัญชาติแก่ทีมหมูป่าทั้ง 4 คน แต่ขั้นตอนในการพิจารณาให้สัญชาติถูกตั้งคำถามโดยผู้ที่มีความเดือดร้อนต่อการไม่ได้สัญชาติว่า

“มันเป็นตามขั้นตอน แล้วก็ถ้าเกิดว่าเรา**รู้จักเส้น** รู้จักผู้หลักผู้ใหญ่หน่อย **ก็จะยื่นเรื่องเราเร็วหน่อย** ถ้าเกิดเราไม่รู้จักเราก็คงตามนั้นแหละ ปีหน้าก็คือปีหน้า สองปีก็คือสองปี รอไป” (BBC, 2018c) หรือข้อความว่า “ที่เมืองชายแดนแม่สาย คนยื่นเรื่องค้างไว้หลายพันหลายหมื่นคน แต่เรื่องมันไปค้าง มันไม่ทำงาน เด็กกลุ่มนี้(ทีมหมูป่า)ก็ยื่นตามกระบวนการทุกอย่างแหละ **แต่มันพอดีกับการเป็นข่าวดังไปทั่วโลก เลยต้องเร่งรัดให้จับไว** ลองไม่ทำสิ ถ้าเค้ารื้อกันขึ้นมาคิดว่าจะเกิดไรขึ้น **ชายแดนแม่สายมีแบบน้องๆเค้าอีกเยอะ บางคนรอสัญชาติจนแก่ตายไปแล้วก็มี** ที่ควรค่าคือต้องด่าระบบราชการของประเทศนี้ ว่าทำไมมันอยู่มากกว่าถึงทำงานช้าต่างหากเล่า ถามว่าผมรู้เรื่องพวกนี้ได้ไง ก็ผมเป็นคนแม่สายไงละ เมียผมเพิ่งเปลี่ยนจากบัตรหัว 0 เป็นบัตรประชาชนไทยไม่กี่เดือนนี่เอง **หลังจากรอมาเกือบ 10 ปี** หมดเงินไปเป็นแสนที่เชียงรายนี่แหละ” (ข่าวสด, 2561d)

ข้อความนี้สะท้อนว่ากระบวนการพิจารณาการให้สัญชาติของกระทรวงมหาดไทยมีขั้นตอนอยู่สองประเภทคือ 1. ขั้นตอนตาม “ปกติ” ซึ่งจะมีความล่าช้าตาม “ปกติ” และ 2. ขั้นตอนแบบพิเศษ ซึ่งจะมีความรวดเร็วในการพิจารณาสูงกว่าขั้นตอนตาม “ปกติ” ทั้งสองขั้นตอนนี้หากมองในแง่ดีคือใช้เกณฑ์ในการพิจารณาแบบเดียวกันแต่ความรวดเร็วในการพิจารณาต่างกัันนั่นเอง ทีมหมูป่าทั้ง 4 คนที่ได้สัญชาตินั้นถูกตั้งข้อสงสัยว่าได้รับการปฏิบัติแบบขั้นตอนพิเศษ คือได้รับพิจารณาเร็วเป็นพิเศษ ถึงแม้เกณฑ์ในการพิจารณาให้สัญชาติจะยึดตามหลักการถูกต้องทุกอย่างก็ตาม

กรณีการได้สัญชาติไทยของเอกพล จันทะวงษ์ หรือโค้ชเอกเองก็มีประเด็นน่าสนใจที่ควรพิจารณา เนื่องจากหนึ่งในเหตุผลที่โค้ชเอกได้รับสัญชาติก็คือเป็นผู้มีความประพฤติดีหรือทำคุณประโยชน์ให้สังคม ซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันว่าโค้ชเอกได้สร้างประโยชน์อะไรให้กับสังคม บ้างก็โจมตีว่าโค้ชเอกนั้นควรได้รับโทษทางกฎหมายในข้อหาบุกรุกอุทยานแห่งชาติเนื่องจากไม่ได้ขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ และยังใช้ก้อนหินเป็นอุปกรณ์ในการขุดเจาะผนังถ้ำเพื่อหาทางออก โดยผู้แจ้งความให้ความเห็นว่า

“ดิฉันเห็นว่า เป็นกระทำความผิดหลายข้อหา บางข้อหาก็คงโทษจำคุกด้วย ทั้งนี้ถึงแม้ว่าดิฉันเองจะไม่ได้เป็นผู้เสียหาย แต่ความผิดดังกล่าว **เป็นคดีอาญาแผ่นดิน** จึงเข้ามาแจ้งความเพื่อดำเนินคดี **ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องดำเนินคดี จะละเว้นไม่ได้** ไม่ใช่ว่าเด็กเป็นอภิสิทธิ์ชน หรือเด็กเทวดา ส่วนเด็กที่อายุยังไม่ถึง 14 ปี ก็ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย แต่ผู้ที่ยุเกิน ก็จะต้องถูกดำเนินคดี ส่วนทางพ่อแม่ของเด็กก็ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่แผ่นดินตามกฎหมายอีกด้วย” (MGR ONLINE, 2561d)

แต่ก็มีการแสดงความชื่นชมต่อโค้ชเอกด้วย เช่นความเห็นของรองปลัดกระทรวงสาธารณสุขข้อความว่า

“กรณีนี้ต้องชื่นชมโค้ชมาก เนื่องจากมีประสบการณ์ที่ดี **เป็นมืออาชีพที่สามารถช่วยน้องๆ และยังมีประสบการณ์ที่ดีในเรื่องการฝึกสมาธิ และยังสามารถนำสมาธิ** ซึ่งแน่นอนว่า เมื่อมีการฝึกสมาธิ ก็จะทำให้เกิดสติ และร่างกายอดทนมากขึ้น ส่วนที่ว่าควบคุมความหิวได้นั้น อาจเป็นเพราะร่างกายไม่ได้ขยับมาก ไม่ได้ใช้พลังงาน ร่วมกับมีความอดทนเพิ่มขึ้น เพราะปกติคนนั่งสมาธิ นอกจากมีสติแล้วก็จะเพิ่มเรื่องความอดทนมากกว่าคนอื่น” (MGR ONLINE, 2561e)

หรือคำชื่นชมจากหน่วยซีลที่ได้พบกับโค้ชเอกในถ้ำว่าเป็นผู้เสียสละอาหารและน้ำดื่มให้เด็กๆ ในทีมทีมกินระหว่างการเดินทางติดถ้ำทำให้ร่างกายของโค้ชเอกอ่อนแอกว่าเด็กคนอื่นๆ ในทีม (คมชัดลึก, 2561a) ประเด็นเรื่องการได้สัญชาติไทยของสมาชิกทีมหมูป่าจึงมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับความยุติธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยส่วนนี้จะหมายถึง “โลกายุติธรรม” ระดับที่ 2 ตามการจำแนกของ Delanty ซึ่งเป็นระดับที่มุ่งเป้าไปที่การรองรับสิทธิมนุษยชนสากลของปัจเจกแต่ละคน จากการศึกษาพบว่า การได้สัญชาติไทยของสมาชิกทีมหมูป่าเป็นไปตามหลัก “ความยุติธรรมในตัวเอง” (noncomparative justice) เพราะการจะพิจารณาว่าใครคู่ควรกับอะไรจึงมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาชัดเจนในตัวเองอยู่แล้ว และสมาชิกทั้ง 4 คนของทีมหมูป่าที่ได้รับสัญชาติไทยนั้นมีคุณสมบัติครบตามพระราชบัญญัติสัญชาติและประกาศของกระทรวงมหาดไทยเรื่องสัญชาติ จึงกล่าวได้ว่าทั้ง 4 คนคู่ควรกับการได้สัญชาติไทย ซึ่งความคู่ควรนั้นมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ 1. ผู้คู่ควร (deserver) ซึ่งในที่นี้หมายถึงสมาชิกทีมหมูป่า 4 คน 2. สาเหตุของความคู่ควร (desert-basic) ซึ่งในที่นี้หมายถึงคุณสมบัติที่ครบถ้วนตามหลักภาวะเบียบที่ตั้งไว้ตั้งที่กล่าวไปแล้ว 3. สิ่งที่ได้รับ (mode of treatment) ซึ่งในที่นี้หมายถึงสัญชาติไทย

การได้สัญชาติ: ความยุติธรรมในตัวเองและความยุติธรรมเปรียบเทียบ

ถึงแม้การได้รับสัญชาติไทยของทีมหมูป่าจะเป็นไปตามหลัก “ความยุติธรรมในตัวเอง” แต่เกิดข้อสงสัยในเชิง “ความยุติธรรมเปรียบเทียบ” (comparative justice) ว่าเหตุใดผู้ไม่มีสัญชาติไทยที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันกับทีมหมูป่าจึงไม่ได้รับสัญชาติไทย หรือไม่ได้รับสัญชาติเร็วเท่ากับทีมหมูป่า การใช้แนวคิดเรื่อง “ความยุติธรรมกรุณา” (merciful justice) จะช่วยให้ตอบคำถามนี้ได้ แนวคิดนี้จะอธิบายว่าการที่ทีมหมูป่าได้รับความกรุณาเป็นพิเศษกว่าคนอื่นๆ ที่มีคุณสมบัติคล้ายๆ กันนั้นไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นในตัวเอง หากผู้เดือดร้อนคนอื่นได้รับ “ความยุติธรรมในตัวเอง”

การได้สัญชาติไทยอย่างรวดเร็วของทีมหมูป่าจะเป็นไปตามหลัก “ความยุติธรรมในตัวเอง” แต่ผู้วิจัยพบว่าการไม่ได้สัญชาติไทยหรือการได้อย่างล่าช้าของผู้ไร้สัญชาติคนอื่นๆ อาจไม่เป็นไปตามหลักการนี้ ดังนั้นความยุติธรรมกรุณาจะอธิบายว่าไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง เพราะความยุติธรรมกรุณา มีเงื่อนไขที่สำคัญคือ ผู้ที่ไม่ได้รับความกรุณาจะต้องได้รับ “ความยุติธรรมในตัวเอง” เป็นเงื่อนไขขั้นต่ำเสียก่อน อย่างไรก็ตามเราไม่สามารถโยนความผิดให้กับทีมหมูป่าที่ได้รับสัญชาติไทยอย่างรวดเร็วได้ เพราะการที่ผู้ไร้สัญชาติคนอื่นไม่ได้รับสัญชาติ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรกับทีมหมูป่า ในทางกลับกัน การได้สัญชาติของทีมหมูป่าควรจะเป็นมาตรฐานให้รัฐและสังคมยึดถือมากกว่า ว่าเป็นความรวดเร็วที่ผู้เดือดร้อนคนอื่นๆ ควรจะได้รับ หมายความว่าสิ่งที่ทีมหมูป่าได้รับเป็นสิ่งถูกต้องที่ทุกคนควรจะได้รับอยู่แล้วต่างหาก

บทที่แปด ความยุติธรรมเปรียบเทียบ: ถ้ำหลวง เรือล่มภูเก็ต และน้ำท่วมอุบลราชธานี

ในการพิจารณาว่าการระดมทรัพยากรเพื่อการกู้ภัย 13 ชีวิตติดถ้ำหลวงเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่นั้นนอกจากจะพิจารณาผ่านกรอบของความยุติธรรมในตัวเอง (noncomparative justice) ยังมีอีกกรอบหนึ่งที่สามารถใช้พิจารณาได้คือความยุติธรรมเปรียบเทียบ (comparative justice) เพื่อเปรียบเทียบว่าการช่วยเหลือทีมหมูป่ากับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีอื่นนั้นมีสัดส่วนของการช่วยเหลือที่สมมาตรกันหรือไม่ โดยกรณีที่จะยกมาศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีกู้ภัยถ้ำหลวงมีสองกรณีด้วยกันคือ 1. เหตุการณ์เรือล่มบริเวณจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2561 และ 2. เหตุการณ์น้ำท่วมจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2562

ถ้ำหลวงกับเรือล่มภูเก็ต

กรณีแรกคือเหตุการณ์เรือล่มบริเวณเกาะเฮ จังหวัดภูเก็ตเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 เรือที่ล่มคือเรือเดินสมุทรพินิกซ์ ซึ่งมีผู้โดยสารทั้งหมด 105 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยว 93 คน โดยเป็นคนจีน 91 คน คนยุโรป 2 คน และไกด์นำเที่ยว 12 คน อุบัติเหตุครั้งนี้มีสาเหตุหลักมาจากฝนที่ตกอย่างหนักและมีคลื่นลมแรง กรณีเรือล่มภูเก็ตมีความน่าสนใจในการมาเปรียบเทียบกับกรณีกู้ภัยถ้ำหลวง เนื่องจากเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวกับการกู้ภัยถ้ำหลวง เพราะในช่วงเวลาดังกล่าวคนไทยและคนทั่วโลกกำลังเฝ้าติดตามเอาใจช่วยการกู้ภัยถ้ำหลวงอย่างใกล้ชิด ทำให้เกิดคำถามว่าเหตุการณ์เรือล่มครั้งนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาคาบเกี่ยวกันได้รับความช่วยเหลือและความสนใจในระดับเดียวกับกรณีกู้ภัยถ้ำหลวงหรือไม่ โดยจะพุ่งเป้าไปที่ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐของไทยและจะไม่พิจารณาว่าประชาชนคนไทยหรือคนทั่วโลกสนใจกรณีเรือล่มภูเก็ตหรือไม่ เพราะผู้วิจัยมีเป้าหมายอยู่ที่การพิจารณาว่าผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐมากน้อยในระดับใด ส่วนความสนใจของสื่อหรือของประชาชนต่อผู้ประสบภัยเป็นอีกประเด็นหนึ่ง

จากการศึกษาพบว่าหน่วยงานของไทยไม่ได้มีความนิงนอนใจแต่อย่างใด โดยให้ความสำคัญและปฏิบัติการช่วยเหลือในทันที จากรายงานสาธารณสุขของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประจำวันที่ 6 กรกฎาคม 2561(กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2561c) พบข้อมูลว่าจังหวัดภูเก็ตได้ตั้งศูนย์บัญชาการฉุกเฉิน ณ บริเวณท่าเรืออ่าวฉลอง เพื่อประสานงานการกู้ภัยตลอด 24 ชั่วโมง และประสานงานร่วมกันกับทัพเรือภาคที่ 3 อบจ.ภูเก็ต นอกจากนั้น พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรียังได้ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานเช่นเดียวกันกับการกู้ภัยถ้ำหลวง และยังเดินทางไปเยี่ยมผู้บาดเจ็บและญาติผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์เรือล่มด้วย ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับที่เขากำกับเหตุการณ์ถ้ำหลวงคือลงพื้นที่เพื่อตรวจเยี่ยมรวมถึงให้กำลังใจผู้เกี่ยวข้อง

สำหรับการกู้ภัยเรือล่มครั้งนี้สามารถสรุปผลคือสามารถช่วยเหลือได้ 56 คน เสียชีวิต 47 คน บุคคลหรือหน่วยงานที่มีบทบาทต่อภารกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับระบุในเอกสารของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีดังนี้ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2561b)

1. ท้าเรือภาคที่ 3 ได้จัดชุดปฏิบัติการพิเศษนักประดาน้ำพร้อมเรือค้นหาและเฮลิคอปเตอร์
2. กองทัพภาค 4 ส่งเฮลิคอปเตอร์ 1 ลำ
3. กองทัพอากาศ ส่งเฮลิคอปเตอร์ 1 ลำ
4. ตำรวจน้ำ ส่งเรือ 1 ลำ
5. ศูนย์ ปภ.เขต 18 กูเก็ด ส่งรถไฟฟ้าสว่าง 2 คัน เรือ 1 ลำ และชุดเผชิญสถานการณ์วิกฤติ (ERT)
6. สำนักงานป้องกันภัยจังหวัด ส่งเรือ 1 ลำ
7. อบจ. ส่งเรือ 1 ลำ เรือประมง 4 ลำ รถพยาบาล 25 คัน
8. กองทัพบก ส่งเฮลิคอปเตอร์ 2 ลำ
9. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งเฮลิคอปเตอร์ 2 ลำ
10. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ส่งเรือ 1 ลำ
11. อาสาสมัครและมูลนิธิ ส่งเรือประมง 4 ลำ เรือโดฟวิง 2 ลำ และรถพยาบาล 25 คัน
โรงพยาบาลวชิระภูเก็ตรองรับผู้บาดเจ็บทุกคน
12. จีน ส่งเจ้าหน้าที่ 22 นายร่วมค้นหา
13. กรมเจ้าท่า ส่งเรือตรวจการ 2 ลำ

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าหน่วยงานของไทยให้ความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที มีการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัสดุในการช่วยเหลือจนภารกิจเสร็จสิ้น จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่าเหตุการณ์เรือล่มภูเก็ตไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานของไทย ถึงแม้จะมีผู้เสียชีวิต 47 คนแต่ไม่สามารถระบุได้ว่ามาจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ แต่เป็นเพราะว่าเหตุการณ์เรือล่มเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลให้ผู้ประสบภัยต้องจมน้ำและเสียชีวิตทันที ต่างจากผู้ประสบภัยถ้าหลงที่สามารถนำตัวเองไปอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยได้ เพราะพวกเขาไม่ได้จมน้ำในทันที กล่าวคือผู้ประสบภัยถ้าหลงประสบกับภัยน้ำท่วมแต่ไม่ได้ประสบภัยจมน้ำ การกู้ภัยถ้าหลงมีการตั้งศูนย์อำนวยการเพื่อปฏิบัติการ แต่การกู้ภัยในเหตุการณ์เรือล่มนี้ก็มีมีการตั้งศูนย์บัญชาการฉุกเฉิน ณ บริเวณท่าเรืออ่าวฉลองเช่นกัน แปลว่าหากพิจารณาตามลำดับขั้นตอนของการช่วยเหลือแล้วเป็นไปตามหลักการทุกประการ

การได้รับการช่วยเหลือของผู้ประสบภัยเป็นสิทธิที่แต่ละคนพึงได้รับเนื่องจากที่เป็นหน้าที่ทางกฎหมายของรัฐในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะพบว่าผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์เรือล่มภูเก็ตได้รับความยุติธรรมในตัวเอง(non-comparative justice) เพราะพวกเขาได้รับสิทธิตามที่ตนเองพึงจะได้รับแล้ว และหากพิจารณาจากแง่มุมเรื่องความยุติธรรมเปรียบเทียบ (comparative justice) โดยนำไปเทียบกับการกู้ภัยถ้าหลวงที่มีการระดมทีมช่วยเหลือระดับโลก พบว่าประเทศไทยไม่มีความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากทีมระดับโลกเพราะเป็นภารกิจที่อยู่ในขอบเขตความสามารถของบุคลากรในประเทศ ทำให้จำนวนบุคลากรและทรัพยากรที่ใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยมีจำนวนน้อยกว่าเหตุการณ์กู้ภัยถ้าหลวงอย่างชัดเจน ในขณะที่เหตุการณ์ถ้าหลวงจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเช่นต้องการผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการสำรวจถ้ำและมีความเชี่ยวชาญการดำน้ำในตัวคนเดียว รวมถึงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีความจำเป็นต่อการช่วยให้การค้นหาเป็นไปได้ เช่นต้องใช้เครื่องสูบน้ำหลายเครื่อง

จึงเป็นไปตามหลักของความยุติธรรมแบบเปรียบเทียบเพราะหากการกู้ภัยที่มีความยุ่งยากในระดับต่ำได้รับทรัพยากรในระดับต่ำซึ่งหมายถึงเหตุการณ์เรือล่มภูเก็ต การกู้ภัยที่มีความยุ่งยากในระดับสูงก็จำเป็นต้องได้รับทรัพยากรในระดับสูงซึ่งหมายถึงเหตุการณ์ถ้าหลวง ผู้วิจัยจึงไม่พบปัญหาเรื่องความยุติธรรมเปรียบเทียบในแง่ของทรัพยากรบุคคลและวัสดุรวมถึงความใส่ใจต่อการประกอบภารกิจในการกู้ภัย

ถ้าหลวงกับกรณีน้ำท่วมอุบลราชธานี

นอกจากเหตุการณ์เรือล่มภูเก็ตแล้ว มีเหตุการณ์สำคัญอีกหนึ่งเหตุการณ์ที่สมควรนำมาเปรียบเทียบกับภารกิจถ้าหลวงนั่นคือเหตุการณ์น้ำท่วมจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีสาเหตุมาจากอิทธิพลของพายุโซนร้อน "โพดุล" และอิทธิพลพายุโซนร้อน "คาจิกิ" ประกอบกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมทะเลอันดามันภาคใต้และอ่าวไทยตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2562 ถึง 16 ตุลาคม 2562 ก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน ส่งผลต่อพื้นที่ประเทศไทยถึง 32 จังหวัด โดยหนึ่งในจังหวัดที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งประสบกับปัญหาน้ำไหลหลากเข้าท่วมในพื้นที่ 25 อำเภอ 174 ตำบล 1,362 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 42,383 ครัวเรือน รวม 159,692 คน มีผู้เสียชีวิต 6 ราย เมื่อจังหวัดอุบลราชธานีได้เผชิญกับปัญหาอุทกภัยอย่างชัดเจนตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2562 มีประชาชนในโลกออนไลน์ได้แสดงความเห็นโดยเปรียบเทียบกับความช่วยเหลืออย่างแข็งขันที่ทีมหมูป่าทั้ง 13 คนได้รับดังเช่นข้อความว่า

“เมืองอุบลจะจมเป็นเมืองใต้บาดาลแล้วกลับไม่มีหน่วยงานรัฐที่ใหญ่ๆยื่นมือมาช่วยเหลือทำเหมือนคนอุบลไม่ใช่คนในประเทศเลย **แต่13หมู่ป่าทั้งหน่วยงานรัฐไทย หน่วยงานรัฐต่างประเทศแห่เข้ามาช่วย** มันน่าน้อยใจนะ” ผู้ใช้ทวิตเตอร์ชื่อ @heehee945 (เน้นตัวเอียงโดยผู้วิจัย)

“ทำไมรัฐบาลไม่ช่วย บ้านหลายหลังต้องจมน้ำ อำเภวารินถูกตัดขาดจากในเมือง **หมู่ป่า13 คนนี้ช่วยกันทุกทาง แต่จ.อุบลทั้งจังหวัดไม่มีแม่แต่ใครมาดู** นายกรัฐมนตรีก็มาทำให้การช่วยเหลือลำบากกว่าเดิมเหมือนมาเพื่อเป็นตัวถ่วงในงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย” ผู้ใช้ทวิตเตอร์ชื่อ @kpkimmm (เน้นตัวเอียงโดยผู้วิจัย) (ไทยพีบีเอส, 2562a)

เหตุการณ์น้ำท่วมอุบลราชธานีมีความน่าสนใจว่าเหตุการณ์เรือล่มภูเกิดเนื่องจากประชาชนเกิดข้อสงสัยและเปรียบเทียบโดยตรงระหว่างการช่วยเหลือทีมหมู่ป่า 13 คนกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งจังหวัด การเปรียบเทียบนั้นส่งผลให้ประชาชนบางส่วนเกิดความรู้สึกด้านลบเพราะมองว่าผู้ประสบภัยน้ำท่วมหลักแสนคนไม่ได้รับความใส่ใจเหมือนกับหมู่ป่าเพียง 13 คน ดังนั้นคำถามที่เกิดขึ้นเป็นประเด็นว่าด้วยความยุติธรรมเปรียบเทียบโดยตรง (comparative justice) ซึ่งอยู่บนกรอบความคิดว่าผู้ที่มีคุณสมบัติเท่ากันก็ควรจะได้รับเท่ากัน ผู้ที่มีคุณสมบัติต่างกันก็ควรจะได้รับต่างกัน ในกรณีถ้าหลงกับเหตุการณ์น้ำท่วมอุบลราชธานีจึงหมายความว่า ผู้ที่ลำบากเท่ากันก็ควรจะได้รับความช่วยเหลือเท่ากัน ผู้ที่ลำบากต่างกันก็ควรจะได้รับความช่วยเหลือต่างกัน หากเอาจำนวนผู้ประสบภัยเป็นตัวตั้ง กล่าวคือผู้เดือดร้อนทั้งจังหวัดคือ 159,692 คนสมควรที่จะได้รับความใส่ใจมากกว่าหรือไม่ น้อยไปกว่าผู้ประสบภัยเพียง 13 คน ดังข้อความที่มีประชาชนท่านหนึ่งได้ระบุว่า “หมู่ป่า13คนนี้ช่วยกันทุกทาง แต่จ.อุบลทั้งจังหวัดไม่มีแม่แต่ใครมาดู”

การจะตอบคำถามว่าผู้ประสบภัยน้ำท่วมอุบลราชธานีได้รับความใส่ใจน้อยกว่าการช่วยเหลือทีมหมู่ป่าหรือไม่จำเป็นต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงของการให้ความช่วยเหลือ และเมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงจากเอกสารของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพบว่าเป็นข้อกล่าวหาที่ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงเพราะผู้วิจัยพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้นิ่งนอนใจแต่อย่างใด ในวันที่ 30 สิงหาคม 2562 ศูนย์ป้องกันภัยเขต 13 อุบลราชธานี สำนักงานป้องกันภัยพร้อมเรือยนต์กู้ภัยเคลื่อนที่เร็วจำนวน 2 ลำ พร้อมเจ้าหน้าที่ 4 นาย ให้ความช่วยเหลือประชาชนอย่างทันทั่วถึง (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2562b) นอกจากนั้นในวันที่ 18 กันยายน 2562 กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้ยกระดับเหตุการณ์ในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) ซึ่งเป็นระดับที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ต้องให้ผู้ว่าราชการ

กลางและหรือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเข้าควบคุมสถานการณ์แทน (workpointToday, 2562) จึงสามารถกล่าวได้ว่ารัฐไทยจัดให้เหตุการณ์น้ำท่วมอุบลราชธานีเป็นสาธารณภัยที่มีความรุนแรงกว่าเหตุการณ์ถ้ำหลวง เพราะเหตุการณ์ถ้ำหลวงเป็นเพียงสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถควบคุมดูแลได้ และหากพิจารณาจากทรัพยากรวัตถุแล้วพบว่าเหตุการณ์น้ำท่วมอุบลราชธานีได้รับความช่วยเหลืออย่างจริงจังโดยมีรายละเอียดดังนี้ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2562a)

- 1.ปภ. สนับสนุนถุงยังชีพจำนวน 10,000 ชุด
- 2.ศูนย์ปภ. เขต 13 (อุบลราชธานี) ศูนย์ปภ. เขต 3 (ปราจีนบุรี) ศูนย์ปภ. เขต 7 (สกลนคร) ศูนย์ปภ. เขต 5 (นครราชสีมา) สนับสนุนรถแม่โคโรรถบรรทุกติดตั้งปั้นจั่น 10 ล้อรถลากจูงบรรทุกเครื่องจักรกลรถขุดตักไฮโดรลิก รถผลิตน้ำดื่มรถบรรทุกเล็กรถปฏิบัติการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย รถยนต์กู้ภัยเคลื่อนที่เร็วรถลากเรือเรือยนต์เรือตรวจการณ์เรือพลาสติกเรือท้องแบนพร้อมเครื่องยนต์ เสื้อชูชีพพร้อมเจ้าหน้าที่
- 3.ปภ. เขต 1 (จันทบุรี) สนับสนุนเรือท้องแบน
- 4.สนง.ปภ.จ. นพค.56 สนภ.5 อำเภอปท. ภาคเอกชนมูลนิธิหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนเจ้าหน้าที่รวม 2,210 นาย พร้อมแจกจ่ายถุงยังชีพ 45,640 ชุดยารักษาโรค 1,300ชุดน้ำดื่ม 31,076 แพ็ค
- 5.กรมปศุสัตว์สนับสนุนฟางอัดก้อน 5,400 ก้อน
- 6.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนรถบรรทุกเครื่องสูบน้ำเรือท้องแบนเดินที่ห้องสุขาลงน้ำเสื้อชูชีพ 629 ตัว เข้าให้การช่วยเหลือเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยโครงการชลประทานอุบลราชธานีติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำ 100 เครื่องเครื่องสูบน้ำพร้อมกาลักน้ำ
7. กองทัพเรือติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำ 81 เครื่องท่อสูบน้ำพญานาคซึ่งสนับสนุนการสูบน้ำ
8. โรงครัวพระราชทาน 3 แห่ง
9. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้แทนพระองค์ร่วมกับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์เชิญสิ่งของพระราชทานมอบแก่ราษฎรที่ประสบอุทกภัย

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย**ไม่สามารถสรุปได้ว่า** “หมูป่า13คนนี้ช่วยกันทุกทาง แต่อุบลทั้งจังหวัดไม่มีแม้แต่ใครมาดู” หรือหากพิจารณาจากจำนวนผู้ประสบภัยจะพบว่าจังหวัดอุบลราชธานีมีผู้เสียชีวิต 6 คนจากจำนวนผู้ประสบภัย 159,692 คน ยิ่งทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าหน่วยงานของไทยประสบความสำเร็จหรือไม่ใส่ใจช่วยเหลือผู้ประสบภัยจังหวัดอุบลราชธานี จึงถือเป็นความเข้าใจที่ผิดว่ารัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เหลียวแลผู้ประสบภัยกรณีอื่นๆ

เหตุผลของความเข้าใจผิด

เมื่อข้อเท็จจริงได้บ่งบอกชัดเจนว่ากรณีน้ำท่วมที่จังหวัดอุบลราชธานีนั้นได้รับความใส่ใจจากรัฐอย่างเต็มที่ จึงต้องหาสาเหตุที่ทำให้ประชาชนตั้งข้อสงสัยว่าผู้ประสบภัยน้ำท่วมจังหวัดอุบลราชธานีไม่ได้รับความใส่ใจเหมือนทีมหมูป่าติดถ้ำ จากการศึกษาพบว่ามีเหตุผลหลักสามประการที่ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเหตุการณ์น้ำท่วมอุบลราชธานีไม่ได้รับการเหลียวแล มีรายละเอียดดังนี้

1. เหตุผลประการแรกคือเหตุผลเรื่องขนาดของพื้นที่ สำหรับประเด็นนี้ทหารท่านหนึ่งได้อธิบายว่าการเปรียบเทียบเหตุการณ์น้ำท่วมอุบลราชธานีกับการกู้ภัยถ้ำหลวงเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่ถูกต้อง โดยมีข้อความดังนี้

“เคส 13 หมูป่าที่ยกมาเปรียบเทียบนั่นนะ มันคือเหตุที่เกิดขึ้นเฉพาะแห่ง เราระดมกำลังกันไป มันก็เลยดูเหมือนคนเยอะครับ แต่พื้นที่อุทกภัยระดับนี้ มันกินพื้นที่กว้างมาก ต่อให้ยกกำลังออกไปเท่าไรก็ไม่เพียงพอครับ กระจายกันออกไปเลยดูเหมือนน้อย ทำที่สุดแล้ววิกฤติเหล่านี้ควรจะทำให้คนไทยกลับมารัก และสามัคคีกันมากขึ้น ได้เห็นน้ำใจ หรืออะไรหลายๆอย่าง ไม่ใช่เอาการเมืองมาบดบัง จนเราต้องแตกแยกกันมากกว่านี้เลยครับ” (เอ็มไทย, 2562)

จากข้อความดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าอุบลราชธานีประสบปัญหาน้ำท่วมทั้งจังหวัด ไม่ใช่ในพื้นที่จำกัดที่เป็นบริเวณของถ้ำเพียงหนึ่งถ้ำอย่างเช่นกรณีถ้ำหลวง ดังนั้นทรัพยากรบุคคลและวัตถุที่ระดมไปเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยจึงกระจายกันไปทั่วจังหวัด เมื่อเกิดการกระจาย ความหนาแน่นของการกระจุกตัวทั้งทรัพยากรบุคคลและวัตถุก็ลดลงจึงทำให้ภาพที่ปรากฏออกมาไม่มีความแออัดของการช่วยเหลือเหมือนกับกรณีถ้ำหลวง แต่ไม่ได้แปลว่าผู้ประสบภัยอุบลราชธานีไม่ได้รับความใส่ใจหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือ

2. เหตุผลประการที่สองคือวิธีการนำเสนอของสื่อ ซึ่งหมูป่าถูกนำเสนอในฐานะ

“ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดตัว” ส่วนผู้ประสบภัยน้ำท่วมถูกนำเสนอในฐานะ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจที่หมูป่าจะได้รับความสนใจจากประชาชนผู้ติดตามข่าวสารจนเกิดความรู้อีกว่าใครๆก็สนใจทีมหมูป่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประสบภัยน้ำท่วมอุบลราชธานีจะเห็นความแตกต่างของการถูกนำเสนอในข่าวอย่างชัดเจน เช่นสำนักข่าวหนึ่งที่ลงข่าวว่า

“ขณะที่น้ำท่วม**บ้านเรือนประชาชนในพื้นที่ 7 อำเภอ** ระดับน้ำได้ลดลงแล้ว แต่**ประชาชน 6 พันกว่าคน**ยังไม่สามารถเข้าไปในบ้านได้ ซึ่งมี**บ้านเรือนรับผลกระทบ 2 หมื่นกว่า**ครัวเรือน ประชาชนได้เดือดร้อน 1 แสนกว่าคน” (เน้นตัวเอียงโดยผู้วิจัย) (ไทยรัฐ, 2562)

เห็นได้ว่าลักษณะการใช้ภาษาในการอธิบายถึงผู้ประสบภัยน้ำท่วมจะเป็นข้อมูลเชิงตัวเลขเท่านั้น ไม่มีการระบุชื่อของผู้ประสบภัยคนใด ไม่ใช่บุคคลที่มีตัวตนชัดเจนเหมือนกับทีมหมูป่าทั้ง 13 คน ที่นอกจากจะมีการระบุชื่อแล้วยังมีการระบุอายุ รวมไปถึงการลงรูปภาพของแต่ละคนด้วย หากสำนักข่าวระบุตัวตนของผู้ประสบภัยอุบลราชธานีจำนวนทั้งหมด 159,692 คนนั้นคงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถทำได้ในแง่ของการขายข่าวและระยะเวลาในการนำเสนอข่าว เพราะผู้รับสารไม่มีความสนใจในการมานั่งอ่านหรือนั่งจำชื่อผู้ประสบภัยทั้ง 159,692 ชื่อ แต่หากบังเอิญว่าผู้ประสบภัยอุบลราชธานีมีเพียง 13 คน การลงข่าวระบุตัวตนทั้ง 13 คนจะเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ต่างกับการลงข่าวทีมหมูป่า สรุปได้ว่าการที่สำนักข่าวจะระบุหรือไม่ระบุตัวตนของผู้ประสบภัยนั้นไม่ได้เกิดจากเลือกปฏิบัติอย่างไม่มีหลักเกณฑ์ แต่เกิดจากข้อเท็จจริงของสถานการณ์ว่าผู้ประสบภัยมีจำนวนน้อยหรือมีจำนวนมหาศาล หากผู้ประสบภัยมีจำนวนน้อย เช่นมีเพียง 13 คน การขายข่าวด้วยการระบุตัวตนเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ง่าย หากผู้ประสบภัยจำนวนมหาศาล เช่นมีถึง 100,000 คน การขายข่าวด้วยการอธิบายภาพรวมแต่ไม่ระบุตัวตนมีความเหมาะสมกว่าในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าหน่วยงานภาครัฐจะไม่สนใจดูแลผู้ประสบภัยที่ไม่ได้รับการระบุตัวตน เป็นความเข้าใจผิดของผู้ติดตามข่าวสารที่รู้สึกรู้สีกว่าทีมหมูป่าจะได้รับความใส่ใจมากกว่า

3. เหตุผลประการที่สามคือเหตุผลเรื่องการทำให้ทีมหมูป่าเป็นที่รู้จักโดยภาครัฐเองซึ่งเป็นเหตุผลที่มีความคาบเกี่ยวกับเหตุผลที่สองคือเรื่องการนำเสนอของสื่อ แต่ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะพุ่งเป้าไปที่การออกสื่อของทีมหมูป่าที่กระทำหรือสนับสนุนโดยรัฐเอง จากการศึกษาพบว่ารัฐไทยมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้ทีมหมูป่าทั้ง 13 คนเป็นที่รู้จักโดยตรง โดยมีรายละเอียดเช่น

3.1 วันที่ 11 กรกฎาคม 2561 กรมประชาสัมพันธ์สำนักนายกรัฐมนตรีได้เผยแพร่คลิปทีมหมูป่าทั้ง 13 คนรักษาตัวในโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย มีความยาวประมาณ 20 วินาที โดยเป็นภาพสมาชิกทีมหมูป่านอนอยู่บนเตียงผู้ป่วย สมาชิกหมูป่าบางส่วนหันมามองกล้องพร้อมกับชูสองนิ้วและยกมือไหว้ แต่ไม่มีการสัมภาษณ์หรือพูดคุย แต่ถือเป็นการเผยแพร่ภาพเคลื่อนไหวของทั้ง 13 คนอย่างเป็นทางการครั้งแรกหลังจากที่ได้ออกจากถ้ำ (The Standard, 2561a)

3.2 วันที่ 18 กรกฎาคม 2561 รายการเดินทางประเทศไทย ซึ่งเป็นรายการที่นายกรัฐมนตรี ใช้เพื่อเป็นช่องทางในการส่งข่าวสารการทำงานของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับทราบ ได้ให้ทีมหมูป่า ออกอากาศในตอน “ส่งทีมหมูป่ากลับบ้าน” มีสุทธิชัย หยุ่น ผู้สื่อข่าวอาวุโสชื่อดังรับหน้าที่เป็นพิธีกร โดยในรายการนี้ทีมหมูป่าได้แนะนำตัวทีละคนพร้อมกับบอกเล่าเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น (มติชน, 2561)

3.3 วันที่ 17 สิงหาคม 2561 คณะทำงานจัดงานนิทรรศการถ้ำหลวง กระทรวงวัฒนธรรม ส่งหนังสือเวียนแจ้ง ออกวันที่ 17 สิงหาคม 2561 (วธ.0208/953) ไปยังเลขาธิการคณะกรรมการ อุดมศึกษา ลงนามโดยรองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม โดยมีข้อความที่น่ากล่าวถึงดังนี้ “ขอความ อนุเคราะห์ท่านแจ้งเชิญสถาบันอุดมศึกษา นำคณะผู้บริหาร บุคลากร และนักศึกษาเข้าชมนิทรรศการ และร่วมฟังเสวนาปฏิบัติการถ้ำหลวง วาระแห่งโลก” และข้อความว่า “โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ได้เรียนรู้ธรรมชาติ วิถีชีวิตของสังคมไทย ในเรื่องน้ำใจ ไหมตรี ความมีวินัย จิตอาสา และความสามัคคี ที่ก่อให้เกิดบรรยากาศความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน และความช่วยเหลือจากทั่วโลก รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

3.4 วันที่ 2 ตุลาคม 2561 รัฐร่วมกับเอกชนจัดกิจกรรมชื่อ “13 ชีวิต หมูป่าอะคาเดมี ขอบคุณชุมชนโลก” โดยนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานในงานแถลงข่าว โดยมี วัตถุประสงค์ตามชื่อคือเพื่อขอบคุณชาวโลกในนามของประเทศไทยที่ร่วมปฏิบัติการช่วยเหลือด้วยความห่วงใยมนุษยชาติ นอกจากนั้นยังเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย โดยกิจกรรม จัดในวันที่ 3-15 ตุลาคม 2561 ในสองประเภทคืออาร์เจนตินาและสหรัฐอเมริกา ซึ่งในวันที่ 4 - 9 ตุลาคม 2561 ทีมหมูป่ารวม 13 คนได้เข้าร่วมพิธีเปิดมหกรรมกีฬาโอลิมปิกเยาวชนฤดูร้อน ณ กรุง บัวโนสไอเรส สาธารณรัฐอาร์เจนตินา และวันที่ 8 - 9 ตุลาคม 2561 นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยความสะดวกผู้สูญหายถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ในฐานะผู้แทนของทีมงาน ถ้ำหลวงได้เข้ารับรางวัล Asia Game Changer Awards ของสมาคม Asia Society Association โดยมีผู้ช่วยโค้ชทีมฟุตบอลเยาวชนหมูป่า อะคาเดมี ร่วมเป็นสักขีพยาน ณ นครนิวยอร์ก มลรัฐ นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และวันที่ 10 - 12 ตุลาคม 2561 ทีมหมูป่าเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนทาง ศิลปวัฒนธรรมร่วมกับเยาวชนในท้องถิ่น ณ นครลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา (E-Government, 2561)

3.5 วันที่ 16 ตุลาคม 2561 นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร นำสมาชิกทีมหมูป่าเข้าพบและ มอบรางวัล Asia Game Changer Awards ที่ได้กล่าวถึงไปแล้วให้แก่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

โดยมีผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรม และผู้แทนคณะกรรมการสื่อสร้างสรรค์กรณีถ้าหลวง จ. เชียงราย เข้าร่วมด้วย โดยพลเอกประยุทธ์ได้กล่าวกับทีมหมูป่าว่า

“ฟาลิซิดไว้แบบนี้ มีเหตุการณ์ขึ้นมา และช่วยเหลือพวกเราได้ สร้างชื่อเสียงไปถึงข้างนอก ก็มีจำแหมผู้เสียสละชีวิตไปคนหนึ่ง ขอให้นึกถึงเขาเยอะๆ พี่ๆ น้ำ อา ที่เขาเสี่ยงช่วยชีวิตเราที่ช่วยด้วยแรงใจ แรงศรัทธา และความหวัง คนในพื้นที่ยอมทุกอย่างเพื่อช่วยเรา นี่คือนสิ่งที่เราต้องจำให้มั่นจนถึงวันตาย ชีวิตเราไม่ใช่เรากับครอบครัวเท่านั้น แต่เป็นเรากับคนทั้งหมดที่ไปร่วม นั่นคือครอบครัวของท่าน เรามีชีวิตได้เพราะพวกเขา หากไม่สำเร็จมาก็คงมีปัญหา ผมเชื่อมั่นตั้งแต่วันแรกว่าต้องช่วยได้ เชื่อมันรัฐมนตรี เชื่อมันผู้ว่าฯ และขอบคุณผู้ว่าฯ ที่ทำงานได้ดี ผมเป็นกำลังใจให้ ปัญหาอยู่ที่ไหนท่านแก้ได้ อยู่ไหนก็อยู่ได้ ไม่ได้อยู่ที่เดียวจนตายกันอยู่แล้ว ทำให้ดีทุกที่ที่อยู่ ขอให้ช่วยกันต่อไป” (The Standard, 2561b)

เห็นได้ว่ารัฐไทยให้พื้นที่ในการออกสื่อแก่ทีมหมูป่าโดยตรง ในขณะที่ผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์เรือล่มหรือเหตุการณ์น้ำท่วมอุบลราชธานีไม่ได้รับการปฏิบัติเช่นนั้น

ความเข้าใจผิด: ใครเป็นฝ่ายผิด

เมื่อพิจารณาสามสาเหตุที่ส่งผลให้ผู้รับสารเข้าใจผิดว่าผู้ประสบภัยกรณีอื่นไม่ได้รับความช่วยเหลือเท่ากับทีมหมูป่า ผู้วิจัยได้ข้อสรุปดังนี้

1. สาเหตุเรื่องขนาดของพื้นที่ ซึ่งทีมหมูป่าประสบภัยอยู่ในพื้นที่แห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงราย ส่วนผู้ประสบภัยจังหวัดอุบลราชธานีนั้นประสบภัยอยู่ในพื้นที่ทั้งจังหวัดทำให้ผู้รับสารตีเข้าใจผิดว่าจังหวัดอุบลราชธานีไร้ทีมช่วยเหลือ นั่นเป็นความเข้าใจผิดที่เกิดจากความไม่รู้ของผู้รับสารเองอยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐหรือแม้แต่สื่อ

2. สาเหตุเรื่องการนำเสนอข่าวของสื่อที่ทำให้หมูป่าเป็น “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ส่วนผู้ประสบภัยน้ำท่วมเป็น “ผู้ประสบภัยนิรนาม” เป็นความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นจากวิธีการนำเสนอข่าวสื่อไม่ใช่ความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นจากผู้รับสาร ความแตกต่างระหว่างทีมหมูป่ากับผู้ประสบภัยคนอื่นจึงเป็นเรื่องของการถูกนำเสนอผ่านสื่อ ไม่ใช่เรื่องของการช่วยเหลือให้พ้นจากการประสบภัย สำหรับกรณีนี้ทั้งรัฐและประชาชนไม่ได้เป็นฝ่ายผิด และก็ไม่ใช่ความผิดของสื่อเช่นกัน เนื่องจากเป็นข้อจำกัดในการนำเสนอข่าว ในทางปฏิบัติไม่สามารถระบุตัวตนของผู้ประสบภัยหลักแสนได้

3. สาเหตุเรื่องการส่งเสริมให้หมูป่าออกสื่อโดยรัฐ จากการศึกษาผู้วิจัยไม่พบความจำเป็นใดๆ ที่รัฐจะต้องนำทีมหมูป่าไปออกสื่อ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการช่วยชีวิตแล้ว หากรัฐจะมีความผิดก็คงผิดในแง่ที่ว่าทำให้ทีมหมูป่าทั้ง 13 คนดังกว่าผู้ประสบภัยน้ำท่วมอุบลราชธานีหลักแสน แต่รัฐไม่ได้ผิดในแง่ของการกู้ภัยเพราะผู้ประสบภัยทั้งสองกรณีได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

ความยุติธรรมเปรียบเทียบ: คุณสมบัติของทีมหมูป่าและผู้ประสบภัยเรือล่มและน้ำท่วม

การที่ทีมหมูป่าได้รับความสนใจจากรัฐจนทำให้เป็นข่าวลงสื่อ แต่ผู้ประสบภัยกรณีอื่นไม่ได้รับความสนใจในระดับเดียวกันถือว่าถูกต้องหรือไม่หากพิจารณาด้วยหลักความยุติธรรมเปรียบเทียบ การจะตอบคำถามข้อนี้ได้จำเป็นต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติของทีมหมูป่าและคุณสมบัติของผู้ประสบภัยเรือล่มภูเก็ตและน้ำท่วมอุบลราชธานี

แนวคิดเรื่อง “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ตอบคำถามนี้ได้โดยตรง เนื่องจากทั้งการทำข่าวของสื่อและการส่งเสริมให้ออกสื่อของรัฐเต็มไปด้วยการให้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงลักษณะของทีมหมูป่าทั้ง 13 คน ตัวอย่างเช่นสำนักข่าวหนึ่งได้ลงข่าวโดยใช้ข้อความว่า

“วันนี้เราจะทำความรู้จักทีมหมูป่าอะคาเดมีแม่สาย นักฟุตบอลเยาวชน จ.เชียงราย ที่มีโค้ชเอกพล จันทะวงษ์ เป็นผู้ฝึกสอนและมักจะให้เด็กๆ ทำกิจกรรมนอกสถานที่ควบคู่ไปกับการเล่นกีฬา” (MGR ONLINE, 2561a)

เห็นได้ว่าการเปิดเผยทั้งชื่อ นามสกุล อายุ โรงเรียน รูปภาพ ของสมาชิกทั้ง 13 คน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่ได้ส่งผลใดๆ ต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของภารกิจกู้ภัย ทำให้ทีมหมูป่ามีสถานะเป็นทั้งผู้ประสบภัยและดาราไปพร้อมๆ กัน นอกจากการให้ข้อมูลส่วนบุคคลแล้วยังมีการกล่าวถึงคุณสมบัติด้านบวกของทีมหมูป่าอีกด้วย เช่นการที่สำนักข่าวหนึ่งลงข่าวว่า

“ทิ่ง! น้องอดุลย์ทีมหมูป่า เรียนดี กีฬาเก่ง พูดได้ 4 ภาษา...ซึ่งทางเพื่อนของน้องอดุลย์เผยว่าเขาเป็นคนดี แข็งแรงมาก ขยันหมั่นเพียรและมีความอดทนสูง ทั้งยังเป็นนักกีฬาของโรงเรียน เป็นคนเล่นกีฬาได้หลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นกีฬาฟุตบอล วอลเลย์บอล ตะกร้อ และชอบปั่นจักรยาน” (เดลินิวส์, 2561)

และสิ่งหนึ่งที่สะท้อนถึงสถานะ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ได้ชัดเจนที่สุดคือการสร้างกระแสว่าทีมหมูป่าคือ “คนแปลกหน้าที่อยากเจอ” ซึ่งหมายความว่าแม้ผู้รับสารจะไม่รู้จักทีมหมูป่าเป็นการ

ส่วนตัว แต่ต่างปรารถนาให้ทีมกู้ภัยพบเจอทีมหมูป่าในเร็ววัน” รวมถึงมีการแต่งเพลง “คนแปลกหน้าที่ยากเจอ” ให้ทีมหมูป่าอีกด้วย เนื้อหาของเพลงระบุไว้ชัดเจนว่า “ไม่เคยรู้จัก ไม่เคยชิดใกล้ แต่ทำไมอยากเจอพวกเธอหนอ” เห็นได้ว่าแม้แต่คนแต่งเพลงยังสับสนว่าเหตุใดจึงอยากเจอ

การสร้างคุณลักษณะหรือคุณสมบัติให้กับทีมหมูป่ายังถูกกระทำโดยบุคคลสำคัญของรัฐ ซึ่งในที่นี้หมายถึงนายกรัฐมนตรีอย่าง พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาที่กล่าวถึงความหวังโยของกษัตริย์ต่อการกู้ภัยครั้งนี้ว่า

"ท่านฝากถึงพวกเราให้กำลังใจ ให้มีความหวัง แล้วทุกอย่างจะปรากฏออกมา ดังนั้นขอให้พวกเราทำใจให้หนึ่ง" (BBC, 2018d)

ข้อความดังกล่าวสะท้อนแง่มุมที่น่าสนใจยิ่งต่อภารกิจกู้ภัยทีมหมูป่า เนื่องจากแสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันกษัตริย์ที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับประชาชนไทยกับการกู้ภัยทีมหมูป่า จึงให้ความรู้สึกว่าเป็นภารกิจระดับประเทศที่ได้รับการรับรองจากสถาบันกษัตริย์โดยตรง และข้อความที่ว่า

"พวกเราที่ช่วยกันขอเดชะพระบารมีของพระเจ้าอยู่หัวทุกพระองค์ ขอเจ้าพ่อเจ้าแม่ที่นี้ ขอเทพดาอารักษ์ ขอให้เจ้าหน้าที่ปลอดภัย ให้จบสถานการณ์เร็วสุด ไม่ว่าใครก็ตามที่เคยละเมิดอะไรก็ตามด้วยกาย วาจา ใจ ต้องขอแบบนี้ นี่คือนิตยภัตความเป็นไทย เข้าใจไหม" (BBC, 2018d)

ข้อความดังกล่าวมีความน่าสนใจกว่าข้อความก่อนหน้านี้ เนื่องจากมีการอ้างอิงถึงกษัตริย์ทุกพระองค์ แสดงให้เห็นว่านายกรัฐมนตรีมองว่าการกู้ภัยครั้งนี้มีความสำคัญต่อทั้งกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ นอกจากนั้นยังอ้างอิงถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์อีกด้วย ซึ่งตามหลักสามัญสำนึกแล้วสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะช่วยปกป้องคนดี จึงให้ภาพลักษณ์ว่าผู้ประสบภัยทั้ง 13 คนเป็นคนดี และปิดท้ายด้วยนิตยภัตความเป็นไทย สะท้อนว่าภารกิจครั้งนี้คือความเป็นไทย จึงกล่าวได้ว่า พลเอก ประยุทธ์ เห็นว่าการกู้ภัยถ้าหลวงมีความสำคัญต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สะท้อนชัดเจนในอีกข้อความหนึ่งที่เขากล่าวว่า

"ผมนั่งรถมา ผมขอทุกอย่าง ขอตลอดทาง ขอเทวดาอย่าให้ฝนตกอีกเลย ให้ฟ้าเปิด ขอให้เรียบริ้อย ขอสื่อ ขอประชาชน ขอเจ้าหน้าที่ทำงานเต็มที่ด้วยใจ ด้วยแรงรัก แรงศรัทธา แรงหวังโย ภายใต้ร่มพระบารมีของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งท่านทรงติดตามทุกข่าว ดังนั้นการ

เสนอข่าวอะไรไป ท่านทอดพระเนตรหมด และพระราชทานแนวทางกลับมา นี่คือนสิ่งที่เรียกว่าพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม" (BBC, 2018d)

ความน่าสนใจของข้อความนี้คือการที่ พล.อ.ประยุทธ์ เอาประชาชนทั่วไปเข้ามาอยู่ในการกักขังด้วย ทั้งๆที่ประชาชนทั่วไปไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับอะไรกับทีมหมูป่าเลย ทีมหมูป่าจึงเป็นคนแปลกหน้าที่ประชาชนทุกคนให้ความหวังใจ

เมื่อทีมหมูป่าทั้ง 13 คนปลอดภัยออกมาจากถ้ำและแข็งแรงเป็นปกติแล้ว พล.อ.ประยุทธ์ยังได้ถ่ายภาพร่วมเป็นที่ระลึก

ภาพจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/815834>

พร้อมกับเขียนข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่า

“วันนี้ผมดีใจที่ได้พบหลานๆ หมูป่าอีกครั้งหลังจากเหตุการณ์ที่ทำให้คนทั่วโลกเห็นถึงความรัก ความสามัคคี และความไม่ยอมแพ้ ผมคิดว่า เรื่องหมูป่าไม่ใช่เรื่องปาฏิหาริย์ แต่เป็นเรื่องของกำลังใจ ความอดทน และความมีวินัย ของทั้งเด็กๆ กับโค้ชที่ติดอยู่ในถ้ำ และทุกฝ่ายที่ช่วยเหลือ สนับสนุน ทั้งจากในและต่างประเทศ ทั้งหมดทำให้เราผ่านเหตุการณ์นี้มาได้ด้วยกัน ประสบผลสำเร็จด้วยดี ผมขอขอบคุณทุกคนอีกครั้งครับ #วินัยสร้างชาติ” (กรุงเทพธุรกิจ, 2561b)

ข้อความดังกล่าวสะท้อนถึงคุณสมบัติหลายประการเกี่ยวกับการกักขังและทีมหมูป่าคือ

1. นายกรัฐมนตรีใช้คำว่า “หลาน” กับทีมหมูป่า แทนที่จะเลือกใช้คำกลางๆที่มีความห่างเหินอย่างเช่น “นักฟุตบอลทีมหมูป่า” หรือแม้แต่คำว่า “เด็กๆ”

2. นายกรัฐมนตรีมองว่าการกักกันครั้งนี้เป็นเหตุการณ์ระดับโลก

3. นายกรัฐมนตรีมองการกักกันครั้งนี้สะท้อนถึง ความรัก ความสามัคคี และความไม่ยอมแพ้ และความมีวินัย ซึ่งเป็นคุณสมบัติด้านบวกสำหรับคนทุกอาชีพ ดังนั้นไม่ว่าผู้ติดตามเหตุการณ์จะประกอบอาชีพอะไรก็สามารถรับมือได้กับเหตุการณ์ได้ทุกคน

4. นายกรัฐมนตรีเชื่อมโยงการกักกันถ้าหลงกับการสร้างชาติ ซึ่งสอดคล้องกับข้อความก่อนหน้าที่ได้กล่าวถึงไปแล้วว่าเขานำการกักกันไปเชื่อมโยงกับกรุงเทพฯ กรุงเทพฯศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์

สรุปได้ว่าทีมหมูป่าในฐาน “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุดัว” มีคุณสมบัติพิเศษที่แตกต่างจาก “ผู้ประสบภัยนิรนาม” นั่นคือคุณสมบัติด้านบวก เช่นเป็นผู้ประสบภัยของชาติ เป็นลูกหลานของชาติ เป็นผู้ประสบภัยที่กษัตริย์ห่วงใย ทีมหมูป่าจึงดูเหมือนมีความสำคัญกว่าผู้ประสบภัยเรือล่มภูเก็ตหรือผู้ประสบภัยน้ำท่วมอุบลราชธานี แต่ไม่ใช่ที่สำคัญกว่าเพราะผ่านการพิสูจน์คุณสมบัติมาแล้ว แต่เป็นเพราะถูกสร้างให้มีคุณสมบัติยิ่งใหญ่โดยทั้งผู้นำประเทศและสื่อ ความคุ้มครองในการได้รับความช่วยเหลือจึงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากบุคคลสำคัญของรัฐเองหรือโดยสื่อ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประสบภัยจริงแท้หรือไม่จริงแท้ก็ตาม

อย่างไรก็ตามผู้ประสบภัยทุกประเภท ล้วนต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ โดยไม่เกี่ยวกับความคุ้มครอง เพราะเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยไม่พิจารณาถึงคุณสมบัติใดๆของผู้ประสบภัยอยู่แล้ว จากการศึกษาผู้ประสบภัยกรณีเรือล่มภูเก็ตและกรณีน้ำท่วมอุบลราชธานีพบว่ารัฐได้ทำหน้าที่ดังกล่าวจริง ดังนั้นในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องแยกประเด็นให้ชัดเจนระหว่าง **การได้รับความช่วยเหลือตามมาตรฐาน** กับ **การได้เป็นข่าวในสื่อ/การได้เป็นคนสำคัญโดยรัฐ** สิ่งที่ทีมหมูป่าได้รับแตกต่างจาก “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ก็คือการได้เป็นข่าวในสื่อ/การได้เป็นคนสำคัญโดยรัฐนั่นเอง แต่ไม่ใช่ความแตกต่างของการได้รับความช่วยเหลือ เพราะเมื่อพิจารณาด้วยหลักความยุติธรรมเปรียบเทียบ พบว่าเป็นไปตามสัดส่วนของความยุ่งยากในการกักกัน ภัยที่ทีมหมูป่าประสบนั้นเป็นภัยที่มีความยุ่งยากซับซ้อน จึงมีความจำเป็นต้องระดมบุคลากรและทรัพยากรในการช่วยเหลือ ส่วนภัยจากเหตุการณ์เรือล่มและภัยจากเหตุการณ์น้ำท่วมเป็นภัยที่อยู่ในขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่และทรัพยากรที่มีอยู่ จึงไม่มีความจำเป็นจะต้องระดมบุคลากรหรือทรัพยากรในการช่วยเหลือเท่ากับการกักกันทีมหมูป่าแต่อย่างใด เป็นไปตามสัดส่วนของความ

ยากลำบากคือปัญหาที่มีความซับซ้อนมากกว่าจำเป็นต้องใช้บุคลากรและทรัพยากรมากกว่า ปัญหาที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าก็ไม่จำเป็นต้องใช้บุคลากรและทรัพยากรในระดับเดียวกัน

บทสรุปทางทฤษฎีของความยุติธรรมกรุณา

การกักขังถ้าหลวงเป็นเหตุการณ์ที่เสร็จสิ้นไปแล้ว ซึ่งการศึกษาเหตุการณ์ที่เสร็จสิ้นไปแล้วผ่านกรอบทางแนวคิด/ทฤษฎีทางปรัชญาการเมืองย่อมมีข้อจำกัดหรือถูกโต้แย้งได้ว่าเป็นการหาแนวคิด/ทฤษฎีที่สอดคล้องกับเหตุการณ์มาอธิบายเท่านั้น หรือกล่าวได้ว่า “จับทฤษฎีมายัด” ดังนั้นปัญหาทางวิชาการที่ผู้วิจัยต้องเผชิญต่อไปคือการอธิบายว่าแนวคิด/ทฤษฎีดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้ในกรณีอื่นๆทั่วไปได้มากน้อยขนาดไหนและในกรณีใดบ้าง เนื้อหาในบทนี้จึงเป็นการศึกษาแนวคิดความยุติธรรมกรุณา (merciful justice) ในเชิงประยุกต์กับเหตุการณ์ทั่วไป

ผู้วิจัยขอสรุปอย่างตรงไปตรงมาว่าแนวคิดความยุติธรรมกรุณานั้นมีข้อจำกัดอย่างแน่นอนและไม่สามารถทำให้ข้อจำกัดนั้นหายไปได้ ซึ่งเจ้าของแนวคิดความยุติธรรมกรุณาอย่าง Jeanine Diller และผู้วิจัยเห็นตรงกันในจุดนี้ ข้อจำกัดที่ว่าก็คือความยุติธรรมกรุณาจะก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมเชิงเปรียบเทียบเสมอ (comparative injustice) แต่ภายใต้ข้อบกพร่องดังกล่าว ผู้วิจัยจะอธิบายว่าเราสามารถนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับกรณีใดบ้าง และใช้ได้ในเรื่องไหนแบบใด โดยบทสรุปทางทฤษฎีนี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วนด้วยกันคือ

- 1.สถานะเชิงปทัสฐานของความยุติธรรมกรุณา: ดีในตัวเองและดีแก่ผลลัพธ์
- 2.ความยุติธรรมกรุณา: ความยุติธรรมที่มีความพอดี
- 3.ความกรุณาที่ถูกต้องคือความกรุณาอย่างพอดี
- 4.เงื่อนไขของความพอดี
- 5.ตำแหน่งของความยุติธรรมกรุณาและความยุติธรรมเมตตาในทฤษฎีความยุติธรรมและคำแนะนำภาคปฏิบัติ

สถานะเชิงปทัสฐานของความยุติธรรมกรุณา: ถูกต้องในตัวเองและดีแก่ผลลัพธ์

ในบทที่สี่ของวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้อธิบายว่ามีมุมมองเชิงปทัสฐานต่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว (identified victim) อยู่สองมุมมองใหญ่คือ 1. มุมมองที่สนับสนุนการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรม 2. มุมมองที่สนับสนุนการช่วยเหลือ “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ด้วยเหตุผลด้านความคุ้มค่าเชิงตัวเลข ซึ่งกรณีของการกักขังถ้าหลวงนั้นก็ได้อธิบายไปแล้วว่าเป็นเป็นการช่วยเหลือด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรมและยังคุ้มค่าในเชิงวัฒนธรรมอีกด้วย แต่โจทย์ของบทนี้ไม่ใช่ประเด็นเรื่องการกักขังถ้าหลวง ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์

สถานะเชิงปทัสสถานของความยุติธรรมกรุณาสำหรับกรณีทั่วไป ดังนั้นคำถามก็คือความยุติธรรมกรุณาควรหรือไม่ควรใช้ในกรณีใดบ้าง

เจ้าของแนวคิดอย่าง Jeanine Diller เสนอว่าความยุติธรรมกรุณานี้จะถูกตั้งก็ต่อเมื่ออิงอยู่กับกรอบคิดแบบอรรถประโยชน์นิยม (utilitarianism) ที่มองว่าการกระทำที่ถูกต้องคือการกระทำที่สร้างประโยชน์สูงสุดต่อคนจำนวนมากที่สุดซึ่งหมายถึงการเอาผลลัพธ์เป็นตัวตั้ง และกรอบคิดแบบหน้าที่นิยม (deontology) ที่ให้ความสำคัญกับการทำสิ่งที่ถูกต้องในตัวเองโดยไม่คำนึงถึงผลลัพธ์ (Diller, 2014, p.722) ผู้วิจัยพิจารณาว่าหากจะจัดหมวดหมู่ของการกระทำโดยอิงตามผลลัพธ์และความถูกต้องในตัวเองของการกระทำ เราสามารถจัดได้หมวดหมู่ได้เป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1. ผลลัพธ์ที่ดีและการกระทำถูกต้องในตัวเอง เช่นการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนด้วยเหตุผลที่ง่ายและตรงไปตรงมาคือ “มีความเห็นใจ/สงสาร” และการช่วยเหลือนั้นก็กลายเป็นแบบอย่างให้คนในสังคมยึดถือ

2. ผลลัพธ์ที่ดีแต่การกระทำไม่ถูกต้องในตัวเอง เช่นการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนเพราะอยากได้รางวัลและคำชมเชย แต่การช่วยเหลือนั้นก็กลายเป็นแบบอย่างให้คนในสังคมยึดถือในเรื่องการช่วยเหลือผู้เดือดร้อน

3. ผลลัพธ์ไม่ดีแต่การกระทำถูกต้องในตัวเอง เช่นการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนด้วยเหตุผลของความกรุณา แต่ผลของการช่วยเหลือนั้นทำให้ผู้เดือดร้อนหลงระเหิงจนไม่คิดจะปรับปรุงตนเองและนำไปสู่การทำความผิดซ้ำซาก สำหรับกรณีแบบนี้ Diller ได้ยกตัวอย่างเรื่องการตัดสินของศาลที่ไม่ลงโทษผู้ก่อคดีข่มขืน การตัดสินแบบนี้อาจส่งผลให้ผู้กระทำผิดไปก่อคดีซ้ำได้อีก (Diller, 2014, p.725)

4. ผลลัพธ์ไม่ดีและการกระทำไม่ถูกต้องในตัวเอง เช่นการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนเพราะอยากได้รางวัลและคำชมเชย และการช่วยเหลือนั้นสร้างผลเสียให้กับสังคมตามมา เช่นการที่ศาลตัดสินไม่ลงโทษผู้ก่อคดีข่มขืนเนื่องจากศาลได้รับสินบน และผลของการช่วยเหลือนั้นทำให้ผู้เดือดร้อนหลงระเหิงจนไม่คิดจะปรับปรุงตนเองและนำไปสู่การทำความผิดซ้ำซาก

ความยุติธรรมกรุณาของ Diller จะปฏิเสธการกระทำประเภทที่ 2, 3 และ 4 อย่างไม่มีข้อสงสัย เพราะมีคุณสมบัติที่ไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์ การกระทำประเภทที่ 2 มีคุณสมบัติอรรถประโยชน์

นิยมแต่ขาดคุณสมบัติหน้าที่นิยม การกระทำประเภทที่ 3 นั้นมีคุณสมบัติของแนวคิดหน้าที่นิยมแต่ขาดคุณสมบัติของแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม ส่วนการกระทำประเภทที่ 4 ขาดคุณสมบัติของทั้งสองแนวคิด ดังนั้นความยุติธรรมกรุณาจึงตรงกับการกระทำประเภทที่ 1 เพราะผลลัพธ์ต้องดีและการกระทำต้องถูกต้องในตัวเอง ข้อถกเถียงเรื่องการกระทำที่ดีในตัวเองและดีที่ผลลัพธ์มีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณแล้ว อย่างเช่นที่ปรากฏในงาน Republic ของ Plato (1968, pp.357A-367E) ที่ถกเถียงกันว่าความยุติธรรมต้องดีที่ผลลัพธ์และต้องดีในตัวเองหรือไม่ ซึ่งหากเราเชื่อว่าความยุติธรรมคือสิ่งที่ดีที่ผลลัพธ์และดีในตัวเอง เหตุใดจึงต้องใช้ความ “กรุณา” เข้ามาผสมกับความยุติธรรมด้วย หมายความว่าความยุติธรรมเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้สังคมดีพออย่างนั้นหรือ

ความยุติธรรมกรุณา: ความยุติธรรมที่มีความพอดี

การศึกษา Nicomachean Ethics ของ Aristotle (2009) สามารถช่วยตอบคำถามได้ว่าความยุติธรรมที่มีความกรุณาเข้ามาเกี่ยวข้องนั้นเป็นสิ่งที่เพียงพอหรือไม่ โดยใน Book V ของ Nicomachean Ethics พบว่า Aristotle แบ่งความยุติธรรมออกเป็นสองประเภทคือ 1. ความยุติธรรมแบบความหมายกว้าง และ 2. ความยุติธรรมแบบความหมายแคบ ความยุติธรรมแบบความหมายกว้างคือคุณธรรมสมบูรณ์ (complete virtue)³⁶ ผู้ที่มีความยุติธรรมในความหมายนี้คือผู้มีมีคุณธรรมครบถ้วน ความยุติธรรมประเภทนี้จึงมีความเพียงพอในตนเอง ส่วนความยุติธรรมแบบความหมายแคบนั้นหมายถึงการจัดสรรปันส่วนว่าด้วยเรื่องประโยชน์หรือโทษให้กับแต่ละคน³⁷ เป็นการจัดสรรที่อิงกับความคู่ควร ความยุติธรรมประเภทนี้ไม่ใช่คุณธรรมสมบูรณ์และไม่เพียงพอในตนเอง ถึงแม้ว่าความยุติธรรมตามความหมายแคบจะเป็นหนึ่งในคุณธรรมที่สำคัญก็ตาม

ความยุติธรรมกรุณาไม่ใช่ความยุติธรรมตามความหมายกว้าง เพราะ Diller ระบุชัดเจนเรื่องการใช้ความกรุณาโดยไม่ได้กล่าวถึงคุณธรรมอื่นใดเลย หากเป็นความยุติธรรมตามความหมายกว้างจริงจำเป็นต้องมีคุณธรรมอื่นประกอบอย่างครบถ้วน แต่ในขณะเดียวกันความยุติธรรมกรุณาไม่ได้หมายถึงความยุติธรรมในความหมายแคบ เพราะเกณฑ์ในการจัดสรรปันส่วนของความยุติธรรมกรุณาไม่ได้มีเพียงแค่ความคู่ควรของผู้รับเท่านั้น แต่มีความกรุณาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ความยุติธรรมกรุณา

³⁶ พิจารณาจากข้อความที่ระบุว่า “In justice is every virtue comprehended. And it is complete virtue in its fullest sense...” (Aristotle, 2009, p.81/1129b.)

³⁷ พิจารณาจากข้อความที่ระบุว่า “Therefore we we must speak also about particular justice...Of particular justice and that which is just in the corresponding sense, (A) one kind is that which is manifested in distributions of honour or money or the other things...(B) one is that which plays a rectifying part in transactions between man and man.” (Aristotle, 2009, pp.83-84/1130b-1131a.)

ที่วิทยาลัยนิพนธ์เล่มนี้ศึกษาจึงเป็นความยุติธรรมในความหมายที่อยู่กึ่งกลางระหว่างความยุติธรรมในความหมายแคบกับความหมายกว้างหากอยู่บนสมมติฐานว่าความกรุณาเป็นคุณธรรมชนิดหนึ่ง

การพิจารณาว่าอะไรบ้างที่เป็น “คุณธรรม” สามารถช่วยตอบคำถามนี้ได้ ซึ่งก็พากลับไปที่ การศึกษางาน Nicomachean Ethics อีกครั้ง เนื่องจากในงานชิ้นนี้ Aristotle พยายามกล่าวถึง คุณธรรมในทุกๆด้าน ซึ่งในภาพรวม Aristotle เสนอว่าทุกๆการกระทำของมนุษย์นั้นมีเพื่อเป้าหมาย เพื่อประโยชน์หรือความดีอะไรบางอย่าง (good) และการกระทำที่ดีที่สุดคือการกระทำที่ทำไปเพราะ มั่นใจในตัวเอง ไม่ใช่ทำไปเพราะเป็นวิธีการไปสู่อีกเป้าหมายหนึ่ง (ดูประเด็นนี้ใน Book I) เช่นการที่ เราทำดีเพราะความดีเป็นสิ่งที่ดีในตัวเอง ไม่ใช่ทำดีเพราะอยากได้รับคำชม ความยุติธรรมกรุณา สามารถใช้ประโยชน์จากหลักคิดนี้ได้ชัดเจน เพราะความกรุณาซึ่งในที่นี้หมายถึงการช่วยเหลือเพื่อน มนุษย์ให้หลุดพ้นจากความเดือดร้อนคือสิ่งที่ดีในตัวเอง การชื่นชมหรือรางวัลที่ตามมาเป็นเพียงผลพลอยได้เท่านั้น ไม่ใช่เป้าหมายในตัวเอง นี่คือการอบคิดแบบหน้าที่นิยม (deontology)

คุณธรรมสำหรับ Aristotle คือความพอดีซึ่งอยู่ระหว่างความมากเกินไปกับความน้อยเกินไป (ดูประเด็นนี้ใน Book II) จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจที่ความยุติธรรมในความหมายว่าด้วยการจัดสรรปัน ส่วนคือสิ่งที่แต่ละคนได้รับในสิ่งที่คู่ควรจะได้รับเพราะนั่นคือการที่แต่ละคนได้รับในสิ่งที่ไม่มาก เกินไปและไม่น้อยเกินไป ความยุติธรรมจึงเป็นความพอดี และหากกล่าวถึงความยุติธรรมใน ความหมายกว้างซึ่งหมายถึงคุณธรรมสมบูรณ์ ก็ไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจอีกเช่นกันที่ Aristotle จะมองว่า ความยุติธรรมสมบูรณ์เป็นคุณธรรมขั้นสูงสุด เพราะผู้ที่มีความยุติธรรมสมบูรณ์คือผู้ที่มีความพอดีใน ทุกๆเรื่อง แต่ในทางกลับกับผู้ที่มีความพอดีในเรื่องการจัดสรรปันส่วนอาจจะไม่มีความพอดีในเรื่อง อื่นๆก็ได้ การใช้เหตุผลของ Aristotle จึงมีความคงเส้นคงวาในการกล่าวว่าความยุติธรรมสมบูรณ์คือ คุณธรรมสูงสุด แน่แน่นอนว่าวิทยาลัยนิพนธ์ฉบับนี้ไม่ได้ต้องการเสนอความยุติธรรมกรุณาในฐานะความ ยุติธรรมสมบูรณ์ แต่ต้องการเสนอว่าเป็นความยุติธรรมที่อยู่ตรงกลางระหว่างความหมายแบบแคบ และความหมายแบบกว้าง ซึ่งเป็นความยุติธรรมที่มีความพอดี แต่แน่นอนว่าความยุติธรรมแบบแคบก็ ถือว่าเป็นความยุติธรรมที่มีความพอดี แล้วอะไรคือสาเหตุที่ความยุติธรรมกรุณาซึ่งมีความพอดี จึงเป็น ความยุติธรรมที่พอดีมากกว่าความยุติธรรมไม่กรุณาซึ่งมีความพอดีในตัวเองอยู่แล้ว คำตอบจะถูก คลี่คลายในหัวข้อถัดไป

ความกรุณาที่ถูกต้องคือความกรุณาอย่างพอดี

ประเด็นต่อมาที่ต้องพิจารณาคือสำหรับ Aristotle แล้วความกรุณาจัดเป็นคุณธรรมหรือไม่ ในงานเขียน Nicomachean Ethics เขาไม่ได้กล่าวถึงคำว่า “กรุณา/เมตตา”

(mercy/benevolence) ไว้ตรงๆ แต่มีคำที่สามารถเทียบเคียงกันหรือคาบเกี่ยวกับความกรุณาอยู่ 2 คำดังนี้

1. ความโอ้อ้อมอารี (Liberality) ซึ่งหมายถึงความพอดีระหว่างความฟุ่มเฟือยและความตระหนี่ Aristotle ใช้ความโอ้อ้อมอารีกับประเด็นเรื่องทรัพย์สมบัติส่วนตัว ผู้โอ้อ้อมอารีจะเอื้อเพื่อทรัพย์ส่วนตัวให้กับผู้ที่ควรจะได้ (right people) ด้วยจำนวนทรัพย์สินที่ถูกต้อง (right amount) และในเวลาที่ถูกต้อง (right time) (Aristotle, 2009, pp.60-61/1120a.)

2. ความสง่างาม (magnificence) เป็นคุณธรรมที่มีความคาบเกี่ยวกับความโอ้อ้อมอารี เนื่องความเป็นความพอดีระหว่างความโอหังกับความขี้เหนียว ผู้ที่สง่างามคือผู้ที่มีความโอ้อ้อมอารี แต่ผู้ที่มีความโอ้อ้อมอารีไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่สง่างาม ความสง่างามใช้กับกรณีการให้หรือเสียค่าใช้จ่ายในจำนวนมหาศาลต่อสถานการณ์ที่ถูกต้อง ประเด็นจึงไม่ใช่เรื่องของการให้มากให้น้อย แต่เป็นเรื่องของการให้จำนวนมากในสถานการณ์ที่ควรจะต้องให้ ผู้ที่เดือดร้อนหรือผู้ที่ลำบากอยู่แล้วจึงไม่ควรเล่นบทบาทเป็นผู้สง่างาม เพราะนั่นจะทำให้คนผู้นั้นขาดคุณสมบัติของผู้โอ้อ้อมอารีในทันที เนื่องจากการให้หรือบริจาคอะไรเกินตัวเป็นเรื่องของความฟุ่มเฟือย หากเป็นกรณีผู้ร่ำรวยอยู่แล้วแต่ให้หรือบริจาคด้วยเหตุผลที่ผิดหรือการกระทำที่ผิดจะเรียกว่าเป็นผู้โอหัง เช่นการบริจาคเงินจำนวนหลายล้านบาทให้กับขอทานหนึ่งคนที่เป็นคนขี้เกียจและไม่มีความรับผิดชอบใดๆ เพียงเพราะผู้บริจาคอยากโอ้อวดความร่ำรวยของตนเอง (Aristotle, 2009, pp.65-67/1122b-1123a.)

เมื่อกล่าวถึงความสง่างามตามเกณฑ์ของ Aristotle ผู้วิจัยพบว่าสร้างความยุ่งยากกับให้แนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” อย่างยิ่ง เนื่องจากผู้ที่ให้ความกรุณาอย่างสง่างามนั้นต้องไม่ใช่ผู้ยิ่งใหญ่ธรรมดา แต่เป็นบุคคลที่ Aristotle เรียกว่า “magnanimous man”³⁸ ซึ่งเป็นผู้สง่างามที่มีวิธีคิดแตกต่างจากผู้โอ้อ้อมอารีอยู่มาก ในการทำความเข้าใจประเด็นนี้จำเป็นต้องย้อนกลับไปทีแนวคิดเรื่อง “ความสุข” ของ Aristotle เนื่องจากเขาเห็นว่าทุกๆ การกระทำล้วนมีปลายทางอยู่ที่ความสุข การกระทำที่ดีคือการกระทำที่มีส่วนให้เกิดความสุข ส่วนการกระทำที่ไม่ดีคือการกระทำที่มีส่วนให้

³⁸ คำว่าผู้สง่างามนี้ นักวิชาการบางท่าน เช่น Harry Jaffa ใช้คำภาษาอังกฤษว่า “magnanimous man” ดังที่ปรากฏในงาน *Thomism And Aristotelianism: A Study Of The Commentary By Thomas Aquinas On The Nicomachean Ethics* ส่วนบางท่าน เช่น David Ross ใช้คำภาษาอังกฤษว่า “proud man” ดังที่ปรากฏในงาน *Nicomachean Ethics* ฉบับแปล แต่แก่นสารตรงกันคือ ผู้สง่างามเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ที่ให้ความสำคัญกับเกียรติอย่างที่สุด

ความสุขลดลง³⁹ (Harry Jaffa, 1952, p.117) ซึ่งผู้ที่มีคุณธรรมก็คือผู้ที่มีความสุข เพราะเขาเป็นผู้มีการกระทำที่ดี แต่ผู้ที่มีคุณธรรมด้านความ “สง่างาม” ย่อมมีความสุขในลักษณะที่แตกต่างจากผู้ที่มีคุณธรรมด้านความ “โอบอ้อมอารี” กล่าวคือผู้สง่างามจะใช้ความ “กรรณา” โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความสง่างามในตัวเอง⁴⁰ (Aristotle, 2009, p.65/1122b.) และความกรรณาอันสง่างามที่ว่านี้ถือเป็นสิ่งที่มีเกียรติอีกด้วย⁴¹ (Aristotle, 2009, p.66/1122b.) ผู้สง่างามไม่ได้ต้องการความสง่างามเพื่อเป็นเครื่องมือในการบรรลุความสุข เพราะเขามองว่าความสุขกับเกียรติเป็นสิ่งเดียวกัน⁴² (Aristotle, 2009, p.6/1095b.) หากสรุปให้รวรัดก็จะได้ว่าความสง่างามคือความมีเกียรติและเกียรติกับความสุขเป็นสิ่งเดียวกัน เกียรติคือของนอกกายที่ดีที่สุด และผู้สง่างามย่อมให้ความสำคัญกับเกียรติอย่างที่สุด⁴³ (Harry Jaffa, 1952, p.116)

ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ว่าในการให้ความช่วยเหลือผู้เดือดร้อนหรือผู้ประสบภัยนั้น ผู้ที่มีความสง่างามจะต้องช่วย เพราะการช่วยเหลืออันยิ่งใหญ่คือเป้าหมายในตนเอง ไม่ได้ช่วยเหลือเพราะอยากได้รับรางวัลหรือเกียรติใดๆจากผู้อื่น เพราะตนเองได้ให้รางวัลตนเองไปแล้วผ่านการช่วยเหลืออันสง่างามดังกล่าว (Harry Jaffa, 1952, p.117) หากพิจารณาเพียงเท่านี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้สง่างามยังมีความสมเหตุสมผลในทางทฤษฎีอยู่ เพราะทำให้จินตนาการถึงบรรดายอดมนุษย์ในหนังสือการ์ตูนหรือภาพยนตร์ที่ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆนอกจากความสุขที่ได้รับจากการกิจกรรมการช่วยเหลือในตัวเอง

ความน่าลำบากใจทางทฤษฎีเกิดขึ้นเนื่องจาก เกียรติของผู้โอบอ้อมอารีกับเกียรติของผู้สง่างามเป็นเกียรติที่ต่างระดับกัน เนื่องจากเกียรติของผู้สง่างามนั้นผูกติดอยู่กับสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ส่วนเกียรติ

³⁹ พิจารณาจากข้อความ “What is good or bad in actions, is good or bad because it contributes to or detracts from happiness.”

⁴⁰ พิจารณาจากข้อความ “And the magnificent man will spend such sums for the sake of the noble.”

⁴¹ พิจารณาจากข้อความ “Magnificence is an attribute of expenditures of the kind which we call honourable.”

⁴² พิจารณาจากข้อความ “people of superior refinement and of active disposition identify happiness with honour”

⁴³ พิจารณาจากข้อความ “The magnanimous man...,is above all concerned with honor, which is the greatest of external goods.”

ของผู้โอบอ้อมอารีผูกติดอยู่กับสิ่งปกติที่ไม่ยิ่งใหญ่ (Aristotle, 2009, p.72/1125a.)⁴⁴ เกียรติของผู้โอบอ้อมอารีที่ไม่สง่างามนั้น สามารถเป็นคำสรรเสริญหรือรางวัลที่บุคคลสำคัญมอบให้แก่เขา เพื่อเป็นการชื่นชมในความคิดที่ได้กระทำไป แต่ผู้สง่างามไม่ยินดีที่จะได้รับคำสรรเสริญหรือรางวัลเหล่านั้น โดยเฉพาะจากผู้ที่ย่ำแย่กว่าเขา ดังนั้นผู้โอบอ้อมอารีจึงเหมาะกับแนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” มากกว่าผู้สง่างาม เพราะผู้สง่างามอาจทำให้เสียบรรยากาศของความกรุณาที่ได้กระทำลงไป หากเขาประกาศในที่สาธารณะด้วยความภาคภูมิใจในตนเองว่า “ข้าพเจ้าไม่ขอรับเกียรติอันต่ำต้อยกว่าตัวข้าพเจ้า” หรือไม่ก็อาจจะกล่าวว่า “พวกท่านไม่มีคุณสมบัติมากพอที่จะชื่นชมข้าพเจ้า” ผู้สง่างามจึงไม่เหมาะที่จะเป็นตัวแทนของแนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” บทบาทนี้จึงเหมาะกับผู้โอบอ้อมอารีมากกว่า

แต่จะเกิดคำถามว่าหากสิ่งที่คุณโอบอ้อมอารีกระทำไม่ใช่สิ่งที่ยิ่งใหญ่ การกระทำของพวกเขาจะสร้างผลดีต่อสังคมได้อย่างไร ผู้วิจัยขอเสนอว่า “ยิ่งใหญ่” ตามเกณฑ์ของ Aristotle กับ “ยิ่งใหญ่” ตามเกณฑ์ของ “ความยุติธรรมกรุณา” และตามเกณฑ์ของมนุษย์ทั่วไปซึ่งรวมผู้วิจัยเข้าไปด้วยนั้นเป็นคนละความหมายกัน หากรับเงื่อนไขข้อนี้จะทำให้สามารถกล่าวได้ว่าผู้โอบอ้อมอารีทำในสิ่งที่ยิ่งใหญ่ต่อสังคมได้ การมีความสุขที่เห็นเพื่อนมนุษย์ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันก็เป็นสิ่งที่พอเพียงแล้ว ถึงแม้ผู้ได้รับความช่วยเหลืออาจไม่คู่ควรได้รับความช่วยเหลือก็ตาม จึงสรุปได้ว่า แนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” ใช้เกณฑ์ความยิ่งใหญ่หรือประโยชน์อันยิ่งใหญ่คนละเกณฑ์กับ Aristotle โดยที่ยังหยิบยืมแนวคิด “ผู้โอบอ้อมอารี” มาปรับใช้ ผู้วิจัยขอเสนอออกเป็นสองกรณีคือ 1. ความยุติธรรมกรุณาอันโอบอ้อมอารี 2. ความยุติธรรมกรุณาอันสง่างาม ซึ่งผู้วิจัยสรุปว่าความยุติธรรมประเภทแรกสมเหตุสมผลทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ ส่วนความยุติธรรมประเภทที่สองนั้นมีปัญหาทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ถึงแม้ผู้วิจัยจะปรับหลักเกณฑ์สำหรับผู้โอบอ้อมอารีว่าด้วยการกระทำอันยิ่งใหญ่ แต่ก็มีข้อจำกัดว่าผู้ยากไร้ไม่สามารถกระทำสิ่งเหล่านี้ได้ เนื่องจากเขาไม่มีคุณสมบัติหรือทรัพยากรเพียงพอที่จะทำอะไรอันยิ่งใหญ่⁴⁵ (Aristotle, 2009, p.66/1122b.)

⁴⁴ พิจารณาจากข้อความ “There seems to be in the sphere of honour also, as was said in our first remarks on the subject, a virtue which would appear to be related to pride as liberality is to magnificence. For neither of these has anything to do with the grand scale, but both dispose us as is right with regard to middling and unimportant objects.”

⁴⁵ พิจารณาจากข้อความ “Hence a poor man cannot be magnificent, since he has not the means with which to spend large sums fittingly.”

เมื่อพิจารณาในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยพบว่าการพิสูจน์ว่า “ความยุติธรรมกรุณาอันสง่างาม” เกิดขึ้นหรือไม่นั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากเราไม่สามารถพิสูจน์ได้ชัดเจนว่าการช่วยเหลือของผู้ช่วยเหลือแต่ละคน เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อไปสู่เป้าหมายคือการได้รับรางวัล และรางวัลนำมาซึ่งความสุข หรือว่าการช่วยเหลือคือเป้าหมายและความสุขในตัวเอง ผู้วิจัยจึงเสนอว่า “ความยุติธรรมกรุณาที่โอบอ้อมอารี” เหมาะแก่การประยุกต์ใช้มากกว่า

ถึงแม้ว่าความ “ยุติธรรมกรุณาอันสง่างาม” อาจเกิดยากในทางปฏิบัติ แต่ผู้วิจัยเห็นสมควรพิจารณาแนวคิดดังกล่าวในทางทฤษฎีเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่มากขึ้น โดยจะพิจารณาว่าบุคคลที่สง่างามจะมีพฤติกรรมอย่างไรในทางทฤษฎี ซึ่ง Aristotle ได้ระบุไว้ โดยผู้วิจัยเสนอว่าควรพิจารณาอย่างน้อยสามประการด้วยกัน มีรายละเอียดดังนี้ (Aristotle, 2009, pp.70-71/1124b-1125a)

1. ผู้สง่างามจะไม่เสี่ยงกับเรื่องอันตรายเล็กน้อยๆ เขาไม่ได้ชอบความอันตราย แต่เขาจะเสี่ยงกับอันตรายอันยิ่งใหญ่ด้วยความไม่กลัวตาย⁴⁶ การกระทำที่เข้าข่ายนี้ก็อาจเป็นการช่วยเหลือปกป้องผู้เดือดร้อนจนตนเองเสียชีวิต การกู้ภัยถ้าหลวงที่มีผู้ปฏิบัติภารกิจจนเสียชีวิตอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับคำอธิบายนี้ก็ได้อ เนื่องจากเราไม่สามารถทราบได้ว่าวีรบุรุษที่เสียชีวิตนั้นจะมาร่วมภารกิจนี้หรือไม่ หากเขาทราบว่าตนเองจะเสียชีวิต อย่างไรก็ตามผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่าวีรบุรุษถ้าหลวงพร้อมจะเสียชีวิตจริง แต่อย่างไรเสียเราก็พิสูจน์ไม่ได้นั่นเอง

2. ผู้สง่างามให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นเนื่องจากสะท้อนถึงความเหนือกว่า แต่ละอายุใจที่จะรับประโยชน์จากผู้อื่นเนื่องจากสะท้อนถึงความด้อยกว่า⁴⁷ ลักษณะดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสรุปว่าในทางทฤษฎีแล้ว ผู้สง่างามจะต้องไม่รับรางวัลหรือคำสรรเสริญใดๆจากผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเสร็จแล้วก็ปลีกตัวออกไปทันทีทันใดเพราะไม่ต้องการอรับคำสรรเสริญจากผู้ที่ด้อยกว่า แต่หากผู้ที่เหนือกว่าเป็นผู้สรรเสริญก็จะเกิดความอึดอัดในทางทฤษฎีทันที เพราะจะกลายเป็นว่าผู้สง่างามทำความดีเพราะต้องการให้ผู้เหนือกว่าชื่นชมตนเอง การทำความดีจึงกลายเป็นเพียงเครื่องมือในการได้มาซึ่งความสุข ซึ่งในทางทฤษฎีแล้วผู้สง่างามจะไม่มีเป้าหมายเช่นนี้ เนื่องจากการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสง่างามคือเป้าหมายในตนเองอยู่แล้ว นอกจากนั้นในทางปฏิบัติแล้วคงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมใน

⁴⁶ พิจารณาจากข้อความ “He does not run into trifling dangers, nor is he fond of danger, because he honours few things; but he will face great dangers, and when he is in danger he is unsparing of his life, knowing that there are conditions on which life is not worth having.”

⁴⁷ พิจารณาจากข้อความ “And he is the sort of man to confer benefits, but he is ashamed of receiving them; for the one is the mark of a superior, the other of an inferior”

บริบทของความกรุณา เพราะคงไม่มีวีรบุรุษผู้ใดที่พร้อมจะแสดงท่าทีละอายใจเมื่อสังคมสรรเสริญหรือให้รางวัลแก่เขา นำไปสู่ปรากฏการณ์วีรบุรุษที่แสดงความรังเกียจสังคม ผู้วิจัยมองว่าวีรบุรุษประเภทนี้ถึงแม้ว่าสง่างาม แต่ก็ขาดความเป็น “มนุษย์” มากพอสมควร

3. ผู้สง่างามจะเป็นผู้ที่ตรงไปตรงมาในสิ่งที่ตนเองเกลียดหรือรัก เขาจะแสดงออกอย่างบริสุทธิ์ใจว่าตนเองรู้สึกอย่างไร ด้วยเหตุผลว่าเขาให้ความสำคัญกับความจริง การกังวลว่าคนอื่นจะคิดอย่างไรกับตนคือความขี้ลาด เขาจึงมีความตรงไปตรงมาทั้งด้วยวาจาและการกระทำ⁴⁸ ลักษณะดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสรุปว่าในทางทฤษฎีนั้น ผู้สง่างามจะไม่ช่วยเหลือหรือให้ความกรุณากับใครเพียงเพราะสังคมเรียกร้องให้เขาช่วยเหลือ แต่เขาจะให้ความช่วยเหลือก็ต่อเมื่อเขาพิจารณาว่าการช่วยเหลือเป็นสิ่งที่มีความหมายในตนเอง และแน่นอนที่สุดว่า สถานะความเป็นผู้ประสพภัยที่ได้รับการระบุตัว (identified victim) ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจช่วยเหลือหรือไม่ช่วยเหลือของผู้สง่างาม เนื่องจากเขาจะไม่ทำอะไรตามกระแสสังคม และแม้เขาจะถูกตำหนิจากสังคมว่าเป็นคน “ใจดำ” เขาก็จะไม่ให้ราคากับการตำหนิดังกล่าว การวิเคราะห์ดังกล่าวยิ่งทำให้เห็นชัดเจนมากขึ้นว่าผู้สง่างามอาจจะไม่เหมาะสมแนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยจึงพิจารณาต่อยอดแนวคิดของ Aristotle เกี่ยวกับผู้สง่างาม ได้เป็นสามประเด็นดังนี้

1. ผู้วิจัยสรุปว่าการที่ผู้สง่างามต้องปฏิบัติตนแบบยอดมนุษย์⁴⁹ (Harry Jaffa, 1952, p.123) ไม่ได้หมายความว่าพวกเขาคือบรรดา ยอดมนุษย์ใส่หน้ากากที่พบเห็นได้ตามหนังสือการ์ตูนหรือภาพยนตร์ ซึ่งเป็นผู้ใช้พลังพิเศษช่วยเหลือประชาชนตาตาๆที่น่าสงสาร โดยไม่เปิดเผยตัวตน เช่นแบทแมนหรือสไปเดอร์แมน ยอดมนุษย์เหล่านี้ช่วยเหลือทุกคนโดยไม่พิจารณาว่าเหยื่อจะเป็นผู้ได้รับการระบุตัวตนหรือเป็นเพียงเหยื่อนิรนาม แต่ผู้สง่างามตามเกณฑ์ของ Aristotle เหนือกว่ายอดมนุษย์เหล่านั้นในแง่ที่ว่าพวกเขาจะไม่ปกปิดตัวตนด้วยการใส่หน้ากาก เพราะเขาให้ความสำคัญกับความจริง การใส่หน้ากากคือการปกปิดความจริงเกี่ยวกับตัวตนของตนเอง ผู้สง่างามอย่างแท้จริงย่อมไม่ใส่ใจว่าผู้อื่นจะคิดอย่างไรกับตนและไม่กลัวความจริง ส่วนกรณียอดมนุษย์ที่ไม่ใส่หน้ากากนั้น ก็อาจพิจารณา

⁴⁸ พิจารณาจากข้อความ “He must also be open in his hate and in his love (for to conceal one’s feelings, i.e. to care less for truth than for what people will think, is a coward’s part), and must speak and act openly.”

⁴⁹ พิจารณาจากข้อความ “The magnanimous man is suigeneris motivated by the desire for the good contained in super-human practical action.”

ได้ว่าต่อยกว่าผู้สง่างามตามเกณฑ์ของ Aristotle เช่นกัน เนื่องจากบรรดายอดมนุษย์ทั้งหลายนั้นถูกสร้างให้เป็นผู้ที่ใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่น รวมถึงผู้ที่ต่อยกว่า พวกเขาจึงไม่สามารถแสดงความรู้สึกเกลียดหรือไม่ชอบบรรดาคนที่ตนไปช่วยเหลือไว้ได้ จึงต่างจากผู้สง่างามที่สามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างตรงไปตรงมา จนถึงขั้นที่เขาอาจจะกล่าวว่า “คนไร้ค่าอย่างท่าน ไม่สมควรได้รับความช่วยเหลือจากข้าพเจ้า”

2. ถึงแม้ว่าผู้สง่างามจะมีคุณธรรมภาคปฏิบัติ (practical virtue) แต่คุณธรรมดังกล่าวอาจขัดกับหลักสามัญสำคัญของความเป็นมนุษย์ เมื่อต้องนำมาปฏิบัติจริง แม้ Aristotle จะอธิบายว่าผู้สง่างามคือผู้โอบอ้อมอารี แต่ผู้โอบอ้อมอารีไม่จำเป็นต้องเป็นผู้สง่างาม (Aristotle, 2009, p.65/1122b.) แต่ความโอบอ้อมอารีของผู้สง่างาม กับความโอบอ้อมอารีของผู้โอบอ้อมอารี มีมาตรฐานที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ผู้โอบอ้อมอารีอาจจะเห็นว่าเด็กที่หมดสติกลางถนนคู่ควรจะได้รับความช่วยเหลือจากตนเอง ส่วนผู้สง่างามอาจจะเห็นว่าปัญหานี้ดำเนินไปสำหรับตนเอง ซึ่งหากเขาถูกตำหนิจากสังคมว่าเป็นคน “ใจดำ” ผู้สง่างามย่อมไม่ให้ราคากับความเห็นของผู้อื่น ตามที่ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นแล้ว

3. หากนำผู้สง่างามไปอยู่ในแนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” ที่มองว่าความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบ (comparative injustice) สามารถยอมรับได้ หากก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมมากกว่าผลเสียต่อสังคม จะพบปัญหาของการนิยามว่าอะไรคือผลดีหรือประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากต้องกลับมาพิจารณากันตั้งแต่ต้นว่าใครเป็นผู้นิยาม โดยผู้สง่างามอาจจะนิยามความดีหรือประโยชน์ไม่ตรงกับบุคคลทั่วไป หากผู้สง่างามให้ความช่วยเหลือ เพราะสังคมมองว่าเกิดประโยชน์มากกว่าเกินโทษ ก็หมายความว่าผู้สง่างามกำลังปฏิบัติตามความเห็นของผู้อื่น ซึ่งผิดเกณฑ์ของ Aristotle หรือในทางกลับกัน หากผู้สง่างามให้ความช่วยเหลือโดยที่สังคมคิดว่าเกิดโทษมากกว่าเกิดประโยชน์ ก็จะไปขัดกับหลักของ “ความยุติธรรมกรุณา” อีก

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” โดยไม่ได้อาศัยกรอบของผู้สง่างามในการศึกษานั้นหมายความว่าผู้วิจัยศึกษาแนวคิดนี้ในฐานะ นักวิชาการที่ไม่มีคุณธรรมด้านความสง่างาม จึงนิยามผลดีหรือประโยชน์ต่อสังคมผ่านกรอบ “พลเมืองโลก” (cosmopolitanism) ส่งผลให้ผู้วิจัยมองว่าความเป็นหนึ่งเดียวกันของมนุษย์ที่ก้าวผ่านรัฐ/ชาติ คือผลดีหรือประโยชน์ต่อสังคมนั้นเอง แต่อย่างไรก็ตามได้กล่าวไปแล้วว่า ผู้สง่างาม มีความเป็น “มนุษย์” ที่ไม่เหมือนมนุษย์ทั่วไป ความเป็นหนึ่งเดียวของมวลมนุษยชาติ จึงอาจไม่ใช่เป้าหมายของผู้สง่างาม เนื่องจากเขาเป็นผู้มีความภาคภูมิใจและมองว่าตนเองสูงกว่าคนอื่น

ผู้โอบอ้อมอารีที่ไม่ใช่ผู้สง่างามจึงสอดคล้องกับแนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” มากกว่าผู้สง่างาม ผู้โอบอ้อมอารีอาจจะเสียสละหรือให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่สังคมมองว่ายิ่งใหญ่ แต่ผู้สง่างามอาจจะไม่มองว่ายิ่งใหญ่ก็ได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าบุคคลธรรมดาไม่จำเป็นต้องไปสนใจว่าผู้สง่างามคิดอย่างไรกับตนเช่นกัน

สรุปได้ว่าความกรุณาในความหมายของวิทยานิพนธ์เล่มนี้คือความกรุณาที่มีคุณสมบัติของความโอบอ้อมอารี ไม่ใช่ความกรุณาที่มีคุณสมบัติสง่างาม ความกรุณาที่มีคุณธรรมด้านความโอบอ้อมอารี คือการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนที่ควรจะได้รับความช่วยเหลือ ด้วยจำนวนทรัพยากรที่ถูกต้อง และในเวลาที่ต้องการ ถึงแม้จะไม่ยิ่งใหญ่เท่ากับความกรุณาที่สง่างามแต่หากต้องนำแนวคิดนี้มาปรับใช้ในทางปฏิบัติกับเรื่องต่างๆไป ผู้วิจัยเสนอว่าเราจำเป็นต้องลดความสง่างามให้เหลือเพียงความโอบอ้อมอารีเท่านั้น นักวิชาการอย่าง Harry Jaffa มองว่าผู้สง่างามมีอยู่จริงในทางปฏิบัติ เช่นผู้ยิ่งใหญ่ทางการเมืองอย่าง Abraham Lincoln และ Winston Churchill (Harry Jaffa, 1952, p.129) แต่ข้อจำกัดก็คือความสง่างามที่จะเกิดขึ้นในวิกฤติร้ายแรง (great crises) ความสง่างามของ Lincoln เป็นไปได้เพราะเขาเป็นผู้นำในการต่อสู้และล้มล้างการกดขี่ทาสผิวสีจากสงครามกลางเมืองในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นสงครามที่กินเวลาราว 4 ปีและมีผู้เสียชีวิตหลักแสน หมายความว่าเขาได้ผ่านสงครามที่โหดร้ายมา ดังนั้นในแง่ของตัวเลข การกระทำและผลลัพธ์แล้ว เราคงปฏิเสธความสง่างามของ Lincoln ได้ลำบาก ในแง่ของกฎหมายแล้วถือว่า Lincoln เป็นบุคคลสำคัญที่ทำลายแนวคิดเรื่องทาสที่ถูกต้องตามกฎหมายไป หากพิจารณาตามนี้ก็ถือว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญที่สร้างนวัตกรรมทางสังคมขึ้นมา ส่วนความสง่างามของ Churchill นั้นเป็นไปได้เพราะมีคนอย่าง Adolf Hitler ให้เขาไปรบในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งจากสายตาของบุคคลทั่วไปแล้ว Hitler ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของความโหดร้ายต่อมนุษย์ เนื่องจากเขาได้ทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว ซึ่งมีผู้เสียชีวิตประมาณ 6 ล้านคนด้วยกัน ซึ่งหากตีความว่า Hitler เป็นคนชั่วร้ายจริง ก็หมายความว่า Churchill เป็นหนึ่งในผู้นำของโลกที่ต่อสู้กับความชั่วร้ายของโลกนั่นเอง

ผู้วิจัยเห็นว่ากรณีของทั้งคู่นั้นเป็นการต่อสู้กับวิกฤติที่ส่งผลต่อมนุษยทั้งโลก เราจึงไม่ควรคาดหวังว่าผู้สง่างามจะปรากฏตัวขึ้นบ่อยๆ เพราะทุกครั้งที่เขาปรากฏตัว ความเสียหายร้ายแรงได้เกิดขึ้นไปแล้ว ส่วนกรณีการกักขังถ้ำหลวงนั้นสามารถตีความว่าเป็นวิกฤติร้ายแรงต่อมนุษยทั้งโลกหรือไม่ขึ้นอยู่กับการศึกษาว่าเราตีความคำว่า “ประโยชน์” อย่างไร

ตั้งที่ Louis Pojman และ James Fieser (2009, p.109) ได้ตั้งข้อสังเกตถึงปัญหาของแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (utilitarianism) ว่าเมื่อเราพิจารณาถึงประโยชน์หรือความสุขนั้น เรากำลังหมายถึงประโยชน์หรือความสุขของใคร? ผู้วิจัยเห็นว่าหากนิยาม “ประโยชน์” ตามเกณฑ์ของ Jeremy Bentham ที่ระบุว่ามนุษย์ถูกปกครองด้วยสองสิ่งคือ ความเจ็บปวด (pain) และความสุข (pleasure) ซึ่งเป็นตัวกำหนดว่าอะไรคือสิ่งที่เราควรหรือไม่ควรทำ การกระทำที่ถูกต้องคือการกระทำที่สร้างความสุขได้มากกว่าความเจ็บปวดและ/หรือป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บปวด ในทางกลับกัน หากการกระทำนั้นสร้างความสุขได้มากกว่าความเจ็บปวดหรือป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บปวด ในทางกลับกันการกระทำที่ผิดก็คือการกระทำที่สร้างความเจ็บปวดมากกว่าความสุขหรือขัดขวางไม่ให้เกิดความสุข (cited in Pojman & Fieser, 2019, p. 103) จะเห็นได้ว่าเกณฑ์เรื่องความสุขของ Bentham นั้นเปิดกว้างมาก ความสุขของนาย A กับความสุขของนาย B อาจจะเป็นคนละสิ่งกัน ซึ่งจะเกิดปัญหาว่าความสุขของใครถูกต้องกว่ากัน

หากใช้เกณฑ์ของ John Stuart Mill จะทำให้พิจารณาว่าความสุขนั้นแบ่งออกเป็นสองระดับคือความสุขระดับล่าง กับความสุขระดับบน ความสุขระดับบนเป็นความสุขทางปัญญา เช่นความสุขทางสังคมวัฒนธรรม ความสุขจากการศึกษา ส่วนความสุขระดับล่างเป็นความสุขทางกายภาพ เช่นการกิน การนอน ซึ่ง Mill เสนอว่าความสุขระดับบนเป็นความสุขที่มีคุณค่าสูงกว่าความสุขระดับล่าง เขาถึงจะกล่าวว่า เป็นมนุษย์ที่ไม่มีมีความสุขก็ยิ่งดีกว่าเป็นหมูที่มีความสุข เป็น Socrates ที่ไม่มีมีความสุขก็ยิ่งดีกว่าเป็นคนโง่ที่มีความสุข (cited in Pojman & Fieser, 2019, p. 104) ไม่ใช่จะใช้เกณฑ์ของ Bentham หรือของ Mill เราก็จะพบว่า การพิจารณาว่าอะไรคือความสุขก็สามารถสร้างความสับสนให้กับเราได้เช่นกัน

ผู้วิจัยเห็นว่านี่เป็นคำถามที่สำคัญยิ่ง อย่างกรณีการกู้ยืมถ้าหลวงนั้น เราหมายถึงประโยชน์/ความสุขของชีวิตผู้ประสบภัย 13 คนที่รอดชีวิตออกมา หรือเราหมายถึงประโยชน์/ความสุขของคนทั่วโลกที่กำลังเอาใจช่วยทีมหมูป่าให้รอดชีวิต เนื่องจากหากรอดออกมาได้ คนทั่วโลกที่ติดตามข่าวก็จะมีความสุขยิ่ง และหากให้ผู้สง่างามเป็นผู้นิยาม “ประโยชน์/ความสุข” นิยามเขาก็อาจจะได้ข้อสรุปให้ไม่ช่วยผู้ประสบภัยทั้ง 13 คนก็เป็นได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นสิ่งที่ขัดกับสามัญสำนึกของมนุษย์ทั่วไปอยู่มาก จึงไม่เหมาะที่แนวคิด “ความยุติธรรมกรุณา” จะผูกติดกับผู้สง่างามตามเกณฑ์ของ Aristotle

เงื่อนไขของความพอดี

ในส่วนนี้จะเป็นการกล่าวพิจารณาถึงความกรุณาแบบโอบอ้อมอารี ไม่ใช่แบบสง่างาม หากอิงกับนิยามของ Aristotle จะพบว่าความโอบอ้อมอารีนั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยปริยายหลังจากที่เราได้

ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน ความโอบอ้อมอารีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครบเงื่อนไขสำคัญสามประการซึ่งจะขอกล่าวถึงอีกครั้งคือ 1. โอบอ้อมอารีกับผู้ที่ควรจะได้รับ (right person) 2. โอบอ้อมอารีด้วยการช่วยเหลือในระดับที่ถูกต้อง (right amount) และ 3. โอบอ้อมอารีในเวลาที่ถูกต้อง (right time) จะเห็นได้ว่าหลักกว้างๆของความโอบอ้อมอารีคือต้องใช้อย่างถูกต้อง(right) ซึ่ง Aristotle ผู้ที่เสนอแนวคิดเรื่องความโอบอ้อมอารีก็ไม่ได้ลงรายละเอียดอะไรมากนักนอกจากอธิบายกว้างๆว่าต้องกระทำอย่างพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยไป ส่วน Diller ผู้เสนอแนวคิดความยุติธรรมกรุณานั้นก็เพียงแต่เสนออย่างกว้างๆเช่นกันว่าความยุติธรรมกรุณาต้องสร้างผลดีมากกว่าผลเสียต่อสังคม ผู้วิจัยจึงต้องการสร้างความชัดเจนในเรื่องเงื่อนไขของความยุติธรรมกรุณาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 เงื่อนไขความพอดีข้อแรก

การกรุณากับผู้ที่จะได้รับความกรุณาหมายถึงการช่วยเหลือผู้ที่มีความเดือดร้อนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นความเดือดร้อนที่ส่งผลหรืออาจส่งผลต่อให้สูญเสียความสามารถในการใช้ชีวิตขั้นพื้นฐาน (basic capability) เช่นผู้ประสบภัยที่อาจเสียชีวิตหรืออาจพิการหากไม่ได้รับความช่วยเหลือ

การมีส่วนให้เกิดความเดือดร้อนของผู้เดือดร้อนเองก็เป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่ควรใช้พิจารณาประกอบว่าผู้เดือดร้อนสมควรได้รับความช่วยเหลือหรือไม่ ประเด็นเรื่องโชคที่เลือกได้ (option luck) กับโชคร้ายที่เลือกไม่ได้ (brute luck) (Dworkin, 1981b, p. 293 cited in Brown, 2009, p. 58) คือหลักเกณฑ์ในการพิจารณา โชคที่เลือกได้หมายถึงโชคที่บุคคลนำตนเองเข้าไปเสี่ยงในสถานการณ์ที่ผลลัพธ์อาจจะออกมาดีหรือออกมาไม่ดีสำหรับผู้เสี่ยงโชคก็ได้ เช่นการพนันที่เล่นด้วยความสมัครใจ ทั้งๆที่ผู้เล่นรับรู้ผลลัพธ์เป็นเรื่องของโชค (ในกรณีที่ไม่มีการโกง) การชนะพนันก็ถือว่าเป็นโชคที่ดีที่ผู้เล่นเลือกเอง (good option luck) การแพ้พนันก็ถือว่าเป็นโชคร้ายที่ผู้เล่นเลือกเอง (bad option luck) ส่วนโชคที่เลือกไม่ได้หมายถึงโชคที่บุคคลไม่ได้มีเจตนาจะพาตัวเองเข้าไปเสี่ยงกับโชค เช่นการเป็นผู้พิการมาตั้งแต่เกิด (brute luck) หากจะกล่าวให้เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ก็เช่นการเข้าไปเที่ยวถ้ำแล้วอยู่ดีๆก็น้ำท่วมจนออกจากถ้ำไม่ได้ กลายเป็นผู้ประสบภัยติดถ้ำ

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เดือดร้อนจากโชคที่เลือกไม่ได้ (brute luck) กับผู้เดือดร้อนจากโชคที่เลือกได้ (bad option luck) ผู้วิจัยพบว่าผู้เดือดร้อนจากโชคที่เลือกไม่ได้นั้นสมควรได้รับความช่วยเหลือมากกว่า ด้วยวิธีคิดมุมกลับของความยุติธรรมในแง่ความคู่ควร เพราะหากความยุติธรรมหมายถึงการได้รับในสิ่งที่ตนคู่ควรเนื่องมาจากว่าบุคคลได้กระทำการให้เกิดผลลัพธ์บางอย่างด้วยเจตนาและความสามารถของตนเอง ความยุติธรรมในมุมกลับก็ต้องหมายถึงการที่บุคคลไม่ควรจะต้องได้รับผลจากสิ่งที่ไม่ได้กระทำและไม่ได้เจตนาซึ่งตรงกับผู้เดือดร้อนจากโชคที่เลือกไม่ได้ เช่นผู้พิการตั้งแต่เกิดไม่ได้มีเจตนาและไม่ได้ต้องการให้ตนเองมีสภาพแบบนี้อยู่แล้ว ความพิการนั้นเป็นความโชค

ร้ายที่รุนแรงและน่าเห็นใจในตัวเองโดยที่ยังไม่ต้องพิจารณาว่าบุคคลนั้นพิการเพราะการกระทำของตนเองหรือไม่ (ไม่ต้องพิจารณาว่าเป็น bad option luck หรือ brute luck) เนื่องจากความพิการนั้นส่งผลต่อความสามารถในการใช้ชีวิตขั้นพื้นฐานของบุคคล (basic capabilities) ผู้พิการจึงควรได้รับความกรุณาไม่มากนักน้อย

สำหรับประเด็นนี้ Akira Inoue (2019, p.813) ได้จัดประเภทของความโชคร้ายกับความความสามารถในการดำรงชีวิตออกเป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1. ความเดือดร้อนเกิดจากโชคที่เลือกได้แต่ไม่ส่งผลต่อความสามารถขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (Option luck กับ non-basic capability ย่อเป็น OpNc) เช่นการประสบอุบัติเหตุจากการเล่นมิดจนเกิดแผลเป็นที่นิ้วก้อยข้างซ้าย
2. ความเดือดร้อนที่เกิดจากโชคที่เลือกไม่ได้แต่ไม่ส่งผลต่อความสามารถขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (brute luck กับ non-basic capabilities ย่อเป็น BrNc) เช่นการที่เสาไฟฟ้าบนถนนสาธารณะหักแล้วหล่นมาฟาดศีรษะจนเกิดรอยแผล
3. ความเดือดร้อนที่เกิดจากโชคที่เลือกได้ซึ่งส่งผลต่อความสามารถขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (option luck กับ basic capabilities ย่อเป็น OpBc) เช่นการเล่นมิดจนเกิดอุบัติเหตุทำให้สูญเสียการมองเห็นไปตลอดชีวิต
4. ความเดือดร้อนซึ่งเกิดจากโชคที่เลือกไม่ได้และส่งผลต่อความสามารถขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (brute luck กับ basic capabilities ย่อเป็น BrBc) เช่นผู้ที่สูญเสียการมองเห็นตั้งแต่วัยเด็ก

Inoue ได้ทำการวิจัยระดับความน่าช่วยเหลือของผู้เดือดร้อนประเภทต่างๆด้วยการแจกแบบสอบถามและพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าผู้ที่ประสบอุบัติเหตุจากโชคที่เลือกได้ (Op) สมควรได้รับความช่วยเหลือน้อยกว่าผู้ประสบอุบัติเหตุจากโชคที่เลือกไม่ได้ (Br) ไม่ว่าจะเป็นกรณีอุบัติเหตุที่ส่งผลความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิต(Bc) หรืออุบัติเหตุที่ไม่ส่งผลต่อความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิต(Nc) หมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามจะมองว่า ผู้เดือดร้อนจาก OpBc ต้องรับผิดชอบมากกว่าผู้เดือดร้อนจาก BrBc นอกจากนั้นแล้วผู้เดือดร้อนจาก OpNc ก็ต้องรับผิดชอบมากกว่า BrNc เช่นกัน

และเมื่อเปรียบเทียบในประเด็นความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าผู้ประสบอุบัติเหตุที่ไม่ส่งผลต่อความสามารถขั้นพื้นฐานสมควรได้รับความช่วยเหลือน้อยกว่าผู้ประสบอุบัติเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะอุบัติเหตุนั้นจะเกิดจาก โศกที่เลือกได้หรือเลือกไม่ได้ก็ตาม (OpNc ควรได้รับความช่วยเหลือน้อยกว่า OpBc และ BrNc ควรได้รับความช่วยเหลือน้อยกว่า BrBc) หากไล่เรียงลำดับความสามารถได้รับความช่วยเหลือจากมากที่สุด ไปน้อยที่สุดสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้

1. ผู้เดือดร้อนจากโศกที่เลือกไม่ได้ซึ่งส่งผลต่อความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิต (BrBc) เช่นผู้พิการตาบอดตั้งแต่กำเนิด
2. ผู้เดือดร้อนที่เกิดจากโศกที่เลือกไม่ได้แต่ไม่ส่งผลต่อความสามารถขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (BrNc) เช่นผู้ประสบอุบัติเหตุจากการที่เสาไฟฟ้าบนถนนสาธารณะหักแล้วหล่นมาฟาดศีรษะจนเกิดรอยแผล
3. ผู้เดือดร้อนจากโศกที่เลือกได้ซึ่งส่งผลต่อความสามารถขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (OpBc) เช่นผู้ที่ประสบอุบัติเหตุจนพิการจากการกระทำที่ตนเองเลือกที่จะเสี่ยงเอง นักแสดงผาดโผนที่แขนขาดจากการเอาแขนเข้าไปแหงในปากจระเข้เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนในประเด็นนี้
4. ผู้เดือดร้อนจากโศกที่เลือกได้แต่ไม่ส่งผลต่อความสามารถขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (OpNc) เช่นผู้ที่เล่นพนันด้วยความสมัครใจและแพ้นั้นจนต้องเสียทรัพย์สินส่วนหนึ่งไป

ผู้วิจัยเห็นตรงกับผลการวิจัยดังกล่าวของ Inoue และคณะในประเด็นที่ว่าผู้เดือดร้อนจาก BrBc สมควรได้รับความช่วยเหลือมากกว่าผู้เดือดร้อนจาก OpNc อย่างชัดเจน หากความยุติธรรมคือความคู่ควร พวกเขาก็ไม่คู่ควรที่จะได้รับความเดือดร้อนเหล่านั้นด้วยเหตุผลที่ว่าพวกเขาไม่ได้มีส่วน และไม่มีเจตนาต่อผลลัพธ์อันเลวร้ายที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเอง ผู้เดือดร้อนจาก Br จึงย่อมน่าเห็นใจกว่าผู้เดือดร้อนจาก Op นอกจากนั้นแล้วผู้เดือดร้อนที่ได้รับผลกระทบต่อ Bc ก็ย่อมน่าเห็นใจกว่าผู้เดือดร้อนที่ได้รับผลกระทบต่อ Nc เนื่องจากการขาดความสามารถที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่นการสูญเสียการมองเห็นถือเป็นการสูญเสียที่รุนแรงกว่าการสูญเสียในสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันเช่นการมีแผลเป็นที่นิ้วก้อยมือซ้าย

สรุปได้ว่าผู้เดือดร้อนจาก BrBc น่าเห็นใจกว่าผู้เดือดร้อนจาก OpNc ด้วยเหตุผลสำคัญสองประการคือ 1. ความโชคร้ายที่ผู้เดือดร้อนไม่มีความเกี่ยวข้อง 2. ความรุนแรงของความเดือดร้อน

อย่างไรก็ตามประเด็นที่น่าขบคิดก็คือระหว่างผู้เดือดร้อนจาก BrNc กับผู้เดือดร้อนจาก OpBc นั้นผู้เดือดร้อนประเภทใดที่น่าเห็นใจและหรือสมควรได้รับความช่วยเหลือมากกว่ากัน ผู้วิจัยเห็นว่า มีสองกรอบคิดที่จะช่วยตอบโจทย์นี้ได้คือ

1. ความยุติธรรมในฐานะความคู่ควร หากพิจารณาจากความคู่ควรแล้ว ผู้ที่หาเรื่องใส่ตัวย่อมไม่น่าเห็นใจเช่นผู้ที่เสียหายสิ้นจากการพนัน ดังนั้นผู้เดือดร้อนจาก Br ย่อมควรได้รับความช่วยเหลือหรือความเห็นใจมากกว่าผู้เดือดร้อน Op

2. สถานะ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” กล่าวคือผู้เดือดร้อนประเภทย่อมมน่าเห็นใจมากกว่า “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ไม่ว่าความเดือดร้อนของพวกเขาจะเป็นแบบ Bc หรือแบบ Nc ก็ตาม กล่าวคือ identified victim ที่เดือดร้อนด้าน Nc ย่อมได้รับความเห็นใจมากกว่า statistical victim ที่เดือดร้อนด้าน Bc กรณีแบบนี้มีตัวอย่างที่ชัดเจนเช่นกรณีที่มีเด็กนักเรียนสอบติดคณะแพทยแต่หลังจากมีข่าวว่าฐานะยากจนไม่มีเงินจ่ายค่าเล่าเรียน ทำให้ได้รับยอดบริจาคจากประชาชนผู้เห็นอกเห็นใจรวมถึง 2 ล้านบาทบาท (ข่าวสด, 2564) การได้เรียนแพทยอาจจะเป็นความฝันสำหรับหลายๆ คน แต่ไม่ใช่ความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต เพราะสามารถเลือกเรียนหลักสูตรอื่นๆที่มีค่าใช้จ่ายไม่สูงได้

หากเป็นคู่พิจารณาระหว่าง “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ที่คนหนึ่งเดือดร้อนจาก Bc ส่วนอีกคนหนึ่งเดือดร้อนจาก Nc คำตอบก็ชัดเจนว่า “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ที่เดือดร้อนจาก Bc สมควรได้รับความช่วยเหลือมากกว่า Nc ดังนั้นจากสองประเด็นที่ใช้ในการพิจารณาว่าระหว่างผู้เดือดร้อนจาก BrNc กับ OpBc นั้นใครสมควรได้รับความช่วยเหลือมากกว่ากัน สามารถตอบได้ว่าหากใช้ความคู่ควรเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาผู้เดือดร้อนจาก BrNc ย่อมควรได้รับความช่วยเหลือมากกว่า OpBc แต่หากมีสถานะ “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” เข้ามาเกี่ยวข้อง ความน่าเห็นใจจะเข้ามาแทนที่หลักของความคู่ควร ดังนั้นผู้เดือดร้อนจาก OpBc ก็อาจจะได้รับความช่วยเหลือมากกว่า BrNc ก็ได้

4.2 เจื้อนไขความพอดีข้อสอง

การให้ความกรุณาในระดับที่ถูกต้องหมายถึงการช่วยเหลือผู้ที่มีความเดือดร้อนตามเจื้อนไขในข้อที่ 1 และผู้ที่ให้ความช่วยเหลือนั้นต้องไม่ได้รับอันตรายจากการช่วยเหลือมากเกินไป หรือต้องไม่เสียค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือมากเกินไป ประเด็นนี้ David Miller (2013, pp.183-205) ได้เสนอ

ไว้ว่ามนุษย์แต่ละคนมีหน้าที่ในเชิงศีลธรรมเท่าๆกันในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (duty to rescue) ในกรณีที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ช่วยเหลือจนเกินไป ซึ่งมีความเป็นไปได้อยู่ 3 แบบในการช่วยเหลือคือ

1. ช่วยเหลือเท่าที่ช่วยได้ตามปกติ โดยที่ไม่พิจารณาว่าผู้อื่นจะช่วยหรือไม่ช่วย จึงเป็นการช่วยเหลือตามหน้าที่อย่างถูกต้องในส่วนของตนเองแล้ว
2. ช่วยเหลือเกินหน้าที่เพราะการละเลยหน้าที่ของผู้อื่นจะส่งผลให้ภารกิจล้มเหลว จึงต้องมีคนหนึ่งทำเกินหน้าที่เพื่อให้ภารกิจดำเนินไปได้
3. ละเลยหน้าที่หรือช่วยเหลือน้อยกว่าที่ควรช่วย

โดยเกณฑ์สำคัญหนึ่งที่ Miller อธิบายว่าจะส่งผลให้ผู้ช่วยเหลือตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่งจากสามทางเลือกนี้ก็คือผลของการช่วยเหลือต่อความสำเร็จในการช่วยเหลือ กล่าวคือหากการช่วยเหลือของ นาย A ส่งผลสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของภารกิจ นาย A ก็มีแนวโน้มจะช่วยเหลือตามที่ตนควรจะช่วย หรือช่วยมากกว่าที่ตนควรช่วย แต่หากการช่วยเหลือของนาย A ส่งผลน้อยต่อความสำเร็จของภารกิจ นาย A ก็มีแนวโน้มจะช่วยเหลือตามที่ควรช่วยหรือน้อยกว่าที่ตนควรจะช่วย

Miller เสนอว่าในสถานการณ์ทั่วไปเราควรจะมีทางเลือกแรก คือช่วยเหลือไปตามภาระที่ควรจะช่วย ไม่มากไปและไม่น้อยไป แต่ทางเลือกที่สองและทางเลือกที่สามเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องในบางสถานการณ์ ทางเลือกที่สามจะถูกต้องหากการกระทำของผู้ช่วยเหลือจะไม่ส่งผลหรือส่งผลน้อยมากต่อภารกิจ ส่วนทางเลือกที่สองจะถูกต้องก็ต่อเมื่อผู้ช่วยเหลือมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของภารกิจ แต่ทั้งนี้ต้องเน้นย้ำอีกครั้งว่าหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย/ผู้เดือดร้อนที่กล่าวถึงนั้น จำกัดความอยู่ที่ภารกิจที่ไม่เสี่ยงอันตรายจนเกินไปและไม่ใช้ทรัพยากรมากจนเกินไปเท่านั้น

ในกรณีการกู้ภัยถ้าหลวงนั้นเข้าข่ายเป็นความกรุณาที่สง่างามตามเกณฑ์ของ Aristotle หมายถึงการให้ความช่วยเหลือในระดับสูงสุดในสถานการณ์ที่ถูกต้อง เพราะการช่วยเหลือผู้ติดถ้าที่มีน้ำท่วมไม่ควรเป็นหน้าที่ของประชาชนทั่วไปที่ไม่มีความเชี่ยวชาญและเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากเช่นการใช้ถังออกซิเจนและเครื่องสูบน้ำ ซึ่งไม่ใช่สิ่งของที่ประชาชนทั่วไปจะมีติดบ้านสำรองไว้

ประเด็นที่ควรพิจารณาให้ละเอียดขึ้นคือประเด็นว่าด้วย “การช่วยเหลือที่ทำได้ตามปกติ” และ “การช่วยเหลือที่ไม่เสียทรัพยากรหรือสร้างความอันตรายมากเกินไป” เนื่องจากความสามารถและความพร้อมทางทรัพยากรของผู้ช่วยเหลือแต่ละคนมีไม่เท่ากัน ยกตัวอย่างเช่นการช่วยคนตกคลองสำหรับนักว่ายน้ำมืออาชีพแล้วคงไม่ใช่เรื่องที่ยากเย็นอะไร แต่สำหรับผู้ที่ว่ายน้ำไม่เป็นเลยถือเป็นความอันตรายอย่างยิ่งทั้งต่อตัวผู้ให้ความช่วยเหลือและผู้ได้รับความช่วยเหลือ หรือในแง่ของการบริจาคทรัพยากรนั้นการบริจาคเงิน 10,000 บาทสำหรับมหาเศรษฐีแล้วอาจจะไม่ถือว่าเป็นการสูญเสียทรัพย์สินอย่างป็นนัยสำคัญ แต่เงินจำนวนเดียวกันนี้หากผู้บริจาคมิฐานะยากจนก็คงจะสร้างความลำบากให้ผู้บริจาคไม่น้อย ดังนั้นความพอดีในการช่วยเหลือของแต่ละคนจึงแตกต่างกันออกไป

4.3 เงื่อนไขความพอดีข้อสาม

การให้ความกรุณาในเวลาที่ถูกต้อง ประเด็นนี้มีคาบเกี่ยวกับเงื่อนไขข้อหนึ่งที่ว่าด้วย “การกรุณาแก่ผู้ที่ควรจะได้รับ ความกรุณา” เพราะว่าผู้ที่ควรจะได้รับ ความกรุณา นอกจากจะเป็นผู้ที่เดือดร้อนอย่างแท้จริงแล้ว เงื่อนไขที่ส่งเสริมให้สมควรช่วยเหลือยิ่งขึ้นไปอีกคือ การที่ผู้เดือดร้อนเป็น identified victim และโดยเฉพาะเป็นผู้ที่เดือดร้อนอยู่ต่อหน้าต่อตาของเรา ผู้เดือดร้อนเช่นนี้สมควรได้รับการช่วยเหลือเพื่อให้รอดชีวิตหรือรอดจากความพิการด้วยเหตุผลด้าน “มนุษยธรรมเฉพาะหน้า” แต่สำหรับผู้เดือดร้อนประเภท statistical victim นั้นไม่มีปัจจัยเรื่องสถานการณ์เฉพาะหน้าเข้ามากระตุ้นให้เกิดความเร่งด่วนในการช่วยเหลือ การช่วยเหลือในเวลาที่ถูกต้องสำหรับ statistical victim จึงควรต้องพิจารณาจากความคุ้มค่าหรือผลประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมมากกว่า

ตำแหน่งของความยุติธรรมกรุณาและความยุติธรรมเมตตาในทฤษฎีความยุติธรรมและคำแนะนำภาคปฏิบัติ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้กล่าวถึงความยุติธรรมสองกรอบคิดหลักที่สำคัญและขัดแย้งกันคือ

1. ความยุติธรรมในฐานะสิทธิ์ทางกฎหมาย โดยยกแนวคิดของ Robert Nozick ที่ว่าความยุติธรรมไม่มีแบบแผนที่ตายตัวเพราะเป็นเรื่องของสิทธิ์อันชอบธรรมทางกฎหมาย หากผู้ให้ประโยชน์หรือผู้ให้โทษมีสิทธิ์อันชอบธรรมในการมอบประโยชน์หรือโทษให้กับผู้รับ ให้ถือว่านั่นคือความยุติธรรมแล้ว

2. ส่วนแนวคิดความยุติธรรมอีกข้างหนึ่งคือแนวคิดที่มองความยุติธรรมในแง่ความคู่ควรซึ่งวิทยานิพนธ์นี้ได้ยกแนวคิดของ Aristotle เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่าความยุติธรรมคือการที่แต่ละคนได้รับใน

สิ่งที่ตนคู่ควรจะได้รับ ซึ่งสิ่งที่แต่ละคนมีสิทธิ์อาจจะไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งทีแต่ละคนคู่ควรก็ได้ จุดเน้นอยู่ที่ความคู่ควรทางหลักการ ไม่ได้อยู่ที่การมีสิทธิ์ทางกฎหมาย

Jeanine Diller เสนอ merciful justice ในฐานะ “ความยุติธรรมเมตตา” ส่วนผู้วิจัยเสนอในฐานะ “ความยุติธรรมกรุณา” ซึ่งความแตกต่างที่สำคัญคือ Diller สื่อการให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นซึ่งอาจเป็นประโยชน์ที่ไม่ได้จำเป็นต่อผู้ได้รับ แต่ทำให้ผู้รับมีชีวิตที่สุขสบายมากขึ้น เช่นการที่นายจ้างให้รายได้ลูกจ้างมากกว่าที่คู่ควรจะได้รับ ซึ่งการที่ลูกจ้างได้รับรายได้ตามที่คู่ควรจะได้รับก็ไม่ได้ทำให้เขาต้องเสียชีวิตแต่อย่างใด ส่วนความกรุณาที่ผู้วิจัยต้องการจะสื่อเน้นหมายถึงการช่วยผู้เดือดร้อนให้พ้นทุกข์ เช่นการช่วยผู้ประสบภัยติดถ้ำให้ออกมาจากถ้ำอย่างปลอดภัย ถึงแม้ว่าเป้าหมายของความยุติธรรมกรุณากับความยุติธรรมเมตตาจะแตกต่างกัน แต่ทั้งสองแนวคิดนี้มีจุดร่วมกันสองประการดังนี้

1. ผู้ไม่ได้รับความเมตตา/กรุณา จำเป็นต้องได้รับความยุติธรรมในตัวเอง เช่นผู้ที่ไม่ได้รับรายได้ที่เกินจากความคู่ควร จำเป็นต้องได้รับรายได้ตามที่ตนคู่ควร ส่วนผู้ประสบภัยที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือด้วยการทุ่มทุน จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือตามมาตรฐานสากลที่พึงจะได้รับ

2. ความไม่ยุติธรรมเปรียบเทียบจำเป็นต้องสร้างผลดีต่อสังคมมากกว่าผลเสียต่อสังคม เช่นการได้รับรายได้ที่เกินความคู่ควรของลูกจ้างคนหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ของลูกจ้างอีกคน ที่มีผลงานในระดับเดียวกัน จะเป็นที่ยอมรับได้หากสร้างผลดีต่อองค์กรในระยะยาว (ซึ่งแน่นอนว่าความเมตตาเช่นนี้มีช่องโหว่ให้วิจารณ์อยู่มาก ผู้วิจัยจึงปรับแนวคิดของ Diller) ส่วนการทุ่มทุนมหาศาลช่วยเหลือผู้ประสบภัยจำนวนไม่กี่คนนั้น หากสามารถสร้างวัฒนธรรมหรือบรรยากาศความกรุณาให้กับชาวโลกได้ และเป็นกรณีศึกษาที่ถูกกล่าวถึงต่อไปในด้านมนุษยธรรม ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความยุติธรรมกรุณา มีเงื่อนไขที่เข้มงวดมากกว่าความยุติธรรมเมตตา เนื่องจากผู้ที่ได้รับความยุติธรรมกรุณาต้องเป็นผู้ที่เดือดร้อนในระดับที่จะเสี่ยงต่อการเสียชีวิตเท่านั้น ส่วนความยุติธรรมเมตตานั้นใช้ได้กับทั้งผู้เดือดร้อนและผู้ไม่เดือดร้อน ดังนั้นข้อจำกัดของความยุติธรรมเมตตาก็คือข้อจำกัดของความยุติธรรมกรุณาเช่นนั้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความยุติธรรมกรุณา/เมตตา ไม่สามารถใช้ได้ในกรณีการแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่ง/รางวัล/เกียรติยศต่างๆ เนื่องจากการแข่งขันมีเป้าหมายอยู่ที่การหาผู้ทำผลงานได้ดีที่สุด และผู้ที่ดีที่สุดคือผู้ที่คู่ควรกับรางวัลหรือเกียรติยศดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่นการแข่งขันกีฬาที่มีกรรมการเป็นผู้ตัดสิน

กรรมการไม่สามารถอ้างได้ว่าการที่นักฟุตบอลจากทีม A ได้ใบแดงคือความคู่ควร ในขณะที่นักฟุตบอลจากทีม B ซึ่งมีพฤติกรรมแบบเดียวกันกลับไม่ได้ใบแดงเพราะกรรมการให้ความกรุณา การกระทำเช่นนี้ของกรรมการคือความลำเอียง สร้างความเสียหายให้กับการแข่งขันมาก ในโลกของความ เป็นจริงนั้นมีตัวอย่างให้เห็นว่ากรรมการที่รับสินบนเพื่อเข้าข้างทีมใดทีมหนึ่งถือว่าได้ทำความผิด ร้ายแรงและมีโทษคือการห้ามทำหน้าที่ตัดสินไปตลอดชีวิต (USA Today, 2019)

2. ความยุติธรรมกรุณา/เมตตา สามารถเกิดขึ้นกับการพิจารณาคดีของศาลได้ โดยศาลซึ่งมีหน้าที่ตัดสินบทลงโทษแก่ผู้กระทำผิดสามารถให้ความกรุณาแต่ผู้กระทำผิดได้ แต่ต้องพิจารณาอย่าง ละเอียดเป็นกรณีๆ ไม่มีสูตรสำเร็จตายตัวว่าศาลต้องกรุณาทุกครั้ง ยกตัวอย่างเช่นการที่ศาลให้ความ กรุณาแก่ผู้ต้องหาคดียาเสพติด ลงโทษด้วยการปรับเงินแทนการจำคุกเนื่องจากผู้ต้องหาเป็นบุตรสาว อายุเพียงหนึ่งขวบที่ไม่มีใครดูแลนอกจากผู้ต้องหาเอง ประกอบกับผู้ต้องหาฐานะที่ยากจน (ข่าวสด, 2563) แน่แน่นอนว่าความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นหากศาลกรุณาทุกกรณี ก็น่าจะส่งผลร้ายต่อสังคม มากกว่าผลดี จะเห็นได้ว่าผู้กระทำผิดบางคนถูกจำคุกตามที่คู่ควรนั้นก็ก็เป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว เช่นพ่อค้า ยารายใหญ่ผู้มีอิทธิพลมืด

3. ความยุติธรรมกรุณา/เมตตา ไม่สามารถใช้ได้ในกรณีที่เป้าหมายคือการพัฒนาหน่วยงาน/ องค์กร/กลุ่มสังคม เช่นการขึ้นเงินเดือนอย่างไม่คู่ควรให้กับผู้ที่มีผลงาน ส่วนผู้ที่มีผลงานกลับได้รับ การขึ้นเงินเดือนในระดับที่ต่ำกว่า ผู้บริหารหน่วยงานไม่สามารถอ้างได้ว่าผู้ที่มีผลงานได้รับการขึ้น เงินเดือนตามที่ตนเองคู่ควรแล้ว ส่วนผู้ที่มีผลงานที่ได้รับการขึ้นเงินเดือนในระดับสูงคือผู้ที่ได้รับ ความกรุณา เพราะการใช้เหตุผลเช่นนี้จะทำให้บุคลากรที่มีความสามารถในหน่วยงานลาออกหรือ รวมตัวกันประท้วง ซึ่งไม่เกิดผลดีต่อการพัฒนาหน่วยงานในระยะยาว เราจะเห็นได้ว่าการปรับ เงินเดือนที่ “ไม่ยุติธรรม” เป็นสิ่งที่สร้างข้อพิพาทได้เสมอ ผู้ได้รับการขึ้นเงินเดือนที่น้อยกว่าอาจจะ ได้รับตามความคู่ควรก็จริง แต่เมื่อนำตัวเองไปเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่งที่ได้รับการขึ้นเงินเดือนที่ มากกว่าก็จะเกิดข้อสงสัยเรื่องการเล่นพรรคเล่นพวกเสมอ (MGR ONLINE, 2562)

4. ความยุติธรรมกรุณาสามารถนำไปใช้ในการโต้แย้งกับกรณีที่มีความกรุณาแต่ไม่ยุติธรรม เนื่องจากเงื่อนไขขั้นต่ำของแนวคิดนี้คือการที่ผู้ไม่ได้รับความกรุณาต้องได้รับความยุติธรรมในตัวเอง เสียก่อน (noncomparative justice) ดังนั้นผู้ไม่ได้รับความกรุณาและไม่ได้รับความยุติธรรมในตัวเอง สามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ต่อสู้ได้ เช่นการที่พนักงานสาวสวยได้รับการขึ้นเงินเดือนสูงเกินความคู่ควร (ได้รับความกรุณา) แต่ตนเองได้รับการขึ้นเงินเดือนที่ต่ำกว่าที่คู่ควร แบบนี้อ้างไม่ได้ว่าเป็นความ ยุติธรรมกรุณา

5. ความยุติธรรมกรุณาจะถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาก็ต่อเมื่อเกิดการเปรียบเทียบระหว่างกรณีเท่านั้น กล่าวคือความกรุณาสามารถถูกนำไปใช้ได้ โดยไม่ต้องอ้างความยุติธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่แล้ว เช่นการไม่จำเป็นต้องอ้างถึงความยุติธรรมในการช่วยเหลือคนที่กำลังจมน้ำต่อหน้าต่อตา ส่วนความยุติธรรมสามารถถูกนำไปใช้ได้โดยไม่ต้องอ้างถึงความกรุณาเช่นกัน (ซึ่งเป็นเรื่องปกติ) เช่นการตัดสินคดีอย่างเคร่งครัดตามหลักการ

6. ความยุติธรรมกรุณา/เมตตาไม่เหมาะสมที่จะยึดเกณฑ์ผู้สง่างาม (magnanimous man) ของ Aristotle เนื่องจากผู้สง่างามอาจจะตีความ “ประโยชน์/ความสุข” ต่างจากบุคคลทั่วไป ซึ่งสุดท้ายแล้วหากผู้สง่างามเป็นผู้ออกนโยบายการช่วยเหลือ เขาอาจเลือกที่จะทุ่มงบทั้งหมดไปกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยนิรนาม (statistical victim) ก็ได้ เนื่องจากเขาไม่จำเป็นต้องทำอะไรตามกระแสสังคม หากพิจารณาแล้วว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นหากลดเกณฑ์จาก Aristotle ลงมา ความยุติธรรมกรุณาเหมาะกับแนวคิดเรื่อง “ประโยชน์/ความสุข” ตามเกณฑ์ของ John Stuart Mill ด้วยเงื่อนไขว่าการช่วยเหลือผู้ประสบภัยต้องสร้างความสุขระดับบนให้กับสังคม เช่นสร้างค่านิยมความเป็นมนุษย์ หรือความเป็นพลเมืองโลก เป็นต้น ส่วนความสุขระดับล่างก็คือความสุขจากการรอดชีวิตของผู้ประสบภัยก็เป็นสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นพร้อมๆกันไปด้วย

7. ความยุติธรรมกรุณา/เมตตา ไม่เหมาะสมที่รัฐ/หน่วยงานของรัฐ จะใช้เป็นหลักปฏิบัติ เนื่องจากรัฐต้องทำหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติ แต่ความกรุณา/เมตตานั้นมีลักษณะของการเลือกปฏิบัติ เช่นการที่รัฐเลือกที่จะช่วยเหลือคนหนึ่ง แต่ไม่ช่วยเหลืออีกคนหนึ่ง รัฐจึงไม่สามารถกำหนดแนวคิดนี้ออกมาเป็นระเบียบ/แผนงานหรือกฎหมายได้ กรณีการกักยัดถ้าหลวงนั้นสามารถอธิบายได้ว่า บุคลากรของรัฐช่วยเหลือด้วยความทุ่มเทเป็นพิเศษ แต่เป็นการปฏิบัติภารกิจภายใต้หลักการของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เนื่องจากทีมหมูป่าถือเป็นผู้ประสบภัยจริงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หากรัฐไม่ช่วยจะถือเป็นการละเลยหน้าที่ แต่ภายใต้หน้าที่ในการช่วยเหลือนั้น บุคลากรของรัฐอาจทุ่มเทในการช่วยเหลือเป็นพิเศษก็ได้ ไม่ใช่สิ่งผิด หากครบเงื่อนไขของหลักความยุติธรรมกรุณา เช่นการทุ่มเทช่วยเหลือต้องสร้างผลดีต่อสังคมมากกว่าผลเสีย

8. ความยุติธรรมกรุณาสมควรถูกใช้ในกรณีที่ผู้เดือดร้อนเป็น “ผู้ประสบภัยที่ได้รับการระบุตัว” ที่เสี่ยงต่อการเสียชีวิตหรือความพิการ กรณีการกักยัดทีมหมูป่าออกจากถ้ำหลวงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ชัดเจน แต่มีเงื่อนไขว่ารัฐต้องให้ความช่วยเหลือต่อผู้เดือดร้อนที่เป็น “ผู้ประสบภัยนิรนาม” ตาม

หน้าที่ย่างถูกต้องด้วย ซึ่งข้อกำกวมนี้คือความแตกต่างที่สำคัญระหว่างความยุติธรรมกับความยุติธรรมเมตตาตนเอง เนื่องจากความยุติธรรมเมตตาตนเองไม่ได้มีข้อจำกัดที่ชัดเจนว่าผู้ได้รับความเมตตาต้องเป็นผู้ที่เดือดร้อนอย่างแท้จริง

ประโยชน์ของความยุติธรรมจึงอยู่ที่การช่วยสร้างความชอบธรรมที่ชอบธรรมจริงๆ กับการที่ฝ่ายหนึ่งได้รับความกรุณาและอีกฝ่ายหนึ่งได้รับความยุติธรรมแล้วแต่ไม่ได้รับความกรุณา ส่วนความชอบธรรมที่ชอบธรรมจริงๆคืออะไรนั้นอยู่ในเนื้อหาที่ได้กล่าวไปแล้วในบทนี้ ความยุติธรรมกรุณาจึงไม่ใช่แนวคิดที่จะเอาไปใช้ได้เรื่อยเปื่อยตามอำเภอใจ ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนว่าความกรุณาอย่างเดียวเพียงพอแล้วหรือยัง ความยุติธรรมอย่างเดียวเพียงพอแล้วหรือยัง หากเพียงพอแล้วความยุติธรรมกรุณาจะไม่ใช่สิ่งที่ควรถูกใช้ งานวิจัยฉบับนี้ไม่ได้เสนอให้ความยุติธรรมกรุณาเข้ามาแทนที่ความยุติธรรมและความกรุณา แต่ต้องการจะเสนอว่าในกรณีใดบ้างและภายใต้ข้อจำกัดใดบ้างที่สามารถนำความยุติธรรมมาผสมกับความกรุณาได้ ซึ่งสามารถสรุปออกมาได้เป็น 3 เงื่อนไขหลักคือ 1. ระดับของความจำเป็นที่ผู้เดือดร้อนต้องได้รับความกรุณา 2. ผู้ไม่ได้รับความกรุณาจำเป็นต้องได้รับความยุติธรรม 3. ความกรุณานั้นต้องสร้างผลดีต่อสังคมมากกว่าสร้างผลเสีย

บรรณานุกรม

- Amarin TV. (2563). สาวขโมยอาหารจากห้างดัง หวังนำมาเลี้ยงลูก-แม่พิการ.
<https://www.amarintv.com/news/detail/28506>
- Anton, A. L. (2018). The virtue of justice and mercy. In A. L. Anton (Ed.), *The bright and the Good the connection between intellectual and moral virtues* (pp. 293-322). Rowman & Littlefield International Ltd.
- Aristotle. (2009). *Nicomachean Ethics* (D. Ross, Trans.). Oxford University Press.
- Aristotle. (2013). *Politics* (C. Lord, Trans.). University of Chicago.
- BBC. (2014). *Riesending rescue: German caver Johann Westhauser surfaces*.
<https://www.bbc.com/news/world-europe-27922781>
- BBC. (2018a). 10 เดชะพระบารมี ในปฏิบัติการ “ถ้ำหลวง”. <https://www.bbc.com/thai/thailand-44977413>
- BBC. (2018b). ถ้ำหลวง: โคนัน, เซอร์ล็อก โสมส์ คือ เล่มโปรดของ ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์.
<https://www.bbc.com/thai/international-44773438>
- BBC. (2018c). ทีมหมูป่า กับ ความหวังของคนไร้สัญชาติเกือบ 1 ล้านคน
<https://www.bbc.com/thai/thailand-44959751>
- BBC. (2018d). ภารกิจถ้ำหลวง: หน่วยซีลเข้าถึงจุดสามแยกแล้ว <https://www.bbc.com/thai/thailand-44611662>
- BBC. (2019a). *Achieving the impossible: Thai cave rescue a year on*.
<https://www.bbc.com/news/world-asia-48690524>
- BBC. (2019b). ถ้ำหลวง: หนึ่งปีผ่านไปกับชีวิตที่เปลี่ยนแปลงของผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร
<https://www.bbc.com/thai/thailand-48707562>
- Brock, D. W. (2015). Identified versus statistical lives: Some Introductory Issues and Arguments. In I. G. Cohen, N. Daniels, & N. Eyal (Eds.), *Identified versus Statistical Lives*. Oxford Scholarship Online.
- Brown, A. (2009). *Ronald Dworkin's Theory of Equality*. Palgrave Macmillan.
- Buchanan, A. (1987). Justice and Charity. *Ethics*, 97(3), 558-575.
- Campbell, T. D. (1974). Humanity before Justice. *British Journal of Political Science* 4, 1-16.

- CAT. (2561). CAT นำระบบสื่อสารร่วมช่วยเหลือการค้นหาผู้ประสบภัยในจังหวัดเชียงราย
<https://www.cattelcom.com/cat/content/2857/221/CAT>
- CBC. (2010). *Chilean mine rescue watched by millions online*
<https://www.cbc.ca/news/science/chilean-mine-rescue-watched-by-millions-online-1.871115>
- Chicago Tribune. (1987). *BUSHES PAY VISIT TO A TIRED JESSICA*.
<https://www.chicagotribune.com/news/ct-xpm-1987-10-19-8703180667-story.html>
- Christian Science Monitor. (2010). *Chile mine rescue spurred unprecedented global coordination*. <https://www.csmonitor.com/World/Americas/2010/1014/Chile-mine-rescue-spurred-unprecedented-global-coordination>
- CMRCA. (2019). *CMRCA at the Thai Cave Rescue*
<https://www.thailandclimbing.com/blog/cmrca-at-the-thai-cave-rescue>
- CNN. (2018a). *Jurgen Klopp 'hoping every second' for Thai boys' rescue*.
<https://edition.cnn.com/2018/07/05/sport/thai-cave-rescue-jurgen-klopp-message-liverpool-spt-intl/index.html>
- CNN. (2018b). *Trump: US 'working very closely' with Thailand to rescue children*.
<https://edition.cnn.com/2018/07/08/politics/trump-tweet-thailand/index.html>
- CNN. (2018c). *Why we couldn't stop watching the Thai cave*.
<https://edition.cnn.com/2018/07/08/opinions/thai-cave-rescue-mission-bravery-parini/index.html>
- Daniels, N. (2015). Can there be moral force to favoring an identified over a statistical life? In I. G. Cohen, N. Daniels, & N. Eyal (Eds.), *Identified versus Statistical Lives*. Oxford Scholarship Online.
- Delanty, G. (2014). The Prospects of Cosmopolitanism and the Possibility of Global Justice. *Journal of Sociology* 50(2), 213-228.
- Diller, J. (2013). Merciful Justice. *Philosophical Review* 83, 297-339.
- Dolingo, D. (2007). Some Naïve thoughts about justice and mercy. *Ohio State Journal of Criminal Law* 4, 349-360.
- Dutch News. (2018). *Dutch water specialists arrive in Thailand to support cave rescue*
<https://www.dutchnews.nl/news/2018/07/dutch-drainage-specialists-arrive-in->

[thailand-to-support-cave-rescue/](#)

E-Government. (2561). รัฐบาลจับมือหน่วยงานรัฐ - เอกชนจัดกิจกรรม “13 ชีวิต หมูป่าอะคาเดมี ขอบคุณ ชุมชนโลก” เพื่อแสดงความขอบคุณทั่วโลก พร้อมนำเสนอภาพลักษณ์ของที่ดีของไทยสู่นานาชาติ.

<https://www.egov.go.th/th/content/10301/6171/>

EGAT. (2561). กฟผ. เร่งระดมเครื่องมือและส่งทีมช่วยค้นหา 13 ชีวิตที่ถ้ำหลวง – ชุมนำนางนอน จ.เชียงราย

https://www.egat.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2627:20180629-pre02&catid=31&Itemid=208

EL PAIS. (2018). *Spanish diver at Thai cave rescue: “It was a relief to hear them breathing”*

https://english.elpais.com/elpais/2018/07/13/inenglish/1531473087_865925.html

Embassy of the Russia Federation. (2018). *Russian MFA Spokeswoman on rescue operation in Thailand* <https://thailand.mid.ru/en/key-issues/4597-russian-mfa-spokeswoman-on-rescue-operation-in-thailand>

Enke, B., Polborn, M., & Wu, A. A. (2021). *Morals as Luxury Goods and Political Polarization*. http://ses.wsu.edu/wp-content/uploads/2021/10/Morals_polarization.pdf

Erlandsson, A., Bjorklund, F., & Backstrom, M. (2015). Emotional Reactions, Perceived Impact and Perceived Responsibility Mediate the identifiable victim effect, Proportion Dominance Effect and in-group effect Respectively. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 127, 1-14.

Etinson, A. (2011). *Cosmopolitanism: Cultural, Moral, and Political* In D. A. Aurelio, Gabriele

Queiroz, Regina (Ed.), *Sovereign Justice: Global justice in world of nations* (pp. 25-45).

De Gruyter.

Feinberg, J. (1974). Noncomparative Justice. *Philosophical Review* 83, 297-339.

Fuller, L. L. (1949). The Case of the Speluncean Explorers. *Harvard Law Review* 62(4), 616-645.

Gidadhbli, R. G. (2000). Kursk Submarine Disaster: Obsolete Technologies, Outdated Governance. *Economic and political weekly*, 35(35/36), 3102-3104.

Gnews. (2561). พม. ลงพื้นที่ช่วยเหลือเยียวยาจิตใจครอบครัวเด็กและเยาวชน 13 คน ที่ติดอยู่ในถ้ำหลวง จังหวัด

เชิญราย <https://gnews.apps.go.th/news?news=22352>

Goodin, R. E. (2017). Duties of Charity, Duties of Justice. *Political studies* 65(2), 268-293.

Hobbes, T. (1651). *Leviathan*.

<https://socialsciences.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/hobbes/Leviathan.pdf>

Inoue, A. (2019). Luck vs. Capability? Testing Egalitarian Theories. *Review of Philosophy and Psychology*, 10, 809-823.

Jackson, M. W. (1977). *A Contradiction in Rawls: Desert, Determinism and Justice*.

<http://classic.austlii.edu.au/au/journals/AUSocLegPhilB/1977/6.pdf>

Jaffa, H. V. (1952). *Thomism And Aristotelianism: A Study Of The Commentary By Thomas Aquinas On The Nicomachean Ethics*. The University of Chicago Press.

Jenni, K., & Loewenstein, G. (1997). Explaining the “Identifiable Victim Effect”. *Journal of Risk and Uncertainty*, 14, 235-257.

Kant, I. (1784). *Idea for a Universal History from a Cosmopolitan Point of View*.

<https://www.marxists.org/reference/subject/ethics/kant/universal-history.htm#n1>

Laertius, D. (1925). *Lives of Eminent Philosophers* (R. D. Hicks, Trans.; Vol. 2). William Heinemann.

Lesner, T. H. R., Ole Dahl (2014). The Identifiable Victim Effect in Charitable Giving: Evidence from a Natural Field Experiment. *Applied Economics*, 46(36), 4409-4430.

Levine, R. H. P., Russell (2005). Comparative and Noncomparative Justice: some guidelines for constitutional adjudication. *William and Mary Bill of Rights Journal* 14(1), 141-192.

Livnat, Y. (2003). Benevolence and justice. *The Journal of Value Inquiry*, 37, 507-515.

Loewenstein, G. S., Deborah

Strnad, Jeff. (2005). *Statistical, Identifiable and Iconic Victims and Perpetrators*.

<http://ssrn.com/abstract=678281>

Los Angeles Times. (1991). *Injured Explorer Is Carried From Cave : Rescue: The woman is in good condition as she awaits surgery on her broken leg. More than 200 people helped bring her to the surface.* <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1991-04-05-mn-1998-story.html>

MGR ONLINE. (2561a). เปิดรายชื่อ 12 แข่งทีมหมูป่า อะคาเดมีแม่สาย.

<https://mgronline.com/sport/detail/9610000063364>

MGR ONLINE. (2561b). เปิดหลังบ้านผู้ว่า “ณรงค์ศักดิ์” บอกสามีติด “โคนัน” มาก เผย 7 วันแรกไม่เจอเด็ก ไม่ติดต่อกลับบ้านเลย. <https://mgronline.com/entertainment/detail/9610000069847>

MGR ONLINE. (2561c). คำถามคาใจ! ทำไม 4 สมาชิก “ทีมหมูป่า” ได้สัญชาติไทย “หม่อง ทองดี” ถึงไม่ได้?

<https://mgronline.com/online/section/detail/9610000079091>

MGR ONLINE. (2561d). คิดได้ไง “ลีน่า จัง” แจงความเอาผิด “โค้ชเอก” นำ 12 นักเตะทีมหมูป่าบุกกรุถ้ำหลวง ใช้หินชุดผจญภัยทางออก <https://mgronline.com/crime/detail/9610000071901>

MGR ONLINE. (2561e). จิตแพทย์ชื่นชม “โค้ชเอก” นำทีมหมูป่านั่งสมาธิ เอาตัวรอดจากวิกฤต ย้ำมีความรับผิดชอบ อย่าโทษตัวเอง <https://mgronline.com/qol/detail/9610000066848>

MGR ONLINE. (2561f). “อีลอน มัสก์” โต้แย้งกรณี “เรือดำน้ำจิว” ใช้งานไม่ได้จริงในถ้ำหลวง

<https://mgronline.com/online/section/detail/9610000068929>

MGR ONLINE. (2562). เอ้อแต่พวกพ้อง! ครูโรงเรียนตั้งเมืองอุดรร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมเลื่อนขั้นเงินเดือน.

<https://mgronline.com/local/detail/9620000062736>

Miller, D. (2013). *Justice for Earthlings*. Cambridge University Press.

Montague, P. (1980). Comparative and Non-comparative justice. *Philosophical Quarterly*, 30, 131-140.

National Geographic. (2561). ศึกษาภาพสามมิติของถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน โดยจิสต้า

<https://ngthai.com/science/11904/satellite-imagery-by-gistda>

NEW18. (2561). เปิดประวัติ “พ่อเมืองเชียงราย” สู้ชาติใจภักดิ์ถ้ำหลวง

<https://www.newtv.co.th/news/17667>

Nisbett, R., & Ross, L. (1980). *Human Inference: Strategies and Shortcoming of Social Judgment*. Rowan and Allanheld.

NNT. (2561a). *Elon Musk delivers mini-sub to Tham Luang Cave*.

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/WNSOC6107100010006>

NNT. (2561b). กระทรวงคมนาคม โดยการบินไทย ร่วมขอบคุณและสนับสนุนบัตรโดยสารแก่ผู้เชี่ยวชาญการดำน้ำในถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย เดินทางกลับโคเปนเฮเกน

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/WNECO6107150010002>

NNT. (2561c). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สั่งปิดถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน เพื่อเร่งฟื้นฟูระบบนิเวศเป็นการเร่งด่วน. <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/WNEVN6107120010002>

NNT. (2561d). ครูนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 5 กาญจนบุรีแปรอักษรส่งแรงใจไปถ้ำหลวง

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TNSOC6106270010061>

NNT. (2561e). คาราวานแรลลี่อโพรตท่องเที่ยว สานสัมพันธ์ 4 ประเทศอาเซียน เยือน จ.นราธิวาส พร้อมร่วมจัดกิจกรรมพิเศษสวดดูอาอ พร้อมทั้งแปรขบวนแถวเป็นเลข 13 ส่งกำลังใจให้ผู้ประสบภัยในถ้ำหลวง จ.

เชียงราย <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/WNSOC6106290010121>

NNT. (2561f). จ.ชัยนาท นักเรียนโรงเรียนวัดหัวยางตีกลองยาวต่อตัวเป็นกำลังใจ13ชีวิตติดภายในถ้ำที่เชียงราย

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TNSOC6106280010043>

NNT. (2561g). จ.สกลนคร ร่วมสวดมนต์ ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ส่งแรงบุญกุศลให้ทีมหมูป่าปลอดภัย

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/WNSOC6106280010086>

NNT. (2561h). ชาว จ.ประจวบคีรีขันธ์ กว่า 2,000 คน ร่วมประเพณีตักบาตรเพ็ญพุทธที่ริมชายทะเลอ่าวประจวบคีรีขันธ์ พร้อมตั้งจิตอธิษฐานขอให้ผู้ช่วยโค้ชและเยาวชนนักฟุตบอลทีมหมูป่า ที่ติดอยู่ในถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน จ.เชียงราย ปลอดภัย.

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/WNART6106270010001>

NNT. (2561i). ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล ร่วมขอพร (ดูอาอ) หลังละหมาดวันศุกร์ เพื่อให้เยาวชนและผู้ฝึกสอนทั้ง 13 คน ที่ติดอยู่ในถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน ปลอดภัย

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/WNSOC6106290010067>

NNT. (2561j). นักเรียนโรงเรียนบ้านยะรม อำเภอบางคนที จ.ยะลา จัดทำคลิปลง YouTube ส่งกำลังใจให้กับเยาวชนนักฟุตบอลที่ติดอยู่ในถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน จ.เชียงราย.

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/WNSOC6106270010078>

NNT. (2561k). ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ นำกำลังเดินเท้าสำรวจโพรงถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน หาทางเชื่อมเข้าถ้ำ.

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/WNPOL6106290010006>

Nozick, R. (1974). *Anarchy, State, and Utopia* Basic Books.

Pieri, E. (2014). Contested Cosmopolitanism. In L. Kaunonen (Ed.), *Cosmopolitanism and Transnationalism: Visions, Ethics, Practices* (pp. 14-38). Helsinki Collegium for Advanced Studies.

Plato. (1968). *The Republic of Plato* (A. Bloom, Trans.). Basic Books.

Pojman, L., & Fieser, J. (2019). *Ethics Discovering Right and Wrong*. Wadsworth Cengage Learning

Princeton Alumni Weekly. (2019). *Josh Morris '99: Race Against Time and Tide*.

<https://paw.princeton.edu/article/josh-morris-99-race-against-time-and-tide>

Rawls, J. (1999). *A Theory of Justice*. Harvard University Press.

Riley, P. (2000). Leibniz on Justice as the Charity of Wise. *Annual Review of Law and*

Ethics, 8, 143-158.

Rizzo, M. J. (2008). Justice Versus Benevolence: A Modern Humean View. *Minnesota Journal of Law, Science and Technology* 9(2), 883-898.

Royal Thai Embassy. (2018a). *Thailand thanks Czech Republic for its contribution to the rescue of the Wild Boars youth football team in Chiang Rai Province, Thailand.*
<http://thaiembassy.cz/news-detail.php?id=11&item=919>

Royal Thai Embassy. (2018b). *Thailand thanks India for its role in helping trapped footballers in Chiang Rai cave*
<http://newdelhi.thaiembassy.org/en/2018/07/thailand-thanks-india-role-helping-trapped-footballers-chiang-rai-cave-2/>

Shklar, J. (1990). *The faces of Injustice*. Yale University Press.

Slote, M. (2015). Why Not Empathy? In I. G. Cohen, N. Daniels, & N. Eyal (Eds.), *Identified versus Statistical Lives*. Oxford Scholarship Online.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780190217471.001.0001>

Small, D., & Loewenstein, G. (2003). Helping a Victim or Helping the Victim: Altruism and Identifiability. *The Journal of Risk and Uncertainty* 26(1), 5-16.

Springnews. (2561). กรมประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลการค้นหาทีมหมูป่าติดถ้ำหลวง
<https://www.springnews.co.th/politics/298291>

Swift, A. (2001). *Political Philosophy: A Beginners' guide for Students and Politicians*. Policy Press.

Thailandcaves. (2018). *A summary of the Tham Luang Rescue*
<https://www.thailandcaves.shepton.org.uk/rescue-summary>

ThaiNavySEAL. (2561a, 26 มิถุนายน).
<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1620369321419794>

ThaiNavySEAL. (2561b). <https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1620794668043926>

ThaiNavySEAL. (2561c, 27 มิถุนายน).
<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1621620704627989/>

ThaiNavySEAL. (2561d, 27 มิถุนายน).
<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1621822114607848>

ThaiNavySEAL. (2561e, 27 มิถุนายน).
<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1622316934558366/>

ThaiNavySEAL. (2561f, 27 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1622422551214471>

ThaiNavySEAL. (2561g, 27 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1622077041249022/>

ThaiNavySEAL. (2561h, 27 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1622565557866837>

ThaiNavySEAL. (2561i, 28 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1623819571074769/>

ThaiNavySEAL. (2561j, 28 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1624004884389571/>

ThaiNavySEAL. (2561k, 29 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/watch/?v=1624602314329828>

ThaiNavySEAL. (2561l, 29 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1625449670911759/>

ThaiNavySEAL. (2561m, 30 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1626587317464661/>

ThaiNavySEAL. (2561n, 30 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1626859727437420>

ThaiNavySEAL. (2561o, 30 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1627180857405307>

ThaiNavySEAL. (2561p, 30 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1627290820727644>

ThaiNavySEAL. (2561q, 30 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/watch/?v=1627620770694649>

ThaiNavySEAL. (2561r, 29 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1625188770937849/>

ThaiNavySEAL. (2561s, 1 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1628592693930790>

ThaiNavySEAL. (2561t, 1 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1628741570582569>

ThaiNavySEAL. (2561u, 1 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1628829203907139>

ThaiNavySEAL. (2561v, 1 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1629178843872175>

ThaiNavySEAL. (2561w, 3 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/watch/?v=1631228493667210>

ThaiNavySEAL. (2561x, 3 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1632957790160947/>

ThaiNavySEAL. (2561y, 4 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/watch/?v=1634041306719262>

ThaiNavySEAL. (2561z, 4 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1634834473306612>

ThaiNavySEAL. (2561aa, 5 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1636290176494375/>

ThaiNavySEAL. (2561ab, 5 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1636860566437336>

ThaiNavySEAL. (2561ac, 6 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1637616579695068>

ThaiNavySEAL. (2561ad, 6 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1637940416329351/>

ThaiNavySEAL. (2561ae, 6 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1638463852943674/>

ThaiNavySEAL. (2561af, 7 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1639085082881551>

ThaiNavySEAL. (2561ag, 7 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1639182789538447/>

ThaiNavySEAL. (2561ah, 8 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1640849259371800/>

ThaiNavySEAL. (2561ai, 8 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1641629582627101/>

ThaiNavySEAL. (2561aj, 8 กรกฎาคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1641670585956334/>

ThaiNavySEAL. (2561ak, 8 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1641960592594000/>

ThaiNavySEAL. (2561al, 9 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1643654572424602/>

ThaiNavySEAL. (2561am, 9 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1643694709087255>

ThaiNavySEAL. (2561an, 10 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1644989468957779>

ThaiNavySEAL. (2561ao, 10 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1645301575593235>

ThaiNavySEAL. (2561ap, 10 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1645417182248341/>

ThaiNavySEAL. (2561aq, 10 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1645534662236593>

ThaiNavySEAL. (2561ar, 10 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1645665392223520>

ThaiNavySEAL. (2561as, 10 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/164581222208837>

ThaiNavySEAL. (2561at, 10 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1646399982150061/>

ThaiNavySEAL. (2561au, 2 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/watch/?v=1630653307058062>

ThaiNavySEAL. (2561av, 2 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1631068130349913>

ThaiNavySEAL. (2561aw, 2 กรกฎาคมคม).

<https://www.facebook.com/watch/?v=1629406443849415>

ThaiNavySEAL. (2561ax, 25 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1619176601539066/>

ThaiNavySEAL. (2561ay, 25 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1618934011563325/>

ThaiNavySEAL. (2561az, 25 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1618792864910773/>

ThaiNavySEAL. (2561ba, 25 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1618834608239932/>

ThaiNavySEAL. (2561bb, 25 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1618736234916436/>

ThaiNavySEAL. (2561bc, 25 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1618700118253381/>

ThaiNavySEAL. (2561bd, 25 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/ThaiSEAL/posts/1618559144934145>

ThaiNavySEAL. (2561be, 25 มิถุนายน).

<https://www.facebook.com/1393136284143100/posts/1619552411501485/>

The Guardian. (2018). *The Guardian View on The Thai Cave Rescue: A Reason to be Hopeful*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/jul/10/the-guardian-view-on-the-thai-cave-rescue-a-reason-to-be-hopeful>

The Standard. (2561a). เผยคลิปทีมหมูป่า 13 ชีวิตครั้งแรก! <https://thestandard.co/reveal-13-moopah-academy-clip-first-time>

The Standard. (2561b). ทีมหมูป่าเข้าทำเนียบฯ พบประยุทธ์ ชี้หากทำภาพยนตร์ต้องคุยกับรัฐบาลก่อน. <https://thestandard.co/moopah-meet-prayut/>

The Times of Israel. (2018). *Israeli technology providing vital communications link to cave-trapped Thai boys* <https://www.timesofisrael.com/israeli-technology-providing-vital-communications-link-to-cave-trapped-thai-boys/>

The Washington Post. (2004). *British Cavers Rescued* <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2004/03/26/british-cavers-rescued/bd70d309-67ba-4a39-89fc-a9751682470d/>

Thucydides. (1874). *History of the Peloponnesian War* (R. Crawley, Trans.). Spottiswoode and Co.

TOT. (2561). ทีโอที ติดตั้งระบบสื่อสารช่วยเหลือปฏิบัติการค้นหาทีมฟุตบอลเยาวชน 13 ชีวิตในถ้ำเชียงราย <https://www.tot.co.th/ข่าวประชาสัมพันธ์/2018/06/26/news-60>

U.S. Air Force. (2018). *International rescue effort saves trapped soccer team* <https://www.af.mil/News/Article-Display/Article/1580123/international-rescue-effort-saves-trapped-soccer-team/>

USA Today. (2019). *FIFA bans former referee for life for bribery, match-fixing.*

<https://www.usatoday.com/story/sports/soccer/2019/01/24/fifa-bans-former-referee-for-life-for-bribery-match-fixing/38948409>

Verweij, M. (2015). How (not) to argue for the rule of rescue. In I. G. Cohen, N. Daniels, & N. Eyal (Eds.), *Identified versus Statistical Lives*. Oxford Scholarship Online.

Wagstaff, G. F. (1994). Equity, Equality, and Need: Three Principles of Justice or One? An Analysis of Equity as Desert. *Current Psychology* 13(2), 138-152.

Wigley, S. (1998). *The Role of Desert in Distributive Justice* [London School of Economics and Political Science]. <http://etheses.lse.ac.uk/1504/>

workpointTODAY. (2561). *INSIGHT* ได้นำน้ำถ้ำหลวง ตอน 1 : นาทีชีวิต กับ 18 วัน ภารกิจเสี่ยงตาย

<https://workpointtoday.com/insight-%E0%B9%83%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B8%96%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%A7%E0%B8%87-%E0%B8%95%E0%B8%AD%E0%B8%991-%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B5/>

workpointToday. (2562). ยกระดับน้ำท่วมใหญ่อุบลฯ เป็นภัยพิบัติระดับ 3.

<https://workpointtoday.com/003-8/>

Zaluski, W. (2018). The moral status of helping and the identified victim effect.

PRINCIPIA LXV, 49-68.

Zuradzki, T. (2019). The normative significance of identifiability. *Ethics and Information Technology* 21, 295-305.

เจตต์ จุลวงษ์, บ. ศ. (2562). การค้นหา “6 มิติ” ถ้ำหลวง. In บุญรอด ศรีสมบัติ (Ed.), ถอดบทเรียนถ้ำหลวง: ภัยระดับโลก ตอนที่ 2 หวัง...การค้นหา (pp. 42-44). โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.

เดลินิวส์. (2561). ทีม! น้องอดุลย์ทีมหมูป่า เรียนดี กีฬาเก่ง พูดได้ 4 ภาษา

<https://www.dailynews.co.th/regional/652969>

เทพฤทธิ์ มณีกุล. (2561). การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบปรากฏการณ์ถ้ำหลวงในฐานะผลงานศิลปะการละครระดับโลก. วารสารการสื่อสารมวลชน 6(2), 45-70.

เอกนิสิต ศรีแก้ว. (ม.ป.ป.). ถอดบทเรียน กรณี “ถ้ำหลวง –ขุนน้ำนางนอน” สะท้อนวิถีคิดของไทยมาตรการทางกฎหมายเพื่อการรับมือและป้องกันภัยธรรมชาติ.

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1857

- เอ็มไทย. (2562). จากใจทหาร หลังคนรุมถาม ทำไม? ไม่ช่วยน้ำท่วมอุบล. <https://news.mthai.com/social-news/760189.html>
- แนวหน้า. (2561). ถึงไทยคืนนี้! ทีมดำน้ำระดับสากลจากอังกฤษ 3 คนพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ค้นหาช่วย 13 ชีวิต. <https://www.naewna.com/local/348123>
- แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558.
- โพสต์ทูเดย์. (2561a). 5 บทเรียนถ้าหลงจาก "กรรม จาคิภวนิช" ที่ได้ฝากถึงลูก <https://www.posttoday.com/social/general/556986>
- โพสต์ทูเดย์. (2561b). กสทช.ประสาน5โอเปอเรเตอร์ขยายช่องสัญญาณมือถือที่ถ้ำหลวง <https://www.posttoday.com/economy/news/555682>
- ไทยโพสต์. (2561a). บัญชีกลาง ไฟเขียวจ่ายเงินช่วย จ.อ. สมาน กุนัน ฮีโร่ถ้ำหลวง. <https://www.thaipost.net/main/detail/13211>
- ไทยโพสต์. (2561b). รองปลัดยธ.บอกอยากกอดโค้ชเอก'กระแทกใจสังคมออนไลน์ <https://www.thaipost.net/main/detail/12798>
- ไทยโพสต์. (2561c). สพฉ.คลอด7วิธีสอนเด็กเอาตัวรอดจากเหตุ"เจ็บป่วย- ถูกฉีดยา- ภัยพิบัติ <https://www.thaipost.net/main/detail/13434>
- ไทยพีบีเอส. (2561a). ขาวนา 19 คน ไม่รับการชดเชย ขอเป็นส่วนหนึ่งภารกิจช่วยเหลือ 13 คน <https://news.thaipbs.or.th/content/273327>
- ไทยพีบีเอส. (2561b). สธ.ส่งทีมแพทย์ปักหลักหน้าถ้ำหลวง รอช่วย 13 ชีวิตทันที <https://news.thaipbs.or.th/content/273016>
- ไทยพีบีเอส. (2561c). "หน่วยซีล" คนสุดท้ายในภารกิจถ้ำหลวง <https://news.thaipbs.or.th/content/273482>
- ไทยพีบีเอส. (2562a). น้ำท่วมหนักมาก #Saveubon ช่องทางแจ้งขอความช่วยเหลือน้ำท่วม. <https://news.thaipbs.or.th/content/284115>
- ไทยพีบีเอส. (2562b). สารคดีถ้ำหลวง. <https://program.thaipbs.or.th/ThaiCave/episodes/58122>
- ไทยรัฐ. (2561a). เปิดใจคูชีวิต ผู้ว่าฯ ณรงค์ศักดิ์ เผยเบื้องลึก ภารกิจช่วย 13 หมูป่า <https://www.thairath.co.th/news/local/north/1335246>
- ไทยรัฐ. (2561b). กระทรวงวัฒนธรรม พาดะลุถ้ำหลวงกับนิทรรศการ "ปฏิบัติการถ้ำหลวง:วาระแห่งโลก". <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1403845>
- ไทยรัฐ. (2561c). จำเอกสมาน กุนัน หนึ่งในชีวิตที่ถ้ำนางนอน <https://www.thairath.co.th/news/local/north/1329941>
- ไทยรัฐ. (2561d). ตั้งครีวพระราชทาน เพื่อเลี้ยง จนท.-ปชช.ที่มาช่วย 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง

<https://www.thairath.co.th/news/local/north/1319766>

ไทยรัฐ. (2561e). นายกาหังโย 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง สังกัหาช่วยเหลือเต็มที่.

https://www.matichon.co.th/politics/news_1014638

ไทยรัฐ. (2561f). ปก.เสริมกำลังทีมค้นหาและกู้ภัย USAR รุดช่วย 13 ชีวิตหมู่ป่าที่ถ้ำหลวง

<https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1320682>

ไทยรัฐ. (2562). สาเหตุน้ำท่วมอุบล นักศตรอบ 17 ปี รับมือมวน้ำก้อนใหญ่เที่ยงคืนวันนี้

<https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/1659261>

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2559). การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย. เวิร์คพรีนติ้งจำกัด.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2561a). เอกสารสรุปผลการถอดบทเรียนภายหลังการปฏิบัติงานการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้สูญหาย ในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย.

http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2019/3/2255_6062.pdf

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2561b). รายงานสถานการณ์สาธารณภัย วันที่ 14 กรกฎาคม 2561.

direct.disaster.go.th/site7/cms-download_content.php?did=23629

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2561c). รายงานสถานการณ์สาธารณภัยวันที่ 6 กรกฎาคม 2561.

http://direct.disaster.go.th/site7/cms-download_content.php?did=23512

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2562a). รายงานสถานการณ์สาธารณภัย วันที่ 15 ตุลาคม 2562.

<http://www.nirapai.com/datagroup3/2562/dailyreportoct/morning15.pdf>

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2562b). รายงานสถานการณ์สาธารณภัย วันที่ 30 สิงหาคม 2562.

<http://www.nirapai.com/datagroup3/2562/dailyreportaug/morning30.pdf>

กรมอุทยานแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). น้ำพระราชหฤทัยสู่ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน.

http://park.dnp.go.th/guidebook/B01_040%E0%B8%96%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%A7%E0%B8%87%20%E0%B8%A3.10.pdf

กระทรวงการท่องเที่ยว. (2561). กระทรวงทรัพยากร ร่วมกับ กระทรวงท่องเที่ยว แลลงข่าว และเปิดนิทรรศการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการถ้ำแห่งชาติ

<https://www.mots.go.th/content.php?nid=11544&filename>

กระทรวงวัฒนธรรมไทย. (2561). ปฏิบัติการถ้ำหลวง: บันทึกวาระแห่งโลก. https://www.m-culture.go.th/mculture_th60/download/article/article_20180901171407.pdf

https://www.m-culture.go.th/mculture_th60/download/article/article_20180901171407.pdf

กระทรวงสาธารณสุข. (2561). ปลัด สธ.ส่งทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ ร่วมทีมค้นหาฟุตบอลเยาวชน พลัดหลงถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน จ.เชียงราย.

<https://pr.moph.go.th/?url=pr/detail/all/04/112663/>

กรุงเทพฯธุรกิจ. (2561a). นายกา หลงพื้นที่ให้กำลังใจ 13 ครอบครัวติดถ้ำหลวง.

<https://www.bangkokbiznews.com/politics/806205>

กรุงเทพธุรกิจ. (2561b). 'ประยุทธ์' โพสต์เฟซบุ๊กเชลฟีกับทีมหมูป่า

<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/815834>

ข่าวสด. (2561a). ขอร่วมภารกิจ! ทีมนักดำน้ำสวีเดน ลุยช่วย 13 ชีวิต อ่างเคยเข้าไปในถ้ำมาแล้ว

https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_1261116

ข่าวสด. (2561b). ชึ่งน้ำใจเพื่อนบ้าน! กู๊ยกั๊พม่า เสริมกำลังช่วยสำรวจปากถ้ำอีกฝั่ง ตามหา 13 ชีวิตติดถ้ำหลวง.

https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_1281421

ข่าวสด. (2561c). ปตท. สนับสนุนน้ำมันดีเซล ช่วย 13 ชีวิตติดอยู่ในถ้ำหลวง พร้อมเพิ่มวงเงินให้จนกว่าจะสำเร็จ.

https://www.khaosod.co.th/economics/news_1278846

ข่าวสด. (2561d). หมูแม่สายซัดเดือด ระบบราชการ ให้สัตยาธิหมูป่า เพราะเป็นข่าวดัง ชี้ในพื้นที่มีคนรอนับหมื่น

https://www.khaosod.co.th/monitor-news/news_1425388

ข่าวสด. (2563). ศาลเมตตา! ปลดปล่อยแล้ว หลังถูกจับ จน ตำรวจต้องเลี้ยงลูกแทน เรี่ยรายเงินช่วย.

https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_3726705

ข่าวสด. (2564). ชาวเน็ตจับผิด บริจาค 2.7 ล้าน เด็กเก่งเรียนหมอ จนไม่จริง รับห่วย-ใช้ของห่วย.

https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_6394391

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2558). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2558. http://122.155.1.143/upload/download/file_attach/55acacb4f1f7c.pdf

คนข่าว2499. (2561). ปราบกฏการณ์ถ้ำหลวง ทีมหมูป่าอะคาเดมี. สำนักพิมพ์ปัญญาชน

คมชัดลึก. (2561a). ทำเพื่อทีมหมูป่า! หน่วยซีลเล่าถึง โค้ชเอก ผู้เสียสละ ใช้ชีวิตในถ้ำอย่างไรรอดมาได้.

https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_1302678

คมชัดลึก. (2561b). ยุติค้นหาชั่วคราว !! ญาติรู้ว่าให้-สวดมนต์ขอ 13 ชีวิตปลอดภัย

<https://www.komchadluek.net/news/local/331932>

จันจิรา สมบัติพูนศิริ. (2561). หมูป่าติดถ้ำ : อารมณ์ ชุมชนนานาชาติ และการเมืองโลก

<https://www.the101.world/cosmopolitan-on-thai-cave-rescue/>

ช่อง3. (2561). มท.ประกาศให้ถ้ำหลวงเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติ

<http://news.ch3thailand.com/politics/72372>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). ณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร วิถีคนจริง เมื่อเติมพันของการปฏิบัติการคือชีวิต

<https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256201Inspiration.aspx>

ธิตินพงศ์ มีทอง. (2562). การละครกรีกกับความรู้อย่างวิวัฒนาการมานุษยวิทยา วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 15(1), 96-130.

บุญรอด ศรีสมบัติ. (2562a). การบริหาร "ความเครียด" วิถีถ้ำหลวง. In บุญรอด ศรีสมบัติ (Ed.), ถอดบทเรียน

- ถ้าหลวง: กู้ภัยระดับโลก ตอนที่ 4 พลัง...การถอดบทเรียน (pp. 118-119). โรงเรียนเสนาธิการทหารบก. บัญจรอด ศรีสมบัติ. (2562b). ทำไม? “Mission Impossible”. In บัญจรอด ศรีสมบัติ (Ed.), ถอดบทเรียนถ้าหลวง: กู้ภัยระดับโลก ตอนที่ 1 กลัว...เรื่องเล่าความเป็นมาและข้อมูลธรณีวิทยา (pp. 4-11). โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.
- บุญจรอด ศรีสมบัติ. (2562c). ศรีทธา...ตอนที่ 3 In บัญจรอด ศรีสมบัติ (Ed.), ถอดบทเรียนถ้าหลวง: กู้ภัยระดับโลก ตอนที่ 3 ศรีทธา (pp. 2-3). โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.
- ประเทศไทย. (2561). กรมการปกครองแจ้งขอสัญชาติ 4 คนทีมหมูป่าอะคาเดมี ใช้หลักเกณฑ์ปกติ <https://prachatai.com/journal/2018/07/77838>
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550.
- มติชน. (2561). ฉบับเต็ม! เปิดใจ 13 หมูป่า ในรายการเดินหน้าประเทศไทย ตอน “ส่งทีมหมูป่ากลับบ้าน”. https://www.matichon.co.th/region/news_1048720
- ศิริกุล เลากัยกุล. (2562). พันธกิจถ้าหลวงกับการริแบรนด์ประเทศไทย. In บัญจรอด ศรีสมบัติ (Ed.), ถอดบทเรียนถ้าหลวง: กู้ภัยระดับโลก ตอนที่ 7 พันธกิจถ้าหลวงกับการริแบรนด์ประเทศไทย (pp. 232-243). โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.
- สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2561). อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย "นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร" In บัญจรอด ศรีสมบัติ (Ed.), ถอดบทเรียน "ถ้าหลวง" : กู้ภัยระดับโลก ตอนที่ 5 ภาคผนวก (pp. 168-178). โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.
- สภากาชาดไทย. (2561). สภากาชาดไทยร่วมช่วยชีวิตทีมหมูป่าอะคาเดมี ณ ถ้าหลวงขุนน้ำนางนอน <https://www.redcross.or.th/news/information/4387/>
- สยามรัฐ. (2561). “นายกฯ”เผย ร.10 รับสั่งดูแลสถานการณ์ 13 เด็กติดถ้าหลวงฯให้ดีที่สุด. <https://siamrath.co.th/n/38295>
- สรารธ บุญสิทธิ์. (2561). การสื่อข่าวในภาวะวิกฤต: กรณีศึกษาการสื่อข่าวความช่วยเหลือทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีที่ถ้าหลวง-ขุนน้ำนางนอน จ.เชียงราย. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 9(2), 1-10.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2561). รายงานกรณีมีผู้พลัดหลงที่วนอุทยานถ้าหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย. https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2561/993289373.pdf
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2562). พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ให้แก่บุคคลที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในถ้าหลวง วนอุทยานถ้าหลวง-ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย. http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/B/007/T_0001.PDF
- สำนักข่าวไทย. (2561). ทีมกู้ภัยถ้าฟิลิปปินส์อยากช่วย 13 ชีวิตติดถ้าหลวง <https://tna.mcot.net/tna-219465>
- สำนักงานบริหารพื้นที่15 (เชียงราย). (2562). องค์ความรู้ในการกู้ภัย 13 หมูป่า ณ อุทยานแห่งชาติ ถ้าหลวง-ขุนน้ำ

นางนอน http://dnprg15.dnp.go.th/new/knowledgeread.php?id_knowledge=23

สำนักงานรัฐมนตรี. (2561). รมว.ศธ.ห่วงใยนักตะเขวาวชนติดถ้ำหลวงเชียงราย พร้อมช่วยเหลือเต็มที่

<https://www.moe.go.th/websm/2018/2/206.html>

สีปกร ลีวตระกูล, ส. อ. (2562). การบริหารจัดการ “ไฟฟ้า-สื่อสาร” ภายในถ้ำหลวง. In บุญรอด ศรีสมบัติ (Ed.), ถอดบทเรียนถ้ำหลวง: ภัยระดับโลก ตอนที่ 2 หวัง...การค้นหา (pp. 20-31). โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

ชนุตร์ นาคทรานันท์

วัน เดือน ปี เกิด

10 เมษายน 2527

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY